SERGIU FĂRCĂŞAN

MAŞINA DE RUPT PRIETENIILE



EDITURA TINERETULUI



SERGIU FĂRCĂŞAN

maşina de rupt prieteniile



EDITURA TINERETULUI 1968
Desenul Copertei: DAMIAN PETRESCU

maşina de rupt prieteniile

Într-o după-amiază fierbinte de vară, când Clifford Banks întorsese la maximum butonul de „Răcoare" al aerului condiţionat şi se lupta de unul singur împotriva toropelii, o voce calmă şi bine dozată pătrunse în intimitatea biroului său.

Secretara îl vestea că e căutat la telefon de soţie.

Vocea era temperată şi monotonă ca aceea a stewardeselor care te vestesc la megafon că îţi pleacă avionul. Un calm care îţi poruncea să eviţi graba, să mergi în linişte pe culoarul tău, să intri în avionul tău şi să te aşezi în banca ta. Fără voie, Banks tresărise. I se părea că secretara are o intonaţie ironică.

Ştia, fireşte, că este automată. O voce imprimată pe bandă. Numele omului care îl căuta era rostit de însuşi acesta, secretara automată nu făcea decât să reproducă numele înregistrat. Banks ştia că toţi angajaţii mari şi mici ai companiei „Levitt & Hendley" sunt anunţaţi democratic cu exact aceeaşi formulă şi exact aceeaşi voce că sunt căutaţi de soţie ; şi totuşi, aşa cum lingeria lui era *individualizată* — fiecare cămaşă sau slip îi purta în litere aurite monograma, *C. B.* — la fel i se părea că vocea imprimată pentru toţi are pentru el un zâmbet invizibil cu totul special. Un fel de monograma acustică.

Cum nu căpătase răspuns, vocea secretarei repetă cu încăpățânare de automat :

— Vă caută la telefon *soţia. Soţia.*

Cuvântul *soţia* fusese intonat de vocea lui

Margaret, cu toată insistenţa necesară. Banks privi cu un fel de deznădejde comică tăbliile mate de metal albastru ale cabinetului său şi vorbi distinct, ca şi când s-ar fi adresat unui copil sau unui surd :

— Spune-i că nu sunt în birou. Nu sunt în birou.

Dar secretara — probabil că i se defectase ceva — stăruia :

— Pe linia doi, aveţi soţia. Soţia.

Banks apăsă repede butonul roşu de „NU-S AICI“. Era comanda supremă dată automatului.

— Regret, spuse dulce vocea, dar conducerea firmei L & H a hotărât, în interesul moralităţii, ca membrii apropiaţi ai familiei să capete imediat legătura. Grupul de consilieri a stabilit că trei-patru convorbiri particulare pe zi, chiar dacă întrerup munca, ridică moralul, buna dispoziţie şi eficienţa. Pentru ca să pot răspunde pe viitor că nu sunteți aici, trebuie să înaintaţi direcţiei personalului o cerere de derogare, însoţită de un certificat prin care psihiatrul companiei constată că soţia dumneavoastră sau ruda respectivă este bolnavă de nervi şi că vă irită de cel puţin cinci ani. Aveţi soţia !

Ecranul se lumină imediat cu figura blondă a doamnei Banks.

— Cliff, începu ea fără să piardă nici o clipă cu introducerile, spune-mi repede ce s-a întâmplat cu Joe.

Banks înregistra o senzaţie neplăcută în dreptul ficatului.

— Care Joe ?

Avea în cercul cunoştinţelor, cum e şi firesc, mai mulţi de Joe. Chiar pe o mătuşă o chema Jo, fără *e* în coadă. Nu se îndura să creadă din prima clipă că e vorba de *Joe*, prietenul său.

— Joe Cavello, preciza doamna Banks.

Figura ei încă tânără era încoronată de o cască transparentă (aparatul portativ de coafat), gâtul îi era învelit într-un fel de bandaj de la care pornea un fir electric (pesemne, îşi spunea Clifford, vreo găselniţă pentru înlăturarea inamicului cel mai greu de combătut al femeilor, ridurile de pe gât). Nu era vina ei că străbate anii şi nici el, poate, nu era atât de vinovat că are tot mai puţină răbdare pentru micile convorbiri dintre casă şi birou.

— Cliff, la cete gândești ? stărui ea. Cliff, te-am întrebat ceva.

Banks făcu un efort şi reuşi să adopte surâsul rezervat clienţilor de marcă.

— Cavello ? întrebă el. Ce vrei să i se întâmple ? E alături ; l-am văzut acum vreo jumătate de oră. Avea ieri o indigestie uşoară, dar i-a trecut.

— Lasă indigestia ! Cu Joe s-a întâmplat ceva. E foarte probabil să-şi piardă poziţia pe care o deţine la firmă...

Vorbea mereu şi făcea mişcări ciudate. Clifford nu-i vedea decât bustul învelit într-un tricou vernil excelent mulat, dar era sigur că în timpul ăsta îşi ocupă unul dintre picioare, îl lasă scuturat la vreo curea de întărit carnea, pentru înlăturarea micilor bureţi de grăsime. Nu era vina ei că trecuse prin trei naşteri — una soldată cu un copil avortat — şi era foarte bine că se îngrijeşte să aibă picioare frumoase şi prieteni cu o poziţie fermă în viaţă.

Nu era însă nici vina lui. Îi venea să se ascundă sub birou. Se întreba dacă secretara automată nu dispune de vreun mecanism şi pentru această eventualitate : vreun curent pe care să i-l descarce în

ceafă sau vreun ecran sub birou, prin care şeful personalului să-i ţină o conferinţă despre răbdarea în familie.

În timp ce pista numărul unu a creierului său se gândea la toate acestea, pista numărul trei era supraaglomerată cu ascultarea şi memorizarea rugăminţilor şi indicaţiilor date de doamna Banks.

— Şi nu uita, îi spuse Margaret la urmă, să-l sondezi. Nu cumva s-a întâmplat ceva cu el ? Poate că vor să-l transfere. Poate a avut vreun conflict cu consiliul de administraţie...

— Nu ştiu ce te priveşte, o reteză el (şi în timp ce vorbea, îşi dădea seama că e nedrept, că n-ar trebui s-o repeadă, dar blocarea butonului roşu al secretarei automate îl scosese parcă şi pe el din făgaşul obişnuit). Nu ştiu ce e atât de urgent, de ce trebuie să mă cauţi la birou, nu ştiu de ce te iei după toate zvonurile tuturor nevestelor care n-au altă treabă decât să se ţină de zvonuri.

Margaret îşi alcătui o figură de vizibil protest faţă de jignirea nemeritată.

— Cliff, e ceva serios. E grav. Eu nu mă iau după zvonuri. Sunt foarte îngrijorată. La urma urmei, Joe Cavello era prietenul nostru cel mai bun.

Mai mult decât intonaţiile ei tragice, cuvântul *era* izbuti să-l alarmeze.

— S-a întâmplat ceva cu Joe ? întrebă el. Ce te face să crezi ?

— Eu nu mă iau după zvonuri, stărui Margaret. (Acum, când simţea că-l făcuse curios, nu se mai grăbea să-i comunice vestea.) Îmi pare rău că după atâția ani de căsnicie n-ai învăţat încă să-mi cunoşti caracterul. Adu-ţi aminte că acum zece ani, în gondolă,

la Genua, tot aşa te-ai înşelat asupra caracterului meu când mi-ai spus că...

— Margie dragă, o întrerupse el (fără să mai precizeze că era vorba de Veneţia şi nu de Genova ; dacă s-ar fi lansat pe panta precizărilor de amănunt ar fi fost pierdut), putem discuta şi acasă. Nu e nimic urgent. Spune-mi numai dacă...

— Ba e foarte urgent ! Avem de dat un ceai[1] ! Azi e miercuri, mai sunt două zile până vineri ! Sau ai uitat ?

— N-am uitat, o asigură el supus.

— Ba ai uitat, pentru că era vorba să dăm ceaiul sâmbătă şi nu vineri. Şi îţi repet, nu m-am luat după zvonuri. Informaţia provine, dacă vrei să ştii, de la Consy !

— Draga mea, zise el precipitat, aceste convorbiri se înregistrează şi rămân în arhiva firmei. Iartă-mă, dar mă cheamă la el domnul Richardson !

Înainte ca soţul ei să decupleze, doamna Banks apucă să mai repete, o singură dată :

— Ştiu de la Consy !

2

Partea ciudată a afacerii — aşa cum avea să şi-o amintească Clifford Banks — era că numele de Consy nu făcuse la început mare impresie asupra lui.

Credea că alarma a pornit de la vreo nevastă. Reţeaua de soţii, soacre, mame şi mătuşi — Banks constatase asta în cincisprezece ani de experienţă — dispunea de informaţii mai sigure şi mai rapide decât consiliul de administraţie.

---

[1] De fapt, un „party", pur şi simplu o primire de musafiri (n.a.).

Se ridică încet, răsucindu-şi degetul mare al mâinii drepte în pumnul strâns al mâinii stângi. Era un tic de care nu putea să scape. Celelalte degete nu trosneau oricând. Aveau nevoie de un timp de refacere între un pocnet şi celălalt, dar degetul gros al dreptei poseda capacităţi sonore nelimitate. Punându-și haina cărămizie de burete mătăsos, pe care o lăsase pe spătarul scaunului să se usuce de transpiraţie, Clifford Banks ieşi din birou.

Pe coridor, în faţa uşii lui Joe Cavello, se uită în jur. Nu-l vedea nimeni. Pentru orice eventualitate, ca să-şi dea aerul că face ceva, îşi aprinse o ţigară. Avea nevoie de câteva clipe liniştite. În biroul lui existau patru circuite telefonice şi video, în biroul lui Joe tot atâtea ; s-ar fi dus la toaletă, dar acolo se transmitea în permanenţă o muzică dulce, menită pesemne să liniştească peristaltismul intestinal ; automobilul era şi el conectat, cu casa şi cu biroul. Peste tot existau cutiuţe şi fire ; îşi aminti cu regret de lungile partide de pescuit — numai el cu Joe şi cu încă vreo câțiva.

Doi oameni foarte deosebiţi — şi poate de aceea se împrieteniseră atât de puternic. Cavello era un tip nervos şi, dacă nu acrit, în orice caz rău de gură. După generaţii de italieni trăiţi în America, păstra totuşi ceva europenesc ; era de gabarit mic, ca un topolino din acelea pe care Fiatul le produce de nu se ştie câte decenii. Banks însă, cu oasele lui lătăreţe şi solide, peste care vârsta de patruzeci de ani nu izbutise să aştearnă decât un foarte subţire strat de grăsime, părea o maşină mare, practică şi urâtă, un fel de station-wagon de culoare roşcovană, radiatorul lungăreţ fiind întruchipat de nişte dinţi iepureşti, care trădau originea sa engleză. Joe, oacheş, cu trăsături

fine, cu un temperament irascibil, se socotea un pictor ratat, un mare artist rătăcit pe viaţă în birourile bine climatizate ale companiei de publicitate. Banks însă, după primul an de facultate (două eseuri nepublicate, câteva duzini de poezii şi cinci nuvele, trei publicate) era împăcat cu gândul că viaţa lui se va compune dintr-o situaţie sigură, o casă drăguţă şi o nevastă drăguţă cu copii drăguţi, vreo cinci sute de partide de golf, vreo două mii de bridge, vreo şapte mii de zile împănate cu muncă, vreo patru sute de mii de ţigări, vreo trei boli şi vreo opt ani de pensie şi călătorii, cât să-şi scoată măcar 65% din banii daţi la asigurări, plus un loc banal şi drăguţ la crematoriul din oraşul natal şi o amintire plăcută lăsată băiatului şi fetiţei sale, laolaltă cu câte o dantură iepurească. Exista însă întotdeauna ceva care încurca viaţa oamenilor, oricât de bine ar fi fost ea orânduită şi oricât de resemnaţi clienţii ei.

Ţigara se terminase.

Cliff puse mâna pe uşă şi ezită. Mai bine să nu intre. Dar ţinea la Joe şi îi părea rău de el. Poate că omul trebuia avertizat.

Îl găsi în mijlocul odăii, cu mâinile în şold, îmbrăcat într-un tricou cam boem pentru gustul lui Banks — dungi late vişinii, intercalate cu altele gris-perle — şi cu nişte sandale a căror talpă părea să aibă sub călcâi vreo trei degete. Joe, întotdeauna, voia să pară mai puţin scund. Într-o poziţie voit artistică, cu capul lăsat într-o parte, pe stânga, contempla trei desene mari, agăţate de perete, diferite între ele, dar cu acelaşi text:

NU VĂ PROMITEM NEMURIREA

dar vă garantăm o viaţă fericită, până la adânci bătrâneți, şi un prieten credincios care vă scapă de toate grijile.

CONSY 24.

— Care dintre mâzgălelile astea îţi place mai mult ? întrebă Joe, fără să-l privească, înclinându-și capul, de data asta pe dreapta. Nu vorbesc de textul tău idiot. Te întreb de desene.

Banks se prefăcea că studiază afişele, ferindu-se să se uite spre Joe. Cândva, un client mai puţin bogat îi spusese domnului Richardson :

— Aveţi acolo un angajat, unul Banks, ai cărui ochi nu-mi plac. Când s-a uitat o clipă la mine, am avut impresia că dintr-o singură privire m-a evaluat. Şi ce cont am la bancă şi cât costă ciorapii pe care-i port în picioare.

De atunci, trecuseră ani, dar Banks — când dorea să studieze un om — învăţase să-şi ferească ochii. Cu Joe era prieten de mult, se uitase la el de mii de ori, fără să se sinchisească. Acum simţea însă că în privirea lui se aprinde avertizorul acela nepoftit.

— Joe, spuse el mai mult ca să spună ceva, te fac o cafea ?

O porniră pe coridor ; Joe, mult mai scund, îl ţinea de cot. Cliff era ruşinat de el însuşi. Se gândea că domnul Richardson ar putea tocmai atunci să apară la bufet şi să-l vadă aşa. De necaz, îşi petrecu braţul după umărul lui Joe : „Să mă vadă toată lumea ! nu se poate să-ţi schimbi sentimentele aşa, după fiecare zvon ! Suntem oameni.“

Pătrunseră în sala de oţel cromat a marelui bufet. Pătratul mesei îi despărţi. Joe, cărunt înainte de vreme,

dar parca tinerel şi agil până şi în felul cum sufla în cafea, îl privea cu zâmbetul lui acru.

— Cliff, iubitule, îi declară el, ai îmbătrânit. Se termină sezonul de pescuit şi n-am făcut nimic anul ăsta. O să ajungem să pescuim în bazinul artificial. Peştii de acolo, îi ştii şi tu cât de buni pot să fie.

— Sunt înnebunit, declară Cliff. Domnul Richardson a descoperit că acum o sută de ani reclama se făcea în versuri. Stoarce din mine toate rimele. Ţie cum îţi mai merge ?

— Merge, se strâmbă Joe. Nebunia cea mare e la fotografia în relief. Eu, cu desenele, sunt relativ liniştit.

— Nu crezi că aici se ascunde vreo primejdie ? întreba Banks, suflând uşor în cafea.

— Ce primejdie ?

— Poate găseşte că randamentul vostru e prea mic.

— Mă lasă rece. Ce mai face vampa ta de Margie ? N-am mai văzut-o de vreo două săptămâni.

— E bine, zise Cliff, vrea să dea sâmbătă, adică vineri... şi se întrerupse brusc, ca şi când s-ar fi friptcu cafeaua.

— Ce ziceai ? Ce vrea să dea vineri ?

— Cine ?

— Margie. Ziceai că vrea să facă vineri ceva. Un ceai, sau ce ?

— Domnule, declară Banks, e o nenorocire cu nevestele astea. Te cheamă la birou şi nici nu poţi să te fereşti de ele. E o dispoziţie nouă, nu ştiu cine naiba a dat-o.

— E din cauza scandalului Levin. (Joe se opri din vorbă şi îi aruncă o privire intrigată.) N-ai aflat ?

— Nu, domnule. Ce scandal ? Care Levin ?

— Ei, dragă, vrei acum să-mi spui că nu ştii cine-i Levin !

— Nu-l cunosc decât pe *domnul* Levin, şeful serviciului vânzări.

— Fostul şef, preciză Joe. De ieri nu mai e.

3

Domnul Banks ascultă povestea prietenului său fără să-l întrerupă. Personajele le cunoştea — dar deznodământul îi păru surprinzător.

Arthur Levin era fiul unui văr al domnului Levitt, deţinătorul principal al acţiunilor firmei „Levitt & Hendley“. Probabil că şi pe Levitt îl chemase cândva Levin — spunea Joe — şi că, din motive publicitare, schimbase *n*-ul din coadă pe doi de *t*. Bătrânul Sam Levitt se ferea să-i angajeze la firmă pe membrii familiei sale. Prefera să le dea vreun ajutor bănesc, numai să nu-i aibă în întreprindere. Retrăgându-se de la conducerea afacerilor, bătrânul pusese cârma în mâna domnului Richardson, un cetăţean înalt, stafidit, liniştit, demn şi tăcut, mult mai inteligent decât voia să pară. Mare diplomat, noul şef suprem îl recrutase pe strălucitul tânăr Levin ca director al serviciului vânzări, prefăcându-se a nu şti că e vorba de un nepot al bătrânului şef de trib. Levin junele era un strălucit absolvent al universităţii din Alabama, strălucit atlet, în ciuda ochelarilor care-l handicapau, strălucit matematician şi strălucit bridgist şi strălucit dansator — într-un cuvânt, strălucit în toate, afară de ansamblu.

În zece ani, silueta osoasă a lui Arthur se transformase, căpătând un pântece modest, dar perseverent. Umerii fostului baschetbalist se mai dezumflaseră, părul se retrăgea modest la rolul de simplu comentar marginal al calviţiei ; muncind mult ziua şi noaptea, îşi dublase dioptriile şi îşi triplase veniturile. Era considerat un om-maşină, mai mult a doua decât primul, unul din acei matematicieni miopi care se asigură între două ecuaţii că vor avea şi câțiva

moştenitori, apoi, odată îndeplinită această obligaţie, abandonează apendicele inutil al erotismului şi se apucă exclusiv de treburi serioase.

Scandalul izbucnise din senin.

— Ştii şi tu cum e, râse Joe. Un om normal se descurcă în mod discret, dar să te ferească dumnezeu când îl apuca pofta de aventuri pe unul din ăştia cuminţii. N-au experienţă, sunt stângaci, şi la prima femeie de care dau jură pe toţi sfinţii că e marea iubire a vieţii lor. Tu probabil ai călcat pe alături de nu ştiu câte ori, dar Levin, cu figura lui de businessman respectabil, a fost de ajuns să facă un pas şi is-a
înfundat.

— Dar cum de a izbucnit scandalul ? întrebă Banks, ignorând aluziile la „călcatul pe alături“ (era puritan, nu-şi înşelase niciodată soţia, dar se jena să-i facă o asemenea mărturisire lui Joe). Mă aşteptam ca statutul lui de rudă să-l apere.

— Stai să vezi, zise Joe. Nevastă-sa a aflat şi nu şi-a găsit să-l pedepsească altfel decât reclamându-l la bătrânul Levitt. Dacă l-ar fi spus domnului Richardson, acesta ar fi liniştit-o şi ar fi găsit o soluţie discretă. Bătrânul însă — ştii probabil că e foarte bisericos — a făcut mare scandal. E retras din afaceri, dar mai posedă nu ştiu câte acţiuni, are cuvântul cel mai greu în consiliu. Cu nepotu-său a vrut să dea un exemplu, mă rog, ştii ce neîndurători pot fi bătrânii când e vorba de chestii din astea.

— Şi care e concluzia ?

— De ieri am rămas fără director al vânzărilor. S-au dat dispoziţii menite să ducă la întărirea vieţii de familie — pentru că firmele rivale vor încerca să speculeze scandalul. În plus, convorbirile dintre soţ şi

soţie sunt foarte avantajoase pentru firmă, rămân înregistrate în memoria secretarei automate şi la nevoie pot fi studiate.

Joe se întrerupse, împinse deoparte cafeaua, studie cu grijă măsuţele înconjurătoare şi îşi coborî tonul, cu voită exagerare, ca şi când ar fi fost un actor cabotin într-un film despre spionaj şi teroare :

— Am instruit-o pe nevastă-mea să mă cheme la telefon şi să mă certe că muncesc prea mult pentru firmă, prea mult faţă de leafă. Poate se înregistrează convorbirea şi îmi urcă leafa, mai ştii ?

Banks privi cu îngrijorare pereţii alb-albaştri ai bufetului.

— Nu cumva ai exagerat ? Nu cumva ai întins vreo convorbire dincolo de verosimil ?

Joe împinse deoparte cafeaua şi se ridică.

— Mă doare în cot, zise el netezindu-şi cu grijă tricoul vărgat. Nu le arde lor acuma de mine şi nici de analizarea convorbirilor. Le înregistrează şi o să le asculte mai târziu. Asta am făcut-o ca un amuzament. Acum, dau cu toţii din colţ în colţ. Hai, nu mergi ?

Lăsară liftul deoparte şi aleseră scara, să mai facă puţină mişcare. Banks şi-l amintea pe Joe la pescuit: profilat pe un imens soare apunând, învârtea febril mulineta şi striga mereu — înainte de a vedea ce peşte a prins : „E frumuşel, e frumuşel !“ În mijlocul unui cor de „frumuşel, frumuşel" răcnit de pescarii din jur, scotea câte o roşioară pitică. Toţi, în jur, se prăpădeau de râs. Joe nu se supăra : „Las’ ca-i bun ! îl dau la pisică ! tot e mai bun decât conservele ! e frumuşel !“ La pescuit, toată lumea îl poreclise „E frumuşel".

După două etaje, Banks răsufla greu ; îşi spuse că ar trebui să mai facă puţin sport. Joe parcă nici nu

simţea că urcase.

— Şi, zise Banks gâfâind, nu ştii, se pregătesc şi alte schimbări ?

— Ohoho ! Multe ! E vorba să fie scoşi toţi oamenii care au lucrat prea îndeaproape cu bietul Levin.

Banks se opri în dreptul uşii sale.

— Asta nu e drept, spuse el. Şi ce e dacă tu sau altul aţi lucrat cu Levin ? Doar nu vi l-aţi ales voi. Firma vi l-a dat. Era directorul nostru al tuturor, cel puţin pe linie de vânzări. Nu e drept, zău că nu e drept.

— Cliff dragă, mă plictiseşti. Tu crezi că chestiile astea se fac pe bază de dreptate ? Nu-ţi mai bate capul, nu te consuma, fă versurile tâmpite pe care ţi le cere domnul Richardson şi gata.

Banks îşi răsucea degetul mare, fără să-i răspundă.

— Ai o nevastă senzaţională, continuă Joe, şi doi copii buni de premiu. Asta-i principalul. Dacă vrei, îţi fac şi un slogan în versuri...

Cu zâmbetul său acru rămas undeva pe la colţurile buzelor, Cavello se opri din vorbă, îşi încreţi fruntea şi continuă aproape imediat :

— Fii atent la avansare, Bagă tot în buzunare, Nu munci pe deșelate, Zi cum zice şeful toate, Lasă-te crezut tâmpit, Şi vei fi mai fericit !

Banks se strădui să râdă, chinuindu-şi degetul gros.

4

Cu excepţia bazinului de înot — care era acoperit — familia Banks trăise întotdeauna rezonabil. Bazinul avea acoperiş din cauză că Banks, roşcovan şi pistruiat, nu suporta bine soarele ; nici pigmenţii

copiilor nu prea se împăcau cu lumina. La orele când Cliff nu era acasă, Margie, blondă, acţiona acoperişul glisant şi înfrunta marele astru, cu prudenţă, câte un sfert de oră.

Cu excepţia acestui mic lux, trăiseră întotdeauna exact cum trebuia, nici prea luxos, să nu deştepte invidia altora, dar nici exagerat de modest, să nu pară nişte sărăntoci care-şi cheltuiesc banii pe băutură sau îi ascund la ciorap. Firma promova numai oameni serioşi, interesaţi să-şi facă un viitor durabil şi să-şi plătească ratele.

Încăperea generală — *living room*, cum i se spunea pe vremuri — era o mare odaie pătrată, care servea în acelaşi timp ca bucătărie, sufragerie şi sală de spectacole. Aici se aduna de obicei toată familia — Maud, fetiţa, pe care-o trimiseseră într-o tabără, Bill, puştiul, şi Claire, mama domnului Banks, acum plecată să-l însoţească pe băiat la munte şi să-l împiedice să-şi scoată de pe dinţi „căpăstrul" menit să-i îndrepte dantura.

Un zid era alcătuit din frigidere şi sobe de gătit ascunse sub tăblii întunecate, de culoarea lemnului de tek, din al doilea zid se deschideau o masă şi un divan, zidul numărul trei concentra în el instalaţiile de televiziune, stereo, ampex, cinema, toate celelalte şi, fără întrerupere, continua cu al patrulea zid, cuprinzând gospodarul automat al casei.

Între instalaţii existau deschizături de uşă care duceau la dormitorul şi baia fiecăruia ; numai zidurile trei şi patru erau unite într-o linie curbă, continuă. Modest, Banks avea o sală de gimnastică foarte mică, fără automate, se limitase la trei băi şi la numai două garaje. Avion nu-şi cumpărase. Chiar şi bazinul de înot,

în aparenţă atât de luxos, era în realitate demontabil. Clifford se temuse mereu că nu va apuca să achite toate ratele, că va fi transferat nu se ştie unde sau chiar că îşi va pierde situaţia.

Doamna Banks se afla în încăperea principală, când soţul ei — aflat în dreptul unui şir de castani, de unde mai avea cinci mile până acasă — apăsă distrat butonii numărului său de telefon şi o anunţă că soseşte. Imediat, Margie acţiona butoanele bucătarului şi îşi şterse obrazul de cremă : ştia că soţul ei nu poate suferi să sărute un ten unsuros şi bănuia că pe undeva îl enervează orice produs cosmetic (îi amintea reclamele de la serviciu).

Cliff, fără să mai oprească maşina, puse în funcţie dispozitivul de garare şi, în dreptul pantei curbe, când şoferul automat încetinea, coborî din mers.

Margie îl întâmpină în încăperea generală, înconjurată de un melanj discret de parfumuri în care predomina „Pădurea sălbatică". Era în ton cu tricoul ei verde-închis şi cu pantalonii strânși pe pulpe ca un corset. Cliff o sărută prudent la tâmplă, ca nu cumva să dea de vreo urmă de cremă. Fără nici o altă introducere, o întrebă grăbit :

— Ce e cu Joe ?

— Uită-te şi tu, răspunse ea.

Mergând pe vârfuri — era în pantofi supli fără toc — îl trase de mână până în faţa lui Consy 24, gospodarul general al casei. Consy comanda zidurile unu, trei şi patru — practic, toate instalaţiile de distracţie, climatizare şi bucătărie ale casei — şi era cumpărat de curând, abia dacă împlinise două luni. Pe micul pupitru de comanda — din lemn de tek natural — se găsea o hârtie bleu, îngustă şi extrem de lungă,

dactilografiată mărunt.

— Citeşte, îl îndemnă Margie, n-am încurcat nimic, e bleu, culoarea pentru activităţi sociale, uită-te şi la indicatorul general dacă vrei.

Cliff se făcu că n-aude. Cu un gest indiferent, apăsă butonul de fotoliu-hamac şi scoase din tăblie un pahar cu cubuşoare de gheaţă. Luă hârtia fără s-o privească, îşi potrivi o doză majoră — trei degete de scotch whisky — şi se cufundă în fotoliu legănându-se uşor — balansul îi schimba poziţia vertebrelor, împiedicându-l să aibă dureri de şale după sedentarismul forţat al celor patru ore de birou şi al şederii în maşină. Margie îl privea fix, iar Cliff, înconjurat de confortul familiar al casei, fără să se uite la hârtie, simţi, într-un mare val de tristeţe, că ceva nu-i în regulă, că nu va mai merge niciodată cu Joe la pescuit, nu va vedea niciodată cât de mare e soarele apusului în spatele prietenului său mărunt şi agil, nu va mai auzi niciodată cum strigă Joe „E frumuşel ! e frumuşel !“ şi, în mod cu totul inexplicabil, prin iritarea care îl mâna de ore întregi contra neveste-si, simţi cât o iubeşte, deşi îl bătea cam mult la cap. Nu fusese niciodată internat în vreun spital, nici în copilărie, şi totuşi simţea că o iubeşte ca pe o colegă de sanatoriu, o infirmieră rănită şi ea, care îl târăște în spatele frontului. Ceva nu era în ordine, iar ea nu avea nici o vină. Se grăbise să-l cheme şi să-l avertizeze.

5

— Ei, nu te uiţi odată ? îl îmboldi Margie.

Cele trei degete de alcool se odihneau acum în stomacul lui Cliff ; îi parvenea de acolo o căldură optimistă. Viaţa nu e totuşi aut de rea, dacă poţi s-o

retuşezi la momentul oportun cu un pahar bine garnisit şi cu un fotoliu comod.

Margie, rămasă în picioare lângă el, îi urmărea reacţiile. Cliff citi atent hârtia lungăreaţă.

Comanda : organizarea unui ceai.

Scopul: 8, 14, 23.
Termenul propus: sâmbătă 16 crt.
Valoarea : 65 $

Cu asta se încheia comanda făcută de Margie ; urmau răspunsurile gospodarului automat. Cliff se abţinu să le citească şi vorbi indiferent :

— Dă-mi codul, că mi-e lene să mă scol.

— Am verificat de o mie de ori, zise Margaret. 8 este „*distracţii*", 14 este „*prietenie şi conversaţie*“ (laolaltă ; există şi două cifre separate, pentru fiecare în parte), 23 este „*formarea şi păstrarea relaţiilor utile*". Altădată, recunosc, sunt distrată, dar acum am verificat.

— Dă-mi codul, repetă el.

O urmări din ochi cum se duce la pupitrul de comandă — avea un mers graţios, exersat ani de zile cu ajutorul unei cărţi ţinute în echilibru pe cap („sunt bune şi cărţile la ceva“ glumea Cliff). Îi luă din mână mica broşură lucioasă pe care scria — învăţase cuvintele pe dinafară — *Consy 24, consilierul familiei. Mod de întrebuinţare.*

Frunzări broşura câteva clipe şi o puse deoparte. Ca o bombă cu întârziere, nerăbdarea explodă deodată în el ; cu ochi înceţoşaţi, citi în goană răspunsurile marelui calculator :

Consy 24, buletin 2015, răspuns

Număr total: 12, 2 gazde, 10 invitaţi.

Valoare : de scăzut la 50 $. Motiv : bugetul familiei (securitate în vederea unor evenimente neprevăzute) ; evitarea tendinţei de a impresiona cu o trataţie prea bogată (invidie).

Termen : de mutat pentru vineri 15 crt. Motiv : sâmbătă pe canalele 4, 19 şi 31 se transmite „*Perry Stewart şi numismata blondă*" ; le va fi frică să nu-l piardă sau vor urmări emisiunea şi strica 14 b (conversaţia).

Trataţie : icre (bună creştere, standing înalt de viaţă), hamburgers (mâncare naţională, democratism, modestie), îngheţate banană, ciocolată & punch (reţetă strict individualizată de către Consy 24 pentru familia Banks ; nu poate fi găsită în altă parte — garanţia firmei Consilierul Consy — atracţia serii), gin şi scotch whisky (bună dispoziţie), punând în băuturi şi 12 uncii de optimiser (o uncie de persoană ; a se pune în ultima clipă : în caz de absenţe neprevăzute, doza va fi scăzută corespunzător).

Teme de conversaţie : maximum 20% treburile firmei, 40% sport, 20% copiii, familia şi sănătatea (la bărbaţi ; în cazul femeilor, ultimele două procente vor fi inversate), 10% tehnică şi explorări spaţiale, 10% neprevăzute. De evitat: afacerea Levin.

Cliff se întrerupse din lectură :

— De unde a aflat Consy de afacerea Levin ? Ţi-am spus să nu mai bagi în ea toate zvonurile ; e o simplă maşină, mai rău o încurci.

— Nu i-am vârât nimic, se apără doamna Banks.

Scandalul a izbucnit acum câteva zile ; poţi să controlezi pe fişe toate informaţiile pe care le-am vârât de atunci : sunt scrise negru pe alb, uită-te şi o să vezi că nu-i nici un cuvânt despre Levin.

— Atunci cum a aflat ? Ai vorbit în preajma ei ?

— Cliff dragă, cunosc maşina asta mai bine decât tine. Nu înregistrează nimic decât dacă o treci pe canalul acustic, însă chiar tu mi-ai spus că e mai bine să o conduc în scris : dactilografiez pe clape toate indicaţiile. Vorbele, chiar tu mi-ai spus, le mai înţelege greşit.

Margie se aşeză pe braţul fotoliului său, iar el, aproape automat, îşi petrecu mâna peste talia ei.

— Atunci de unde ştia de Levin? Eu lucrez acolo, la firmă, şi abia azi am aflat toate amănuntele — şi ea ştia deja că e subiect tabu.

— Tu, dragă Cliff, ţi-am mai spus, afli ultimul când e de aflat ceva. Te iei după ce-ţi spun directorii tăi şi afli ultimul.

— Dar de unde a aflat Consy ? repetă Banks intrigat.

— E o maşină nouă, zise Margie, abia dacă o avem de două luni. Nu m-am obişnuit cu ea şi nici nu ştiu dacă o să mă obişnuiesc vreodată. Ţi-am spus că e prea scumpă şi prea pretenţioasă pentru noi. Întotdeauna îţi place să te înconjuri de obiectele cele mai complicate, te iei după reclama voastră nătângă şi după versiunile voastre oficiale.

Se desprinse din îmbrăţişarea lui şi începu să se plimbe cu paşi mici şi elastici, care o prindeau de minune în pantalonii ei întinşi pe coapse. El o asculta cu capul plecat. Ştia că vor urma reproşuri.

— Aveam un calculator mic şi drăguţ, gătea bine,

dirija spălatul, îl ajuta pe Bill la lecţii, ne alegea programele de televiziune, se obişnuise cu preferinţele noastre, făcea toate treburile, mă simţeam bine cu el, nu se amesteca în viaţa noastră — dar tu, nu ! că trebuie unul mai ştiinţific, că ăla vechiul e o simplă slugă automată, că ăsta e un consilier care o să te ajute să ai succes în viaţă... Poftim, consilier ai vrut, consilier ai avut ! şi stai să vezi când o fi de plătit rata următoare.

— Firma ni l-a luat îndărăt pe cel vechi, ţi-am spus că diferenţa de bani a rămas foarte mică ! se apără Cliff fără convingere.

Îşi trecu batista peste faţă, se ridică şi el de pe fotoliu, începând să-şi răsucească degetul mare :

— De unde a aflat despre Levin ? Crezi că o fi în legătură cu alte maşini ?

Ca şi când ar fi răspuns la întrebarea lui, zidul al patrulea, unde era instalat pupitrul de comandă, emise un uruit uşor.

— Acum de ce merge ? întrebă Banks. Suntem numai noi doi în casă : i-ai dat tu vreo comandă ? Nu i-ai dat. Atunci, de ce merge ?

— Şi-o fi încărcând vreo baterie sau vreun transistor, poţi să mai ştii cu maşinile astea ?

— Transistoarele nu se încarcă, răspunse Banks enervat, baterii nu mai există de pe vremea când erai tu domnişoară ! Ce s-a întâmplat cu Joe Cavello ?

— Citeşte mai departe, spuse Margie. Simţind cum o podidesc lacrimile, apăsă pe butonul menit să-i aducă pe pâlnie, dintr-un dulap al dormitorului ei, o batistă curată.

6

Ultimul paragraf al răspunsului dat de maşină era scurt şi concis ca un verdict.

Compoziţia : 2 Andrews, 2 Bigard, 2 Concini, 2 Goldemberg, 1 Jones, 1 Moreau

Înşiraţi după alfabet, ca în marele *Directory* pus la intrarea în micul building al firmei „Levitt & Hendley", aceştia erau oamenii cei mai nimeriţi pentru o invitaţie în vederea unei seri distractive (8), unei sincere prietenii şi unei conversaţii plăcute (14 a şi 14 b) şi unor relaţii (23) care să-l ajute pe domnul Clifford Banks în activitatea sa profesională şi în poziţia sa socială. Jones era văduv, Moreau fată bătrână ; la ceilalţi, cifra 2 însemna că sunt soţi.

— Asta e tot ? întrebă Cliff.

— Ce mai vrei ? zise Margie. Asta e. Joe Cavello nu figurează pe listă.

— O fi vreo defecţiune măruntă.

— Avem maşina de aproape două luni. Am mai dat două ceaiuri, şi de fiecare dată Joe era indicat.

— Ai întrebat-o ? N-am ştiut că-i ceri asemenea consultaţii lui Consy. De ce nu mi-ai spus şi mie ?

— Tu eşti întotdeauna ocupat. De câte ori te întreb pe cine să mai invităm, îmi spui să mă descurc, n-ai răbdare. Ultima oară i-am chemat la noi pe soţii Andrews exact cu trei zile înainte ca el să fie avansat. Te-ai mirat de ce îi invit, mi-ai spus că e un funcţionar mărunt şi fără importanţă, veneau pentru prima oară la noi în casă ; şi pe urmă, după ce ai aflat de avansare, m-ai felicitat şi ai zis că m-am orientat bine. Nu ţi-am mai spus, dar mă luasem după lista făcută de Consy.

— Şi de ce nu mi-ai spus ?

— De vreme ce totul ieşea bine, de ce să-ţi mai spun ? E un lucru foarte obişnuit, ca spălatul rufelor, nu mai stau să-ţi spun toate.

— E nemaipomenit, mormăi Cliff şi se opri intrigat în faţa zidului mat. Hotărârea consiliului, vreau să spun avansarea bruscă a lui Andrews, a fost adoptată abia două zile după ce-l invitasem la noi. Nimeni nu bănuia că tocmai el o să fie ales. Dezbaterea a durat vreo două ore, Andrews a câștigat cu o majoritate mică de voturi. De unde o fi ştiut Consy dinainte ?

Margie dădu din umeri.

— Chiar tu mi-ai explicat cum merge şi te-ai supărat că n-am înţeles. Nu mi-ai spus tu că ştie să calculeze probabilităţile ? Ţi-am spus că mă îngrijorează şi mi-ai răspuns, adu-ţi aminte, că nu-i nevoie să înţeleg, că nici telefonul nu ştiu cum e construit pe dinăuntru şi totuşi vorbesc la el toată ziua. Cliff, te rog, nu mai bea.

Fără s-o privească, Cliff îşi turnă două degete de scotch şi le aruncă iute pe gât, peste cele trei dinainte. Avea acum în el o mână întreagă de whisky, dar nu se simţea prea bine. Frunzări grăbit *Modul de întrebuinţare*, îl închise dintr-un gest şi se duse la videofon. Nu voia să fie văzut ; acţionă numai instalaţia telefonică.

— Alo, firma Consy ? Aş dori o mică informaţie... Tehnică.

Jucându-se cu mica broşură lucioasă, aştepta să i se dea legătura cu serviciul respectiv. Margaret se instală pe canapea cu o revistă ; îi arunca din când în când priviri piezişe...

— Alo, aici e un client, am de vreo două luni un Consy 24 şi v-aş ruga să-mi daţi o mică informaţie. În

momentul cumpărării, maşina e încărcată de firmă cu informaţii despre întreprinderea în care lucrează posesorul ?... (Cu ochii ţintă la Margie, repetă încet, ca să-l audă şi ea.) Aha... individualizat... În funcţie de familia respectivă... Da, da, aveţi dreptate, s-a făcut, dar au trecut aproape două luni, uitasem... Nu, nu, nu e nici o defecţiune, voiam numai să ştiu... Da, da aşa o fac, vă mulţumesc, nu e nevoie...

Închise încet, privind fix spre Margie, cu un zâmbet care îi dezvelea dinţii iepureşti :

— Draga mea, e un fleac. Maşina asta are mii de criterii, numai că nu ştim noi încă s-o mânuim la valoarea ei. Ce vrei să fie mai simplu ? o întrebăm şi gata.

Se îndreptă alene spre zid, deschise la pupitrul de comandă un capac sub care se ascundea o claviatură ca la maşinile de scris, o ridică pentru poziţia de dactilografiat în picioare şi bătu repede, cu degete de mult exersate :

Comandă

Să se dea motivare la buletinul 2015, ultimul punct (compoziţie).

Apăsă butonul „sfârșit", care arăta că şi-a terminat mesajul.

Maşina, fără să piardă nici o clipă, începu să elimine printr-o deschizătură orizontală hârtia galbenă de lămuriri suplimentare. Literele, undeva în interiorul calculatorului, erau imprimate ameţitor de iute, câte cinci rânduri pe secundă :

Consy 24, buletin 2039, răspuns :

Motivare :

Andrews (2) prezentabili, el inteligent, de curând avansat. Ar fi fost lipsă de tact invitarea, dar a fost invitat şi atunci când era mic funcţionar (5 ale lunii trecute).

Bigard (2) lucrează la „Hover Cosmeticals“, client principal al firmei „Levitt & Hendley".

Cliff nu citi buletinul până la sfârșit ; apăsă butonul de întrerupere şi bătu din nou :

Comandă

De ce lipseşte de pe lista invitaţilor Joe Cavello, prieten intim, recomandat de Consy 24 la ultimele două ceaiuri ? Sfârșit.

Consy 24, buletin 2040, răspuns :

Invitare Joe Cavello (2) indicată alteori pentru 8 şi 14 b, neindicată temporar pentru 14 a, total neindicată 23.

Margie, care venise îndărătul lui şi îi privea peste umăr, spuse încet :

— N-am vrut să-ţi mai arăt, dar i-am pus exact aceleaşi întrebări. Cliff, dacă-mi dai voie să-ţi spun şi eu o părere, cred că în loc să te concentrezi asupra maşinii, ar fi mai bine să încerci să afli ce e cu Joe. Ai stat de vorbă cu el ? Ţi-a spus ceva ?

— Lasă-mă în pace, zise Cliff enervat. Ne costă mii de dolari, n-are voie să dea răspunsuri incomplete. Dacă o întreb ceva, e obligată să răspundă.

Comandă

De ce invitarea soţilor Cavello e temporar neindicată din punct de vedere al prieteniei şi total neindicată pentru formarea şi păstrarea relaţiilor utile ? Consy să dea un răspuns complet, total ! Sfârșit.

Consy 24, buletin 2041, răspuns :

Conform codului şi criteriilor înmagazinate în dispozitivul de calcul al maşinii Consy 24 aparținând soţilor Banks, având ca program de bază apărarea intereselor familiei Banks şi ținând seama de schimbările ce se pregătesc la firma „Levitt & Hendley" ca urmare a destituirii lui Arthur Levin, invitarea lui Cavello (2) pentru ceaiul de vineri 15 crt. este total neindicată şi ar reprezenta o pagubă serioasă din punct de vedere 23.

Febril şi exasperat, Cliff bătu cu o viteză care parcă ar fi vrut să rivalizeze cu aceea a maşinii :

Comandă
DE CE, repet, DE CE este invitarea Cavello (2) neindicată din punct de vedere 23 ? Motivează ! Sfârșit.

Consy 24, buletin 2042, răspuns :

Conform buletinului 2041, invitarea este neindicată ținând seama de schimbările ce se pregătesc la firma „Levitt & Hendley"».

— Maşina asta a fost inventată de un avocat ! izbucni Banks supărat. Alcoolul îl încălzise şi avea impresia că e angrenat într-o răfuială personală.

Margie, obosită, se aşezase şi îl privea fără să spună un cuvânt.

— Dacă-i vorba de logică, stărui el îndârjit, cu mine şi-a găsit naşul !

Comandă

Buletinele 2041 şi 2042 sunt incomplete şi ocolesc răspunsul. Comandă : CE schimbări se pregătesc la firma „Levitt & Hendley“ ? Ce s-a întâmplat cu Joe Cavello ? Sfârșit.

Consy 24, buletin 2043, răspuns total şi complet:

Schimbările ce se pregătesc la firma „Levitt & Hendley" ies din sfera de activitate a calculatorului Consy 24, proprietatea familiei Banks. Calculatorul Consy 24, proprietate a familiei Banks, cu numărul de serie 278934032, este garantat pentru a duce toate activităţile şi a da toate răspunsurile privitoare la viaţa familiei Banks, sănătatea individuală a membrilor ei, securitatea materială şi fericirea lor — atâta cât poate fi aceasta realizată pe pământ, conform punctului 5 din contractul de vânzare-cumpărare al maşinii. Schimbările ce se pregătesc la firma „Levitt & Hendley" sunt, conform prevederilor constituţionale, de resortul acţionarilor reprezentaţi prin consiliul lor de conducere. Informaţiile date fără autorizaţia Consiliului ar reprezenta o încălcare a regimului de proprietate primată. Răspunsuri cu privire la schimbările menţionate pot fi obţinute numai de la calculatorul autorizat, Consy 2400, cu numărul de serie 3874, proprietate a firmei „Levitt & Hendley“. Răspunsurile

cu privire la Joe Cavello pot fi căpătate de la Consy 24 (986074294), proprietate a familiei Cavello. Conform codului general Consy, răspunsurile se dau numai proprietarilor autorizaţi ai calculatoarelor respective.

Puterea soarelui scăzuse şi Consy 24, din proprie iniţiativă, sporise în tavan iradierea dulce de lumină artificială, parcă a faimoasei „veri indiene", celebra toamnă a estului Americii. Banks, torturându-și degetul mare de la mâna dreaptă şi ascultându-i pocnetele uşoare, se aşeză pe canapea lângă soţia lui.

— Nu-mi place, spuse el. Margie, ai avut şi tu o dată dreptate.

— Ştiu, zise ea. M-am ferit să-l invit şi m-am grăbit să-ţi telefonez.

— Nu-i vorba de asta, răspunse el parcă jignit. Pentru noi ar fi simplu : nu-l invităm şi ne ferim de o pagubă. Totuşi, doar nu trăim în condiţii de teroare: cine ar îndrăzni să mă persecute pentru că am invitat la mine acasă un vechi prieten ?

— Ann mi-a spus la telefon că Levin ăsta ducea o viaţă imorală şi că împingea firma spreun dezastru.

— Nu văd legătura, protestă Banks.

Margie îi luă încet mâna, jucându-se cu degetele lui roşii şi noduroase, tandră. Voia să-l împiedice să-şi smucească degetul mare.

— Se spune, zise ea încet, că Levin s-a înconjurat de colaboratori imorali şi incapabili. Joe al tău a lucrat ani de zile în apropierea lui Levin şi e cam crai. Se zice despre el că e foarte experimentat în materie de femei. Ştii şi tu că şefii voştri sunt foarte bisericoşi. Se tem de orice scandal. Nu pot suporta să fie pusă în discuţie moralitatea unei firme care învaţă pe toată

lumea cum să trăiască. Pe de altă parte, Joe a rămas cam artist. Aminteşte-ţi : chiar acum doi ani, a mai expus nişte lucrări de avangardă, un amestec de fotografie cu pictură în relief. Chiar dacă nu se vedea acolo mare lucru, cel mult fotografia unui sân, câteva purtau numele de „Nud“. Ştiu, nu era mare lucru — totuşi un titlu nu prea pe gustul firmei. Şi *nud* şi *avangardă* e prea mult pentru stomacul domnului Richardson. Ştii şi tu că artiştii nu prezintă destule garanţii de viaţă respectabilă ; gura lumii zice că inspiraţia le cere un trai mai boem. Sunt priviţi chiorâș.

— Şi eu sunt artist în felul meu, protestă Banks cu o iritare pe care nu şi-o putea explica. Poate că în ultima vreme versurile mele sunt mai curând de reclamă, dar e şi asta o artă.

— Cu atât mai mult, reveni dulce Margie. Invitarea lui Joe în casa noastră ar putea fi socotită un fel de complicitate la traiul pe care-l ducea Levin acela şi pe care îl duce şi Joe. E drept că Joe e mai experimentat şi mai discret, dar noi, femeile, ştim.

Banks făcu un efort să-şi elibereze mâna dreaptă dintre degetele tandre ale soţiei.

— N-ai înţeles nimic, zise el. Mergem amândoi duminicile la biserică, avem contul nostru la bancă, Maud are note excelente la şcoală, iar Bill a început să se cuminţească : sunt un om respectabil şi nimeni nu mă poate împiedica să invit la mine acasă un prieten, chiar dacă e socotit puţin cam boem.

— Aşa-i, zise Margie luându-i mâna din nou, dar Cliff, eşti un om trecut de patruzeci, şi ştii şi tu : chiar dacă rămâi tânăr şi în puteri, automat, după o vârstă, dacă încetezi să avansezi, eşti în pericol să te creadă de modă veche, depăşit. Banks ? da, a fost capabil, dar

în ultima vreme s-a cam rutinat. Noi trebuie să avansăm mereu, dragă Cliff : altfel, la prima restrângere de personal, te pomeneşti examinat de zeci de ochi, iar la a doua s-au obişnuit cu gândul că eşti înlocuibil.

— Şi de ce n-aş avansa ?

— Mi-ai explicat chiar tu că pentru fiecare post nou sunt cinci sau zece care intră în joc. Banks ? da, interesant tip, dar se cam învârtea pe la el pe acasă tipul acela, cum îi zice, italianul acela boem care era aghiotantul lui Levin, cum îi zicea ? da, Cavello, Joe Cavello.

Banks, recunoscând în glasul soţiei sale ceva din intonaţiile domnului Richardson, se ridică de pe divan şi începu să se plimbe prin odaie.

— Cavello şi Banks mergeau singuri la pescuit, continuă Margie necruţătoare, aveau secretele lor, probabil le plăcea să-i bârfească pe directorii firmei. Italianul o simpatiza pe nevasta lui Banks, el oacheş, ea blondă...

— Termină, o întrerupse Cliff revoltat, parcă ai fi o soacră.

— Ştii şi tu că soacrele sunt o forţă în consiliile de administraţie, stărui Margie cu cruzime. Am curaj să-ţi spun asta mai ales pentru că maică-ta nu-i acasă.

Banks se opri lângă zid şi bătu cu pumnul său ciolănos în tăblia groasă de tek sub care zumzăia înăbuşit maşina.

— N-ai înţeles nimic, zise el. Nu-i vorba numai de noi. E vorba şi de Joe. Omul acesta era... vreau să spun *este* prietenul meu cel mai bun. Dacă îl paşte o nenorocire, poate că mai stă în posibilităţile mele să-l ajut. Oricum, e de datoria mea să încerc.

— Cliff, nu-mi vorbi pe tonul ăsta. Ştii prea bine că şi eu ţin la Joe ; Lucy e una din cele mai bune prietene ale mele ! îmi vorbeşti de parcă n-aş avea inimă.

— Şi ai ?

— Cliff, nu eu am dat grămada asta de bani pe o maşină. Nu eu am fost cu ideea. Tu ai insistat, tu m-ai învăţat cum să umblu cu ea. Acum, dacă o avem...

— Ştiu lecţia pe dinafară, o întrerupse Cliff. Am de întreţinut o soţie, doi copii de şcoală şi o mamă. Sunt trecut de patruzeci. Trebuie să mă gândesc la viitor. Dar, Margie suntem oameni. Nu zic că n-am făcut în viaţă şi compromisuri. Am născocit reclame cam slabe, am lăudat drept ideal de viaţă lucruri care nu erau bune nici măcar de aruncat la closet. (Clifford Banks oftă :) Aici mi s-au dus douăzeci de ani de vlagă, puterea şi stamina mea. Dar aşa era slujba. Am fost bariton în corul bisericii ! Am invitat-o la noi acasă pe domnişoara Moreau. Am invitat această fată bătrână deşi îi miroase gura îngrozitor ; am chemat-o numai pentru că e secretara principală a domnului Richardson. I-am admirat poeziile scrise în calitate de preşedintă a clubului literar. Dar Margie, cu toate compromisurile, a rămas totuşi pe undeva prin noi o fărâmă de suflet. A rămas, nu ?

O privi fără să-i dea timp să răspundă.

— Şi dacă nu întrebam maşina, ce s-ar fi întâmplat ? Nu l-am fi invitat ?

Margie, tăcută, gravă de parcă ar fi mers la eşafod, se duse până în dreptul lui şi îi strecură mâna în buzunarul de la piept. Ştia că acolo îşi ţine el ţigările. Margie fuma rar. Îşi aprinse aplecându-se spre bricheta lui, cu o buclă căzându-i pe ochi. Fuma stângaci, pufăia, şi fumul dădea întregii ei figuri o expresie de

încordare copilărească. Părea o liceană fumând pe furiş.

Cu fruntea încreţită, cu ochiul stâng abia deschis, ca să-l ferească de fum, se duse în dreptul claviaturii lui Consy. Coborî puţin clapele, ca pentru înălţimea ei, şi bătu cu zece degete — fusese pe vremuri şi dactilografă :

Comandă.

Domeniul : socială.

Scopul : exclusiv 14 a (prietenie) !

Termenul propus : vineri 15 crt.

Valoarea : indiferent.

Comanda : să se indice dacă e potrivită invitarea lui Joe Cavello şi a soţiei sale.

Scoțând ţigara din gură, întorcându-și capul spre el, cu ochii verzi măriţi, părându-i lui Cliff mai adânci ca de obicei, îi spuse cu glas coborât :

— Am eliminat relaţiile utile şi celelalte criterii. E vorba numai de prietenie. De data asta Consy n-o să aibă încotro.

Privind peste umărul ei, Cliff spuse repede, aproape îngrozit:

— Uită-te, a şi răspuns.

Pe mica foaie albastră stătea scris cu claritate de neînlăturat :

Consy 24, buletin 2044, răspuns:

Invitarea lui Cavello (2) este contraindicată.

7

Inginerul de tură al firmei „Counselor Consy" era un băiat frumos, ochi albaştri-cenuşii, păr puţin sur, tuns ca peria, aspect sportiv — tocmai bun pentru revistele de modă, dacă n-ar fi avut o privire puţin prea inteligentă. În videofon, Banks nu putea să-i vadă decât faţa şi umerii, dar părea un tânăr de o înălţime neobişnuită.

— Îmi pare foarte rău, domnule Banks, spuse el politicos, dar trebuie să aşteptaţi câteva ore.

— Nu înţeleg de ce trebuie să aştept. Prospectele dumneavoastră spun că aveţi sute de echipe de intervenţie, numai experţi. Unde sunt ?

— E adevărat, zise tânărul străduindu-se să zâmbească, putem chiar şi acum să vă trimitem câteva zeci de electronişti. Defecţiunea de care ne-aţi pomenit nu e însă de ordin tehnic. Avem 35 de ingineri în filozofie, logică psihologică şi etică — şi sunt suprasolicitaţi. De când a fost lansat pe piaţă Consy 24 nu am primit nici o reclamaţie de ordin electronic, dar suntem suprasolicitaţi moralmente şi filozofic.

Tânărul surâse, uşor jenat şi urmă :

— Am impresia că clienţii noştri şi-au pus prea mari nădejdi în maşină. Fie că o visau genială şi sunt dezamăgiţi, fie că, dimpotrivă, îi depăşeşte, nu pot pătrunde gândirea ei superioară.

— Nu cred să mă încadrez între aceştia, răspunse Cliff înţepat. Ţi-am spus : maşina mi-a dat două răspunsuri care se contrazic. E o greşeală de logică elementară, matematică inferioară, ordinară, şi vrei să aştept nu ştiu ce expert...

— Îmi pare rău că nu mă credeţi, stărui celălalt pe un ton afectuos. În timp ce mi-aţi explicat defectul, centrul nostru de calcul l-a supus unui control automat

pe Consy al dumneavoastră. Câteva sute de maşini l-au cercetat pe toate feţele. N-are nici un fel de defect logico-matematic.

Cliff îşi apropie figura de camera de luat vederi, astfel că faţa lui roşcovană trebuie să fi acoperit în întregime ecranul ce se afla înaintea tânărului.

— Cum adică ? întrebă el ridicând glasul din ce în ce. Vreţi să spuneţi că maşina mea particulară, care cuprinde secretele mele şi ale familiei mele, tainele mele şi ale intestinului meu, e controlată la centrul vostru de calcul ?

Tânărul începu să râdă.

— Liniştiţi-vă, domnule Banks, ştiu la ce vă gândiți. (Părea plin de regret că n-are cum să-l bată pe umăr.) E un control strict tehnic ; nu se face schimb de informaţii. Ca şi când un medic v-ar face radiografia creierului ; nu înseamnă că v-a citit şi gândurile. Unii clienţi îşi închipuie ca maşinile ar comunica între ele în secret, peste capul oamenilor. Copilării, regretabile la un om cult. Maşinile au un program strict, respectă tot ce e viaţă particulară. Puneţi-i lui Consy întrebări despre orice alt proprietar de Consy şi vă veţi convinge.

— Atunci de ce e nevoie ca maşina mea să rămână conectată la centrul dumneavoastră ?

— Agentul care v-a vândut maşina nu v-a explicat ? Gândiți-vă, domnule Banks, pentru câteva mii de dolari puteţi să fiţi pus în contact cu orice informaţie de pe lume. Credeţi că toate pot încăpea într-o singură maşină de numai câteva mii de dolari ? Consy al dumneavoastră e un simplu agent conectat la o mare bancă mondială de informaţii, care...

— Te rog să nu-mi faci mie reclamă, îl întrerupse

Clifford autoritar. Sunt Banks de la firma „Levitt & Hendley“, m-am ocupat personal de reclama lui Consy 24 şi am făcut imprudenţa să cred în ea.

— Vă rog să mă scuzaţi, n-am ştiut cu cine vorbesc. Daţi-mi indicativul celui mai apropiat punct de aterizare şi vă voi trimite de urgenţă unul din experţii noştri cei mai buni. Vă garantez că până în două ore vă veţi declara satisfăcut de maşină sau veţi primi banii îndărăt.

Închizând cu un gest grăbit, tânărul îşi întoarse capul spre ajutoarea sa, o fată bronzată cu ochii albaştri imenşi, care stătuse tot timpul în afara razei videofonului, picior peste picior. j

— Aşa că, Eileen dragă, ar fi timpul să afli că nu sunt omul cel mai potrivit pentru tine : ingineri se găsesc acum pe toate drumurile. Avem o criză teribilă de filozofi, popi, literaţi şi moralişti.

— Eu te vreau şi aşa, spuse ea ridicându-se şi trecându-și mâna prin peria părului său, dar n-ar strica să-i mai citeşti puţin pe toţi ăştia — Spinoza, Beethoven, Iisus, Schopenhauer.

— Beethoven ţi-a scăpat la grămadă, zise el petrecându-i mâna după talie, dar asta nu schimbă cu nimic sentimentele mele.

Avea grijă s-o ţină în afara razei videofonului, şi lansă de urgenţă comanda pentru Banks :

— Da, da, zise el tapotând uşor şoldul plin al fetei, un specialist în probleme de conştiinţă. Unul cu putere de convingere, spuse el coborând încet mâna, pentru că maşina n-are nimic stricat: totul e să-l liniştească pe domnul Banks. Ca de obicei, defectul se află la client.

8

Omul avea priviri triste, ochi cafenii, ten cafeniu, buze cenuşii : părea un levantin care a contemplat decăderea popoarelor antice din bazinul mediteranean sau un evreu galiţian scăpat, din cuptoarele de la Auschwitz, în orice caz un om care a văzut multe nenorociri şi care poartă cu el un mesaj de blândețe şi bună înţelegere, pe care însă n-are forţa să-l impună. Gesturile îi erau discrete, ca şi când s-ar fi temut în permanenţă să nu răstoarne ceva, buzele cenuşii-violete de cardiac erau închise hotărât ; purtau cute suplimentare în jur, ca nişte verigi de siguranţă, de parcă omul şi-ar fi jurat să tacă, să nu comunice semenilor decât o mica parte a nenorocirilor la care fusese martor, jalea eternă a speciei sortite să sufere, specia umană.

Îi ascultă pe Cliff şi pe Margie cu o răbdare imensă, făcându-se a nu observa încâlcelile din reclamaţia lor. Banks se mândrea cu claritatea lui, dar acum, din cauză că se jena să povestească nume şi să dea amănunte, făcea tot felul de ocoluri. Expertul cu privirea tristă stătea nemişcat în scaun. Nu întrerupea, nu cerea precizări, nu sorbea din paharul aşezat în faţa lui, nu fuma şi abia dacă mai respira.

La urmă, când în marea încăpere se lăsă o linişte grea, aruncă o privire distrată spre zidul al patrulea — „Acolo e pupitrul de comandă, nu ?“ — şi, fără să se scoale de pe scaun, spuse încet şi politicos :

— Daţi-mi voie să recapitulez. Aşadar, afirmaţi dumneavoastră, Consy s-a contrazis. Într-un buletin a afirmat că e potrivit, din punct de vedere al prieteniei, să invitaţi o persoană la ceai, dar că lucrul ar fi nepotrivit din punct de vedere al relaţiilor care vă sunt utile socialmente şi profesionalmente. În alt buletin

însă, la numai câteva minute diferenţă, acelaşi Consy îşi exprimă părerea că invitarea ar fi nepotrivită chiar şi numai din punctul de vedere al relaţiilor pur prieteneşti. În aceste două răspunsuri diferite, dumneavoastră vedeţi o contrazicere, dovada unui defect logico-tehnic al maşinii.

— Cum adică, „văd“ ? Nu e o contrazicere ? Mi se năzăreşte mie ?

Cliff îşi schimbase hainele de birou cu un şort comod şi un tricou albastru de sport. Îi plăcea să se simtă acasă la largul lui — era şi cald — dar acum îi părea rău că aspectul său nu e destul de impunător.

— Dumneata, urmă el, cu aerul că îl ameninţă pe expert, ai venit cu mâinile goale. Nici o trusă, nici un aparat, nimic. Ai venit ca să mă lămureşti pe mine şi nu ca să umbli la maşină.

— Maşina e perfectă, spuse omul cu priviri triste. Nu există în lume decât vreo zece mii de Consy 24, nu prididim cu producţia, şi suntem gata să v-o cumpărăm pe aceasta îndărăt, imediat. Vă achităm pe loc toate ratele plătite până acum.

Spusese aceste cuvinte grăbit şi plictisit, ca pe o lecţie, fără să se îndoiască de efectul lor şi, într-adevăr, Cliff se pomeni mormăind :

— Mă rog, sunt în casa mea, nu e frumos să vă astup gura, sunt gata să vă ascult.

Margie, brusc plictisită, se duse afară. Voia să dea de mâncare broaştei ţestoase. Copiii o creşteau pe Turtie în curte. Ca să-i înduplece să plece liniştiţi, le promisese că va respecta fidel toate reţetele lor savante de hrănire. Cliff, care îşi transferase ţigările în buzunarul micuţ al şortului, întinse pachetul spre musafir, apoi — după ce acesta îl refuzase politicos,

pentru a doua oară — îşi aprinse, poruncindu-şi să rămână calm.

— Da, zise el, aţi expus problema destul de corect.

Dacă maşina e perfectă, trebuie să înţeleg şi eu de ce se contrazice.

— În contract se garantează că maşina, desigur în măsura în care o veţi informa corect, vă va da sfaturi bune. Se precizează însă că nu e obligată să vă înfăţişeze raţionamentul prin care a ajuns la o concluzie sau alta. E clar ?

Expertul făcu o mică pauză, ca şi când ar fi aşteptat ca sensul să se scurgă prin pâlnia urechii lui Cliff.

— Dumneavoastră, urmă el, când luaţi un antinevralgic, îi cunoaşteţi oare formula chimică, cunoaşteţi anatomia creierului dumneavoastră, analizaţi pe ce cale vi se uşurează durerea ? Ceea ce vă interesează este să nu vă doară capul. Asta se obligă să facă şi maşina : să vă ferească de dureri de cap. Felul în care judecă, asta e o problemă de euharistică, un mister dacă vreţi : credeţi-mă, nici chiar experţii care au creat-o nu pot pătrunde judecăţile ei. Sistemul de a judeca îl ştim, dar nu putem pătrunde fiecare judecată în parte.

— Atunci, cum puteţi să pretindeţi că ar fi perfectă ? De unde ştiţi că mi-a dat un sfat bun ? Şi cum scuzaţi contrazicerile ei evidente ?

Omul cu privire tristă surâse uşor.

— Îmi pare bine că aţi ajuns în inima problemei. V-a sfătuit să nu-l invitaţi pe acel prieten. Are motivele sale pentru care v-a dat acest sfat.

— Atunci de ce... începu Cliff, dar expertul, parcă scuzându-se, îşi ridică braţele în lături, implorându-l să

fie lăsat să vorbească :

— *De ce* v-a dat acest sfat, după ce CRITERII a judecat ? Vă spun sincer, nu există pe lume forţă care să ne poată descurca. Criteriile îi sunt date de oameni...

— Care oameni ? întrebă Cliff arţăgos. Dumneavoastră ? Firma Consy ? Sau poate mă bănuiţi pe mine ?

— Noi toţi, spuse celălalt împăciuitor. Într-un fel, destinul. Dacă am descifra criteriile după care judecă maşina şi împrejurările de care ţine seama, ar însemna că ştim totul, că suntem „mai atotputernici" decât Dumnezeu, care, după ultimele teorii teologice, are şi el puteri limitate.

— Dumneata ocoleşti, zise Cliff.

— E adevărat, recunoscu expertul. V-a fost penibil să-mi povestiţi cazul. Mi-e şi mie penibil să vă dau răspunsul.

— Aşadar, ştii la ce mă refer, apăsă Cliff nemilos.

— Fireşte : de ce în primul caz maşina v-a spus că, din punct de vedere al prieteniei, ar fi fost indicat să-l chemaţi pe... pe prietenul dumneavoastră, ar fi fost, dacă lucrul n-ar fi dăunat relaţiilor dumneavoastră social-profesionale. Şi de ce în al doilea caz — când era vorba numai de prietenie — v-a sfătuit să nu-l invitaţi.

— Exact, confirmă Cliff. N-a avut aceleaşi criterii ?

— Ba da, zise trist expertul. În ambele cazuri, v-a dat un sfat valabil. Ambele sfaturi, în ultimă instanţă, se rezumă la acelaşi sens : NU VĂ INVITAŢI PRIETENUL.

— Mă uluiţi, exclamă Cliff. Asta e curată scamatorie ! E absolut inexact. În primul caz, maşina mi-a oferit două unghiuri : din prietenie aş fi putut să-l invit, dar, din interes, era neindicat.

— Şi ? întrebă încurcat omul cu privirea tristă. Cunoaşteţi multe cazuri când cineva acţionează din prietenie împotriva interesului ?

Cliff se duse la uşă şi o strigă pe Margie. Se întoarse apoi spre expert :

— Acesta e un fel delicat de a ne insulta, pe mine şi pe soţia mea. Vreţi să spuneţi că maşina a imitat felul nostru de a judeca ? Că, atunci când avem de ales între interes şi prietenie, în nici un caz nu ţinem seama de prietenie ? Ai auzit, Margaret ?

— Am auzit, răspunse Margie ștergându-și mâinile de pământ. Cred că te înfurii inutil. Orice om ţine seama şi de prietenie şi de interes.

— Exact, doamnă, confirmă omul cu priviri triste.

— Dar ce dovadă aveţi ? întrebă Cliff. De unde a ştiut maşina dinainte că o să ţinem seama de interes şi nu de prietenie ? Dacă, din alternativa pe care ne-a prezentat-o, am fi ales prietenia ?

— N-am altă dovadă,zise trist omul cu priviri triste, decât faptul că n-aţi ales prietenia.

În cameră se lăsă o linişte adâncă.

Omul cu priviri triste se uită în jur, ca şi când ar fi vrut să fie sigur că are pe unde să se retragă. Nu părea însă animat de frică. Se uita în jur, căutând calea de retragere, mai mult din plictiseală, din tristeţe ; parcă ar fi vrut să se convingă că poate pleca de acolo oricând.

— L-aţi invitat pe prietenul acela ? întrebă omul cu priviri triste, parcă scuzându-se. Nu l-aţi invitat. Maşina calculase exact.

Margie se duse până în dreptul lui Cliff şi îi extrase pachetul de ţigări din buzunar. Îi era lehamite de toată afacerea, ar fi fost foarte mulţumită să scape de

maşină, toată discuţia îi părea inutilă acum şi se amestecă numai pentru Cliff. O durea să-l vadă atât de nervos : îmbătrânea, nu mai suporta să fie contrazis.

— Nu e chiar aşa, dragă domnule, zise ea zâmbindu-i politicos vizitatorului. Ca probă, eu însumi am dat deoparte toate celelalte criterii şi am chestionat maşina numai şi numai din punct de vedere al prieteniei.

Omul se întrista şi mai mult. Părea că această discuţie îi răscoleşte adevăruri pe care le ştie de când lumea, încă de la prima fază de decădere antică a bazinului mediteranean, pe care o contemplase cu ochii săi proprii.

— Da, doamnă, zise el, şi va felicit pentru această nobilă atitudine a dumneavoastră.

— Stai aşa, interveni Cliff ca şi când l-ar fi prins cu mâna în buzunarul altuia. Nu schimba vorba cu felicitări. Vă să zică, atunci când a văzut că e chestionată numai şi numai din punct de vedere al prieteniei, maşina s-a răzgândit şi ne-a sfătuit ca nici din acest punct de vedere să nu-l invităm pe... pe...

— Consy a ţinut seama de nobleţea dumneavoastră sufletească. Consy şi-a spus : aceşti oameni vor să rezolve chestiunea exclusiv din punct de vedere al prieteniei. Dacă-i las să procedeze astfel, vor face un lucru contrar intereselor profesionale şi sociale ale domnului... (expertul se uita o clipă pe fişa scoasă din buzunar) ale domnului Clifford Banks. Or, cum eu, Consy, trebuie să-l slujesc pe domnul Clifford Banks, îl voi sfătui ca nici măcar după criterii pur prieteneşti să nu-şi invite prietenul.

— Vă daţi seama ce-aţi spus ? întrebă Cliff.

— Îmi dau seama perfect.

— Aţi spus că maşina ne-a minţit.

— N-am spus asta.

— Dar asta rezultă. Eu îi pun o întrebare din punct de vedere pur prietenesc, iar ea amestecă aici interesul.

Omul cu privire tristă se uită încurcat înspre tăblia de tek :

— Există prietenie pură ? întrebă el.

— Această insinuare nu mă priveşte, răspunse ferm Cliff. Eu i-am pus maşinii o întrebare extrem de clară. Ea n-avea voie să-mi facă procese de intenţii : trebuia să-mi răspundă la întrebare.

— Dumneavoastră puneţi întrebări numai din distracţie sau ca să aveţi un răspuns ?

— Nu vă înţeleg, răspunse Cliff, deşi începea să înţeleagă.

— Cliff dragă, se amestecă Margie, când ai un prieten, mai bine zis, când i te ştii prieten, nu te mai apuci să ceri consultaţii unei maşini.

— Vedeţi dumneavoastră, domnule Banks, clienţilor noştri le place să fie sfătuiţi eficient, dar nu le place să-şi recunoască pe şleau criteriile. Dacă maşina vă pare uneori neclară, este din cauză că încearcă să vă menajeze şi să nu vă dezvăluie prea brutal propriile dumneavoastră criterii.

Pentru prima oară de când se instalase în fotoliu, expertul îndrăzni să se înfunde mai comod.

— Orice om normal ar fi jignit să i se spună că în prietenie se amestecă un procent de interes. Teoretic, da, fiecare admite că până şi actul intelectual cel mai dezinteresat are unele confluenţe cu interesul. De ce îl preferaţi pe Shakespeare faţă de romanele poliţiste ? Din interes, pentru că vă îmbogăţeşte sufletul şi

mintea. De ce preferaţi romanele poliţiste ? Pentru că vă recreează, vă satisfac o nevoie. Îl vreţi pe cutare de prieten pentru că are conversaţia mai interesantă. Aţi fi jignit dacă prietenii v-ar preţui numai din simpatie ; vreţi să ştiţi că vă preţuiesc pentru anumite calități. Câtă vreme e vorba numai de intelect, suntem gata să recunoaştem că nu există prietenie pură. De îndată ce se amestecă situaţia materială, ne simţim jigniţi.

— Şi n-avem dreptate ?

— Să presupunem că prietenului dumneavoastră urmează să i se întâmple ceva neplăcut la slujbă. Atâta vreme cât nu vă afişaţi prietenia, posibilităţile dumneavoastră de a-l ajuta sunt poate mai mari. Maşina e obligată să ţină seama de statutul social al fiecăruia : ar fi nepotrivit să-l invitaţi la dumneavoastră acasă pe celebrul domn Levitt — el e şeful firmei dumneavoastră, nu ? E prea înalt în grad ; ar fi o nepoliteţe să-l invitaţi şi să-l puneţi în situaţia de a vă refuza...

— Atunci, întrerupse Cliff, înseamnă că maşina mea îmi dă sfaturi care convin mai curând domnului Levitt şi maşinii lui. Din punct de vedere al intereselor mele, ce mi-ar strica să fiu prieten cu domnul Levitt ?

— Dacă el are un cuvânt greu de spus în treburile firmei, e mai bine să nu vă ştie lumea de prieteni. Poate să vă ajute mai făţiş, fără a se teme de bârfeală. Maşina ţine seama de aceste convenienţe — pe care dumneavoastră le respectaţi tacit, adesea din intuiţie, fără a le exprima făţiş — şi caută şi ea să le ascundă pe cât se poate, ca să vă menajeze susceptibilităţile. Ca să se facă ascultată.

— Îmi pare rău, zise Cliff, dar nu pot să-i atribui atâta inteligenţă. S-a contrazis.

— V-a răspuns sincer. V-a spus că omul vi-e prieten, dar că interesul vă cere să nu-l invitaţi. Când aţi insistat, şi-a dat seama : pe soţii Banks îi doare să admită că interesul primează ; sunt categoria 2 b, conştiinţe delicate. Totuşi nici ei nu trec peste interes — căci puteaţi să nu-i mai puneţi întrebări lui Consy şi să păşiţi de-a dreptul la invitarea prietenului. Dacă soţii Banks mă mai consultă, înseamnă că totuşi interesul are un rol de bază şi atunci mă voi conforma structurii lor.

— Ceea ce afirmaţi este ruşinos, spuse Cliff pe o voci scăzută. Suntem oameni. Nu înţeleg să trăiesc sub nici o tiranie, fie ea reflectarea electronică a propriilor mele scăderi. Nu încape nici un fel de îndoială că îi vom invita pe amicul nostru şi soţia sa pentru vineri seara la noi în casă.

Omul cu priviri triste şi atotştiutoare înclină uşor din cap şi spuse cu obişnuita sa lipsă de convingere :

— Nu pot decât să vă admir pentru această hotărîre nobilă şi îndrăzneaţă.

— Ei, îndrăzneaţă... La urma urmei, ce primejdie îl paște pe prietenul meu ? De unde ştie maşina ? Au contact maşinile între ele ? vorbesc cumva peste capul nostru, pe la spatele nostru ?

Omul cu priviri triste se duse în dreptul pupitrului de comandă, ca şi când l-ar fi luat pe Consy drept martor a spuselor sale :

— Maşina e într-adevăr conectată la centrul nostru de calcul. De aceea am venit cu mâinile goale. Dacă ar fi fost ceva de reparat, reparaţia era deja făcută, de la distanţă prin centrul de calcul.

Ochii săi deveniră din nou adânci şi trişti.

— Maşinile comunică între ele, dar nu poate fi

vorba de vreo tiranie a lor, ca în romane. Fac numai ceea ce li s spune.

— Dar facultatea de a-mi interpreta nu ştiu ce gânduri ?

— N-a mers dincolo de intenţiile dumneavoastră cele mai profunde.

— Ştiu eu ? Pe ce bază m-a sfătuit să nu-mi invit prietenul ? De unde ştia că prietenului meu i se va întâmpla ceva ?

— Evident, a aflat de la alte maşini, dar a păstrat secretul informaţiei şi a prelucrat-o în interesul dumneavoastră.

A fost ca un doctor care v-ar spune : „N-am voie să-ţi destăinuiesc natura bolii, dar nu te sfătuiesc să iei femeia aceasta de soţie“. Chiar la ora asta, poate că maşina transmite altor Consy unele informaţii despre dumneavoastră, cerute de colegii ei. Informaţiile nu ies însă dintre zidurile marii bănci comune a informaţiilor, alcătuiesc un depozit comun pe care îl folosesc doar calculatoarele.

Expertul făcu o pauză şi adoptă un aer de conspirator : Statul a controlat temeinic această bancă, să vadă dacă vreun ins sau vreo grupare nu ar putea pătrunde în scop propriu spre aceste informaţii. Confidenţial vorbind, chiar statului, mai ales unor generali, nu le-ar fi displăcut sa aibă la mână cu câte ceva pe fiecare cetăţean. Controlul a stabilit însă că nici cei mai dibaci experţi ai noştri nu pot răzbi spre depozitul de informaţii.

— Atunci de unde ştim că maşinile nu vor lua într-o zi vreo iniţiativă ?

— Sunt programate strict, fiecare îşi slujeşte proprietarul şi tocmai de aceea nu putem răzbi la

bancă, pentru că se anulează reciproc între ele. V-am spus şi cred că v-aţi convins că fiecare Consy — aşa cum e Consy al dumneavoastră — e o prelungire surprinzător de fidelă a celor mai fine nuanţe ale gândirii stăpânilor săi.

— Şi dacă stăpânii sunt nişte nebuni încă neidentificaţi, care vor să arunce în aer pământul ?

Expertul râse fără veselie :

— Dintre cele zece mii de Consy existente în lume, trei, după ştiinţa noastră, au şi încăput în mâinile unor nebuni periculoşi. Nici o maşină nu-şi poate însă extinde puterea de acţiune dincolo de graniţele gospodăriei pe care o slujeşte. Afară de treburile menajere, spălat, distracţii, meditarea copiilor etc., în ce priveşte *gândirea*, se limitează strict la sfaturi : nu poate împiedica un om să se sinucidă — îi dă, desigur, sfatul să n-o facă — dar în nici un caz nu-l poate ajuta în asemenea acţiuni.

Bătu uşor porţiunea de zid de la spatele lui, când ar fi bătut crupa unui cal, şi adăugă :

— E o maşină bună, domnule. Nu numai calitativ:e bună şi la suflet, atâta vreme cât dumneavoastră şi soţia sunteți buni. Mi se pare că am venit fără pălărie.

Dădu să plece şi se opri în uşă, indiferent :

— Cum rămâne ? V-o cumpărăm îndărăt ?

9

Cliff făcu un semn de nerăbdare, îl luă uşor de cot şi îl conduse pe expert îndărăt la fotoliul lui, încercând să-i surâdă amabil cu toţi dinţii săi iepureşti.

— Domnule, m-ai convins. Ca expert, din punct de vedere al contractului, ai dreptate ; maşina a avut logica ei. Dă-mi însă un sfat ca om, spune-mi un

cuvânt ca de la om la om.

Vocea expertului suna ca aceea a unui şcolar extrem de supus:

— Cu plăcere, domnule Banks. Cu multă plăcere.

Margie izbucni în râs şi Cliff plecă iute de lângă fotoliu.

— De ce mă ironizezi, domnule ?! protestă el.

— Eu vă ironizez ?

— Îmi promiţi sfatul dumitale de la om la om pe un ton... Mă sileşti să-mi dau seama c-ai venit în cadrul unei consultaţii plătite de firma „Consy“, că eşti plătit de firmă să mă laşi mulţumit şi că în cadrul acestei slujbe eşti gata să-mi spui orice aş dori să aud.

— Se poate, zise expertul ca şi când ar fi examinat o teoremă geometrică. S-ar putea să aveţi dreptate. Oricum, puneţi-vă întrebările.

— Domnule, zise Cliff, ca om...

Se întrerupse brusc şi se proţăpi iarăşi în faţa fotoliului celuilalt :

— De când e asta ? Haide, nu te mai preface că nu ştii despre ce te întreb ! De când durează ?

— De totdeauna, zise expertul. Poate că altădată...

— De ce ne doare ? îl întrerupse Cliff.

— Nu ştiu nici eu, glăsui expertul cu durere sinceră. Altădată, motivele rămâneau într-o umbră decentă : se chemau intuiţie, bun simţ, echilibru, simpatie umană. Maşinile le-au smuls din penumbră, au spus sex, au spus interes, au spus exploatare, au spus omul acela mi-e mai înalt în grad şi mi-e necesar, acela e mai mic şi mi-e totuşi necesar ca reprezentant al unei mase, acela mi-e necesar ca să-i amuze cu anecdote pe ceilalţi, iar acela are el nevoie de mine,

iar eu am interes să mă descotorosesc de el : maşinile au spus zestre, au spus vârstă, viitor, ovul, pensie, retragere, şanse, contraceptive, probabilităţi, vitamine, au drămuit absolut totul, cu mai multă sinceritate decât am fi avut noi curaj s-o facem. Au spus că pe prietenul dumneavoastră îl aşteaptă o schimbare şi că n-ar fi potrivit să-l invitaţi. Maşinile ignoră tăcerea şi penumbra, deşi omul e conceput de obicei pe întuneric, între cuvinte deformate de geamăt, mai curând indistincte.

— De ce şi de unde am ajuns aici ? întrebă Cliff.

Toată figura sa roşcovană era transfigurată de o tristeţe tragică, iar Margie, privindu-l în camera aceea plină de confort, îşi spuse că nu l-a cunoscut niciodată până la capăt ; nici el nu se cunoştea, nici ea nu se cunoştea, şi din această cauză nici maşina, probabil, nu ştia prea clar unde îi împinge.

— De ce sunt maşinile atât de necruţătoare ? urmă Cliff. Doar noi le-am făcut. Până unde o să se amestece şi ce ne mai aşteaptă ?

Expertul tăcea.

— Te întreb ca om, sau daca vrei te întreb ca expert. Sunt gata să plătesc firmei pentru consultaţie.

— Maşina e un fleac, spuse omul cu privirea tristă, e o jucărie, un moft. E necruţătoare numai în măsura în care suntem şi noi : maşina suntem noi.

— Atunci de ce ne doare ? Nu există animal căruia să-i placă să-şi provoace singur durere.

— Noi e una, eu sunt alta. Maşina ne izbeşte de logica aparatului social. Societatea şi-a precizat contururile, omul i-a descoperit matematica şi maşinile au înfăţişat-o.

Expertul tăcu, extenuat.

— Şi peste tot e la fel ?

— Nu ştiu, zise expertul. N-am fost încă la ruşi, la chinezi şi în restul lumii comuniste. Poate că la ei e altfel, nu ştiu. Ştiu numai că şi ei au cumpărat câteva Consy, dar cum le folosesc, nu ştiu : mi-am luat un bilet de circuit sa vizitez la anul Praga, Katowitze şi Brno, să văd, poate că ei le folosesc în condiţii de fericire mai deplină.

— Încotro ne îndreptăm ? întrebă Cliff. Dacă cineva ar putea răzbi la banca informaţiilor, printre milioane de cauze şi efecte, ar putea şti ?

— Nu, zise expertul. Nici maşinile nu pot şti. Ar trebui să fie infinite, nu s-ar termina niciodată. Maşina care ştie tot ar fi Dumnezeu. Fiecare e depozitara unui crâmpei...

Banks porni să se plimbe prin cameră cu mâinile la spate.

— Dacă o maşină nu ştie tot, atunci înseamnă că poate greşi ! Recunoaşte, te rog, domnule, măcar atât ! Te întreb asta ca om ! N-o să te spun la firmă ! Te rog eu să recunoşti.

Se întoarse spre Margie :

— Îţi dai seama, Margaret ? S-ar putea să greşească ! A miliarda parte dintr-o cauză, în mod cu totul neaşteptat şi incalculabil, ar putea face ca Joe sa nu păţească nimic ! Poate că, cine ştie, Consy greşeşte... Ce spuneţi, domnule ?

Expertul tăcu, mai trist ca oricând.

— Recunoaşte, domnule ! repetă Cliff.

— Teoretic, da, zise expertul, fără îndoială că maşina ar putea greşi.

— Cum adică, teoretic ? întrebă Cliff. De ce nu şi practic ?

— În practică, zise expertul sculându-se în picioare, posibilităţile maşinii de a greşi sunt tot atât de numeroase ca şansele care există ca dumneavoastră să-l invitaţi pentru vineri seara pe acel prieten.

Pentru prima oară, vorbele lui căpătaseră intonaţii energice. Se înclină tăcut în dreptul doamnei Banks, făcu o plecăciune scurtă, aproape militară, înspre stăpânul casei şi, fără un cuvânt, părăsi odaia.

10

— Brr, făcu Margie râzând. Ai văzut ?

— Ce să văd ?

— Avea o cheie la spate. Era cu arc. Cum, nu ţi-ai dat seama ? Vizitatorul nostru era un robot.

— Ştiu eu ce se ascunde sub glumele astea ! se răsti brusc Banks.

— Ce te-a apucat ?

— Nu înţeleg cum te rabdă inima să glumeşti ! N-ai auzit ce-a spus ? Mie şi acum îmi sună vorbele în cap. „*Posibilităţile maşinii de a greşi sunt tot atât de numeroase ca şansele care există ca dumneavoastră să-l invitaţi pe acel prieten.*“

— A spus şi el ce s-a priceput. Vrei să plâng ?

— Margie, nu schimba vorba. Fii atentă la ce-ţi spun : pentru vineri seara, Joe Cavello va fi invitat la noi ! în ciuda tuturor maşinilor de pe lume şi a tuturor experţilor de pe lume, prietenul nostru Joe Cavello va fi vineri seara la noi, ne vom săruta cu el, la noi în casă.

— Cliff, zise Margie căznindu-se să-l privească, sunt mândră de tine ! Aşa mă gândeam şi eu să procedăm.

El îi aruncă o privire bănuitoare. Îşi mai turnă două

degete, ultimele pe ziua aceea. Se aşteptase că Margie să-l contrazică. Lipsa ei de rezistenţă îl făcea bănuitor.

— Îl chemi la telefon, zise el. Îl inviţi să vină la noi ! Chiar acum !

— Perfect, zise ea supusă. Pentru vineri seara, nu ?

— Sigur că pentru vineri.

— O dată cu soţii Andrews, nu ?

— O dată cu ei.

Şi, văzând că ea nu protestează, se răzgândi :

— Sau poate să nu-i mai chemăm pe Andrews. El e acum şeful personalului şi îi ştii pe ăştia de la personal cum capătă deformaţii profesionale : dacă se întâmplă ceva cu Joe, dacă întreprinderea vrea să dea un exemplu în cazul Levin, ar putea înţelege că eu aleg forme ocolite pentru a protesta. Aşadar, îl chemăm pe Joe, dar nu-i mai chemăm pe Andrews, să nu-şi închipuie cine ştie ce.

— Mda, zise Margie, aşa e mai bine.

— Noi nu suntem oportunişti, declară Cliff simţind cu amară plăcere cum alcoolul începe să-i atenueze amărăciunea. Noi nu ne luăm după fiecare schimbare ierarhică. Dar n-are rost nici să ne expunem pentru un fleac, un ceai acolo : e mai bine să ne păstrăm pentru împrejurări serioase, să răbdăm în tăcere şi să lovim atunci când e cazul.

— Ştiu, zise Margie căscând, te cunosc, întotdeauna ai ştiut când să loveşti. Nu ne culcăm ?

În pat, Clifford îşi aminti că n-a mâncat nimic de la prânz, dar gândul de a apăsa pe buton şi a intra din nou în legături cu Consy — fie şi numai în calitate de bucătar — îl făcu să renunţe. Hotărât, maşina asta îi devenise antipatică. Vocea lui Margie :

— Şi pe domnişoara Moreau crezi că ar fi bine s-o invităm ?

— De ce să nu fie bine ? Coţofana asta, ţi-am spus de o mie de ori, e secretara primă a lui Richardson.

— Tocmai. O să-i spună că l-a văzut pe Joe la noi şi...

— Da’ mai lasă-l naibii de ceai, se revoltă Cliff.

— Atunci... renunţăm ?

— Cum o să renunţăm ! N-ai spus tu după-masă că îi invităm doar pe Joe şi nevastă-sa ? N-ai dat asta şi în scris, pe buletin, pentru Consy ? N-a pornit de aici toată contrazicerea ?

— Ba da, zise ea fără convingere.

— Şi atunci, ce mai e de discutat ?

— Întrebarea o pusesem doar aşa, ca să mă clarific.

— Cum adică, să te clarifici ?

— Vreau să spun că întrebarea am pus-o aşa, fără importanţă practică, pentru că de fapt apucasem să-i invit pe toţi cei de pe listă : şi pe soţii Andrews şi pe domnişoara Moreau şi pe...

Cliff se înălţă în capul oaselor :

— I-ai şi invitat ? Şi atunci, dacă ai făcut toate după capul tău, de ce te mai sfătuieşti cu mine ?

Margie socoti că e mai prudent să considere întrebarea drept retorică, să nu răspundă nimic. Cu mare prudenţă, ca din greşeală, îşi lipi piciorul stâng de cel al soţului ei.

— Nu te enerva, zise ea plină de umilinţă, o să-i decomand pe toţi. Numai să fii şi tu de acord, să nu-mi trântești pe urmă că anularea invitaţiilor poate fi luată drept un protest faţă de...

Cliff sări din pat. Îşi trosni degetul mare de câteva

ori şi părea gata să-l rupă, când, în ultima clipă, întinse toată mâna spre nevastă-sa, într-un gest profund acuzator :

— Tu ! strigă el. Numai tu eşti de vină ! Din cauza ta o să se realizeze cuvânt cu cuvânt profeţiile expertului acela idiot. Din cauza ta, pentru că te-ai apucat să-i inviţi pe toţi, n-o să mai putem să-l invităm pe Joe, pe propriul nostru prieten !

Margie era mulţumită să cadă toată vina pe ea, numai să nu-l invite. Aveau totuşi de hrănit doi copii, plus mama lui Cliff, care consuma destul.

— Din cauza ta, striga Cliff, matematica vulgară a unei maşini vulgare o să se realizeze cifră cu cifră !

Era mulţumită. Purtând toată vina în spinarea ei, îl elibera pe Cliff de o povară. El, întotdeauna, se socotise un om cu conştiinţa curată şi sentimente adânci, un nonconformist capabil de originalitate. Ideea că nu şi-a invitat un prieten numai de frică i-ar fi otrăvit viaţa. Nu poţi să faci reclame bune dacă te simţi un mic funcţionar temător. Dintre ei doi, îşi spuse Margie, totuşi el e acela care câștigă, el ţine casa : era deci drept ca el să apară cu originalitatea la înălţime, iar ea să fie cu calculele meschine.

— Şi când te gândești, zise Cliff, că eram supărat pe Consy ! Ca un prost, eram supărat pe o maşină nesimţitoare, nu mai voiam nici măcar să-i cer de mâncare !

Spunând acestea, apăsă prin întuneric butonul iluminat galben, cel de senviciuri.

— Spunea bine expertul : maşina ne reflectă fidel ! Cât am lipsit de acasă, Consy te-a reflectat pe tine ! Din cauza ta s-a creat o situaţie... ! Mi-e pur şi simplu imposibil să-l mai invit la mine pe cel mai bun

prieten al meu !

Urmă o pauză scurtă. Senviciul sosise.

— Din cauza ta şi numai a ta ! sublinie Cliff cu o forţa nouă.. Senviciul era de pui. Pâinea, de secară. Mai era pe pâine ceva, probabil unt, un pic de salată şi o felie de brânză. Pe întuneric, nu vedea, dar era gustos. Îi parveni un zgomot ciudat.

Îşi încorda auzul. Margie plângea.

Azvârli grăbit în gură ultima bucată, o înghiţi cât putea de repede şi se întinse lângă ea :

— Haide, acuma nu mai plânge nici tu aşa, n-ai făcut nici o crimă, dă-o naibii de viaţă, ne ucide pe toţi.

— Tu eşti atât de bun ! spus ea izbucnind în hohote mari. Tu eşti atât de bun, şi numai din pricina mea...

Cliff ştia din experienţă că simplul argument logic nu ajunge în asemenea cazuri. Îi sorbi lacrimile de pe obraz cu sărutări din ce în ce mai viguroase, îi spuse cuvinte fără şir, şi, pipăind întunericul din jur, nimeri butonul de închidere a lui Consy şi îl apăsă de câteva ori, să nu-i mai audă zumzetul.

Mai târziu, când el, odihnindu-se, fuma întins pe spate, ea, timidă, torcând, cu lacrimile şterse de tot, îl întrebă încet :

— La ce te gândești ?

— Mă gândesc la Joe, zise Banks. Mă întreb ce-o să se întâmple cu el. Ţin la el, deşi, dacă ne-am lua după fapte, nu ţin nici de doi bani. Nu există maşină care să poată calcula cât ţin la el, iar el n-o să poată profita nici măcar cu un gram de pe urma acestui sentiment : poate că, dacă mi s-ar cere să-l tai de pe lista funcţionarilor noştri, eu, pentru că sunt dator să mă gândesc mai întâi la copiii noştri şi la mama, eu, îţi

spun sincer, poate că l-aş tăia. Şi totuşi, crede-mă, Margie, ţin la el.

— Lasă, zise ea mângâindu-i falca osoasă pe care crescuseră perii unei zile întregi, lasă, nu te mai gândi la asta, culcă-te, azi ai avut o zi grea, a fost teribil.

*

Iar la câteva sute de mile, venit cu avionul, expertul îi spunea unei doamne mărunte şi plânse, o văduvă bogată cu trei copii mici :

— Maşina merge perfect, problemele maşinii sunt de fapt problemele dumneavoastră : în ultimă instanţă, punctul cinci al contractului, problema fericirii, în sensul stipulat de limitele certificatului...

Doamna, cu ochi mici şi roşii, plângea, căznindu-se să-l înţeleagă.

11

Ceaiul s-a desfăşurat conform tuturor aşteptărilor.

Fatalmente, fără Joe.

Vinerea primejdioasă a trecut.

Sâmbătă, fiind zi de odihnă, nu s-a petrecut nimic.

Numai că Banks s-a văitat de ficat.

Îi era frică să nu-l cheme Joe la pescuit.

A stat ascuns într-o magazie din fundul curţii. A făcut acolo reparaţii mărunte şi inutile.

Luni a izbucnit bomba. Trăsnetul.

Mai precis, luni după-amiază.

12

Pe la şase după-masă, în casa familiei Banks se aude telefonul.

Cliff dă drumul şi la video şi apasă pe buton.

E prea târziu ca să mai închidă.

Pe ecran, figura lui Joe Cavello.

— L-ai dres ? întreabă Joe.

— Ce să dreg ? zice Cliff, gândindu-se la reparaţiile de ieri.

— Ficatul.

— Aproape.

— Oricum, până sâmbătă îl dregi.

— Dar ce e îmbătă ?

— Nu ţi-a spus Margie ? Sunteți invitaţi la noi.

— Chiar sâmbătă asta ? întreabă Banks. Mă tem că nu pot. Să-ţi spun sincer, e şi partea a doua din „Perry Stewart şi numismata blondă". Tu nu... ?

S-a întrerupt brusc. Îşi dă seama că pe ecran nu se mai vede nici o figură. Să-i fi închis Joe aparatul în nas?

— Alo, mă auzi ?

Aparatul e mort. Probabil l-a trântit Joe. De furie. A simţit ceva. O fi fost ultima lui tentativă. Ştia ce i se pregăteşte. A vrut să-şi cheme toţi prietenii. Într-o supremă demonstraţie de popularitate. Să vadă conducerea firmei cât de influent e el. Şi toţi l-au refuzat. Iar la urmă de tot, Banks. Lovitura de graţie. Lovitura măgarului. Sunt un măgar. Din nou sună telefonul.

Şi din nou, pe ecran, figura lui Joe Cavello.

— Bine mă, te invit la mine şi îmi închizi aparatul ?

— Eu am închis ? Tu ai închis ! Tocmai îţi explicam că vreau să văd „Perry Stewart şi numismata blondă"...

Cliff nu mai continuă. Cu programul ăsta e o fatalitate. De câte ori îl enunţă, legătura se întrerupe. De fapt, se întrerupe chiar înainte. De câte ori vrea să-şi rostească refuzul.

Joe spunea că n-a închis el.

Cu priviri bănuitoare, Cliff se uită spre pupitrul de comandă al lui Consy.

Consy e gospodarul general al casei. Legăturile tele trec prin el.

Telefonul sună din nou.

Clift îşi trosneşte degetul mare al mâinii drepte. Se hotărăşte să nu mai răspundă.

13

După o jumătate de oră, se aude un zgomot de maşină.

Vila lor e izolată. N-are cine veni acolo decât dacă vine la ei.

Motorul se opreşte. În odaie năvăleşte, cu mâinile larg desfăcute, Margie.

— Sun acasă de o jumătate de oră şi nu-mi răspunde nimeni.

— Unde ai fost ?

— Ţi-am spus că mă întâlnesc cu cucoanele mele la o partidă. Cliff, ceea ce-ţi spun e absolut sigur : Joe Cavello...

— A telefonat acu o jumătate de oră.

— Ce voia ?

— Să venim sâmbătă la ei.

— Ce-ai răspuns ?

— Că prefer să văd „Perry Stewart şi numismata blondă".

— Eram sigură că o să se întâmple o nenorocire. Am venit acasă într-o goană. Aşa e întotdeauna. Tu eşti ultimul care le afli pe toate.

— Ce s-a întâmplat ?

— Joe Cavello este noul director general secund al

firmei „Levitt & Hendley". Mult mai mare decât fusese Levin. Al treilea om al firmei !

— Cum ai zis ?

— Cum ai auzit ! mâna stângă a domnului Richardson. Şi totuşi ne invită la el ! Şi tu, desigur, îl refuzi.

14

Cliff, cu un aer pierdut, îşi masează degetul gros, parcă ar vrea să-i şteargă pistruii.

— Nu înţeleg totuşi cum judecă maşina asta.

— La asta ţi-e ţie capul acum, la maşină ? Ai o minte de copil uneori, zău, Cliff, nu te supăra. Şi atunci când a fost vorba să-l invităm pe Joe la noi, prea mare caz am făcut de Consy ! Aici e vorba de câteva lucruri de bun simţ, ascultă-ţi şi nevasta o dată, lasă naibii...

Dar Cliff nu-şi poate reveni.

— Aflase ! Mi-a întrerupt legătura !

— De cine vorbeşti ?

Cliff sare în picioare.

— Şi totuşi a judecat bine ! Margie, uită-te la mine : ai în faţa ta pe un director ! Poate chiar directorul vânzărilor.

— Iar vorbeşti fără şir. Eu te întreb ce e de făcut.

— A judecat profund. Mai ţii minte ce-a spus expertul ? Că nu s-ar cuveni să-l chemăm la noi în casă pe domnul Levitt. Că *n-ar fi nici în interesul nostru* ! pentru că domnului Levitt nu i-ar conveni să se ştie că-i prieten cu noi, n-ar putea să ne promoveze destul de făţiş. Închipuie-ţi că Joe ar fi venit la noi vineri seara ! Mai putea el să mă numească imediat director al vânzărilor ? Nu putea, oricum, i-ar fi fost greu.

Sună din nou telefonul.

Video.

Pe ecran, figura lui Joe.

— Mă, te sun pentru a treia oară. Mi-am verificat toată instalaţia, defectul e la voi. Ne vedem mâine la birou, dar am vrut să fiu sigur de pe acum că sunteți liberi sâmbăta asta. Vă aşteptăm, da ?

Margie pune mâna pe braţul lui Cliff, îl împiedică să răspundă şi trece în faţa obiectivului :

— Se înţelege ! Unde-i Lucy? Dă-i sărutările mele!...

15

Convorbirea s-a terminat de mult.

Margie doarme. Vrea să aibă tenul proaspăt.

Cliff se frământă.

De câte ori am vrut să-l refuz, maşina m-a întrerupt. Va să zică, e bine să merg la el. Atunci, de ce n-a fost bine să vină el la mine ?

Cliff se ridică din pat şi trece în *living-room*.

Surdina, să n-o trezească pe Margie.

Pune dispozitivul de memorie al lui Consy, să audă din nou ultima parte a convorbirii.

— ...vrut să fiu sigur de pe acum că sunteți liberi sâmbăta asta. Vă aşteptăm, da ?

— Se înţelege ! Unde-i Lucy ? Dă-i sărutările mele !

— Joe, stai ! e adevărat ce se vorbeşte prin târg ?

— Ai şi aflat ? Nevestele astea sunt extraordinare. Da Cliff, e adevărat : sunt noul director general secund al firmei. De aceea m-am grăbit să-ţi telefonez : vreau ca prietenia noastră să rămână neschimbată, exact cum a fost înainte. Directorul general Joe Cavello vrea să rămână prieten cu geniul reclamelor, Clifford Banks, cu care până mai ieri era egal în grad. Vă pup pe

amândoi.

Cliff se frământă.

Dacă-l cheamă la el acasă, dacă se afişează cu el, dacă se mândrește că a rămas prieten cu omul mic în grad, înseamnă că n-are de gând să-l promoveze.

Dar atunci, cum a judecat Consy ?

Cliff renunţă şi apasă de două ori un mic buton albastru. Consy, pe tăviţa slab iluminată, îi prezintă două somnifere.

16

— Ţie îţi datorez totul, spune noul director general adjunct plimbându-se pe pantofii săi cât o şalupă, cu tălpile parcă mai groase decât oricând. Neastâmpărat, Joe măsoară biroul lui Cliff de-a lungul şi de-a latul.

— Cliff, nu ştiu ce ţi-a venit de nu m-ai chemat vineri seara la tine. De aici a pornit norocul meu.

Se opreşte brusc din istorisire, animat de alt gând :

— Cliff, mi-e frică. Se zice că inteligenţii, originalii şi toţi cei cu simţul umorului sunt oameni care n-au reuşit în viaţă. Pe când gravii, simandicoşii şi obtuzii ar fi oameni pe care succesul i-a făcut şi îi sileşte să rămână aşa : un papă nu poate dansa, iar un director general adjunct... Cliff, neapărat, trebuie să mergem la pescuit.

Sare iar îndărăt, la promovarea lui uluitoare.

În bătaie de joc, după cum îi povestise lui Cliff, a pus-o pe Lucy, nevastă-sa, să protesteze la telefon. Să-i spună că munceşte prea mult pentru firmă. El, Joe, i-a răspuns pe un ton serios, copiind niţel, în bătaie de joc, intonaţiile domnului Richardson.

Convorbirea s-a înregistrat. Experţii au ascultat-o.

S-au gândit că ar fi mai bine să-l înfunde. Au triat-o dintre sute altele. Deosebit de semnificativă. Au reprodus-o în faţa domnului Richardson. 60 de ani. Ateroscleroză. Nu mai e la forma de altădată.

Domnul Richardson a ascultat toată convorbirea dintre Joe şi nevastă-sa. Şi a luat-o în serios.

Tot ce era bătaie de joc, i s-a părut afirmare de principii.

— Ce-o fi cu acest Napoleon al desenelor ? s-a întrebat el.

Ceilalţi au tăcut. Spusese Napoleon în batjocură sau admirativ ?

— Foarte ambiţios tânărul. Ne-ar trebui o infuzie de sânge proaspăt. Să-l urmărim.

Joe înaintează spre Cliff pe şalupele sale, în tricoul său nonconformist şi vărgat, vişiniu cu gris.

— M-a chemat la el. Eram în tricoul ăsta.

Domnului Richardson i-a plăcut până şi tricoul.

— I se părea că avem prea mulţi scorţoşi în guler alb. Ne trebuie şi unul care să pară mai zurliu, mai artist, să-i reprezinte pe tineri.

Cliff şade nemişcat. Joe îl bate pe umeri.

— Vineri, nu ştiu ce v-a apucat, dar nu m-aţi chemat la voi. Eram cam necăjit, nu ştiam ce mi se pregăteşte, cam demoralizat.

Nu voia să dea ochi cu Lucy.

— Am rămas la birou.

Mâzgălea hârtiile fără rost. Totul în vişiniu. Un coşmar vişiniu.

— Culoarea mea favorită.

Domnul Richardson s-a pornit să inspecteze birourile, după orele de muncă.

— Eu eram singurul pe care l-a găsit prezent.

S-a uitat la desene.

— Nebunie curată. Dar se pare că nici el nu poate rezista la vişiniu.

Cliff îşi propteşte falca în pumn,

— M-a făcut omul numărul trei al firmei. Iar acum, până într-o săptămână trebuie să i-l propun pe viitorul director al vânzărilor.

Cliff îl priveşte în ochi.

Dragă Joe, poate n-ar fi bine să venim sâmbătă seara la voi. Să nu se creadă că suntem prieteni.

Joe se înalţă pe vârfurile şalupelor.

Cliff, noi întotdeauna am fost sinceri unul cu altul. Nu vrea să-l avanseze pe Cliff. Cu nici un preţ. Nici măcar cu o treaptă.

— Nu văd motivul.

Vor rămâne însă prieteni ca înainte.

— Tocmai asta e frumuseţea, adaugă el.

Îi place să rămână prieten cu unul de grad mic, cum e Cliff.

— Nu vreau să devin conformist, să mă învârtesc numai printre şefi. O să mergem la pescuit.

Pe Cliff — dacă e să discutăm sincer, prin prisma intereselor firmei — n-are nici un motiv să-l promoveze.

— Ştii câte obligaţii cad acum pe capul meu, dragă Cliff ? Îl invidiază că a rămas la vechea lui slujbă măruntă.

— Dragă Cliff, te invidiez.

17

Cliff, singur în birou.

— Nu mă aşteptam la una ca asta din partea lui Joe.

Dar, în sfârșit, nu are rost să pretinzi prea mult de la oameni.

Cine ştie, poate că eu în locul lui...

Ceea ce îl frământă însă este Consy.

A greşit totuşi blestemata asta de maşină. De ce m-a sfătuit aşa ? Cu ce m-am ales ? Joe mi-a spus cum nu se poate mai clar : chiar dacă altcineva, prin extraordinar, ar propune avansarea mea, el, Joe, se va opune. Din principiu.

Poate să mă ajute mai bine aşa, ținându-mă în rezervă. Şi atunci, cum a judecat Consy ? De ce toată diplomaţia asta ? De unde explicaţiile expertului ? S-a înşelat. Ar trebui să recunoască.

Cliff nu mai poate lucra. Maşina a devenit o obsesie.

— O dau dracului de situaţie. Nu mai îmi pasă de nimic. Vreau numai să recunoască : a greşit !

Îşi trosneşte degetul mare.

— Ce intenţii a avut ? Nimic, fleacuri : judecă şi ele la întâmplare, ca şi oamenii.

Îşi frământă mereu mâinile şi creierii :

— Voi rămâne pe veci unde sunt. Mâine poate mă mai dă şi afară. Ce a vrut maşina asta ? cum a judecat ? de ce nu admite expertul că a greşit? Totul e întâmplare.

Se poate Consy măsura cu destinul ?

— Ce a vrut, ce a urmărit, ce calcul a avut ?

18

Din obişnuinţă, într-o dimineaţă ceva mai răcoroasă, care trăda apropierea toamnei, doamna Margaret Banks — după plecarea la birou a soţului ei — îi comunică gospodarului general Consy 24 datele

obişnuite. Greutatea şi măsurătorile le ştia el singur, i le lua în baie. Cu o zi înainte o informase că s-a îngrăşat cu patru pfunzi într-o săptămână şi îi recomandase să treacă urgent la un regim de compoturi fără zahăr, ca să nu-şi pună în pericol straturile de siliconiu. (Ca orice femeie trecută de douăzeci de ani, Margie îşi injectase sub pielea bustului un strat de praf mineral care îi menţinea o formă marmoreeană ; la îngrăşări prea mari însă, pielea, artificial întărită, nu putea să se lărgească destul de iute, se provocau congestii şi chiar fisuri în straturile de siliconiu.)

Ținând singură evidenţa sănătăţii şi a stării fizice, maşina n-avea cum să afle datele subiective ale stăpînei, dacă o doare ceva şi cum e dispusă.

Menținându-se la strictul necesar, Margie îi comunică uşoare dureri de cap, stare de indispoziţie şi mai ales plictiseală.

— Totul — asta n-o mai spuse maşinii, desigur — din cauza lui Cliff.

Cu precauţiile şi calculele lui complicate, era condamnat să rămână la o existenţă modestă şi mereu ameninţată : intra în faza de declin a vieţii sale.

Margie nu-i purta necaz. Dimpotrivă, simţea că îl iubeşte mai mult decât oricând. Îl compătimea. Muncise o viaţă, muncise mai mult decât boemul de Joe, nu alergase după fuste, ca Joe, pusese la inimă interesele generale ale firmei — şi iată rezultatul, după o viaţă de om.

Joe, dacă ar fi păţit ceva, măcar ar fi meritat-o. Voise întotdeauna să aibă în el ceva neprevăzut, care să-l scoată din comun, nişte pantofi foarte înalţi care să-l ridice deasupra staturii sale reale, nişte dungi

vişinii bătătoare la ochi, un pretenţios fior de artisticitate ascuns pe undeva şi pe care-l opunea societăţii, ifose poate, ca un pistol care te ameninţă şi de care nu ştii sigur dacă-i încărcat sau nu.

Ţârâitul buletinului electronic o întrerupse din gânduri : Consy îi preda banalele recomandări zilnice.

Începutul buletinului — cu totul nemaipomenit — o făcu se înfioare.

Primul rând, în loc să cuprindă numărul obişnuit al buletinului, avea următoarele cuvinte :

Buletin nenumerotat (a se distruge după lectură).

19

Cliff, aşezat la biroul său, primeşte un telefon. E un coleg oarecare.

— Ai fost propus să iei tu şi serviciul de desene. Cine crezi că s-a opus ? Joe Cavello ! Parcă eraţi prieteni. Te-ai certat cu el ?

— Nu-mi place să discut la telefon chestiile astea. Şi nu-mi place să le discut în general.

Trântind telefonul, Cliff, imediat, cheamă firma „Comiselor Consy".

— A fost la mine deunăzi un expert...

Domnul Clifford Banks îi cere firmei „să-şi ia rabla îndărăt şi să-i restituie banii".

— Dar, insist, vreau să vie expertul acela.

Dacă e ocupat, să vină seara, noaptea, oricând, oricât de târziu.

— Vreau să recunoască, în scris, că maşina a greşit. E dreptul meu !

Cu mare greutate, se linişteşte.

— Bine, zice el, dar numai cu condiţia asta : să vină expertul acela... nimeni altcineva ! Să-şi ia rabla

îndărăt şi să recunoască !

20

Joe era instalat în noul său birou.

Şi-l comandase în formă de triunghi echilateral : nimeni nu putea spune că Joe Cavello îi primeşte pe oameni „îndărătul biroului". Oricum te-ai fi aşezat, erai pe o latură a triunghiului şi Joe pe alta.

Acum, în dreapta sa, surâzător şi vrând să se arate destins, şedea Andrews, directorul personalului.

— Mai gândește-te, zise Joe. N-avem nici un director al vânzărilor. Propunerile pe care mi le-ai făcut nu-s bune. Cred că până la urmă va trebui să angajăm pe unul din afara firmei. Cât priveşte avansarea aceea măruntă — a lui Banks — ştii foarte bine că sunt prieten cu el : n-aş avea nici un motiv să i-o refuz, dacă ar merita-o. Dar...

— Tocmai asta voiam să spun şi eu, se grăbi să spună şi el, ca întotdeauna, şeful personalului.

— Aşa e, răspunse Joe fără nici un rost, avem o societate cinică, o lume capitalistă fără de principii, la noi nu e ca la... ca la... spune, domnule, cum se cheamă ţara aceea ? Da, cum îţi spuneam, mai gândește-te, poate facem un concurs pentru postul de director.

21

Buletin nenumerotat (a se distruge după lectură).

În scopul unei slăbiri rapide şi întremări integrale, se recomandă neapărat ieşirea la aer pe traseul (obligator) Lake Shore Drive. Părul scurt. Capul gol. Echipament de tenis, tricoul vişină putredă, fustă gris-perle, pantofi tenis albi.

Era ora trei după-amiază şi Margie, în automobilul răcorit artificial, privea nedumerită buletinul. Urmase, mai mult din curiozitate, sfatul lui Consy, dar nu distrusese buletinul.

Lake Shore Drive — şoseaua de-a lungul lacului — reprezenta într-adevăr un magnific mijloc de destindere. Avea un peisaj unic — zeci de mile de-a lungul unui imens lac montan, artificial, ţinut în loc de barajul unei hidrocentrale. Apă de un verde închis în care se reflectau brazii imenşi. Soare mult, cu strălucire aspră în rocile albăstrii. Numai că se afla la peste două sute de mile depărtare.

Ca să nu se obosească, Margie lăsase maşina pe seama şoferului automat. La orele trei fără zece, fără nici un motiv, maşina se oprise. Funcţiona numai aparatul de aer condiţionat.

Margie nu se pricepea la tehnică şi nu auzise ca vreo maşină să se oprească aşa, din senin. Ştia doar atât : că la orice defecţiune măruntă, e destul să apese butonul roşu. Reţeaua de Consy, aflată pe toate şoselele, transmitea automat mesajul ei către Consy cel de acasă, iar gospodarul general transmitea imediat instrucţiuni de reparare către şoferul automat sau, în cel mai rău caz, organiza prin reţeaua Consy remorcarea accidentatului.

Acum, trecuseră zece minute şi Margie şedea sub ciocanul dur al soarelui şi nu vedea nici un semn, de nicăieri, că butonul roşu ar fi avut vreun efect. Încercase să-i telefoneze lui Cliff să vină cu maşina lui, dar nici telefonul nu funcţiona. Se hotărî să meargă pe jos, până dă de vreunul din motelurile instalate pe marginea lacului sau până întâlnește o maşină. Oftând, începu să umble, din ce în ce mai repede.

După câteva minute, uitase de căldură şi oboseală ; o cotitură a drumului îi adusese în faţă un vânt răcoros. Din spatele unei perdele de brazi îi parveneau acum nişte zgomote cunoscute parcă, dar încă greu de identificat, un fel de pocnete. Uitase în mână racheta de tenis şi îşi dete seama că asta era sursa zgomotului : pe undeva se juca tenis.

Răsuflând uşurată, o porni în fugă printr-o deschizătură în lanţul de brazi ; tălpile moi scârțâiau pe pietrişul alb. Urca o potecă în pantă uşoară. Se înşuruba repede pe micile spirale şi, tocmai când începuse să gâfâie şi se hotărâse să-şi acorde un moment de odihnă, poteca se deschise larg spre un platou mare : se zăreau câteva terenuri de tenis mărginite de un pavilion sportiv vopsit în verde şi galben, lângă o vilă plată din beton alb, alcătuită din două etaje pătrate, pline de umbră.

Margie, pe toată întinderea, nu văzu decât un singur om : era departe, dar silueta lui părea cunoscută. Singur-singurel, juca tenis.

Apropiindu-se cu paşi din ce în ce mai înceţi, Margaret Banks îşi dete seama că a văzut bine : omul care juca tenis singur era Joe Cavello.

22

— Ia te uită, zise el ieşindu-i în întâmpinare şi ștergându-și fruntea. Soarta mi te-a scos în cale !

O luă de braţ, conducând-o spre un chioşc mic.

— Am un automat destul de bun, dar totuşi e plicticos să joci tenis singur cu un automat. Ce zici, suntem o pereche potrivită ? mă vrei de partener ?

Orgoliosul ! îşi spuse Margaret. Crede că toate femeile îi cad imediat la picioare. Vorbeşte cu dublu

înţeles. De ce şi-o fi închipuind că e destul să se uite nu ştiu cum ca orice femeie să-i cadă în braţe ? pe ce se bazează ? şi ce dacă e director ?

Îşi aminti însă că nu era în această funcţie decât de puţine zile. Nu pe funcţie se bazau cuceririle lui. Un om ciudat, nu stătea alături de Clift al ei, un mărunţel cu un cap mai scund, şi la propriu şi la figurat, dar cu un pic de mister în jurul lui, cu câte un amănunt care te intriga.

— Cum se face că te aflai aici de unul singur ? La ora asta, credeam că lucrezi de zor la birou. Te socoteam gata devenit un personaj indispensabil.

— Te rog, zise el jucăuş, întinzându-i o sticlă de limonada. Să nu zici pe urmă că te-am bătut fiindcă erai însetată de pe drum.

Se aşezară pe scăunelele înalte ca de bar, sub umbrela multicoloră din faţa chioşcului, sorbind de zor, fiecare din câte două paie.

— Nu mai râde de mine, zise el. Ştii că am o veche slăbiciune pentru tine şi profiţi, râzi mereu de mine.

— Nu, serios.

— E ciudat, zise el. Eram într-un impas, trebuia să numesc un director al vânzărilor, mă durea capul, i-am cerut un hap lui Consy al meu şi mi-a răspuns că-s în stare gravă : să las totul şi să merg de urgenţă la tenis, altfel mă pândește o depresiune nervoasă. Să merg singur şi să joc singur. I-am arătat domnului Richardson buletinul — şi dus am fost.

Margaret îl măsură din ochi bănuitoare şi văzu că şi el, la rândul său, o privea destul de intrigat.

— Afurisita aceea de maşină îmi făcea mereu

aceeaşi recomandare pentru postul de director al vânzărilor, iar eu nu vedeam nici un motiv pentru care l-aş numi pe omul acela ! Bănuieşti despre cine e vorba, nu ?

Ea strivi un pai în dinţi şi îl rupse pe toată lungimea, în două dungi egale.

— Da, maşinile astea dau uneori nişte recomandări cu totul anapoda. La urma urmei, moştenesc cusururile noastre.

— Nu vedeam nici un motiv, zise el, dar acum, după ce am jucat tenis... nu ştiu, parcă mi-am limpezit mintea... îl văd.

Întinse mâna spre ea şi, cu un zâmbet sincer şi cald, i-o puse uşor pe umăr :

— Frumos tricoul ăsta vişiniu... e culoarea mea favorită. (O mângâie uşor pe braţ.) La ochii ăştia verzi ai tăi, se potriveşte... Bem limonada şi mergem mai bine înăuntru, să te odihneşti puţin.

Ea nu mai spuse nimic. Era tristă. Exista în viaţă ceva care o obosea, o revolta, dar din când în când o şi intriga. Oricum, aici la umbră, n-o mai durea capul şi se simţea bine cu parul în bătaia vântului, parcă în voia soartei.

*

Domnul Richardson primi propunerea cu un fel de fatalitate nepăsătoare, fără să se mire prea mult.

— Nu ştiu de ce te-ai împotrivit, îi spuse el lui Joe Cavello, şi nu ştiu de ce acum te-ai răzgândit. În sfârșit, treaba dumitale, principalul e să iasă bine pentru firmă.

Noaptea târziu, domnul Clifford Banks — noul director al vânzărilor de la firma „L 8 H“ — telefonă

expertului de la „Counselor Consy“ că nu mai e nevoie să vină. În mod cu totul inexplicabil, maşina avusese din nou dreptate.

mașina de nimicit răutatea

Instalat la etajul 36 al unui bloc de pe Moşilor, miliţianul Petru Afloricăi urmărea circulaţia unei duzini de intersecţii, când atenţia îi fu reţinută — pe al optulea ecran — de o femeie în alb.

Afloricăi încă nu se căsătorise. Se dovedea sensibil la capitolul femei. Era unul din puţinii agenţi de circulaţie care mai puteau să roşească ; se jena să privească o femeie prea din faţă, dar îşi scotea din pagubă când era vorba de privit pe ecran. Urmărind mereu mersul gândacilor de metal din vale şi informaţiile agenţilor automaţi — toată ziua numai contravenţii şi amenzi — nu strică să-ţi mai odihneşti ochii pe o femeie în alb.

Vântul străzii îi răscolea părul blond şi fusta cam scurtă. Ţinea de mână un băieţel de vreo trei ani. Aştepta autobuzul. Era una din acele mame tinere şi radioase care te fac să te ruşinezi, nu se ştie de ce, şi, oricum ar fi arătat copilul, să manifeşti o uriaşă admiraţie faţă de el.

Era cald, cerul încins aproape se înălbise.

Autobuzul, în sfârșit, apăru în depărtare. Sosea în trombă.

Şoferul se certase cu pasagerii : încă se mai certa, când văzu femeia de pe trotuar, cu copilul ei enervant de senin şi de nevinovat. Şoferul avusese o zi grea şi, după părerea lui, o viaţă grea. Un val de amărăciune îi cotropi gura.

— Trebuie să fie ceva la ficat, îşi spuse el.

Parcă pentru a-i chinui pe cei ce aşteptau în staţie, în loc să oprească, mai alunecă trei-patru metri,

făcându-i pe oameni să se urce din mers şi sporind confuzia.

Când autobuzul se opri, femeia în alb se afla la câțiva metri depărtare de scară.

Îşi strânse copilul de mână, făcu în graba câțiva paşi : puse mâna dreaptă pe bară, să se suie.

Şoferul apăsă brusc acceleratorul şi autobuzul țâșni înainte. Violent smucită, femeia, cât pe aci să fie răsucită pe spate, îşi desfăcu degetele în grabă.

După trei paşi clătinaţi, îşi regăsi echilibrul şi îşi luă copilul în braţe.

În turnul de observaţie, înjurând revoltat, miliţianul apăsă butonul de filmare.

Din motive de economie, filmarea circulaţiei nu se făcea tot timpul: era necesară o comandă. Blestemându-l mereu pe şofer, Afloricăi dădu comenzi pentru filmare din toate unghiurile.

— Lasă, bestie, mormăi el, o să plăteşti tu pentru asta !

Dar bestia de şofer nu-şi mai plăti niciodată datoriile.

2

Autobuzul, imediat după pornire, luase o traiectorie curioasă. În mai puţin de jumătate de minut, se sui pe trotuar, strivi doi pietoni şi se înfipse în geamul uriaş al unui supramagazin.

Era o vitrină încărcată până la refuz cu minitelevizoare de purtat pe mână, toate în funcţiune, pentru reclamă : zece dansatoare în tricou negru îşi ridicau de zor gambele.

Cu un zgomot asurzitor, miile de picioare miniaturale fură sparte în aceeaşi clipă.

Uriaşul filtru anti-zgomot al autobuzului plesni cu un bubuit de bombă, ca şi când ar fi dat drumul întregii gălăgii absorbite vreme de săptămâni.

Echipele de salvare, sosite în grabă, îl găsiră pe şofer neatins. Blindajul autobuzului şi echipamentul de protecţie îl feriseră de orice şoc. Era neatins, dar mort.

3

Gheorghe Gh. Ghiţă, chelner din tată-n fiu, îşi privi cu revoltă degetul gros de la mâna dreaptă. În faţa ghişeului bucătăriei sosi imediat şi şeful restaurantului.

— Mă Ghiţă, se răsti el, ţi-am spus de o mie de ori să nu mai vâri degetul în supă. Iar te-a reclamat unul !

— Ştiu, zise Ghiţă disperat, e bătrânul ăla nebun de la masa numărul opt. E nebun ! Uitaţi-vă şi dumneavoastră, dacă arată ăsta a deget vârât în supă !

Cu dispreţ, şeful înlătură mâna pe care celălalt i-o vâra sub nas.

— Ghiţă, zise el cu oarecare duioşie, tu te alcoolizezi! Aşa a murit şi taică-tu. Ţi-am mai spus : un chelner, când începe să guste din băuturile clienţilor, e pierdut. Bea toată ziua şi sfârșește la balamuc.

Ghiţă simţea cum poposeşte în picioarele lui tremurul acela îngrozitor, venit nu se ştie de unde, un tremur la genunchi care suia încetul cu încetul până spre cap. Toţi sunt haini cu tine. Măcar o duşcă să tragi. Altfel nu-i chip să rabzi.

Șeful contemplă cu regret figura obosită şi ochii strălucitori, cu privire fixă.

— Ghiţă, zise el blând, o să te dau afară, pentru binele tău. I-am promis lui taică-tu să te feresc de băutură. Zău, caută-ţi altă meserie, una în care să n-ai

de-a face cu paharul.

Plecă încet, cu părere de rău. Privindu-l cum dispare pe uşa care dădea spre local, chelnerul era zguduit, mai puternic decât de tremurul din picioare, de mânie.

— Căţeaua asta de viaţă ! Totul din pricina unui bătrân nebun ! I s-a năzărit că ţin degetul în supă ! Toţi îşi bat joc de sufletul tău. Cum să nu bei ?

Din obişnuinţă, se răsuci spre ghişeul bucătăriei :

— E gata supa pentru opt ? Ai pus-o într-o farfurie curată ?

Bucătarul îl privea cu ochi unsuroşi, parcă fierţi în grăsime :

— E curată, răspunse el încet, dacă n-o murdăreşti tu.

Luând farfuria, chelnerul înregistra o senzaţie ciudată. Un val de amărăciune îi cotropise gura.

— O fi la ficat, îşi spuse el. O fi ceva cu fierea.

Gata să ajungă în faţa uşii, fu nevoit să se oprească, atât de puternic era tremurul care îl zguduia.

Se opri în faţa cercului de sticlă al uşii, prin care putea să-i observe pe clienţi.

Bătrânul care-l reclamase stătea ţanţoş, triumfător, ca şi când ar fi câștigat o bătălie militară. Blestematul ! Niciodată Ghiţă nu urâse atâta pe cineva.

Se uită la farfuria pe care o ţinea în mână, îşi prelungi degetul gros până la zeama fierbinte, zguduit de răutate, cu gustul acela amar în gură. Fidel unei tradiţii moştenite de la taică-su, o secretă răzbunare contra clienţilor mofturoşi, îşi adună saliva şi scuipă cu violenţă în supă.

Triumfător, împinse cu umărul batanţii uşii. Intră în local, mai apucă să facă doi paşi şi, retezat de un cuţit

invizibil, căzu lat.

Trei minute mai târziu, în timp ce şeful restaurantului se mai scuza în faţa unei doamne cu rochia pătată de supă, chelnerii care îşi târâseră colegul îndărăt spre bucătărie se priveau îngroziţi.

Bucătarul scoase capul prin ghişeu :

— Am ştiut că o să facă o boroboaţă, spuse el. E beat mort.

— Nu e beat, răspunse unul din chelneri ridicându-se. E mort.

4

Miliţianul Petru Afloricăi stătea înţepenit în poziţie de drepţi.

Mic de statură, colonelul Vidraşcu se înfipsese la numai câțiva centimetri de bărbia lui, făcându-l să simtă un miros de ţigări bune.

— Mă Petre, zise colonelul, a apărut o hotărâre nouă. Nu am voie să-i spun unui subaltern că este tâmpit, chiar dacă este tâmpit. Numai hotărârii ăsteia să-i mulţumeşti că nu-ţi spun ce părere am de tine.

— Tovarăşe colonel, vorbi Afloricăi, ridicându-și bărbia ca să nu nimerească în ţeasta micului său superior, vă rog să-mi spuneţi care e greşeala mea.

— Nu pot, mă. Nu-mi îngăduie legea. N-am voie să-ţi spun că eşti tâmpit. Au dreptate idioţii ăia care de zeci de ani repetă anecdote răsuflate cu miliţieni nătângi.

— Cu ce am greşit, tovarăşe colonel ?

— Nu înţelegi ? În sectorul tău, sub nasul tău, un şofer striveşte doi pietoni şi moare !

Colonelul începu să se plimbe cu degetele înfipte în centură.

— Şi când te întreb de ce s-a întâmplat asta, tu îmi povesteşti mereu despre o femeie în alb cu un băieţaş.

— A smucit-o, era s-o doboare, a creat panica printre tovarăşii călători şi...

Colonelul îl întrerupse cu un gest.

— Mă, tu nu înţelegi că povestea asta a ta mă lasă rece ? E un fleac. Nu înţelegi că a omorât doi oameni ? Asta vreau să ştiu, de ce s-a întâmplat accidentul.

— Eu v-am spus ce-am văzut. Mai mult nu se vede nici din film.

— Dacă se vedea în film, nu îmi mai pierdeam vremea cu poveştile tale despre femei şi copii.

— Eu am încercat să vă explic că era un om rău.

— Fugi, mă, şi eu sunt rău, dar nu m-apuc s-o iau cu maşina pe trotuar şi să omor oameni. Spune, mă : de ce s-a întâmplat accidentul ?

— Tovarăşe colonel, dacă nu pot să vă spună asta tovarăşii medici şi tovarăşii experţi, ce vină am eu ? Nu sunt decât un miliţian.

— Ba nu eşti miliţian, zise colonelul, aprinzându-și o ţigară şi sorbind adânc aroma, să se liniştească. Ai fost. Nu mai eşti. Întoarce-te la post şi aşteaptă-ţi acolo înlocuitorul, să-i dai munca în primire.

5

Ascuns sub o modestă mustăcioară alba, amintind de un iepuraş speriat, doctorul Erhan avea în ţinuta lui o uniformă de civil incurabil. Se uita mereu pe fereastră, deşi afară se întunecase şi n-avea ce să vadă în curtea din dos

Colonelul Vidraşcu dădu din umeri.

— Pur şi simplu nu vă înţeleg, spuse el. Dumneavoastră afirmaţi că şoferul a murit din cauza

unei come hepatice fulgerătoare.

— Nu din cauza comei, preciză jenat medicul. Coma e însăşi starea mortală, galopul spre moarte.

— Mă rog, nu sunt specialist, un fel de explozie a veziculei biliare, care i-a vărsat fierea în sânge.

— Nu i-a vărsat-o în sânge, şopti Erhan de-a dreptul ruşinat, e un fenomen mult mai complex... Oricum, în câteva clipe a ajuns să-i forţeze şi cordul. Mecanismul fiziologic, dacă e vorba să vi-l clarific...

— Nu mă interesează mecanismul fiziologic. Mă interesează de ce a murit.

— Tocmai asta încerc să vă explic. E un caz fără precedent. Un fel de hepatită combinată cu colecistită, dar de mii de ori mai rapide. Cu câteva secunde înainte, era sănătos. Un mister. O moarte pentru care nu găsim nici o explicaţie medicală, deocamdată.

— Afirmaţi însă că întâi a murit şi abia pe urmă autobuzul a luat-o razna.

— Exact.

— Ce dovezi aveţi ?

Ca să atenueze asprimea tonului său, colonelul se duse în dreptul unui bar pitit în biblioteca de metal vernil şi scoase o sticlă de coniac cu două păhărele. Doctorul nu îndrăzni să refuze şi sorbi prudent, de parcă ar fi încercat pe vârful limbii un medicament periculos.

— Fiecare autobuz, spuse el tamponându-și mustăcioara, e prevăzut cu benzi de memorizare care înregistrează mişcările şoferului, incidentele parcursului şi dialogurile cu pasagerii. Pentru economie, la fiecare cincisprezece minute, banda se şterge şi începe o nouă înregistrare. În momentul unui şoc suferit de maşină, banda se înţepeneşte şi ne

permite să...

— Iertaţi-mă că vă întrerup, interveni Vidraşcu, dar zău, nu ştiu de ce îmi explicaţi mie ! Doar sunt şeful circulaţiei ! Sau poate credeţi că şefii nu sunt niciodată la curent cu nimic ?

Îi zâmbi doctorului, iar Erhan se trase încurcat de mustaţă.

— Am vrut numai să demonstrez că starea şoferului — puls, tensiune arterială şi toate celelalte — era absolut normală. Benzile sonore arată însă câteva certuri cu pasagerii.

— Ştiu, avem mărturiile lor. Vă întrebasem însă ce dovezi aveţi că era mort înaintea accidentului ?

— Inima a încetat să bată cu trei secunde înainte de căderea pe volan, când maşina a cotit-o pe trotuar. Piciorul, inert, a apăsat acceleratorul.

Colonelul se mai plimbă puţin prin birou şi se opri aruncându-i doctorului o privire încurcată.

— De ce nu luaţi loc ?

Erhan aşeză cu grijă pe masă păhărelul uitat în mână şi se aşeză supus, ca şi când ar fi primit un ordin. Colonelul se propti cu coatele în spătarul scaunului propriu şi îşi aprinse una din ţigările lui fine.

— Va să zică, spuse el gânditor, moarte inexplicabilă. Spuneţi-mi măcar dacă aveţi vreo părere. Pe ghicite, aşa, din ochi, ca medic vechi care a văzut multe.

Doctorul avea nişte ochelari rotunzi, care dădeau privirilor sale o expresie mirată.

— Ştiţi că orice autobuz — de când municipalitatea a instalat filtre — devine automat o staţie mobilă de purificare a aerului din oraş : toate gazele nocive sunt înghiţite. Poate nu ştiţi însă că

filtrele astea mai au defecte, câteodată scapă un miros urât tocmai în cabina şoferului. La fel, filtrele de zgomot fac câteodată gălăgie tocmai în cabină.

— Credeţi că... vreo vibraţie ?

— Nu, nu, se grăbi doctorul. Dar numai ideea că se poate ivi un defect îi dă şoferului o stare de enervare. Apoi, zvonurile că se vor introduce şi la noi şoferi automaţi. Pe urmă aglomeraţia. Taxarea se face automat, dar şoferul e un fel de controlor suplimentar.

Colonelul Vidraşcu dădu din mână.

— Nu ştiu de ce mă luaţi cu atâtea ocoluri. Vreţi să spuneţi că există condiţii enervante.

— M-am uitat puţin prin biografia şoferului, urma impasibil Erhan. În şcoală, a fost un băiat strălucit. Visa să se facă astronaut. S-a nimerit însă să aibă un director căruia nu-i plăcea tunsoarea lui. L-a eliminat din clasa. S-a acrit, a luat obiceiuri proaste şi a devenit un şofer nemulţumit cu meseria lui.

— Din asta nu se moare.

— Ideea mea e poate fantastică. Am vorbit cu miliţianul care observase scena, am privit şi filmul. O femeie cu un copil de trei ani încercase să se suie în autobuz. Tunsoarea copilului era la fel cu aceea pentru care, cu zece ani în urmă, şoferul fusese eliminat din clasă.

— Şi ? Ce e fantastic în asta ?

— Lucrul care cu zece ani în urmă era socotit dăunător e privit azi ca faptul cel mai normal.

— Sigur că da, zise Vidraşcu, dar tot nu înţeleg. Poate că sunt eu prost. Ce legătură are asta cu moartea şoferului ? Un fleac.

— Cum, nu vă daţi seama ? „Fleacul" i-a schimbat viaţa. Un om necăjit, care se simte chinuit de pasageri,

şi vede deodată un copil senin, ţinut de mâna unei mame frumoase. Arc un acces de răutate, smuceşte maşina înainte. Mama e gata să cadă de pe scări.

— Bine, bine, dar...

Colonelul nu-şi mai duse obiecţia până la capăt. Se plimbă multă vreme prin birou, cu degetele înfipte în centură.

— Poate că miliţianul acela, zise el într-un târziu, nu e chiar atât de prost. O să-l mai chem mâine la mine. Poate nu e chiar atât de prost.

6

Cu urechile arzânde, Petru Afloricăi umblă pe Moşilor. Mâine voi fi schimbat din post. Va fi dat în vreun orăşel unde autobuzele n-au încă filtre, unde te învăluie gălăgia şi mirosurile. Să sufăr o viaţă întreagă numai pentru că m-am uitat la o femeie şi n-am văzut ce face şoferul. Cum să-l împiedic ?

Şoferii sunt nişte nebuni, îşi spune Afloricăi, colonelul Vidraşcu e un şef rău, iar eu n-am nici o vină.

Am fost prea bun cu ei, asta e. Trebuie să plătesc cu pentru toţi nebunii. Trebuie să mă scoată de tâmpit, numai pentru că i-am povestit cum ticălosul ăla a smucit maşina.

Ca o continuare directă a gândurilor sale, Petru Afloricăi se opreşte în mijlocul drumului şi îşi ridică braţul, fluierând.

Un tinerel blond frânează cu un aer îngrozit. Pasagerii aglomeraţi ai autobuzului, împinşi înainte prin forţa inerţiei, scot un geamăt colectiv.

— Ce s-a întâmplat ? întreabă timid puştiul, aplecându-se pe fereastră.

— Actele la control, răspunde ţeapăn Afloricăi.

Cu o mână care tremură uşor, blondul îi întinde cele patru legitimaţii reglementare, ale sale şi ale maşinii.

Pe o voce impersonală, Afloricăi întrebă de ce numărul autobuzului, aflat pe talonul de înregistrare, nu corespunde cu numărul de pe autorizaţia ITB. Cu un aer alarmat, tânărul scoate a cincea legitimaţie : autobuzul său fiind în reparaţie, are voie să conducă un altul. Cu glas nesigur, întreabă din nou :

— Dar ce s-a întâmplat ? N-am făcut nici o contravenţie.

— Dă-i, domnule, drumul, ţipă un pasager, că nu mai putem de căldură !

— Temperatura, răspunde demn Afloricăi urcându-se în autobuz, nu-i un motiv ca să călcăm legile ţării.

— E defectă instalaţia de aer condiţionat ! strigă pasagerul.

— Adresaţi-vă întreprinderii de transporturi, răspunde rece agentul de circulaţie, şi nu mai faceţi agitaţie aici în autobuz !

— Ba o să fac ! strigă cetăţeanul, un om gras şi asudat, înalt de aproape doi metri şi, ceea ce e mai neliniştitor, destul de bine îmbrăcat. Dumneata n-ai voie să ţii autobuzul din mers ! Avem fiecare treburi !

— Vă rog să nu mă învăţaţi pe mine ce am de făcut. Am instrucţiunile melc. Chiar ieri s-a produs aici un accident mortal.

— Aia a fost ieri, răspunde cetăţeanul impertinent, dar ce vină are şoferul ăsta ? De ce te legi de el ?

O clipă, Petru Afloricăi se gândește că obraznicul atât de înalt, de gras şi de bine îmbrăcat o fi cineva sau măcar rudă cu cineva — prea are vocea puternică.

Apoi îşi spune că e totuşi un pasager de autobuz.

— Dacă doriţi, răspunde el mai mult ca să-l încerce, mergeţi cu mine la postul de miliţie şi mă reclamaţi că am ţinut autobuzul în loc.

— O să te reclam când vreau eu, ripostează grasul (demn, dar fără să mai insiste).

Câțiva pasageri se dau jos. Şoferul blond îl priveşte pe Afloricăi cu ochi rugători :

— Ce am făcut, tovarăşe, întreabă el, ce am făcut ?

— Dumneavoastră nu ştiţi, răspunde miliţianul cu mare politeţe şi răceală în glas, că atunci când un autobuz se întâlnește cu un vehicul al ministerului culturii, care are sarcini urgente în direcţia culturalizării maselor, autobuzul, chiar dacă vine dinspre dreapta, cedează prioritatea ?

— Ba ştiu, răspunde speriat tinerelul, dar n-a fost nici o maşină.

— A trecut una în spatele dumitale — răspunde Petru Afloricăi, trecând de la dumneavoastră la dumneata — şi erai dator să tragi pe dreapta şi să opreşti.

— Aici oprirea e interzisă în afara staţiilor şi stopurilor, răspunde tânărul. E lege.

— Da, recunoaşte celălalt încântat, dar articolul 132 zice că orice lege care vine în contradicţie cu legea priorităţii nu mai e valabilă. Permisul dumitale de conducere se suspendă !

— Cer să văd filmul de contravenţie, răspunde tânărul. (Încolţit, şi-a pierdut din timiditate :) Mă loveşti în pâine, tovarăşe ! strigă el. N-a fost nici o maşină ! Am martor tot autobuzul !

Se aud strigăte — aprobări, proteste, oameni care

spun că-s grăbiţi — şi Petru Afloricăi, cu urechile arzânde, vede cum toţi cei din jurul lui se cufundă într-o ceaţă. Neisprăviţi inconştienţi ca banditul ăsta de şoferaş calcă legile ţării, strivesc cetăţeni, reped maşinile în zid, stâlcesc magazine moderne, ucid oamenii — şi se mai găsesc inconştienţi ca grăsanul ăsta, care să-i apere ! Mama aceea în alb era să fie răsturnată ! Şi municipalitatea face economii la filtrele deodorante, din tot autobuzul se ridică un miros de transpiraţie, şi pe urmă, când se întâmplă ceva, colonelul îl scoate pe el vinovat şi îl face tâmpit, deşi legile ţării, care sunt bine chibzuite, interzic categoric ca orice om în exerciţiul funcţiunii să fie calificat drept tâmpit, afară de cazurile când o comisie stabileşte prin certificat că arc cretinitate de gradul trei, când primeşte pensie de gradul doi şi... şi...

Totul se încalecă într-o ceaţă, parcă i-ar circula prin creier nişte ascensoare, sus — jos, unul urcă, altul coboară, îi smucesc creierii, şi un val de amărăciune îi inundă gura. Face un efort mare ca vocea să nu-i tremure de mânie. Mânie îndreptăţită şi ură. Ia microfonul şi spune :

— Acest conductor pune în primejdie viaţa cetăţenilor. Toată lumea coboară imediat. Evitaţi aglomeraţia, lăsaţi prioritate tovarăşelor femei şi copiilor.

E convins în acea clipă că îi apără pe toţi şi că are dreptate.

Nu bănuie că această convingere îi mai păstrează viaţa, pentru câteva clipe. Tinerelul de la volan exclamă din nou, foarte rugător :

— Tovarăşe, nu sunt vinovat, mă loveşti în pâine.

Pentru Afloricăi, şoferul de azi e una cu cel de ieri.

Îl urăşte.

— Jos de la volan ! strigă el.

Imediat, sub ochii pasagerilor uluiţi, miliţianul se prăbuşeşte.

A căzut cu faţa înainte, peste scaunul şoferului, ținând încă microfonul.

— Nu i-am făcut nimic, ţipă tânărul înspăimântat, vă rog să fiţi martori !

Vrea să pună mâna pe silueta gârbovită peste spătar, se răzgândește. Întreabă înspăimântat :

— E vreun medic pe aici ?

Ofemeie blondă în taior albastru îşi croieşte drum prin aglomeraţie şi scoate din geantă un instrument miniatural.

Toată lumea îşi ţine respiraţia. Căldura a devenit insuportabilă.

Doctoriţa îşi pune la loc instrumentul.

— E mai bine să luaţi alt autobuz, spune ea în microfonul pe care îl mai ţin încă degetele miliţianului.

Se întoarce către tânărul şofer şi adaugă în şoaptă ;

— E mort.

7

Dimineaţa, cu lumina ei violentă de vară, îl găsise pe colonelul Vidraşcu încă neras, cu ochii înroşiţi de nesomn.

— Mi-e penibil, zise el, dar nu pot scăpa de ideea că am şi eu partea mea de vină în moartea acestui miliţian.

Colonelul Dimitrescu, şeful brigăzii de investigaţii criminale, un om pleşuv cu faţa gălbuie şi ochii obosiţi, îl privi cu oarecare compătimire.

— Fii serios, băiete, zise el. E o simplă coincidenţă. Pleacă, domnule, din biroul meu şi du-te sa te razi.

— I-am tras un perdaf îngrozitor şi n-avea nici o vină. Era un flăcău venit de la ţară, un băiat simţitor, îmi repeta mereu că şoferul s-a purtat urât cu o cetăţeancă.

— Ei şi ? De asta a murit, că ţi-a spus o poveste ?

— Un flăcău zdravăn de la ţară, sănătos ca un bivol, să moară aşa dintr-o dată... La mine în birou avea obrajii în flăcări. Am fost cam nedrept cu el. Am impresia, nu ştiu nici eu de ce, că există aici o legătură cu moartea lui.

Dimitrescu se ridică de la biroul său şi îl bătu pe umăr.

— Vezi-ţi de circulaţia ta, zise el zâmbind, şi la investigaţii lasă-mă pe mine. Hai, nu mai circula prin biroul meu, că mă ameţeşti. Du-te, omule, şi te rade.

Vidraşcu, gata să plece, se opri în uşă şi îşi privi unghiile. Avea o mână mică şi frumoasă ; şi-o privea automat, în momentele de îndoială, ca pentru a-şi recâștiga încrederea în sine.

— Eu te-am avertizat oficial, se întâmplă ceva necurat, spuse el ţeapăn şi îşi sublinie cuvintele : *Fă o listă a tuturor morţilor subite din ultima vreme. Chiar a deceselor pentru care medicii au cel mai precis diagnostic.*

— Tu vezi-ţi de circulaţie, repetă Dimitrescu afectuos.

Vidraşcu însă închisese uşa după el.

Dimitrescu bătu muchea palmei pe birou, nehotărât, duse mâna spre butonul de apel, se răzgândi şi până la urmă îşi chemă secretarul. Figura

lui gălbuie adoptă un aer indiferent : parcă şi-ar fi tras un zăvor interior, care-l separa de oameni.

— Să se facă imediat o situaţie, îi spuse el secretarului pe un glas impersonal. Uite despre ce e vorba...

8

Vânzătoarea avea varice. Nu-i putea ierta clientei că-i mai tânără. Că e frumoasă, şi mai ales că-i fericită, însoţită de un bărbat înalt şi foarte bărbat, pesemne soţul ei.

Păreau căsătoriţi de mai multă vreme. Omul îşi mânca din ochi soţia ; tabloul fericirii conjugale o îngreţoşă pe vânzătoare. Varicele parcă îi biciuiau pielea pe dinăuntru.

— Nu mai avem porumbei, declară ea sec.

— Ştiţi, un porumbel din aceia de metal — explică bărbatul. Copiii îi trimit cu daruri în alte ţări; sunt gata reglaţi să se întoarcă în zbor de acolo.

— V-am spus ! Nu mai avem.

Soţia interveni cu un zâmbet timid :

— Unul ca acela galben din raft.

— Acela e păstrat pentru raft. Altcineva ! Ce doriţi ?

Dând drumul mâinii soţului, femeia se plecă peste tejghea :

— Vă rog foarte mult, ştiţi, copilul nostru e grav bolnav, în restul oraşului nu se găseşte şi... pur şi simplu îi salvaţi viaţa...

— Degeaba insistaţi. Următorul ! Dumneavoastră ce doriţi ?

Bătrânul care venea la rând, puţin surd, înţelese mai curând din gesturi.

— Eu ? Aş dori un porumbel.

Vânzătoarea se duse la raft şi luă porumbelul galben. Îl întinse bătrânului :

— E ultimul. Altceva mai doriţi ?

Ochii albaştri ai femeii se umplură de lacrimi.

— Dar v-am spus că avem un copil bolnav, v-am cerut porumbelul înaintea dumnealui.

Soţul, mai energic, se răsti :

— Opriţi vânzarea ! Unde se află directorul magazinului ?

Vânzătoarea îl privi fix, fără să-i răspundă.

— Te-am întrebat unde-i responsabilul ! De ce nu răspunzi ?

Vânzătoarea se clătină, încercă să se agaţe de câteva din jucăriile din jur şi se prăbuşi îndărătul tejghelei.

După câteva minute, un om înalt şi osos, un medic care se afla întâmplător în magazin, adus în fugă, se aplecă peste corpul nemişcat.

Cineva se agita în jur, strigând la lume :

— Daţi-vă la o parte, să aibă aer.

— Nu mai are nevoie, zise medicul.

Cu gesturi încete, şeful de raion îndoi o hârtie şi o vârî în buzunar. De altminteri, în înghesuiala şi panica ce se crease, nimeni nu putea să-şi închipuie că între o simplă bucată de hârtie şi moartea vânzătoarei poate exista vreo legătură.

9

Claude Rădulescu (solid şi tânăr, părea mai curând un sportiv decât un savant adâncit 16 ore pe zi în cercetări ; un sportiv puţin prea corpolent, un halterofil roşcovan aflat în curs de îngrășare) îşi scoase gânditor

mănuşile de cauciuc.

— Aveţi dreptate, îi spuse el doctorului Erhan. Un caz fără precedent. Inexplicabil.

Parcă jenat de uniforma lui miliţienească încărcată cu galoane, doctorul Erhan îşi ciupi uşor mustaţa ca de vată.

— Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră, spuse el. Trebuie să detectăm cauzele acestei morţi.

Claude Rădulescu îşi scoase halatul. Îşi boxa uşor palma, enervat de nemişcare şi de discuţia pe care o presimţea. Era medic, dar nu era obişnuit cu aerul glacial şi mirosul de formol de la morgă.

— Îmi pare rău, zise el, îmi pare foarte rău. Dar nu face parte din specialitatea mea. Eu mă ocup de hepatita infecţioasă.

— Sunteți medic, stărui Erhan jenat. E vorba de salvarea unor vieţi omeneşti.

— Câte vieţi ? întrebă Claude. S-ar putea să mă credeţi un orgolios, dar ştiţi că serul românesc a salvat până acum câteva zeci de milioane de vieţi : toţi oamenii atinşi de virusul A. Mai sunt însă atâția ameninţaţi de B, care îşi aşteaptă salvarea. N-am voie să mă ocup de altceva.

— Poate că urmărind firul acestor morţi...

Claude îl întrerupse cu un gest de reproş :

— Doar suntem oameni de meserie ! Ştiţi prea bine că nu e vorba de o infecţie. O fi un mister, dar nu e de natură virotică. Ori e un tip nou de boală, care nu s-a mai întâlnit în restul lumii, ori... ori o formă ciudată de... atentat.

— Tocmai asta e ! exclamă medicul miliţiei. Dacă e un atentat, cum am putea să-l depistăm ? Fără dumneavoastră...

— Ca sa mă întrerupeţi din cercetările mele, v-ar trebui o aprobare de la Consiliul de miniştri. Şi n-o s-o căpătaţi. Lumea aşteaptă noul ser românesc.

...Îngândurat şi plin de regrete, Erhan îşi luă rămas bun de la tânărul medic şi se întoarse să-şi dicteze raportul. Era o zi de cuptor şi doctorul simţea în aer o ameninţare invizibilă.

10

Dincolo de capătul căii Moşilor, pe fosta şosea a Afumaţilor, municipalitatea a instalat o microstaţiune termală. Cetăţenii care n-au timp să plece la Herculane, Felix sau Călimăneşti se perindă aici, între brazi pitici, să găsească ape şi nămoluri, ultimul răcnet al ştiinţei, rămas de pe vremea romanilor.

După ce gospodarii oraşului şi ziariştii s-au entuziasmat la inaugurare de nivelul înalt al acestei staţiuni, cea mai mare microstaţiune din sud-estul continentului, activitatea a început să decadă. Automatul de bilete a fost înlocuit cu o casieriţă vie, care împarte clienţii în cetăţeni clasa întâi şi clasa a doua. La câteva boxe apărate de ochi indiscreţi, serviciul este excelent. Când vine un oaspete din străinătate, responsabilul unităţii stă personal la faţa locului şi îi serveşte ulcerul cu ape clasa întâi, din căniţe clasa întâi. Controlorii, inspectorii şi gestionarul magazinului „Marea Neagră", care îi rezervă responsabilului două kile de crap pe săptămână, se bucură de un tratament clasa întâi, ceilalţi sunt vărsaţi la ţarcul comun, unde oboseala şi aşteptarea anulează cu vârf şi îndesat efectul apelor.

Spre intrarea acestui rai şi iad al tratamentelor se îndrepta într-o luni după-amiază un om cu părul alb

imaculat şi cu nişte ochi albaştri, parcă luminaţi pe dinăuntru. În mâna dreaptă purta o servietă din plastic alb. Omul evoca o bătrânețe curată ; era unul din acei bătrâni extrem de îngrijiţi care răspund la asaltul vârstei printr-un exces de igienă vecin cu cochetăria. Fiecare petic al pielii, fiecare fir de păr părea spălat şi răspălat, aranjat cu grijă, hainele modeste stăteau călcate impecabil pe statura zveltă ca de manechin, mişcările mersului erau economice, dar fără urmă de oboseală. Totul ar fi trădat o senectute ideal de liniştită, dacă obrazul n-ar fi fost săpat de două brazde, de o parte şi de alta a gurii ; treceau peste toate celelalte zbârcituri, pecetluind faţa cu un tragism apăsat, parcă prea apăsat, ca în cazul unui actor care s-a grimat excesiv.

Cu paşi mari şi lenţi, bătrânul o apucă printre brazii mai mari, clasa întâi, pe aleea rezervată maşinilor de marcă.

Responsabilul tocmai sosea cu o dubită, aducând nămol de Amara, ales special pentru directorul general al petrolului, cel care îi aproba suplimente de benzină pentru transporturile de la Căciulata şi care suferea de spondiloză cervicală (la ultimele trei vertebre).

— Alo, tovarăşu' ! zise responsabilul, plecându-se peste geamul dubiţei şi făcându-i semn şoferului să încetinească. Dumneavoastră unde mergeţi ?

Bătrânul îl privi mirat, ca de pe altă lume :

— La băi, răspunse el încet, cu o voce care mai păstra inflexiuni baritonale.

Dubiţa se oprise.

— Da, zise responsabilul, la băi, dar acolo unde mergeţi este clasa întâi.

— Ştiu, zise bătrânul.

Responsabilul îl măsură scurt din ochi, cu o privire care părea să-i evalueze până şi cauciucul de la tocurile pantofilor.

— Sunteți străin ?

— Nu, spuse bătrânul — şi un avertizor de înalt voltaj sclipi undeva înăuntrul ochilor — sunt român.

— Atunci mergeţi dumneavoastră pe dincolo, la clasa a doua, zise plictisit responsabilul. Îi făcu semn şoferului s-o pornească.

Privind îndărăt, din dubiţa care îşi reluase drumul, văzu că bătrânul, netulburat, merge mai departe.

— Du-te şi descarcă nămolul, îi porunci el şoferului. Eu rămân aici, că vin nişte africani. Nu vreau să mi-l găsească pe rumânaşul ăsta boşorog pe alee.

Coborî încă din mers — mai bine zis, se rostogoli — şi făcu doi-trei paşi în întâmpinarea bătrânului.

— Tovarăşe, zise el cu tăria pe care o foloseşti faţă de surzi, clasa a doua e încolo.

— Eu merg la întâia, zise bătrânul ocolindu-l şi mărind pasul.

— Nu ştii că toate locurile sunt ocupate? gâfâi responsabilul, abia ținându-se după el.

— Nu ştiu, zise bătrânul. Eu ştiu, dimpotrivă, că aveţi boxe libere. Plătesc.

— Nu se poate, zise responsabilul, eu sunt responsabilul.

Nemaiputând ţine pasul, îl trase uşor pe bătrân de mânecă, să-l oprească.

— N-avem boxe. Eu ştiu mai bine ca dumneata ! Eu sunt responsabilul !

Bătrânul se opri brusc şi îl privi de la înălţime.

— Ştiu, zise el. Ştiu că eşti responsabilul. Ştiu că vii la ora asta. Ştiam că o să te întâlnesc. Ştiu că ai şi

boxe libere. Sunt bătrân, am dureri mari, înghesuiala mă distruge.

Un vechi om ascuns în actualul responsabil, o fiinţă tânără care învăţase la şcoală, citise câteva cărţi şi era curioasă să cunoască lumea, fostul om care mai trăia în actualul responsabil şi mai pâlpâia acolo, mai ales în timpul liber, duminica şi sărbătorile legale — acest om şovăi o clipă. Sub apăsarea ochilor ca de mag, omul avu o clipă de curiozitate.

— Cine eşti dumneata ?

— Un bătrân pe care l-a îmbolnăvit răutatea oamenilor. Am nevoie de apă de Olăneşti, de o îngrijire ca lumea.

Discuţia continuase din mers. Responsabilul îşi dete seama că au ajuns în faţa ghişeului şi n-a izbutit încă să-l oprească.

— Ce s-ar întâmpla, întrebă el furios, dacă toţi tovarăşii ar dori tratament clasa întâi? Unde am ajunge?

— Am ajunge la un tratament mai bun, zise bătrânul.

Fără grabă, deschise servieta, scoțând un scăunel pliant de aluminium. (Servieta o lăsă în iarbă, la un pas mai încolo.)

— Ce faci ?

— Mă aşez, zise bătrânul. Mă aşez pentru că sunt obosit şi văd că vrei să discuţi cu mine.

— Noi nu discutăm aici ! ţipă celălalt simţind cum îi năvăleşte un val de amărăciune în gură. Aici nu e voie de stat ! Pleacă, domnule, că îmi vin oaspeţi.

— Sunt suferind, zise bătrânul. Vă rog să puneţi medicul să mă examineze. O să vadă că am nevoie de întâia.

Rotofeiul se uită la ceas. Mai avea vreo cinci minute până să-i sosească oaspeţii.

— Dumneata nu înţelegi ?! exclamă el. Din cauză că n-avem capacitate, am rezervat câteva boxe numai pentru cazuri speciale...

— E invers, îl întrerupse bătrânul.

— Cum adică, invers. ?

— Din cauză că aţi rezervat câteva boxe pentru cazuri speciale, aţi lăsat să se strice restul.

— Pleacă, domnule ! urla responsabilul. Îmi dai dumneata bani de investiţii ? De unde bani ?

— Din vânzarea mai multor bilete clasa întâi.

— Domnule, zise responsabilul disperat (ca oricărui rotofei, disperarea îi dădea un aspect comic), ce să-ţi fac eu ca să pleci odată ?

Se uită în jur, ca pentru a cere ajutor, şi văzu o motocicletă albă aşezată în faţa rândului de pomi care mărginea intrarea.

— A cui e motocicleta aceea ? explodă el.

— A mea, îl informă liniştit bătrânul. Am fost adineauri aici şi te-am căutat pentru un bilet de clasa întâi.

— Tovarăşa Nuţi, strigă responsabilul spre ghişeul casieriei, telefonează te rog urgent la miliţie. M-ai auzit ?

Scoțându-și bustul din colivie şi privind scena cu ochi speriaţi, casieriţa se gândi să-l cheme mai întâi pe omul de la control, care lupta cu vreo şaizeci de cetăţeni la intrarea pentru clasa a doua. Bătrânul părea mult prea liniştit ca să aduci miliţia pentru el.

— Şi ca să vă dovedesc cu am dreptate, urmă nepoftitul ca şi când ar fi ţinut o conferinţă, o să vă citez exemplul microstaţiunilor de pe şoseaua Kiseleff

şi de pe Olteniţei. Au fost înfiinţate în acelaşi timp, numai că nu merg prost, ca asta.

— Şi a mea de ce merge prost ? urlă rotofeiul, apucându-l pe bătrân de braţ cu o forţă nebănuită pentru un om de gabaritul lui şi ridicându-l de pe scăunel. Cele două brazde se adânciră pe faţa bătrânului, dar încordarea lui n-avea nici o legătură cu încleştarea care voia să-i sfarme braţul. Totul se petrecea înăuntrul capului, acolo de unde venea lumina care îi aprindea ochii albaştri.

— A dumitale merge prost pentru că îţi pasă numai de câțiva oameni, nu te sinchiseşti cum trăieşte poporul, cum îi chinuieşti pe nişte oameni bolnavi.

Casieriţa îngheţase cu bustul scos peste ghişeu. Responsabilul împietrise cu mâna înfiptă ca fierul în braţul bătrânului. Toată scena evoca o încremenire care ar fi părut generală, de nu s-ar fi auzit vălmăşagul de la clasa a doua.

— Merge prost, urmă calm bătrânul, pentru că mai există răi de felul dumitale, cantinieri care pregătesc o masă aparte pentru contabilii şantierului şi lasă restul oamenilor să se intoxice, administratori de ştrand care nasc viermuială, murdărie şi molimi, medici care lasă să moară — aici vocea bătrânului atinse un diapazon ascuţit — femei fără altă vină decât aceea că soţii lor n-au avut destui bani să dea ciubucuri, şoferi ticăloşi, agenţi de circulaţie nedrepţi, într-un cuvânt — aici vocea bătrânului coborî la diapazonul ei calm şi uşor baritonal — dumneata n-ai milă de oamenii care vin aici pentru că eşti un rău şi un nesimţit.

Toate reacţiile rotofeiului se întemeiau pe obişnuinţe adânc săpate în carne — reflexe rapide

clasa unu şi reflexe lente clasa doi. Cuvintele bătrânului, fără legătură cu protocolul zilnic, păreau să străbată straturi uriaşe de nămol şi grăsime până să ajungă la înţelegerea lui.

— Pentru că, repetă bătrânul, eşti un nesimţit şi un hain.

Aproape fără să-şi dea seama ce face, responsabilul îşi descleştă mâna de pe braţul bătrânului şi îl lovi peste obraz.

Nuţi, casieriţa, povestind mai târziu scena la miliţie, avea să jure printre lacrimi că bătrânul n-a privit nici o clipă spre responsabil, atât de încredinţat părea că, oricum, acesta va cădea lat la pământ.

S-a dat lin la o parte, luând cu el, din aceeaşi mişcare, scăunelul pliant. Rotofeiul s-a prăbuşit în iarbă. Rotund cum era, ca o minge aproape, te aşteptai să se rostogolească, dar cum a căzut, aşa a rămas.

S-a prăbuşit cu faţa înainte, ținând încă ridicată mâna cu care lovise. Fără ca măcar să-l privească, bătrânul şi-a ridicat servieta. Tacticos, a scos o pereche de mănuşi transparente ca de chirurg ; şi le-a pus încet. Casieriţa, după primul moment de încremenire, făcea eforturi să-şi scoată plinul din spaţiul pitic al ghişeului, să iasă din cuşcă, unde n-avea nici măcar loc ca să-şi umple plămânii pentru un ţipăt bun.

Înmănuşat, bătrânul a scos din servietă un carton alb pe care străluceau sub soare nişte litere roşii şi l-a lăsat sprijinit de corpul celui care fusese un responsabil.

Nuţi, după prima emoţie, crezându-și şeful pur şi simplu leşinat, se ducea să-i tragă câteva palme pe obraz şi să-i maseze mâinile.

Bătrânul a trecut pe lângă ea şi a prins servieta de ataşul motocicletei. Fără a depăşi viteza legală, a dispărut pe alee.

Ajunsă în faţa corpului, casieriţa a văzut că pieptul şefului ei este acoperit de o inscripţie. Era un carton aproape cât pieptul de mare. Litere roşii de tipar, pe cartonul alb. Casieriţa a citit şi a leşinat.

Cartonul (experţii, mai târziu, n-au găsit nici o amprentă) purta numai câteva cuvinte :

AICI ZACE UN RĂU

NU-I PĂSA CUM TRĂIESC OAMENII MUNCII
TOŢI RĂII VOR PIERI !

11

Sala de consiliu a direcţiei generale a miliţiei — atâta vreme cât nu apăsai butonul peretelui mobil, care se deschidea asupra marelui tablou electronic — părea sala unui restaurant paşnic de pe vremuri, unul din acele saloane cu o masă lungă, unde notabilităţile provenite dintr-un liceu de provincie se strâng după 25 de ani ca să compare drumul parcurs în viaţă.

Nu lipseau perdeluţele de voal alb, prinse între draperii de catifea albastră, fotoliile bonome ca pentru o lectură confortabilă a jurnalului, covorul persan, aproape inutil din cauza mochetei de dedesubt şi a excelentei instalaţii de sonorizare care egala toate vocile, şoapta ca şi ţipătul.

Intrând grăbit pe uşă, generalul Săndescu — un bărbat înalt, şi frumos şi îngrijit, cu cărarea trasă meticulos pe-o parte, neaşteptat de tânăr pentru funcţia lui de director general al miliţiei — îi salută

scurt pe cei de faţă. Se strânseseră în jurul mesei nouă oameni, prea puţini pentru o masă atât de largă.

Așezându-se, generalul spuse fără nici o altă introducere :

— Teroarea ameninţă întregul oraş.

Privi în jur, dar nimeni nu părea surprins. Doctorul Claude Rădulescu, singurul civil, părea că se gândește la cu totul altceva.

— Îi cerem scuze tovarăşului Claude, urma generalul. Nu am fi vrut să-l abatem de la cercetările sale. Dar credem că actuala cifră — 65 de morţi — e foarte apropiată de aceea a unei epidemii, dacă nu cumva o şi depăşeşte.

Claude încuviinţă politicos, nu se ştie care din afirmaţii generalului. Săndescu vorbea mai departe, cu o intonaţie de indignare :

— Nimeni nu mai e sigur de viaţa lui. De decenii nu s-a mai pomenit asemenea psihoză. Zvonul a luat proporţii, se exagerează, se vorbeşte de sute de morţi şi nu ştiu, zău, dacă n-ar fi fost mai bine să dăm o scurtă informare în presă, măcar să ştie lumea situaţia exactă.

Aici, generalul privi supărat spre unul din subalternii săi, care se foi neliniştit în scaun.

— Dar, mă rog, la ora actuală chestiunea mă depăşeşte. Are cuvântul colonelul Dimitrescu.

Cu faţa lui gălbuie de hepatic, şeful investigaţiilor criminalistice părea predestinat pentru anchetarea şirului de lovituri ce se abăteau asupra ficatului. Se sculă cu un aer pe care-l voia puţin plictisit, ca un slujbaş rutinier care încă n-a observat că un oraş întreg e ameninţat de teroare. Era felul lui de a-i îndemna pe ceilalţi la păstrarea calmului.

— Şirul de morţi, spuse el sec, a început acum şase zile. Un maistru zidar de pe Baba Novac a refuzat să ponteze corect munca zilierilor. De atunci până la moartea miliţianului Petru Afloricăi s-au produs 15 decese asemănătoare, oarecum neobservate.

— Cum adică, neobservate ? interveni generalul.

— Păreau morţi naturale. Au existat câteva diagnosticuri mai ciudate, dar le-am pus pe seama limbajului preţios al unor medici. Vreau să spun că *puteau să producă zeci de morţi fără ca noi să observăm că e vorba de o premeditare*. Asasinul (sau grupul de asasini) şi-a dat seama că sunt *omoruri pe care noi le putem lua drept decese naturale.*

— E clar, interveni generalul, care ştia unde vrea să ajungă Dimitrescu.

Acesta îşi strânse buzele livide, cu o grimasă încăpățânată :

— Iată de ce mi-am permis să-l contrazic pe tovarăşul general — urmă el tenace — şi să intervin la conducerea ministerului, ca presa să nu publice nimic. Mi se părea evident că asasinul va ajunge la concluzia că modul său de a ucide e prea discret; va depune eforturi să iasă din ascunziş, să arate public că e vorba de atentate.

— Susţii că făptaşii voiau cu orice preţ să se situeze în atenţia opiniei publice ?

— Nu pe ei ca persoane, ci modul lor de a omorî. Să silească orice om să se întrebe cu groază dacă nu cumva e şi el rău, dacă nu-l pândește moartea. De aci, cartonaşele cu sloganuri. Toate arată că victima a fost un om rău şi fiecare se încheie cu ameninţarea că „toţi răii vor pieri !“

— Crezi că bătrânul văzut în câteva cazuri e

agentul unui grup mai larg ?

— Nu sunt sigur nici măcar că e bătrân. Poate că e gri-mat. Prima oară a fost semnalat la un restaurant. Responsabilul găsise pe masă un bilet, dar nu i-a dat importanţă, l-a aruncat ; era convins că moartea chelnerului se datora unor cauze naturale. A doua oară un bătrân a fost văzut la un magazin de jucării : a plantat un mesaj, dar şeful de raion a ascuns hârtia şi ne-a adus-o în secret. Bătrânul n-avea de unde să ştie că mesajele lui sunt cunoscute. Abia în cazul staţiunii termale a căpătat oarecare siguranţă.

— Totuşi, stărui generalul, de unde ştii că aşa-zisul bătrân nu era de faţă cu alt scop ? Să zicem, ca să direcţioneze cine ştie ce rază ?

— Dacă ar fi urmărit asta, ar fi căutat să-şi facă prezenţa mai discretă. Multe atentate s-au petrecut în faţa unui public numeros : în autobuz, pe stradă... Moartea actriţei Margareta Socec a avut loc în văzul unei săli pline - 526 de spectatori, iar alt caz...

— Stai o clipă ! exclamă generalul.

Figura lui de brunet fotogenic parcă se înnegrise. Se vedea că îi dă târcoale o idee pe care nu izbuteşte s-o exprime.

— Spune-mi, te rog, zise el şi făcu o pauză lu spune-mi, te rog : actriţa aceea nu cumva juca un rol de femeie rea ?

— Trebuie să vă dezamăgesc, răspunse colonelul. Nu juca un rol de femeie rea, ci a fost ea însăşi „rea“. (Pronunțând cuvântul, Dimitrescu îl sublinie cu o intonaţie ciudată.)

A dat greşit o serie de replici, numai ca să-şi pună în încurcătură partenera mai tânără, care o umbrea.

Generalul privi jur împrejur.

— Vă daţi seama ? întrebă el. Auzi ce răutate, să-şi încurce partenera ! Pentru asemenea răutate, să fie pedepsită cu moartea !

Profesorul Claude Rădulescu începu să se buzunărească în grabă, îşi scoase un carnet şi îşi notă ceva.

— Cine apreciază ce este răutate şi ce nu ? întrebă generalul. Cum apreciază ? Cum, pe ce căi loveşte ?

— Brigada de investigaţii criminalistice, răspunse colonelul Dimitrescu, a ajuns la o concluzie aproape sigură : e vorba de o asasinare automată.

12

Dezbaterea fusese întreruptă, generalul fiind chemat la ministrul de interne.

Claude îl luă de braţ pe doctorul Erhan. Timidul medic maior era de două ori mai mic decât el.

— N-aveţi vreun caz mai recent ? întrebă Claude, ștergându-și faţa roşie, care părea topită de căldură. Prima oară eram foarte grăbit. Aş vrea să fac o autopsie mai amănunţită.

Mângâindu-și timid mustaţa, Erhan răspunse că tocmai asta voia să propună şi el.

Ieşiră în curte. Ziua se înnorase. În curtea miliţiei, oamenii cu priviri altă dată indiferente — miliţianul de la poartă, care eliberează bonuri cu mare încetineală, parcă bolnav de plictis, şoferul maşinuţei electrice, care a înfipt cablul să-şi încarce motorul, şi moţăie pe volan în aşteptarea superiorului, civilul venit pentru nişte formalităţi şi toropit de căldură — păreau acum toţi în alertă. Micul grup care avea în frunte pe masivul doctor şi pe colegul lui de la miliţie atrase toate

privirile.

Fără să schimbe vreun cuvânt se suiră într-o maşină neagră, cu emblema vizibilă a miliţiei. Ceilalţi asistenţi ai lui Erhan îi urmau în două maşini civile, probabil ale lor.

Micul executor judecătoresc zăcea pe o parte, îmbrăcat în hainele lui uzate. Lângă el căzuse o servietă tocită, veche parcă de douăzeci de ani.

Claude dădu drumul mâinii înţepenite, mai cercetă o dată albul ochilor care contemplau acum altă lume şi îi spuse încet ofiţerului :

— Puteţi să-l duceţi în sala de autopsie.

— Venise pentru o executare judecătorească, spuse ofiţerul. O evacuare. Avea acasă haine mult mai bune. Umbla aşa ca să nu se creadă că ia mită.

— Nu mă interesează, zise Claude. Eu sunt numai cu expertiza medicală. Duceţi-l în sala de autopsie.

Omul cel mărunt, fostul executor judecătoresc, fusese dezbrăcat şi întins pe masa de autopsie. Un corp vânăt, de funcţionăraş care n-a dus-o prea bine şi nu prea a trăit la aer liber. Era chircit tot, ca în vechile basme chinezeşti, când torturaţii sunt legaţi sub un clopot uriaş, ale cărui vibraţii îi omoară.

13

În drum spre minister, la bordul marii sale limuzine — un Daimler de culoare bej, cu ţevi argintii revărsate în afara capotei — generalul Săndescu află ultimul buletin. Farmacistul Vasile Mircescu, în vârstă de 42 de ani, fusese asasinat prin înăbuşire; Nu se depistaseră urme de frânghie, sârmă, apă : se bănuia că a fost sufocat cu o pernă. Îl găsiseră întins în holul apartamentului unde convieţuia cu mai mulţi locatari.

Pe piept, o mână necunoscută îi pusese un bilet :

„Aici zace o bestie cu chip de om, care îşi chinuia semenii. Toţi ticăloşii vor pieri !“

Generalul mânuia cu dexteritate volanul învelit în piele de antilopă, iar ofiţerul care-l informa stătea pe banca din spate a Daimler-ului şi îi vorbea aproape de ureche :

— Biletul nu seamănă de loc cu cartonaşele : alt scris, alte caractere, alt stil. E sigur că ne aflăm în faţa unei imitaţii. Prin proces, farmacistul a pus mâna pe singurul garaj al casei. Pe urma a manipulat legile, încercând să împiedice construirea altor garaje, pentru vecinii săi. În dreptul sobei electrice din bucătărie, pusese un gărduleţ de metal, doi metri pe doi. Avea cinci procese în curs, toate cu vecinii, provocate de el.

Generalul puse o frână inutil de bruscă, răzbunându-se pe limuzină pentru starea nervilor săi.

— Scuteşte-mă de toate apucăturile maniacului dumitale ! Concluzia !

— Acum cinci zile a otrăvit pisica de Angora a unei doamne din apartamentul unde locuia. O pisică argintie. Socoteala lui era ca doamna să moară de inimă, iar spaţiul locativ rămas liber...

— Concluzia ! repetă generalul, strecurându-se ca fulgerul în curtea ministerului.

Ofiţerul sări din mers, îi deschise uşa şi spuse cu un zâmbet satisfăcut :

— Concluzia este clară : asasinul e unul din vecini. I-a ajuns la urechi zvonul despre atentate şi s-a gândit că are la îndemână cel mai bun camuflaj. Deci, nu e din seria care ne alarmează pe noi : e un caz banal.

Surâsul îi îngheţă pe buze când văzu expresia generalului.

— Un caz banal ? întrebă generalul. E îngrozitor. Nu-ţi dai seama ? Tocmai asta e arma cea mai teribilă, arma la care visa bătrânul acela necunoscut. Dacă nu terminăm repede, fiecare va începe să-şi facă dreptate singur, împotriva a tot ce i se pare răutate.

— Fiecare ? întrebă ofiţerul, încercând să se dezvinovăţească. Avem totuşi o populaţie de oameni normali.

— E adevărat, zise generalul suind în grabă treptele, dar calculează şi dumneata : câți anormali e inevitabil să existe la fiecare milion de locuitori ? Un singur asasin nebun la Londra sau New York, a creat groază printre milioane de locuitori. E destul să dispară într-o săptămână trei copii şi un oraş întreg e alarmat, în orice ţară din lume.

Se opriră în holul înalt, așteptând liftul.

— Asasinatele astea, spuse generalul, sunt calculate să instige la omor toţi nebunii, toţi maniacii, toţi nevroticii. E destul să ai unul la zece milioane de locuitori şi panica e gata. Oamenii noştri au pierdut obişnuinţa flagelurilor.

14

Noaptea se înstăpânise în toate drepturile ei, când micul grup de oameni obosiţi îşi reluă locurile de o parte şi de alta a mesei.

— Ministrul ne avertizează că primejdia s-a complicat, spuse generalul Săndescu. Tot felul de bătrâni maniaci şi de tineri cu porniri bestiale cred că a venit momentul să-şi încheie socotelile. Un om normal nu se teme de un golan oarecare, dar trăim o psihoză de teroare din cauza caracterului misterios al acestei morţi, care te izbeşte din necunoscut. Avem patru

cazuri de procurori care au renunţat să-şi mai ţină rechizitoriul : se temeau să nu fie vinovaţi de „răutate". Nu râdeți ! Avem sute de profesori care nu mai dau nici o notă sub nouă ! Există studenţi anarhici care ameninţă să le facă tuturor conferenţiarilor un aşa-zis „control de răutate", avem inspectori financiari care nu se mai uită în registre decât cu coada ochiului. Vă asigur că nu e nimic de râs. Nevastă-mea, femeie în toată firea, s-a temut să-i refuze băiatului nişte bomboane de ciocolată, ca să nu fie „rea“ ; puştiul zace acum la pat, bolnav de stomac. Gogoriţa cu răutatea ameninţă să paralizeze cele mai elementare funcţii ale societăţii. Fără profesori „răi“, fără controlori „răi“, fără miliţieni „răi“, care ne feresc de beţivii volanului...

Se întrerupse brusc. Ştia că analiza care urmează avea să hotărască mersul luptei.

— Dimitrescu, zise el, spuneai că e vorba de o asasinare automată. Pe ce te bizui ?

Colonelul se ridică încet, parcă mai obosit decât oricând.

— Am identificat 65 de cazuri, spuse el, şi în aproape toate *nu era necesară prezenţa fizică a asasinului*. S-ar părea că răutatea declanşează o ucidere automată. Cel mai adesea, asasinul nu este de faţă.

Colonelul Vidraşcu, având în subordine câteva mii de roboţi de circulaţie, se mândrea cu cunoştinţele lui de automatică şi se amestecă în discuţie :

— Asta nu înseamnă automată. Dacă îţi pun otravă în mâncare, şi nu sunt de faţă când ai înghiţit-o, nu înseamnă că te-am otrăvit „automat".

Dimitrescu îl privi mustrător, fericit că poate

descărca asupra lui reproşurile adresate superiorului său.

— Cum de nu-ţi dai seama ! exclamă el. Nu e clar ? Ăştia sunt oare răii cei mai mari, ăştia sunt oamenii cei mai potriviţi să moară din pricina răutăţii ? Un vânzător de peşte, o actriţă care trece printr-o criză de invidie ?

Generalul luă de pe masă o scrumieră de cristal masiv şi o cântări cu amândouă mâinile, măsurând parcă greutatea fizică a argumentului.

— *Alegerea victimei*, susţii dumneata, s-ar face de către un automat călăuzit de criterii superficiale. Asta vrei să spui ?

— Cine e mai vinovat ? întrebă colonelul Dimitrescu. Vânzătorul de peşte care se răsteşte la cumpărători, sau şeful trustului comercial, care a organizat prost aprovizionarea ?

— Dumneata, replică blând generalul, ai un orizont mai larg, ai şi un grad în miliţie. Există însă şi altfel de oameni. De ce să fie vorba neapărat de un automat ? Numai pentru că alege răi de mâna a doua, răi mai mititei ? Eu însă îţi răspund : arma nevăzută este operată de un ins care are criteriile omului de pe stradă. Vânzătorul care ţipă la vedere i se pare mai rău decât gestionarul care fură în fundul prăvăliei. E limitat, mă rog, dar nu-i un automat, e un om viu. Ce, un om nu poate greşi ?

Doctorul Erhan se ridică tresărind, ca un căluţ biciuit pentru a trage o greutate peste puterile lui.

— În maximum trei zile putem să-l descoperim pe asasin, interveni el pe un ton timid şi nesigur, care contrazicea precizia afirmaţiei. Îl putem descoperi, dacă tovarăşul general ne va da putinţa să orientăm

ancheta conform teoriei automatului şi mă va lăsa să expun situaţia aşa cum...

— Eu nu vă întrerup, îl întrerupse generalul. Să ştiţi însă că avem forţe suficiente pentru a desfăşura în acelaşi timp o sută de anchete diferite, după o mie de teorii diferite.

— Răutatea, zise Erhan pe un glas subţirel şi coborât, una din acele voci care te silesc să faci linişte perfectă ca să le poţi auzi, poate fi considerată, ca orice fenomen psihologic, sub două aspecte : ca o urmare a structurii fizice a individului şi ca o emanaţie a societăţii înconjurătoare. Un om se socoteşte bun pentru că fură o pâine ca s-o dea copilului său. Agentul de circulaţie sau inspectorul financiar sunt răi într-o privinţă, dar ne apără viaţa, ne apără de accidente şi furturi.

— Am promis să nu vă întrerup, zise generalul, dar îmi faceţi viaţa foarte grea.

— Măsurătorile efectuate de Duvivier şi Lebrun, urmă imperturbabil micul doctor, au arătat că manifestări temperamentale ca mânia, ciuda şi alte feluri de iritare sunt în 80% dintre cazuri mai puternice atunci când e vorba de probleme minore. La griji mari, organismul adesea are timp sa frâneze reacţiile. Majoritatea celor loviţi de apoplexie s-au izbit de un fleac, să zicem un şiret de pantofi care nu se lăsa introdus...

— Nu e vorba de slujbele noastre, interveni generalul: oricum, după afacerea asta, am merita toţi să fim daţi afară. Vă rog să ţineţi însă seama că în timp ce vorbiţi s-ar putea să fie asasinaţi oameni.

Erhan voia să continue, dar generalul îl întrerupse iar cu un gest:

— Am înţeles ! Un fleac — de pildă, o măruntă ceartă cu nevasta sau faptul că dumneavoastră lungiţi acum vorba — mă poate irita mai mult decât o chestiune serioasă, să zicem mai mult dacit cuvintele pe care le-au auzit adineauri urechile mele, când am fost la ministru.

Claude Rădulescu, observând că în sală s-a creat o tensiune insuportabilă, care ameninţa să-l măture pe micul doctor, se simţi dator să intervină :

— Colegul meu Erhan se referă la fenomene ca tensiunea arterială, procentul de bilă din sânge, adică fapte precis măsurabile...

Erhan oftă uşurat, în vreme ce Claude, care preluase ştafeta, urmă cu autoritatea lui de savant şi oaspete venit dinafara miliţiei :

— Aşadar, cum aţi spus dumneavoastră, tovarăşe general, o răutate de gradul doi, poate da o tensiune arterială şi un procent de bilă mult mai ridicat decât răutatea reală, cea care e clocită ani la rând, premeditată la rece, răutatea marilor uri, marilor răzbunări. Avem un aparat misterios care provoacă o explozie biliară şi hepatică, o explozie a organismului la oameni care „fac fiere".

— Daţi-mi voie să adaug ceva ! interveni colonelul Dimitrescu, fericit că medicii îi aduc apă la moară. Cele 65 de cazuri analizate de noi indică răi de moment, izbucniri temperamentale, diletanţi întru răutate, nu răi „profesionişti", ci simpli amatori, colerici, bilioşi.

— Miliţianul nu părea băiat rău, adăugă colonelul Vidraşcu.

Generalul îi privi pe rând, ca şi când toţi s-ar fi înţeles între ei în secret.

— Bine, bine, mormăi el, să zicem că m-aţi

convins : e un automat, pentru că un om şi-ar alege mai bine victimele. Ei şi ? Ce facem ? Automat sau nu, cum îl prindem, cum scăpăm de el ?

— Mai există ceva, murmură Claude, iar Erhan îi aruncă o privire rapidă, ca unul ce înţelege despre ce e vorba.

— Bănuiesc ce vreţi să-mi spuneţi, surâse generalul. Una e să fii enervat, alta e să fii rău.

— După criteriile de care vorbiţi, ar fi murit până acum sute de mii de oameni, întări colonelul Vidraşcu. Câți nervoşi nu sunt într-un oraş ? Totuşi, arma necunoscută i-a lovit numai pe răi.

— Da, admise Claude, aici mi se pare şi mie că e punctul slab al teoriei despre moartea automată. Pot să fiu cuprins de o furie îndreptăţită, fără a fi un om rău. Cumpărătorul de la magazinul de jucării cred că îşi făcea mai multă fiere decât vânzătoarea : totuşi nu el a murit, ci vânzătoarea.

Generalul se întoarse spre colonelul Dimitrescu :

— Aici e punctul slab al teoriei dumneavoastră. Un automat n-ar putea să aprecieze când e vorba de răutate şi când doar de enervare. E exact, doctore ?

— E exact, zise Claude.

— Nu e exact, interveni de pe scaunul său doctorul Erhan.

Privit de toată lumea, se ruşina deodată :

— Vă rog să mă iertaţi, aţi spus „doctore" şi am crezut...

— De ce nu e exact ? întrebă generalul.

Micul doctor, decât să-l înfrunte, preferă să se întoarcă spre Claude.

— Aţi fost vreodată atacat de un câine ? Câinele vă percepe prin miros nu numai caracterul, dar şi

starea de moment — dacă vă e frică de el sau nu, dacă îl simpatizaţi sau îl duşmăniţi.

— Fără discuţie, admise Claude. Însă câinele nu e un aparat, e o fiinţă.

— Cum însă de ghiceşte ce e în sufletul dumneavoastră ?

— Înţeleg, zise imediat Claude. Da, aveţi dreptate. Câinele ghiceşte stările mele după miros, după umorile pe care le secretă organismul meu. Ele există, ele sunt semnale precise : daca un câine le poate detecta cu precizie, înseamnă că ele pot fi măsurate şi de un aparat.

— Dar cum poate câinele să perceapă dacă furia mea e îndreptăţită sau provine din simplă răutate ? În ce măsură *ştie câinele* dacă starea mea e justificată sau nu?

— Dumneavoastră ştiţi ? îl întrebă Erhan.

— Eu ştiu. Cel puţin în majoritatea cazurilor, ştiu.

Erhan îşi ridică degetul o dată cu vocea :

— Ştiţi !

Se întoarse spre ceilalţi, ca şi când i-ar fi luat de martori :

— Ştie ! Ştiţi, va să zică — se întoarse el iar spre Claude — când furia dumneavoastră e îndreptăţită şi când nu, când aveţi dreptate şi când nu.

— Ştiu, admise Claude, în măsura în care ştie orice om înzestrat cu oarecare luciditate şi conştiinţă.

— Fiţi atent acum ! zise Erhan şi, în ciuda timidităţii sale, îşi ridică arătătorul într-un gest de mare orator : Recunoaşteţi că această ştiinţă de sine va poate modifica stările, calitatea reacţiilor ?... Că într-un fel emite umori o furie de care ştiţi că e îndreptăţită şi alte umori pot intra în acţiune când furia e agravată de

conştiinţa că n-aveţi dreptate ?

Claude nu răspunse. Se ridică în picioare şi se aşeză iar, fără să spună un cuvânt.

— Desigur, adăugă Erhan concesiv, prin umori, odorat şi altele înţeleg o gamă mult mai complexă de reacţii fizico-chimice.

Claude îşi ridică fruntea mare şi cărnoasă :

— Aveţi perfectă dreptate. Gama stărilor omului are un corespondent fizico-chimic extrem de fin ; e foarte probabil ca diferite sentimente, stări, trăsături de caracter să emită semnale pe care noi nu putem să le înregistrăm încă şi...

Se opri din vorbă, ca şi când ar fi dat de un abis.

— Bine, dar e...

Se ridică grav în picioare, privindu-i pe rând :

— Vă daţi seama ? Ne aflăm în faţa unui geniu. Dacă omul sau oamenii aceia au reuşit să...

Se opri din nou şi îi privi pe toţi, ca şi când ar fi avut cu ei o răfuială personală :

— Noi n-am ajuns încă să detectăm corespondentul fizic al acestor stări nici măcar de aproape, nici măcar vârând acul de analiză în corpul pacientului ! Dacă cineva a putut să creeze un automat care detectează de la distanţă stările din ficatul şi vezica oamenilor, un fel de copoi electronic şi moralist electronic, omul acela e un geniu !

În mijlocul tăcerii grele care se lăsase în cameră, Claude Rădulescu continuă :

— A inventat un nou alfabet şi cel mai important ! a deschis şapte mii de tunele noi prin care putem să pătrundem în tainiţa ultimă a ştiinţei, psihicul omului.

Parcă citind acelaşi răspuns pe toate feţele, Claude urmă înverşunat :

— Ştiu, dar chiar dacă asasinează, chiar dacă detectează deocamdată numai micul simptom trecător al răutăţii, chiar dacă face să explodeze bila şi celula hepatică şi aorta, chiar dacă nu prinde deocamdată rechinii cei mari ai răutăţii omeneşti, chiar dacă a răpus ceva plevuşcă, mica răutate superficială care pluteşte în bila fiecăruia...

— Ştiţi, se interpuse colonelul Dimitrescu aproape în şoaptă, între victime a fost şi un băiat de nouă ani care dădea foc la aripile unei muşte. Probabil că era un copil rău. Nici n-au mai apucat să-l ducă la spital.

— Un asasin, zise pe un ton împăciuitor generalul, dar şi un geniu ştiinţific.

— În primul rând un geniu, apăsă Claude, parcă presimţind că va fi înfrânt de argumentele celorlalţi. Să ştiţi că nici un popor de pe lume n-are genii cu lopata. Geniul e un lucru rar.

Ceilalţi tăceau.

— Nu uitaţi ! zise Claude. Şi energia atomică, tot ca o crimă a debutat în viaţa omenirii. Crima a trecut, dar azi...

Se opri, simţind că n-are dreptate.

Generalul îi vorbi blând şi politicos, ca şi când ar fi vrut să-l ferească de o suferinţă :

— Geniile sunt rare, e adevărat. De aceea am şi apelat la dumneavoastră. Noi, aici, nu suntem decât niște slujbaşi ai miliţiei, unii mai proşti, alţii mai deştepţi, dar în orice caz oameni obişnuiţi. Aici însă avem de-a face cu un gigant al ştiinţei. Noi nu vrem decât să oprim valul de crime. Pe urmă, e drept, justiţia îşi va cere drepturile ei. Dar dacă asasinatele astea aduc cu ele o mare descoperire ştiinţifică, nu e logic să aflăm acest secret ?

Claude tăcea.

— Noi vă propunem un pact, zise generalul. Să ajungem la arma aceea necunoscută. De acolo, drumurile noastre se despart: dumneavoastră aflaţi secretul, dacă vreţi îl apăraţi pe autorul armei, iar noi ne facem datoria, ferim vieţile oamenilor. Ce ziceţi ?

Claude ezită o clipă, iar colonelul Dimitrescu, profitând de pauză, interpuse obrazul lui de hepatic obosit în calea privirilor doctorului :

— Nu mi-a plăcut cuvântul acela, „plevuşcă" ! zise el. Cine sunt răii care trebuie asasinaţi ? O vânzătoare înrăită pentru că e aglomeraţie şi o dor varicele, un agent de circulaţie abia venit de la ţară, un amărât de...

— Lasă, Dimitrescule, interveni generalul, dându-și seama că tânărul savant discutase mai mult cu conştiinţa lui decât cu ceilalţi. Mintea lui trecea de primejdia imediată, anticipa foloasele unei descoperiri neobişnuite, dar, deocamdată, primejdia precumpănea, şi Claude nu putea să nu-şi dea seama de asta.

— Lăsaţi, zise Claude, înţeleg, are dreptate...

Cu gesturi obosite, îşi scoase haina — avea o haină mare de sport, cu stofă de homespun, nepotrivită pentru căldura verii — îşi suflecă mânecile şi întrebă, oftând uşor :

— Aş putea avea un calculator şi o cafea neagră ?

Doctorul Erhan, care de câtva timp pândea scena fără să se mai amestece în discuţie, îşi plecă ochii în podea, satisfăcut şi trist.

15

Sala de consiliu îşi pierduse caracterul ei demodat,

de mic local de provincie. Zidul mobil fusese ridicat, în locul lui se vedea un mare tablou electronic, iar în jur erau câteva ecrane de telecomandă : tot ce discutau oamenii strânși în jurul mesei se transforma în fapte, ordine, acţiuni care antrenau uneori mii de oameni.

— N-arerost să calculaţi, îi zise lui Claude colonelul Dimitrescu. Putem câștiga o grămadă de timp dacă vă punem de-a dreptul la curent cu cercetările noastre de până acum. Probabil vreţi mai întâi să aflaţi densitatea teritorială.

— Exact.

— Crimele au o rază de acţiune extrem de scurtă. Nu s-au produs în ţară, ci numai pe o porţiune mică a Bucureştilor : restul e panică explicabilă şi câteva crime izolate, de „amatori".

— Despre ce porţiune e vorba ?

— Cartierul Moşilor-Obor.

Claude rămase o clipă pe gânduri.

— Trebuie să fie o maşină de proporţii neobişnuit de mari, zise el. Gândiți-vă la stadiul actual al ştiinţei : nici măcar pentru o triere elementară a aerului nu s-au putut încă născoci maşini mai mici decât filtrele acelea oribile...

Se opri brusc şi se izbi peste frunte :

— Filtrele !

Ne-am gândit şi la asta, şopti Erhan surâzând fericit, ca un bunic care i-a pregătit nepotului o jucărie. Fenomenul constă mai întâi în detectarea unor umori, unor stări, în *selecţie*. Or, ca să selectezi, ai nevoie — neapărat ! — de o aparatură în genul filtrelor de aer sau de zgomot: numai un aparat care e în stare să aleagă dintre mii de sunete şi mirosuri cele necesare şi cele nocive este în stare să...

— Evident, spuse Claude. Aţi cercetat cartierul ? Filtrele ocupă totuşi ceva spaţiu.

— S-a cercetat casă cu casă, zise colonelul Dimitrescu.

— Dacă filtrele de aer şi zgomot încap pe un autobuz...

— Garantez că nu e vorba de o staţie mobilă, interveni colonelul Vidraşcu. Toată circulaţia cartierului e supravegheată, vehicul cu vehicul.

— Încă ceva, spuse Dimitrescu. Majoritatea atentatelor s-au petrecut în aer liber. Am ajuns la concluzia că maşina trebuie să fie instalată undeva la înălţime.

— Şi ? întrebă Claude.

— Nimic. Am răscolit o serie de poduri, am folosit detectori de metal. Degeaba. S-ar putea însă ca maşina să fie închisa între ziduri de beton : am spart şarpantele superioare la o serie de clădiri, dar e o treabă care ne-ar cere, pentru tot cartierul, cel puţin o luna. S-a creat între cetăţeni şi oarecare alarmă, nu putem acţiona cu metode de asalt.

— Atunci să luăm altă cale. Au dispărut recent ceva filtre ?

— Da. Un paznic al ITB — un om bătrân, trecut de vârsta pensionării — a încetat acum zece luni să mai vină la serviciu. La un control, s-a descoperit că lipsea un autobuz, cu filtre cu tot. Acelaşi bătrân e suspectat pentru dispariţia unui mic tablou electronic, de depistare a scurgerilor de curent la autobuze.

— Dacă avea un filtru şi un tablou electronic gata făcut, i-a fost mai simplu, zise Claude. Vreau să spun, din punct de vedere tehnic. Un om singur nu poate face orice, nu ştie tot. Dar dacă are de-a gata două

aparate, restul e treabă de ingeniozitate : principalul e descoperirea cea mare ; adaptarea tehnică e relativ uşoară, dacă are aparatele gata.

— Aşa ne-am gândit şi noi, pornind, fireşte, de la ipoteza că bătrânul nu era un simplu paznic.

— Aveţi semnalmentele lui ?

— Le avem. Numele era fals. Acte false. Semnalmentele concordă cu cele ale bătrânului văzut la microstaţiunea termală. Paznicul a dispărut fără urme. Avea o cameră închiriată : n-a lăsat acolo nici o urmă.

— Îmi amintesc acum, zise Claude, că bătrânul a plecat de la microstaţiune cu o motocicletă albă. Aţi controlat posesorii de motociclete ?

— Am făcut cercetările de rigoare, zise colonelul Vidraşcu. Un ac într-un car cu fân. Unui cetăţean i-a fost furată motocicleta. După două zile a găsit-o în faţa casei. Nici o amprentă.

Generalul Săndescu zâmbi :

— Doctore, ziceai că e un geniu. Dacă e un geniu, nu se lasă el prins cu mărunţişuri din astea.

Claude îşi smuci încăpățânat bărbia :

— Să încercăm atunci altă cale. Căutaţi toţi medicii sau chimiştii mai vârstnici cărora li s-a făcut cândva vreo nedreptate flagrantă. Oameni care şi-au pierdut soţia în spital din cauză că nu s-au priceput să dea bacşiş.

— Aveţi memorie, zise admirativ colonelul Dimitrescu. Într-adevăr, din cuvintele spuse de bătrân la microstaţiune se putea deduce că face parte din această categorie. Am mers pe ipoteza asta : oamenii noştri au răscolit toate arhivele Ministerului Sănătăţii.

— Şi ?

— Există mai multe probabilităţi. Între patru-cinci oameni, cel mai probabil e un oarecare Armand Botoncea. Nu-i doctor sau chimist, cum aţi bănuit, dar foarte pe aproape. E un autodidact ; acum vreo 11 ani a fost dat în judecată pentru că făcea ceaiuri hepatice şi n-avea diplomă de doctor. După trei ani de hărţuieli juridice — în care timp i-a murit soţia — s-a angajat ca ajutor de medic veterinar la o cooperativă agricolă de lângă Curtea de Argeş. Aici, la moartea unor vaci, a fost tras la răspundere pe motiv că făcea nişte experienţe pentru combaterea brucelozei. Ancheta a stabilit la urmă că experienţele n-aveau nici o legătură cu moartea vitelor — de vină fusese veterinarul, un beţiv cu diplomă — dar Botoncea, fără să mai aştepte rezultatele anchetei, ştiindu-se cu cazier, a dispărut. S-a retras, pare-se, la o stână în Maramureş. Avea o putere deosebită asupra dulăilor : ciobanii povestesc că avea un fluier fermecat pe care nu-l auzeau decât dulăii, probabil cu ultrasunete, cu frecvenţe pe care nu le poate auzi urechea omenească. Totul pare să indice că era nu numai un medic amator cu bună reputaţie între bolnavi, dar şi un biolog, experimentator pe animale : ştiţi că autodidacţii pun adesea în studiile lor mai multă tenacitate decât un om cu diplomă.

— Credeţi că moartea soţiei şi concursul acela nefericit de împrejurări, chiar şi de nedreptăţi, puteau transforma un om într-un asasin ?

Colonelul Dimitrescu îl privi pe tânărul savant cu un zâmbet obosit :

— Nu trebuie să judecaţi după dumneavoastră. Ştiţi prea bine că la marii descoperitori se ivesc uneori dereglări mintale. Înverşunarea cercetării, unele predispoziţii, scleroza care-i orbeşte pe unii bătrâni,

mai ales când trăiesc în singurătate...

— Şi ? întrebă Claude, fără să dea importanţă zâmbetului gălbui şi amărât al colonelului. Ce s-a întâmplat cu acest Botoncea ?

— După un timp, a dispărut. Când s-au găsit nişte oase pe zăpadă, s-a presupus că îl mâncaseră lupii.

Dimitrescu făcu o pauză mică, sorbi din cafeaua care se răcise şi spuse în încheiere :

— Nici acum nu putem fi siguri sută la sută că n-a murit. Poate că e vorba de altcineva. Dar prea multe amănunte concordă : ceaiuri hepatice, soţia moartă în spital, un şir anormal de nedreptăţi, cam aceeaşi vârstă...

Generalul, care-şi scosese tunica, veni lângă Claude.

— Să zicem că-i Botoncea sau să zicem că-i Popescu : tot acolo ajungem...

Claude tăcu.

— Vă urmăresc eforturile de aproape jumătate de oră, urmă generalul. Nu ştiu dacă o să luaţi spusele mele ca un compliment — meseria dumneavoastră e cu totul diferită — dar aveţi un extraordinar talent de miliţian.

— Mulţumesc, zise Claude, e un compliment : şi noi, virusologii, nu suntem la urma urmei decât nişte detectivi ai bolilor.

Generalul îşi abandonă zâmbetul politicos, se aşeză pe scaunul liber de lângă Claude şi îi spuse cu voce scăzută, să nu fie auzit de ceilalţi :

— De ce nu te duci la o plimbare ?

Claude credea că n-a auzit bine.

— Iartă-mă că mă amestec, zise generalul, dar vreau să-ţi amintesc cuvintele pe care le-ai spus :

probabil ne aflăm în faţa unui geniu.

— Ştiu, zise Claude, simt.

— Şi atunci ? Percheziţionarea apartamentelor, permis de motocicletă şi mai ştiu eu ce ! Nu-ţi dai seama că dumneata, cu metodele dumitale deductive, nu faci decât să repeţi munca noastră obişnuită de miliţieni ? Scuză-mă, dar la treaba asta ne pricepem mai bine ca dumneata !

— Şi atunci ?

— Fii geniu ! zise scurt generalul.

Claude îl privi surprins.

— Găseşte ceva extraordinar ! îl îndemnă celălalt. De aceea am chemat un savant. Botoncea acela, sau cum l-o fi chemând, e el geniu ? A inventat el o maşină de detectat răutatea ? Găseşte şi dumneata o maşină de detectat maşina lui!

Claude, obosit după toată munca lui de investigaţie de până atunci, îl privea cu ochi de om care nu pricepe nimic.

— Lasă-ne, domnule, să ne facem treaba de miliţie, stărui generalul, şi du-te să te plimbi până îţi vine Ideea cu i mare ; fii te rog genial, te rog eu foarte mult, fii genial, că altfel nu ştiu ce se întâmplă cu noi toţi.

Claude se sculă, îşi puse încet haina şi, fără să-şi mai ia rămas bun, părăsi sala.

16

De îndată ce tânărul savant închise uşa în urma lui, în atitudinea doctorului Erhan se ivi o schimbare bruscă.

Agitat, se duse cu paşi repezi până la superiorul său direct, colonelul Dimitrescu.

— Aş vrea să plec, zise el mișcând ciudat din picioare, ca şi când ar fi stat pe spini.

— Tocmai acum ?

Bătrânelul îşi scărpina încurcat mustaţa albă, sărind de pe un picior pe altul.

— E ceva urgent. Tot n-aveţi nevoie de mine !

— Cum n-avem nevoie ? ! se zborşi Dimitrescu. Fără dumneata, nu-l identificam pe Botoncea acela. Nu uita că la noi e pe grade, nu merge cu „dragă colega". Ai ordin, stai aici !

Graba micului doctor era atât de anormală, încât Dimitrescu fu cuprins de remuşcări.

— Ce treabă ai ?

— Treaba mea, zise Erhan.

Apoi, cu aerul disperat al omului care pune totul pe o carte, spuse brusc :

— Acum e prea târziu ! M-ai ţinut prea mult de vorbă. Am scăpat trenul. Ascultă, colonele, ştii că lucrez de 35 de ani în miliţie ? Ai încredere în mine ? Eşti gata să-mi faci un hatâr ?

Dimitrescu, care mai avea pe cap zeci de treburi, începu să găsească discuţia obositoare. Îi făgădui bătrânelului că-i va satisface hatârul.

— M-ai ţinut prea mult de vorba, zise Erhan. Vreau să-mi dai o echipă de urmărire, de filaj.

— S-a făcut, zise imediat Dimitrescu, dar ştii regula : când dau o echipă, trebuie să ştiu pe cine filezi. Pe cine vrei să filezi ?

— Pe doctorul Claude Rădulescu, zise agitat Erhan. De când mă ţii de vorbă, cred că i-am pierdut urma.

17

Ajuns în Piaţa Victoriei, Claude Rădulescu, mergând val-vârtej, începu să taie piaţa pe la mijloc. Miliţianul — care altă dată l-ar fi amendat — acum surâse blând şi îl ameninţă şăgalnic :

— Nu fi rău, domnule, că mori repede !

Claude n-avea chef, tocmai acum, de încurcături cu agenţii de circulaţie. Ocoli piaţa cu băgare de seamă şi se afundă pe aleile moi şi umbroase de la şosea : după o perioadă de asfalt, reveniseră la vechiul şi bunul obicei al pământului bătătorit. Nu-ţi auzeai paşii, puteai să gândești.

Era o noapte de vară, din acelea care refuză să se întunece cu totul.

Avu o clipă senzaţia că e urmărit, dar când se întoarse nu văzu pe nimeni.

Niciodată, a gândi nu fusese pentru el un proces atât de chinuitor. În munca de cercetări ştiinţifice, nu era legat de vreun termen. Nu-i punea nimeni sula în coaste. Nimeni nu-i poruncise până atunci să fie geniu în termen de 24 de ore.

18

Se întâlniră în mijlocul lacului Herăstrău.

În lumina becurilor îndepărtate de pe ţărm, obrazul roşu al lui Claude strălucea : era lac de sudoare. Trăsese la vâsle cu năduf. Erhan era odihnit: în locul lui vâslise vecinul său de barcă, un individ solid cu priviri cercetătoare, care avea profesia înscrisă pe faţă.

— Să lipim bărcile, zise micul doctor cu un zâmbet blând, să trec la dumnealui în barcă. Apoi, lui Claude : Nu vă deranjez, nu ?

Claude tăcu. Vâslașul lui Erhan lipi bărcile cu

dexteritate, apoi privi cu oarecare îngrijorare cum plăpândul bătrânel cu mustaţă albă se instalează în barca uriaşului roşcat.

— Poţi să te duci, zise Erhan, parcă scuzându-se că dă ordine.

Impasibil, vâslașul anonim se îndepărtă privindu-i mereu, în vreme ce Erhan, încredințându-se repede că mustaţa mică şi albă mai era la locul ei, zâmbi prietenos:

— Nu, nu e o coincidenţă ! Am pus o echipă să vă urmărească ! Vă pierdusem urma ! Am vrut să schimbăm vreo două cuvinte, între noi, ca între colegi.

19

— După 35 de ani de slujbă, zise încet Erhan, nu mai ştiu dacă în mijlocul lacului ai voie să-ţi scoţi tunica sau nu. S-a făcut de mult întuneric. În sfârșit, să riscăm.

Claude vâslea încet, privindu-l iritat pe bătrânul mic şi liniştit din faţa sa. Erhan, îndărătul ochelarilor rotunzi, avea ochi mici, rotunzi şi ei, căprii : se strângeau a şiretenie şi încreţeau toată tâmpla, două uriaşe labe de gâscă. Gura, la fel, şi-o strângea, căuta s-o adăpostească toată şi s-o ghemuiască sub streaşina mustăţii albe ; umerii şi-i ţinea aduşi : totul trăda în el modestie, sfială, dar şi şiretenie, înţelepciune, echilibru.

— Sper să nu vă abat din gânduri, vorbea Erhan mai departe. Ştiţi, am trei copii mari. Doi dintre ei sunt medici. Fata e la conservator, vrea să se facă actriţă : ciudată meserie, nu ?

— Cum vă spune pe numele mic ? întrebă Claude.

— Aici, la slujbă, toată lumea mi l-a uitat. Nicolae,

zise Erhan serviabil. Doctor Nicolae Erhan. Medic legist maior.

— Când mă gândesc mai bine, am impresia că ipoteza Botoncea — răscolirea arhivelor Sănătăţii, identificarea unui fost medic nedreptăţit — dumitale ţi se datoreşte.

— Nici un merit special. Noi, aici în miliţie, suntem un organ specializat: avem obişnuinţa a tot felul de cazuri. E tot medicină, dacă vreţi : un fel de diagnostic. E ca un tic : nu ştiu nici eu cum am nimerit la miliţie, dar îmi merge mintea numai în direcţia asta.

— Mă simt umilit, mărturisi Claude.

Mai vâsli câteva clipe — celălalt nu-i răspundea nimic — şi lăsă barca să meargă în voie.

— Nu-mi vine nici o idee. Nu ştiu pe ce cale am putea depista maşina aceea. Nu-mi vine nici o idee.

— Trebuie să vă vină, zise Erhan cuminte. Ştiţi, mie nu-mi dă nimeni nici o atenţie : s-au obişnuit cu mine, de atâția ani. Ştiu toţi că sunt sub ordinele lor, sunt un simplu salariat, un grad mai mic decât al lor. Dumneavoastră însă sunteți dinafară : nu sunteți supus disciplinei lor, sunteți, dacă pot să mă exprim aşa, pe post de personalitate. Am luptat mult să-i conving pe superiorii mei să vă consulte.

— Şi de ce îmi spuneţi mic toate astea ? întrebă Claude.

— Ca să înţelegeţi că la dumneavoastră e toată nădejdea. Dacă nu vă vine nici o idee, suntem pierduţi.

— Tocmai asta e, mărturisi Claude. N-am o minte obişnuită să lucreze la strâmtoare. Mi s-a pus — cum să spun ? — o frână invizibilă pe creier, un tabu, un cârcel al gândirii.

— E o chestiune de exerciţiu, spuse persuasiv

Erhan. Până la urmă nu se poate să nu găsiţi rezolvarea. Ştiţi proverbul : bate şi ţi se va răspunde.

Claude, care reîncepuse să vâslească, încremeni brusc :

— Cum aţi spus ?

— Am spus că o să găsiţi soluţia.

— Nu, nu, aţi mai spus ceva, un proverb.

— Un citat biblic : bate şi ţi se va deschide.

— Nu, nu, aţi spus „bate şi ţi se va răspunde".

— Mă rog, sensul e acelaşi.

Claude, gata să răstoarne barca, se sculă în picioare. Doi necunoscuţi de pe mal îi priveau de câteva clipe stăruitor ; unul se sui într-o barcă.

— Bate şi ţi se va răspunde, îngână Claude. Nu vă daţi seama ? Maşina aceea blestemată nu poate funcţiona ca un simplu filtru. Filtrul nu face decât să aleagă ceea ce i se dă. Maşina aceea trebuie să opereze la distanţă. Nimeni nu vine în faţa ei să-i spună : uite, sunt un om rău, loveşte-mă ! Trebuie ca ea să „bată" până departe, să iscodească la kilometri depărtare şi să se întoarcă imediat cu răspunsul. Dacă are tabloul electronic şi principiul, aparatura face selecţia şi îi arată rezultatul.

— Dacă înţeleg bine, zise imediat Erhan, o vedeţi ca pe un fel de radar : trimite o undă, iar acolo unde dă de o vezică „rea“, de o bilă compactă, de imponderabilele unui acces de răutate, de un *compositum* de răutate, acolo loveşte.

— Da, zise Claude, un fel de radar bazat pe filtru selectiv.

— Şi ? întrebă cuminte medicul. Ne ajută asta s-o găsim mai uşor ?

— Bate şi ţi se va răspunde, zise Claude. Ne

trebuie şi nouă un emiţător, trebuie găsit ceva. Un emiţător de răutate.

Erhan îşi întoarse faţa, ca celălalt să nu-i vadă expresia.

— Daţi-mi voie şi mie să vâslesc până la ţărm, zise el. Ştiţi, nu-s chiar atât de bătrân pe cât par. Şi nici chiar atât de mărunt. Totul e din cauză că sunt sfios. Uitaţi-vă aici ! — şi Erhan îşi arătă bicepsul.

— Un radar, murmura Claude în vreme ce doctorul vâslea, un contra-radar, o iscodire automată...

— E degeaba, zise Erhan. Ca să depistăm maşina lor, ar trebui — după principiul dumneavoastră de anti-radar — să construim o maşină de acelaşi tip ca a lor. Dar una care să imite răutatea.

Claude tăcu câteva clipe.

— Nu mă descuraja, zise el. Dacă mă gândesc mai bine, de la dumneata a pornit ideea, şi acum tot dumneata o respingi.

— N-o resping, zise Erhan, dar mă tem că e imposibil să construim un emiţător *fizic* de tipul care-l vrei dumneata.

Trecuseră pe nesimţite la dumneata.

— Cum adică, emiţător *fizic* ? întrebă Claude. Poate exista şi unul spiritual ? Ce vrei să spui ?

— N-are a face, răspunse Erhan, prinzând atent scândura debarcaderului şi fixând barca.

Îşi puse tunica, îşi potrivi meticulos cravata şi făcu un semn discret unuia din oamenii care-l aşteptaseră pe mal.

— Am chemat o maşină, spuse el. Principalul, doctore şi profesore, este că dumneavoastră îl veţi distruge pe asasinul necunoscut.

— Nu vă înţeleg, zise Claude.

Trecuseră din nou la apelativul de politeţe.

— Dumneavoastră, zise Erhan, sunteți mult mai puternic decât mine. Sunteți o mare personalitate. Aveţi o mare putere de convingere.

— Nu-mi place cum îmi vorbiţi, protestă Claude. Am impresia că sunt în mâinile dumneavoastră un fel de unealtă. Am văzut odată, la Calcutta, un hipopotam : paznicul îl mâna cu lovituri de bâtă. Animalul, mare şi cu pielea groasă, simţea probabil bâta aceea ca o nuieluşă.

Cetăţenii care se plimbau prin parc (rari, pentru că şi aici exista riscul de a te arăta rău cu iarba, cu florile, cu cine ştie ce, şi de a muri subit) priviră intrigaţi un spectacol neobişnuit : pe aleile rezervate plimbării apăru ca fulgerul o mare maşină neagră, miliţienească.

— Poftiţi, îl îmbie Erhan.

Claude îşi instală pe canapeaua de piele corpul masiv şi se întoarse spre doctor :

— Am impresia că tot n-am găsit soluţia.

— Aveţi un carneţel, zise Erhan parcă ruşinat. Dacă vreţi, notaţi-vă în carneţel ce v-am spus : dumneavoastră, cu personalitatea pe care o aveţi, îl veţi răpune pe asasin. Dacă aş putea, aşa face-o eu. Dar simt că numai dumneavoastră puteţi. Îl veţi răpune.

20

Generalul Săndescu avea senzaţia că biroul se învârteşte cu el. Se plimba prin odaia largă şi îşi spunea că unui om înalt îi e mult mai greu să-ţi ţină echilibrul. Se duse la ecranul televizorului şi se aşeză în faţa lui.

În câteva clipe, examina piaţa Bălcescu — altădată

blocată de afluenţa vehiculelor — Sfântu Gheorghe, unde pietonii se perindau fără stop, într-un şuvoi continuu, care împiedica maşinile să treacă (era un viaduct în construcţie), apoi privi bifurcaţia dintre 11 Iunie şi Coşbuc, Arcul de Triumf, Piaţa Domeniilor : Bucureştiul era pustiu. În cartierul de epicentru, pe Moşilor, nu se vedea ţipenie de om, autobuzele circulau complet goale. Oborul vesel, vulgar şi aglomerat, cu oalele sale de pământ rămase încă de la jumătatea secolului XX sau poate şi mai de mult, cu mustăriile şi negustorii săi de bragă, părea acum capitala unei civilizaţii apuse.

Numărul morţilor trecuse de o sută.

Generalul se aşeză la birou şi îşi apăsă fruntea în pumni :

— Trebuie să-l găsim, trebuie să-l găsim !

21

— Unde mergem ? întrebă Claude, privind defilarea rapidă a străzilor pustii.

— Îndărăt la sediu, răspunse Erhan.

Claude, nu fără remuşcare, simţea că Bucureştiul acesta pustiu îi place, capătă o putere de atracţie aparte. Clădirile aliniate cam la aceeaşi înălţime — nici una sub 36 de etaje şi nici una peste 50 — lămpile multicolore cu strălucire neagră, care fereau ochii de oboseală, aerul curat, filtrat de staţiile mobile ale autobuzelor, ghirlandele de flori agăţate de-a latul străzii — cam de prost gust, cam de paradă, dar la urma urmei frumoase — totul producea asupra lui o impresie aparte în această seară de cuptor.

O maşină mică îşi terminase încărcătura de energie şi şoferul trăsese cablul peste drum, ca să se alimenteze de la o priză publică.

— Nu vezi că ai o priză chiar lângă tine ? îi strigă din mers şoferul miliţiei.

Erhan părea neliniştit, se uita la ceas şi la un moment dat se aplecă înainte, să-i şoptească ceva şoferului.

— Ştiu, ştiu, zise acesta.

— Dacă n-avem timp şi posibilitate să construim un contra-radar, întrebă Claude, atunci ce soluţie întrevedeţi ?

Doctorul Erhan lăsă să se scurgă o pauză lungă. Limuzina ocolise mult, cobora acum panta din spatele Cişmigiului, spre Schitu Măgureanu. Într-un târziu, cu mâinile împreunate cuminte în poală, micul medic al miliţiei spuse :

— Trebuie să construim un model de răutate.

22

Bătrânul se trezi şi îşi privi imediat ceasul fosforescent.

— N-am dormit mult, murmură el.

De multă vreme luase obiceiul să vorbească singur. Îşi dădu grăbit cu apă peste faţă. Se îmbrăcă repede şi precis ; la urmă, îşi dădu din nou cu apă peste faţă. Cu ochii limpeziţi, se opri în faţa zidului încărcat de aparataj. Voci slabe veneau de departe, prin aerul încins al nopţii de vară ; imagini slabe fulgurau neprecis.

Bătrânul manipulă răbdător câteva butoane şi privi o harta luminoasă, un tablou electronic relativ mic, de vreo doi metri pătraţi.

— Ia spune tu, frumuşico, unde mai sunt ceva haini ?

Pe harta neagră, brăzdată de liniile roş-închis ale străzilor, pâlpâiau câteva puncte galbene.

— Ia să vedem, zise blând bătrânul, ce are domnul ăsta de pe Meselor, de se agită atât ?

Avea un radiovideo telescopic, din acelea ieftine din comerţ, cum au început de la o vreme să aibă şi copiii, şi îl îndreptă spre zona din Meselor. Distanţa era de numai vreo 700 de metri şi bătrânul spera că „domnul" se agită în aer liber. Pentru interioare — magazine, restaurante sau locuinţe — era mult mai complicat; uneori trebuia să se deplaseze însuşi bătrânul. Şi era periculos, de la o vreme nu mai putea să se deplaseze.

Un ţiuit uşor se auzi în mansarda largă şi bătrânul sări ca ars :

— Auleu, zise el vesel, am uitat să fixez instalaţia

contradetectării ! Să o punem frumuşel, zise el drăgăstos, răsucind două manete primitive, să nu ne mai găsească dumnealor înainte de-am terminat.

Întorcându-se spre teleradio, întâlni în drum imaginea fugară pe care i-o arunca o oglindă. Se opri o clipă, să-şi examineze obrazul cu peri albi — se răsese dimineaţa, dar vara părul îi creştea mai repede — şi ochii albaştri, limpezi, fără vinişoare roşii.

— Nu, zise el imaginii din oglindă, nu sunt nebun. Terminăm cu răii şi abia pe urmă...

Se opri din vorbă şi începu iar să manipuleze teleradioul.

— Nu se poate, murmura el, nu se poate. Cu asta, o să prelungim vârsta oamenilor cel puţin cu 25 de ani. Dacă trece prin cartier un bolnav de bilă sau de ficat, aflu. Numai să treacă, şi aflu. La un kilometru distanţă, pot să-l uşurez de durere. Nu acum, sigur. O să ia vreo cinci ani de muncă. Dar, dar...

O voce ascuţită îşi croia drum prin grămada indistinctă a zgomotelor din teleradio. Bătrânul îşi lipi ochiul de gaura televizorului telescopic şi manipulă răbdător butonul de coordonare între sunet şi imagine, până ce zări o femeie între două vârste, cu ten şi buze albăstrii, care vorbea de zor într-o curte. În jur stăteau două fete de vreo optsprezece ani şi un om posomorât. Probabil bărbatul şi copiii femeii. Erau luminaţi de un bec care se clătina în mijlocul curţii şi făcea să lucească două-trei globuri albastre, ale beţelor pe care se încolăceau câteva plante.

— Sigur, zise bătrânul. Ar fi o nebunie să prelungim viaţa oamenilor, atâta vreme cât mai există ei. Şi aşa, răii trăiesc mai mult decât cei buni : sunt mai puţin simţitori, mai duri. Bunul se stinge singur, de

durere. Bunul sfârșește la balamuc. Răului trebuie să-i dai cu parul în cap. Ia să vedem clienta noastră de azi...

— Daţi-mi picăturile ! ţipa femeia din curtea de pe Meselor. N-o să vă duceţi la nici un bal ! Sunt bolnavă de inimă şi mă chinuiţi ! Şi ce dacă sunteți tinere ! mai aveţi timp până să vă măritaţi ! Şi tu — se adresă ea bărbatului — ce stai ca prostul ?! Amuză-mă, spune-mi ceva, că sunt nevasta ta, ocupă-te de mine, că tu m-ai îmbolnăvit...

Bărbatul stătea neputincios, cu mâinile căzute lângă corp, şi o lacrimă mare — una singură — aluneca pe obrazul lui împietrit.

— Stau cu tine, zise el cu voce înăbuşită, şi fac ce vrei, dar lasă-le pe ele, nu le laşi nici să înveţe, nici să se plimbe, sunt copiii noştri.

— Voi m-aţi îmbolnăvit, strigă femeia cu o durere mânioasă, să audă toţi vecinii cum chinuiţi o femeie bolnavă ! Uite, chiar acum o să mor ! Dacă nu ascultaţi de mine, mor !

Sunt bolnavă de inimă, uite în clipa asta o să mor, a spus şi doctorul, o să mor dacă nu ascultaţi de mine.

— Dar ce vrei, mamă ? întrebă una dintre fete. Facem tot ce vrei, numai spune ce vrei.

— Acum e prea târziu, şuieră femeia, acum o să faceţi altfel, că prea m-aţi scos din sărite !

Sus în mansarda lui, bătrânul începu să râdă liniştit.

— Scorpie, zise el gingaş, să ştii că nu eu o să te omor. Eu numai pun contactul. Iar dacă în măruntaiele tale s-a strâns destul venin şi destulă răutate, atunci o să crapi singură ! răutatea o să te dărâme.

Era un comutator obişnuit : contactul se făcea

întorcându-l. Maşina era direcţionată spre imaginea văzută în televideoradio.

Femeia îşi roti privirea în curtea mititică, îşi privi soţul şi fetele cu o răutate şi spaimă greu de descris, buzele i se albiră deodată, mai încercă să spună ceva şi se prăbuşi.

Bătrânul însă nu mai văzu ultima clipă. Nu-i plăcea să-i vadă cum cad. Videoscopul era aţintit acum în altă parte.

23

Maşina în care se aflau Claude Rădulescu şi Nicolae Erhan o cotea în sus pe bulevard, pe lângă Cişmigiu, când, de la o poartă a grădinii țâșni în stradă o femeie elegantă care ducea în lesă un câine poliţist. Câinele avea atâta forţă, încât era gata s-o tragă sub roţile maşinii. Cu un zâmbet amuzat, şoferul, căruia îi plăcea să-şi arate măiestria, făcu un ocol brusc pe două roţi, reveni la linia dreaptă şi izbucni în râs :

— Nu mai ştiu ce să inventeze ! Şi-a luat câine lup că i se asorta la blană, şi acum îl poartă şi vara !

Abătut o clipă de la gândurile lui, Claude reveni la subiectul ce-l interesa :

— Cum adică, un model de răutate ?

— Asasinul necunoscut depistează „răutatea" şi o loveşte. Să-l depistăm, la rândul nostru, cu ajutorul unei răutăţi model, o momeală care, atrăgând fulgerele asupra ei, ar feri în acelaşi timp pe ceilalţi oameni de atentate.

Maşina se înfipse în curtea miliţiei, dar nimeni nu coborî.

— Ideea e bună, zise Claude, numai că am deveni noi înşine aproape nişte asasini : ar însemna să

trimitem cu bună ştiinţă oamenii-momeală la o moarte sigură !

Erhan coborî neaşteptat de sprinten şi îi ţinu uşa cu un gest politicos şi timid :

— Eu, zise el, n-am pomenit nimic de oameni.

24

Generalul Săndescu se uita distrat pe fereastră când văzu silueta masivă a doctorului Claude Rădulescu înșfăcând de revere un om mărunt în uniformă, care părea a fi doctorul Erhan.

— Ia uită-te, Dimitrescule ! exclamă el. Ai un obiect de studiu pentru criminalistică. Doctorii noştri au ajuns cam departe cu argumentele.

— Suntem toţi obosiţi, răspunse colonelul.

Între timp, jos în curte, ținându-l pe Erhan de revere, Claude îi striga :

— De ce nu vrei să mărturiseşti ? Totul era potrivit după cronometru, prin radio. Când s-a anunţat că vine maşina noastră, s-a dat semnal femeii să iasă cu câinele acela în calea noastră. Dar mintea mea proastă şi obosită n-a înţeles. Vrei ca modelul nostru de răutate să fie nişte câini, nu ? Turbaţi sau aduşi la un stadiu de imitare perfectă a răutăţii, nu ? Asta vrei, nu ?

— Cred că e o idee bună, suspină Erhan.

Claude îi dădu brusc drumul.

— Vă rog să mă scuzaţi, zise el şi, simţind cum se înfurie iarăşi, explodă : Spune, domnule, ce vrei de la mine ? De ce m-ai urmărit în parc, de ce picuri în creierul meu prost de savant toate ideile dumitale bune de copoi vechi al miliţiei ? De ce nu-mi spui direct ce vrei?

Erhan îşi netezea reverele, scuzându-se :

— V-am explicat, tovarăşe profesor, eu am trei copii, sunt bun de pensie, sunt salariatul lor, grad mai mic, dumneavoastră sunteți dinafară, sunteți personalitate... Doamna aceea a apărut însă din întâmplare ! Ideea cu câinii e a dumneavoastră.

— E de necrezut şi umilitor pe deasupra, zise Claude. Pentru mica dumitale diplomaţie orientală, mă faci pe mine să-mi pierd timpul ca omul dumitale de paie.

Plictisit, îi întoarse spatele şi dădu să plece, dar micul doctor îi ţinu calea cu curajul pe care-l dă disperarea :

— Opriţi-vă ! Sunteți un om destul de puternic ca să puteţi asculta două minute cuvintele unuia mai bătrân...

Îşi trase răsuflarea, se încredinţă că şoferul plecase şi că nu mai are cine să-i audă şi se agăţă de braţul lui Claude :

— Să discutăm serios, domnule profesor. N-are rost să vă faceţi probleme de orgoliu. E o chestiune de profesionalism. Dumneavoastră sunteți tare în viruşi, eu în...

— Bine, bine, îl întrerupse Claude, dar de ce..;

— Daţi-mi voie, stărui Erhan, n-am terminat : v-am spus ceva adineauri şi n-aţi vrut să vă notaţi. V-am spus că sunteți o personalitate şi că sunteți singurul om care poate şi care îl va distruge pe asasinul necunoscut. Vă rog să vă notaţi ce v-am spus.

— Eşti nebun, exclamă Claude, impresionat fără voie. Chiar altă treabă n-am la ora asta, decât să-mi iau note după prevestirile dumitale.

25

Generalul îi lăsă să aştepte câteva minute. Se rase în grabă cu aparatul electric, îşi dădu mai multă vreme pe frunte cu apă de la frigider, înghiţi una din pilulele excitante pe care medicii le declarau dăunătoare şi îşi schimbă tunica transpirata cu una proaspătă.

Nu era o cochetărie, dar generalul ştia, din ani de experienţă, că aerul său, fotogenic în cele mai dificile împrejurări, le inspiră oamenilor calm şi siguranţă.

— Ei! exclamă el întâmpinându-i din prag şi adresându-se mai ales lui Claude. Mi-aţi adus ideea de geniu ? Cetăţenii pier ca muştele. În trei, patru zile, toată activitatea oraşului o să fie paralizată. Ce se aude ? Luaţi loc ! Serviţi-vă.

Claude, mulţumind pentru scaun şi cafea, trecu imediat în materie :

— Ne trebuie câini.

— Câini ? Nimic mai simplu. Dar să ştiţi că am încercat, le-am dat să miroasă cartonaşul lăsat de bătrân...

— Ne trebuie câini de sacrificiu, preciză Claude. Voi încerca să le fac o operaţie şi nu ştiu în ce măsură va reuşi sau nu. Pe lângă o injecţie din cele mai simple, pentru mărirea agresivităţii, mai trebuie şi o intervenţie hepatică. Vor fi aduşi la o stare vecină cu turbarea. Dar lucru mai important, fierea lor va acţiona ca o momeală pentru maşina aceea.

— Şi ? Ce realizăm cu asta ? Cum nimeresc câinii drumul spre maşina ?

— Nu pot garanta nimic, zise Claude. Doctorul Erhan şi cu mine n-am reuşit să elaborăm vreo metodă până la capăt. Dumneavoastră mergeţi mai departe pe

căile obişnuite ale miliţiei, iar noi încercăm pe calea noastră. Mă duc chiar acum, sunt aşteptat.

Claude aproape că ieşise din încăpere, când auzi vocea generalului :

— Ce e asta ?

Micuţul doctor Erhan stătea umil în faţa lui cu o bucată de hârtie.

— Ce e asta ? repetă generalul.

— Bonul de câini, zise stins Erhan.

Generalul luă plictisit hârtia, dădu s-o semneze şi tresări :

— O sută de câini ?

— Pentru a sacrifica atâția, trebuie aprobarea dumneavoastră personală.

— Şi de unde luăm atâția ?

— Nu e nevoie de câini dresaţi, zise Erhan lungind vorba, așteptând să iasă Claude, să nu audă restul.

Claude se înţepeni în uşă, iar Erhan, evitând să privească spre el, bolborosi ruşinat :

— Toţi câinii sunt gata pregătiţi.

Generalul semnă.

26

— Bine, bine, zicea Erhan pe coridor, mânându-l pe masivul doctor, v-am minţit, aveam câinii pregătiţi încă înainte ca dumneavoastră să vă fi venit ideea. Mă rog, eu v-am strecurat ideea, dar vă rog, vă implor, găsiţi soluţia de operare : aici, deşi sunt medic ca şi dumneavoastră, sunt complet analfabet.

Claude se lăsa condus, fără să răspundă.

— Fiţi drept, continua Erhan, ştiţi prea bine că în toată România şi chiar în lume nu sunt mulţi care să dibuie soluţia asta : problema nu e numai a operării,

dar să-i avem apoi în viaţă.

— Mă rog, mă rog, mormăi Claude, am să încerc, dar ce facem pe urmă : cum ajungem până la „el“, până la maşină ?

Erhan îşi feri privirile. Ochii îi erau trişti.

— Lăsaţi pe mine, zise el.

27

Cele cincizeci de minute ce urmară fură poate cele mai intense clipe din viaţa lui Erhan. Îl lăsă pe Claude Rădulescu în laboratoarele de la subsol, însoţit de un grup numeros de asistenţi (meticulos, Erhan adusese dinainte chiar câțiva din colaboratorii de la institut ai savantului : când Claude intrase pe uşă, anestezistul lui obişnuit avea primul câine gata pregătit pentru operaţie). Erhan, fără să pară grăbit, se duse în biroul colonelului Dimitrescu.

Îl rugă pe criminolog să-i dea buletinul tuturor atentatelor săvârșite în ultimele ore.

— V-aş ruga, spuse el, să daţi ordin ca victimele să nu fie ridicate : în toate locurile, scena crimei să rămână cum a fost.

— Cât timp ?

— Până îmi fixez teatrul de acţiune. Cum o chema pe colega actriţei aceleia care a murit în scenă ? Sau nu, nu e bine. Puteţi să-mi faceţi legătura cu conservatorul ?

— Stai aşa, zise Dimitrescu, nu mi-ai răspuns la întrebare : teatrul de acţiune pentru ce ?

Ochii lui Erhan se umplură de tristeţe :

— Pentru omorârea asasinului, spuse el.

28

După un sfert de oră, Erhan studiase toate cazurile atentatelor mai recente.

— Colonele, zise el neaşteptat de familiar şi sigur de sine, dumneata ai vreo 23 de ani de miliţie, nu ?

— Exact, zise mirat Dimitrescu. La toţi le ştii vechimea atât de precis ?

— În 23 de ani, zise Erhan fără să-i răspundă, ai putut să te convingi că nu sunt nebun. Mi-ai acordat adineauri credit şi te rog să mi-l acorzi mai departe. Ne aflăm în faţa unei situaţii fără ieşire — aproape. Există o singură salvare, una singură, mă înţelegi ? Iar pentru asta, timp de două ore, trebuie să-mi dai o ascultare deplină. Ne-am pierdut destulă vreme cu tot felul de discuţii : au fost utile, mi-au luminat mintea, dar acum...

Îl privi din nou sfios :

— Pot să mă bazez pe dumneata ?

— N-am încotro, zise colonelul, zâmbind galben. Eu unul am epuizat toate metodele. Dar savantul adus de dumneata ce face ? O să-i reuşească operaţia ?

— Sper că da. Primul lucru : terenul crimei recente din Meselor să rămână neatins.

— Am luat măsuri. La celelalte putem ridica victimele ?

— Să mai păstrăm două terenuri de rezervă. Alege-le dumneata. Apoi, am nevoie de o studentă de la arta dramatică, una de reprezentare.

— Cum adică, de reprezentare ?

— Există două scheme ideale de actori : unii sunt de trăire, nu pot juca fără să trăiască toate stările personajului, alţii sunt tehnicieni lucizi, mimează pe

dinafară totul. Să vină una îmbrăcată puţin mai vulgar, pudrată violent: spune-le că-i un rol de mahalagioaică. Să fie însă, neapărat, o fată bună. Şi calmă. Spune-le cum ţi-am spus : de reprezentare, nu de trăire.

Erhan se opri o clipă, să respire, şi continuă repede:

— Pe urmă, am nevoie de doi-trei electronişti, dar nu cine ştie ce specialişti.

Dimitrescu, pe cale să transmită ordinul mai departe, se opri cu mâna pe butonul de apel :

— Cum adică ?

— Un specialist modern este omul care îţi explică cel mai bine de ce nu se poate face un lucru. Eu însă am nevoie de nişte oameni cu care să mă pot înţelege repede.

— Îi chem pe băieţii de la brigada noastră de electronică, îi cunoşti doar.

Zece minute mai apoi, când sfârși de descărcat sacul său de sarcini, după ce câteva sute de oameni se puseseră în mişcare să execute ordinele sale, doctorul îşi controla jenat bumbacul alb al mustăţii şi se închise din nou în tăcerea sa sfioasă.

Colonelul Dimitrescu aţipi sub lampa de birou, cu ţeasta pleşuvă întinsă spre el ca un far.

Câteva etaje mai jos, asistat de doi chirurgi veterinari şi de ajutoarele sale de la institut, profesorul Claude Rădulescu — cu pielea roşie strălucind de sudoare — lua la rând al patrulea câine : trei pieriseră, fără ca operaţia să reuşească.

29

Dimineaţa părea scăldată în sânge.

Totul mersese greu, infernal de greu, şi doctorul

Erhan, care căpătase o ciudată putere asupra celor din jur, îi convinsese în cursul nopţii să amâne cu câteva ore operaţiunea.

— Vă garantez eu că o să iasă bine ! striga el. Terenul din Meselor să rămână neatins, oricât de neverosimil ar părea, iar doctorul Claude Rădulescu să doarmă trei ore, până dimineaţa ! Neapărat!

Cu toate riscurile, se duseseră la Institutul de cercetări pentru somn, care avea câteva sisteme încă insuficient studiate.

— Pentru o singură dată, nu-i nici o primejdie, zâmbi şefa institutului, o femeie corpolentă, dominată, ca munţii acoperiţi de zăpadă, de o claie mare de păr alb.

Îi vârâse pe toţi sub un jet de raze şi în mai puţin de un minut erau adormiţi. Acum, la trezire, după două ore şi 45 de minute, se simţeau ca după un întreg concediu.

Coborând scările, Claude îl privi vesel pe micul doctor de lângă el :

— Îţi şade mai bine în civil. Ai trimis să ţi se aducă hainele de acasă ?

Erhan însă, dacă era plin de putere, nu era şi plin de bună dispoziţie.

— Da, ştiu, zise el urcându-se în maşină. De 35 de ani, toată lumea îmi spune că nu mă prinde haina militară.

Instalat pe canapea, colonelul Dimitrescu îşi bătu servieta :

— Pe drum avem timp să mai cercetăm o dată planul.

— Eu, zise Claude, tot n-am înţeles : cum o să ne ajute câinii să ajungem până la el, până la geniul acela

necunoscut ?

Erhan se posomori brusc.

30

Dimineaţa părea scăldată în sânge.

Bătrânul se sculă lesne, cu capul limpede.

De mulţi ani dormea uşor şi se trezea fără efort.

Oraşul era prins în văluri purpurii. Fredonând cu sufletul uşor, bătrânul se spălă la lighean. Înfipse aparatul de ras în priză şi îl plimbă peste perii obrazului, până îşi simţi pielea catifelată.

Instalaţiile fixate pe pereţii mansardei îi dădeau aceeaşi senzaţie, de catifelare, de lucru neted. Le lucrase cu migală, le gândise mai bine de trei ani, le adoptase în ultimele zece luni, zi după zi.

— Fleac, zise bătrânul cu voce tare. Sistemul în sine a fost uşor, tot timpul mi s-a dus pe afurisitele astea de metode contra detectării. Trebuia să fiu sigur. Altfel, după câțiva răi acolo, puneau mâna pe mine şi totul se năruia.

Îşi pregăti micul dejun — lapte cald şi senviciuri. Era servit la domiciliu, pe bază de abonament, n-avea nevoie să iasă din casă. În timp ce sorbea prima înghiţitură de lapte, auzi la uşă un zgomot uşor.

— Ai răbdare, ticălosule, mormăi el. O să-mi zgârii uşa !

Deschise canatul numai puţin şi un fox sârmos se năpusti vesel înăuntru.

— Ai răbdare, ticălosule, că-ţi dau imediat.

Iubea câinii, dar nu suferea să doarmă cu ei. Îl hrăni încet pe Domnul Virgil — nu îi spunea Virgil, simplu, ci numai Domnul Virgil — şi, simţind un val de căldură la inimă, îi vorbi cu dragoste :

— Dumneata, Domnule Virgil, zise el simţind cum i se umezesc ochii bătrâni, dai din coadă pentru că eşti o fiinţă tare cumsecade. (Ochii căprui ai câinelui se încrucişau cu privirile lui albastre, parcă luminate pe dinăuntru.) Crede-mă, Domnule Virgil, că şi eu, dacă aş avea coadă, aş da din ea, pentru că şi eu sunt cumsecade.

Câinele se linse satisfăcut, fără să-i mai ceară. Nu era un câine prea lacom ; aprecia şi conversaţia. Îi plăcea să-l asculte pe bătrân cum vorbeşte şi simţea cum călătoresc spre el valuri de simpatie şi dragoste, de bunătate ; pentru Domnul Virgil era o senzaţie extrem de plăcută, ca şi când l-ar fi frecat cineva după urechi.

— Acum, Domnule Virgil, o să vedem ce ne mai spune azi mica noastră oglindă vrăjită şi o să mai omorâm câțiva ticăloşi ! De acord ?

Câinele dădu din coadă şi îşi smuci uşor posteriorul, ca şi când ar fi vrut să-şi exprime regretul că are de-a face cu un bătrân, nu cu un copil cu care poţi să alergi, să te zbengui. Bătrânul aprinse micul său tablou electronic şi privirea îi căzu din prima clipă pe punctul din Meselor.

Se petrecea ceva anormal.

Punctele de răutate erau de obicei împrăştiate pe mica lui hartă ; clipeau, unele abia se aprindeau, altele se stingeau sau călătoreau o dată cu mersul autobuzelor — dar întotdeauna împrăştiate, nesigure şi palide. Acum însă, în Meselor, exista o lumină anormal de mare, dominând întreg tabloul, strălucitoare şi statornică, ca şi când s-ar fi adunat acolo toată răutatea universului.

Bătrânul — ale cărui senzaţii erau de obicei mai încete — simţi cum i se zbârlește spinarea. Acolo era un duşman deosebit. Şi doar, abia cu o noapte înainte, pierise acolo o femeie.

Îşi potrivi ochiul la micul său telescop video-radio şi constată cu uimire că femeia mai era acolo, întinsă pe jos. Zăcea moartă, sub soarele încă roşu al răsăritului, iar bărbatul stătea în genunchi lângă ea, alături de una din fete. Fata stătea în picioare şi privea în jur pe furiş, cu un aer speriat.

Bătrânul părăsi telescopul. Nu-i plăceau aceste spectacole : chiar atunci când responsabilul microstaţiunii căzuse în faţa lui, evitase să-l privească. Totul era o problemă de tehnică : să acţionezi comanda de la distanţă, să fii acolo pe alee, iar aparatul din pod, aflat la depărtare, să lovească...

Bătrânul se uită din nou la mica hartă electronică... Pâlpâiau pe ea câteva zeci de lumini galbene. Cea de pe Meselor era ca un astru.

— Ciudat, Domnule Virgil, zise bătrânul. Mai ţii minte ce-am păţit cu copilul acela de nouă ani ?

Câinele îi răspundea cu sunete guturale pierdute pe undeva prin gâtlej, hămăituri vesele.

— Noi am vrut să lovim în cu totul altă parte ! zise bătrânul. Dar tocmai atunci i-a venit copilului acela să ardă aripile unei muşte.

Privi mâhnit zidul încărcat cu instalaţii :

— E o maşină excelentă, spuse el, dar e totuşi numai o maşină : nu ştie multe. Unde e intensitatea mai mare, acolo loveşte. E ca trăsnetul. E greu s-o îndrumi.

Învârti telescopul în câteva direcţii, dar ştia că e degeaba ; orice „rău“ şi-ar fi ales ca victimă, în clipa

când realiza contactul, maşina avea să izbească tot în Meselor. Exista acolo un punct de intensitate maximă şi, oricât s-ar fi preocupat de alţii, nu putea izbi pe nimeni până nu lichida focarul acela anormal.

— La urma urmei, Domnule Virgil, suntem oameni de ştiinţă. Atâta putere mai avem noi, să vedem ce se petrece acolo.

Şi, cuprins de o rea presimţire, întoarse iar telescopul spre Meselor.

31

Soarele îşi mai pierduse din intensitatea roşiatică.

Rochia cafenie a femeii aproape că se confunda cu pământul curţii modeste.

Bătrânul îşi plimbă obiectivul peste obrazul tras de suferinţă al bărbatului, peste faţa fetei, fragedă în ciuda unei nopţi de nesomn.

Tăceau amândoi. Bătrânul, observându-i, se întreba intrigat unde este răutatea. Cine trebuia lovit ? Cu răii tăcuţi era cel mai greu. Era greu să-i identifici şi bătrânul se ferea să lase maşina la întâmplare.

Telescopul alunecă imperceptibil, obiectivul se plimbă peste nişte globuri albastre de grădină, pe care se încolăceau flori de un roşu ţigănesc, stărui o clipă la o portiţă de lemn albastru şi descoperi în faţa porţii, pe stradă, un om cu o gentuţă de medic. Era mititel, în vârstă ; stătea de vorbă cu doi gradaţi ai miliţiei şi cu o tânără violent fardată.

— ...Nu inima, zicea medicul pe o voce scăzută, ca să nu fie auzit de cei din curte. Îşi teroriza familia ; boala era pentru ea un mijloc de a-şi stăpâni bărbatul şi fetele. Se prefăcea. Avea o inimă cu care mai putea trăi pe puţin zece ani.

— Va să zică, interveni miliţianul în uniformă de sublocotenent, am putea spune că răposata era un om rău.

Medicul ezită o clipă :

— Dacă vă preocupă omorurile acelea misterioase, am putea s-o încadrăm destul de bine la categoria oameni răi.

În mansarda sa, bătrânul zâmbi fericit :

— Ai auzit, Domnu' Virgil ? Am nimerit-o bine ! Şi doctorul recunoaşte.

Obiectivul părăsi grupul celor patru şi se plimbă mai departe, pe stradă şi prin curţi. Dar, la ora matinală, totul părea pustiu. În unele sectoare, captatorul de sunete, precis aţintit, prindea chiar zgomotul răsuflărilor : oamenii mai dormeau. Lumina galbenă de pe tabloul bătrânului provenea, foarte probabil, tot din curtea aceea : una dintre rude, unul dintre miliţieni, poate medicul ? Pământul grădinii părea răscolit şi proaspăt măturat : casa avea un grădinar destul de activ.

Atenţia bătrânului se mută din nou la cei doi miliţieni şi la medic.

— Domnişoară, zicea medicul, vorbiţi mai încet, vă aude fata din curte.

— Să mă audă ! striga tânăra pe o voce lătrătoare. De doi ani aştept să vină clipa asta ! De doi ani îi rabd lui Fănică toate toanele, numai de milă, că scorpia e mama fetelor lui ! Dar acuma gata ! Sunt tânără ! Am şi cu dreptul la viaţă ! Fănică, nu te mai preface că-ţi pare rău c-a murit ! Fănică, mă auzi ?!

— Domnişoară, zise medicul jenat, vă rog să plecaţi. Nu e momentul.

Miliţienii păstrau o neutralitate stingherită.

— Cum adică, nu e momentul ? urlă tânăra. Vă rog să constataţi că sunt însărcinată ! Sunteți doctor ! Vă rog să constataţi ! Chiar acum, pe loc ! E obligat să mă ia de nevastă ! Fănică, ce te faci că nu auzi ?!

Fata din curte se ridică şi veni până la gard. Ochii îi erau plini de lacrimi.

— Doamnă, zise ea şoptit, vă rog, lăsaţi asta acum.

— Nu mă lasă copilul ! urlă femeia. Îmi bate cu picioarele în pântece !

În mansarda lui, bătrânul îşi frecă mâinile încântat, ca un colecţionar care a pus mâna pe o piesă rară. Nici nu se mai obosi să-i împărtăşească Domnului Virgil observaţiile sale : se duse de-a dreptul la comutator — Marele Comutator dintre Viaţă şi Moarte, cum îl numea el în momentele de bună dispoziţie — şi-l întoarse.

Ceea ce urmă, se petrecu în mai puţin de douăzeci de secunde.

32

Discreţia obişnuită a bătrânului îl împiedică să mai urmărească pe obiectiv căderea femeii : se mulţumi să constate că lumina galbenă din Meselor se stinsese.

Sunetele continuau însă să se audă şi bătrânul avu senzaţia că trăieşte un coşmar.

Se uită prin telescop şi văzu că femeia violent fardată striga mai departe. Nu căzuse, nu se întâmplase nimic cu ea, deşi lumina galbenă de pe tabloul lui se stinsese. Însemna că tot ce a fost rău acolo s-a stins, dar...

Brusc, cei doi miliţieni se aruncară la pământ, de parcă ar fi tras cineva în ei cu mitraliera. Bărbatul văduv îşi luă fata de mână şi fugi cu ea în casă.

Medicul îşi deschise geanta cu o agilitate de acrobat şi îi făcu o injecţie tinerei violent fardate. Aceasta parcă nici nu observa că a fost înţepată : vorbea mai departe, striga, ameninţa, într-o explozie de răutate cum bătrânul încă nu văzuse.

33

Uluit, bătrânul se uită la tabloul electronic din faţa sa.

Puternica lumină galbenă de pe Meselor era stinsă.

În restul cartierului, licăreau câteva lumini, fără mare importanţă.

— Botoncea ! strigă cu putere o voce, Botoncea, mă auzi ?

Bătrânul tresări.

Se întoarse la telescopul său.

Femeia şi medicul dispăruseră. Lângă portiţa din strada Meselor stătea acum un om masiv şi roşcat, un om tânăr şi viguros ca un taur, un bărbat a cărui figură îi era vag cunoscută. Omul acela se uita în direcţia lui, aproape precis în direcţia lui, ca şi când ar fi ştiut unde se află telescopul său: aproape că i-ar fi dat impresia că-l priveşte în ochi, dacă s-ar fi uitat puţin mai sus. În orice caz, îi calculaseră direcţia destul de bine şi bătrânul se întrebă cum de izbutiseră, cum de mai trăia femeia aceea rea, ce injecţie i se făcuse, şi de ce se stinsese luminiţa galbenă, unde fusese răutatea aceea excepţional de strălucitoare şi cum de se stinsese.

— Botoncea ! strigă imperios vocea omului corpolent, îţi vorbeşte profesorul Claude Rădulescu. Ştiu că n-ai cum să-mi răspunzi, dar te rog să mă asculţi cu atenţie.

— Greşeşti, profesore ! zbârnâi brusc vocea bătrânului.

Claude tresări, ca şi când vocea l-ar fi izbit.

— Scuzele mele, zise bătrânul, am vorbit prea tare. Nu numai că te aud, dar pot să-ţi şi răspund. Instalaţia asta era pregătită pentru partea a doua a campaniei mele, când aveam de gând să adresez populaţiei câteva mesaje. O pun în funcţiune mai devreme, pentru dumneata.

— Mulţumesc, zise Claude.

— În loc să-mi mulţumeşti, mai bine le-ai spune nătângilor aceia să nu încerce să detecteze postul meu, că-şi pierd vremea de pomană.

— Care nătângi ? întrebă Claude.

— La noi se referă, zise doctorul Erhan cu un aer modest, făcând câțiva paşi până ajunse în dreptul lui Claude.

Bătrânul îl recunoscu pe doctorul de adineauri ; gentuţa din mână îi dispăruse.

— Să mergem în curte, îi spuse calm Erhan lui Claude. Avem o bancă, e mai comod.

— Ce injecţie i-aţi făcut femeii aceleia ? se interesă bătrânul.

— Nici o importanţă, zise Erhan. Era o studentă de la conservator. O mică precauţie suplimentară, mi-era frică să nu intre prea bine în rol şi să piară sub loviturile dumitale. De fapt, am vrut să stăm de vorbă.

— Dacă aveţi electronişti buni, cred că la ora asta v-au comunicat : postul meu nu poate fi interceptat.

Bătrânul făcu o pauză şi scoase un oftat de uşurare. Părea mulţumit că, după atâta vreme, are cu cine schimba o vorbă. Domnul Virgil redevenise un simplu căţel : nu mai era singurul său companion de

convorbiri. Îl luă în braţe şi se aşeză pe scaun, trăgând puţin telescopul, să nu-i piardă din obiectiv pe cei doi medici. Cel mărunt, al cărui nume era ignorat de bătrân — un omuleţ vârstnic, cu ochelari de modă veche şi mustaţă albă — primise un bileţel prin stinghiile gardului.

Fleacuri ! zise bătrânul. Nu merită să vă pierdeţi vremea cu asta. Nu ştiu cum aţi ferit-o pe femeia aceea, dar fapt e că nu m-aţi prins şi n-o să mă prindeţi. Spuneţi ce aveţi de spus : vă dau cinci minute !

34

Capitolul ce urmează e rezervat câtorva lămuriri, pentru cei dornici să cunoască culisele tehnice ale marilor bătălii. Săptămâni de zile, presa mondială a speculat mai apoi lupta originală ce s-a desfăşurat într-un cartier oarecare al Bucureştilor şi a admirat creierele de înaltă clasă ce se înfruntaseră de o parte şi de alta a baricadei : un bătrân autodidact, izvorât din straturile anonime ale populaţiei, un savant de renume mondial şi un vechi slujbaş care îşi purta cu sfială uniforma de maior medic al miliţiei.

Bătrânul ghicise exact cuprinsul bileţelului primit de Erhan.

Electroniştii îi comunicau în termeni categorici că depistarea postului de emisie e imposibilă. Botoncea — căci necunoscutul nu contestase că l-ar chema aşa — nu lucrase degeaba doi ani la paza instalaţiilor electronice care dirijau autobuzele. Postul lui de radioemisie folosea o parte din aparatura de radio a autobuzelor din oraş ca un fel de retransmiţător inert : la fiecare secundă, postul lui Botoncea schimba

automat autobuzul, iar electroniştii nu mai aveau cum identifica direcţia din care veneau undele. Era ca o minge care se izbeşte de toate zidurile : nu mai ştii cine şi de unde a aruncat-o. Depistarea, totuşi, s-ar fi putut face, limitând numărul autobuzelor din circulaţie şi branșând la ele toate emiţătoarele miliţiei. Ar fi fost necesare câteva ore — iar bătrânul, prudent, anunţase că le dă cinci minute.

Primul minut trecuse şi, stând liniştit pe bancă, Erhan primi de la avertizorul tactil pe care îl ţinea ascuns în palma stângă semnalul aşteptat. Era un zbârnâit în podul palmei.

— Botoncea, spuse el imediat, lupta dumitale este inutilă. E păcat de sacrificiul pe care-l faci.

Bătrânul încercă să descifreze sensul avertismentului şi fruntea i se broboni brusc de sudoare : privind la tabloul electronic, observă că la punctul din Meselor se aprinsese iarăşi o lumină galbenă.

Ca şi lumina dinainte, era anormal de puternică : faţă de celelalte, strălucea, părea între dealurile domoale ale răutăţii diurne, un Everest, un monstru, un pisc inaccesibil al răutăţii.

Răutatea exista, răutatea triumfa.

Aruncând căţelul din poală, bătrânul se ridică brusc şi întoarse iar Marele Comutator dintre Viaţă şi Moarte.

Lumina dispăru imediat. Bătrânul lăsă să-i scape din adâncul pieptului un oftat de uşurare.

— E degeaba, zise blând Erhan. În maximum două minute, aşa-zisa răutate o să apară iar. Gata, Botoncea, jucăria s-a stricat. Mai bine ascultă aici cuvintele pe care vrea să ţi le adreseze profesorul.

Bătrânul începuse să răsufle greu şi pândea obsedat tabloul cu luminiţe galbene.

Claude căută să fixeze punctul acela invizibil din văzduh, indicat ca „epicentru" probabil al crimelor.

— Tovarăşe Botoncea, începu el încet.

— Nu sunt tovarăş cu voi ! urlă bătrânul.

Vocea, direcţionată cu precizie electronică, făcu să zbârnâie toate acoperişurile vechii străzi. Era o stradă rămasă ca prin minune între magistralele clădirilor înalte, un loc anume ales de Erhan, ca fiind mai izolat.

— Am vrut să-ţi vorbesc, stărui Claude, în calitate de om care mi-am închinat viaţa alinării suferinţelor omeneşti. Îţi cunoaştem biografia, domnule Botoncea, te înţelegem, ai suferit mult, ai fost nedreptăţit, dar, te rog, pune capăt şirului ăsta tragic de morţi.

Bătrânul îl urmărea cu o privire şireată. Bătrânul ştia ceva, îşi amintise ceva. În arsenalul lui complicat, strâns cu grijă de-a lungul anilor, avea o puşcă veche, o puşcă de bătaie lungă, o puşcă de înaltă precizie.

35

— Nu vreau să-ţi aduc argumente ieftine, urma Claude (şi deodată, în timp ce vorbea, îşi dădu seama cu claritate halucinantă de tot ce va urma, îşi dădu seama de ce repeta mereu Erhan că el, Claude Rădulescu, e omul care îl va distruge pe necunoscutul de geniu, şi simţi o nevoie subită să-l sugrume pe omuleţul de lângă el, dar imediat, de parcă i-ar fi ghicit gândurile, Erhan luă laba mare a profesorului şi o mângâie uşor, ca şi când ar fi mângâiat mâna unui copil, iar de îndată ce îşi simţi mâna eliberată, Claude găsi în palmă un obiect miniatural) dar ai văzut şi dumneata că până şi femeia aceasta rea, care îşi

teroriza familia, până şi ea e plânsă şi regretată. Noi n-avem voie să ne facem singuri dreptate, să răpim vieţile oamenilor, mă auzi ?

Obsedat de tabloul electronic din faţa lui, bătrânul auzea fiecare cuvânt al lui Claude şi se uita mereu la ceas. Aştepta să vadă dacă necunoscutul cu mustăcioară albă a spus adevărul, dacă luminiţa galbenă va reapare în mai puţin de două minute.

— Eşti primul om din istorie care poate descifra de la distanţă umorile lăuntrice ale semenilor săi, spunea Claude. Invenţia dumitale va face epocă. Lasă-ne s-o cunoaştem, lasă-ne să-i dăm toate aplicaţiile.

Lumina se aprinse.

Răutatea reînvia. Lumina aceea teribilă, din Meselor. Unde, la cine exista ? Bătrânul exploră la telescop întreaga stradă : era pustie. Afară de cei doi oameni care stăteau pe bancă, nu se mai vedea nimeni.

De unde ? De unde venea răutatea ?

Bătrânul întoarse Marele Comutator şi luminiţa se stinse.

— Degeaba, zâmbi blând Erhan. O să reapară, de data aceasta însă în mai puţin de un minut.

Bătrânul se hotărî să lovească îndoit, să lovească tare.

— Regret foarte mult, zbârnâi vocea lui, dar mă faceţi să trec la măsuri drastice.

— Nu înţeleg, zise Claude.

— Dumneavoastră, spuse bătrânul, aţi găsit un truc prin care pe tabloul meu de comandă apare mereu un semnal.

Claude îşi şterse fruntea. Soarele începea să capete putere şi să-l încingă.

— Până acum, zise Botoncea, eram în ochii dumneavoastră un asasin, dar cel puţin am fost un asasin omenos. Niciodată nu mi-am pus maşina la lucru, până nu m-am convins că e vorba de un om care merită într-adevăr să moară.

— A murit şi un copil de nouă ani.

— Maşina e direcţionată automat asupra focarului principal de răutate. Eu o dirijasem în altă parte, dar copilul a captat-o fără voie, ca un metal care atrage trăsnetul.

Claude izbucni, amenințând cu pumnul în gol :

— Un singur caz, şi tot ar fi fost destul să închizi pentru totdeauna maşina aceea !

— Dimpotrivă, zise mândru Botoncea, tocmai asta voiam să vă anunţ : dacă nu încetaţi să creaţi focarul acesta curios, eu îmi las maşina tot timpul deschisă.

— Ar fi un măcel ! protestă Claude. După calculul meu, maşina dumitale poate lichida şi douăsprezece vieţi omeneşti pe minut : ar fi un măcel.

— N-aveţi decât să-l evitaţi ! Renunţaţi la trucul dumneavoastră şi ne întoarcem la situaţia dinainte. E un ultimatum.

— Cât timp ne daţi ? întrebă Erhan, crispat şi politicos.

— Trei minute, zise bătrânul, iar în timpul acesta închid şi contactul radio. Am închis.

Pământul răscolit al grădinii se ridică deodată ca o trapă.

Cu uluire, bătrânul văzu că în curtea din strada Meselor se amenajase un adevărat subteran : profesorul roşcat şi omuleţul cu figură de funcţionar coborâră grăbiţi nişte trepte şi trapa se închise la loc peste ei.

36

Bătrânul încercă să asculte, dar trapa era din material refractar.

Coborâseră pe faţă, fără să se ascundă. Dacă îl lăsaseră să vadă trapa, însemna că vor să-i dea de înţeles că-s pregătiţi pentru lupta finală. Probabil că acolo, în adăpostul amenajat sub curte, ascund aparatura prin care îi aprind lui lumina de răutate de pe hartă.

Bătrânul se uită la tabloul electronic, zări iar lumina care-l scotea din minţi şi întoarse Marele Comutator.

În aceeaşi clipă, în subteranul unde coborâseră Claude cu Erhan, un dulău cenuşiu legat cu frânghii scoase un geamăt ca de om, se încordă la maximum în legăturile sale şi se muie inert.

— Mai aducem ? întrebă colonelul Dimitrescu.

Sistemul fusese organizat ca un ceasornic. Un lanţ de chirurgi lucra fără încetare, imitând intervenţia pe care o făcuse Claude în cursul nopţii. Câinii operaţi soseau ca pe bandă, aduşi prin subterane din două străzi vecine (tot sistemul de subterane fusese construit de miliţie în numai cele câteva ore din cursul nopţii ; în acelaşi timp, fusese evacuată populaţia străzii ; şi, culmea, aceleaşi pregătiri se făcuseră pe strada pictor Andreescu, ca un teren secund, prevăzut de Erhan pentru cazul că punctul Meselor ar fi dat greş). Câinilor gata operaţi şi legaţi li se făcea, la momentul dorit, injecţia activantă : imediat, o explozie de răutate aprindea lumina inexplicabilă de pe tabloul bătrânului.

Erhan păstră o tăcere îndelungată.

— Nu vă supăraţi, îi spuse el lui Claude, dar sunt câteva detalii pe care aş dori să le discut separat cu colonelul.

— Ne aşteaptă un măcel ! îl avertiză Claude. Şi de data asta nu câini — oameni !

— Îmi pare bine, în sfârșit, că înţelegeţi despre ce e vorba, îi răspunse Erhan, aproape duşmănos. Miliţia a încercat de mult să vă explice asta şi să vă ceară ajutorul din vreme !

— Dumneata discuţi a cui e vina şi eu discut despre vieţi omeneşti !

Doctorul Erhan îşi scoase ochelarii, să-i şteargă, şi privirea lui căpătă o expresie vagă.

— Vor fi şi victime omeneşti. E inevitabil. Dar trebuie să terminăm odată povestea asta.

— Câte victime ? întrebă Claude. Dacă lasă maşina permanent deschisă, vor fi mii ! E ridicol, dar trebuie să ne întrebăm câți oameni răi există într-un cartier.

— Miliţia îşi asumă toată răspunderea, spuse ţeapăn micul doctor. Şi vă rog să vă păstraţi calmul, pentru că sunteți în primejdie : în tot adăpostul acesta, sunteți fiinţa cea mai agitată, afară poate de câine.

Îl lăsă uluit şi îl trase de o parte pe colonelul Dimitrescu.

— Câini, aduceţi tot timpul câini ! I-a scăpat o informaţie importantă. Unde e răutatea mai mare, acolo — automat — cad represaliile maşinii. Totul este să rezistăm măcar cinci minute : să-i dăm „maşinii" hrană pentru cinci minute. Să creem o perdea de protecţie pentru oameni.

Îşi coborî glasul, să fie sigur că nu-l aude Claude :

— Adică să-i dăm maşinii câini. De data asta însă,

dispersaţi în tot cartierul. Dacă durează camuflarea câinilor, atunci lucraţi pe faţă : oricum, nu e prost, până la urmă o să ghicească că e vorba de câini. Coordonăm acţiunea prin radio. La fiecare cinci secunde, se face o injecţie altul câine. Maşina va lucra cu randament maxim : să sperăm că nici un om, în minutele astea, n-o să fie mai rău decât bieţii dulăi.

— Şi ? întrebă Dimitrescu. După cinci minute, ce se întâmplă ?

Erhan dădu din umeri şi întoarse capul. Privirile îi căzură pe pumnul strâns al profesorului. Se duse până în colţul unde, pe un scăunel de lemn, îl lăsase pe Claude.

— Vă rog să mă scuzaţi pentru adineauri, îngână el pe tonul sfios cu care Claude începuse să se obişnuiască şi în care nu mai credea. Ne-am cam pierdut calmul.

Întinse un deget spre pumnul închis al profesorului:

— V-am strecurat adineauri încă o pilulă. De ce n-aţi înghiţit-o ?

Claude îşi deschise pumnul şi privi micul hap de culoare verde.

— Nu ştiu de ce m-aţi amestecat în toată afacerea asta.

— Vă rog, daţi pilula pe gât. Pentru dumneavoastră, minutele care urmează o să fie cele mai riscante. Mă tem pentru viaţa dumneavoastră.

— Atunci, de ce m-aţi amestecat în toată afacerea asta ?

— V-am spus : aveţi o putere de convingere care mie îmi lipseşte. Amintiţi-vă ce v-am spus : sunteți singurul care va putea să-l distrugă.

Claude îl privi în ochi şi întoarse încet mâna deschisă, până ce pilula căzu pe pământul proaspăt al adăpostului.

37

Bătrânul, în acest timp, nu rămăsese inactiv.

Revăzu cu dragoste vechea sa puşcă de la stână ; acum era depăşită, dar atunci când o dobândise, avea — cu cei doi kilometri de bătaie ai ei — reputaţia unei arme neîntrecute în lume.

Îi controla temeinic unsoarea şi încărcătura.

Domnul Virgil se freca de picioarele lui, trist că e ignorat.

Cât timp îşi făcea pregătirile pentru o luptă pe care o presimţea ultima în viaţă, bătrânul se gândea.

Lumina aceea nu putea fi provocată artificial.

Nu putea proveni decât de la un om, de la o...

Adevărul îi sări în ochi.

La urma urmei, cum îşi făcuse el descoperirea ? Nu experimentând pe animale ?

Bătrânul zâmbea. Criza fusese depăşită.

38

La sfârșitul celor trei minute, Claude şi cu Erhan suiră treptele şi se opriră în curte, în faţa vechii bănci vopsite în albastru.

— Ce aţi hotărât ? întrebă din văzduhuri vocea bătrânului.

— Vă somăm să scoateţi din uz instalaţia, spuse sec doctorul Erhan. Ultimatumul nu-l primim.

— E treaba dumneavoastră ! tună bătrânul. (În ciuda amplitudinii maxime, vocea suna calm.) Eu, din

această clipă, las maşina deschisă. Dar să ştiţi : o să moară şi oameni. Nu numai câini.

Claude tresări, ca şi când l-ar fi lovit cineva.

— N-auzi ? îi şopti el doctorului Erhan. N-auzi că a aflat de câini ?

Doctorul făcu un gest resemnat şi se aşeză pe bancă. Claude, apucat de disperare, simţind că luptă între două forţe încăpățânate, două forţe oarbe care nu cunosc iertarea şi macină între ele vieţi omeneşti, îşi răsuci faţa către agresorul invizibil din depărtări :

— Domnule, ţipă el cu faţa şiroind de sudoare, omule, nu ucide ! N-ai voie ! Înţelege ! Nu fi bestie !

Doctorul Erhan, neliniştit pentru o clipă, se ridica repede şi veni să-i spună lui Claude câteva cuvinte şoptite, întinzându-i mâna. Furios, savantul îl lovi peste mână : două hapuri verzui se rostogoliră pe jos.

Bătrânul, în mansarda lui, râdea. Marele Comutator era întors şi tot felul de luminiţe galbene, la fiecare câteva secunde, dispăreau în marele neant. O voce de la un radio îndepărtat prevenea populaţia să nu iasă din casă, să nu-şi piardă calmul. Un om corpolent, cu pistrui şi păr roşu, puternic ca un bou, plângea într-o curte pustie : pumnii lui, mari ca nişte mănuşi de box, se ridicau spre un duşman invizibil.

— N-ai voie să judeci, n-ai voie să omori ! Oricât ai fi suferit, n-ai voie !

Colosul se lamenta, vorbea fără şir, iar la spatele lui doctorul Erhan stătea cuminte pe banca lui şi se trăgea de mustaţă. Savantul avea un aer comic : era ridicol să vezi un om atât de puternic cum se jeleşte. Pielea muiată părea că se topeşte la soare.

— Gândește-te, urla Claude, în clipa asta mor sute de oameni ! Sute, mii !

Bătrânul începuse să se plictisească. Degetele lui se plimbau peste ţeava puştii.

Brusc, Domnul Virgil plecă de lângă el şi se trase într-un colţ îndepărtat al mansardei.

În curtea de pe Meselor, trupul neînsufleţit al cardiacei rămăsese întins pe pământul proaspăt răscolit. Femeia zăcea pe spate, într-o rochie modestă, o rochie cafenie, şi înfăţişarea ei tihnită parcă povestea despre o lume împăcată, în care oamenii nu au crize de inimă, nu se chinuiesc unii pe alţii şi nu au nevoie să se roage unii de alţii, să se umilească unii pe alţii.

Claude se uită cu disperare la doctorul care şedea nemişcat în spatele său, dar de acolo simţea că nu poate veni nici o şovăială, nici un pas de cedare. Făcu doi paşi înainte şi se azvârli în genunchi lângă cadavrul femeii :

— Te rog, zise el din genunchi şi ridicând braţele spre adversarul său invizibil din cer, te rog ca pe un dumnezeu, încetează, mor oamenii... unii nici nu sunt de vină... există greutăţi, suferinţe, de când e viaţa... poate nici lor nu le place... Nimeni nu e rău de plăcere, nimeni nu vrea să fie rău. Te rog ca pe dumnezeu !

— Îi aperi ! bubui furioasă vocea din ceruri. Îi aperi pe ticăloşi ! Nu meriţi o soartă mai bună ca a lor ! O să pieriţi cu toţii ! Bestiilor ! Fiare !

— Eşti hain, urlă Claude, eşti mai rău decât toţi răii !

Cu gesturi furişe, doctorul Erhan scoase de la subsuoara stângă un revolver mititel şi trase în Claude Rădulescu. Nu era greu să nimereşti în masa aceea imensă de carne. Profesorul se prăbuşi imediat, cu pumnii înainte.

Erhan lepădă micul revolver pe bancă şi privi în

toate părţile, uşor neliniştit. Îşi deschise discret palma stângă şi privi avertizorul de acolo. În subteran fusese adus un nou câine şi... şi...

Trapa de pământ se deschise. Colonelul Dimitrescu îşi scoase prudent capul gălbui şi privi spre Erhan cu ochi mari.

— Ei?

Un uriaş câine lup îi țâșni de lângă picioare şi sări apoi de pe trepte, năvălind furios în aerul proaspăt al grădinii.

Erhan privi câinele, ca şi cum nu i-ar fi venit să-şi creadă ochilor şi urlă :

— Trăieşte ! Trăieşte ! Cuţu !

Namila nu voia să se recunoască sub acest nume. Alerga, cu botniţă, prin toată curtea, şi gemea, voia să apuce prin sârma botniţei un fir de iarbă care să-i răcorească botul încins ; un câine isteric, bucuros că trăieşte.

39

Claude privi mirat figurile din jurul său. Şedea pe bancă şi doctorul Erhan îi masa încheieturile.

— A fost mai tare ca mine, se scuza Erhan, ruşinat ca niciodată. Te rugasem să iei pilulele şi n-ai vrut. Am simţit că nu mai rezist. A fost o doză foarte mică. Nici zece minute.

Claude luă de pe bancă micul revolver de injecţii şi îl privi.

— O secundă, am crezut că mor, că el... Unde e el ?

Erhan îşi tamponă uşor mustaţa albă şi îşi potrivi ochelarii.

— E mort, zise el. E mort mai mult ca sigur. Îl

caută. S-ar putea să dureze mai multe zile. Fapt e că maşina nu mai funcţionează. Poate a căzut peste ea. Poate a explodat când l-a omorât pe el.

— Maşina, maşina, îl îngână Claude furios. Până... până la urmă, câți oameni au murit ?

— N-am putut afla încă. Poate că n-a murit nici un om : tributul cel mai mare l-au plătit ei — şi Erhan arătă câinele care se plimba înfrigurat prin grădină.

— M-ai minţit ! zise supărat Claude, privind absent oamenii care duceau pe o targă cadavrul femeii. M-ai făcut să cred că mor oameni ca să... ca să-l răpun. M-aţi transformat în ucigaş. De la începutul acestei afaceri am fost tot timpul o unealtă în mâinile dumitale.

Erhan tăcu plin de respect — ştia că tânărul savant a înţeles tot — iar Claude îi fu recunoscător pentru această tăcere.

— Totuşi, zise Claude, la un moment dat te-ai temut.

— Sunteți un om extrem de omenos, răspunse încet Erhan.

— Totuşi, stărui Claude, la un moment dat te-ai temut.

— Eraţi unul din puţinii inşi capabili să se înfurie fără răutate, fără risc mortal : totuşi, când i-aţi strigat că e un om rău, m-am temut, e adevărat, n-am mai putut să rezist.

Un sanitar îi făcuse câinelui o injecţie calmantă ; eliberată de botniţă, namila mirosea liniştită parii de grădină şi se uita în sus, la globurile albastre. Un uruit de motor se auzea în depărtare. Oraşul se trezea la viaţă.

— De altminteri, adăugă Erhan încet, cred că în

clipa aceea a murit. Când i-aţi strigat că e rău. Şi-a dat seama şi... Nu trebuie să vă pară rău. Nu exista altă soluţie. De la început mi-am dat seama. Trebuia un om suficient de puternic ca să-l facă să-şi dea seama că a ajuns el însuşi rău. Restul... restul a venit de la sine.

— A fost un geniu, zise Claude. A fost un om foarte bun, un om foarte simţitor. A vrut imposibilul.

În uruitul care creştea, Daimlerul strălucitor al generalului Săndescu frână brusc în faţa căsuţei modeste. Generalul era proaspăt, cărarea din părul lui avea un traseu impecabil ; mirosea a colonie bună, voia să ofere oamenilor săi o imagine optimistă.

— Felicitări ! spuse el coborând vesel.

Claude se îndepărtă fără să spună un cuvânt. Îşi închipuia un om bătrân, căzut undeva, peste o maşină fantastică.

— Felicitări, repetă generalul, strângând mâna colonelului Dimitrescu. Acesta îşi scosese chipiul şi faţa lui îşi recăpătase expresia obişnuită, puţin obosită.

Erhan, retras în fundul curţii, coordona munca ultimilor oameni care evacuau grădina şi aparatajul ei complicat, ascuns sub flori. Din când în când, îşi tampona uşor mustaţa cu o batistă mică, şi vocea lui, dând în limite dispoziţii tehnicienilor din jur, suna înăbușită sub micul pătrat de pânză albă.

— În orice caz, zise generalul încet, ne-am ales cu o învăţătură : n-avem cadre, n-avem personal calificat. Profesorul Rădulescu ăsta a făcut minuni : de acum încolo, trebuie să lucrăm numai cu personalităţi.

— Tovarăşe general, zise Dimitrescu ștergându-și ţeasta pleşuvă, îmi permit să vă rog să nu fiţi rău : primejdia încă nu e complet înlăturată.

Cei doi ofiţeri se priviră scurt, iar colonelul adăugă

cu o tristeţe neaşteptată :

— Geniile, să ştiţi, nu sunt chiar atât de rare. Rezistă însă destul de rar ; şi destul de rar ştim să le vedem din vreme.

Undeva, într-o mansardă, un fox mic zgâria îngrozit uşa cu labele.

maşina de îmbunat cemombii

Motto :

— Dragul meu, ce faci de week-end ? Nu vii cu noi la vânătoare ?
— Nu vin, că n-am puşcă.
— Păi aveai o carabină superbă.
— Da, dar i-am împrumutat-o unuia, Lee Oswald, şi nu ştiu ce-a făcut cu ea.

(Anecdotă trista din secolul XX)

Aeroportul principal din Kilimbadjaja (altul nu mai exista în oraş, dar îi spunea totuşi principal) era împodobit de zile mari, bananierii aproape nu se mai vedeau sub marile „banners“, sloganuri înscrise pe pânză. Demnitarii stăteau demni, ţepeni, în fracuri negre şi jobene negre, la întrecere cu culoarea pielii, şi zâmbeau din când în când, cu dinţi mari şi albi, la întrecere cu albul imaculat al plastroanelor. Piepturile le erau umflate şi ca şi când posesorii s-ar fi temut să nu le zornăie decoraţiile mari, multe şi mult prea apropiate una de alta.

Mai încolo aşteptau, între alţi domni negri, albi cu pielea înroşită de soare, membrii corpului diplomatic, în ţinută oficială, purtând decoraţii ceva mai discrete, însoţiţi de doamnele respective, cu rochii înflorate distins şi mănuşi albe ce urcau până spre cot, doi-trei militari englezi, cu mustăţi scurte care păreau a face parte din uniformă, un american de proporţii neverosimile, venit parcă din Texas, unde se zice că

toate lucrurile sunt uriaşe, un italian mărunt şi smead, singurul alb care, datorită pigmenţilor mediteraneeni, părea a nu suferi de soare şi un ceh rătăcit, reprezentant comercial provizoriu (Mabanga n-avea relaţii cu nici o ţară socialistă), neştiind nici el unde e mai bine să se aşeze, neavând statut diplomatic, dar neputându-se vârî în masa ziariştilor gălăgioşi, cu cămăşi multicolore, neprotocolari până în cele mai mărunte gesturi, mestecând gumă şi vânând în obiectivul aparatului foto câte un aspect inedit, vreo femeie cu bustul descoperit, cu sânii mari, să le mai umple vremea până la marea recepţie de pe aeroport. Un rol destul de mare vor juca în povestirea noastră operatorii, aflaţi pe platforme înalte, care mânuiesc camerele ultramoderne de televiziune, reţea abia instalată în capitală.

Patru rânduri de vânători de elită, cu căciuli uriaşe de blană roşie şi cu ghetre galbene transpirau abundent lângă fanfara ale cărei uniforme întruneau toate culorile găsibile pe continentul african. Ceva mai departe se aflau civilii, membrii partidului Cemombe, îmbrăcaţi în cămăşi de mătase cu dungi albe şi roşii, având pe faţă şi pe spate pictat câte un cap mare al preşedintelui Cemombe, ilustrul conducător al republicii Mabanga, preşedintele Guvernului, preşedintele Senatului, preşedintele Parlamentului, Mareşal Suprem al Forţelor Armate ale Mabangăi şi totodată Ministru al Armatei şi Ministru al Afacerilor Externe şi al Afacerilor Interne, preşedinte de onoare şi totodată preşedinte activ al Ligii Anticomuniste Naţionale de Luptă pentru Progresul Socialismului Negru (L.A.N.L.P.S.N.), denumită pe scurt partidul cemombist. Capul lui Cemombe zugrăvit pe cămăşi era

de două ori mai mare decât în natură, dar, ca să nu încapă nici o îndoială, membrii partidului mai purtau o insignă suplimentară, cât monezile de-o mabanga-guinee, tot cu chipul lui Cemombe.

În sfârșit, dincolo de rândurile lor compacte se întindea poporul de rând, o gloată veselă care râdea din te miri ce, mai ales bărbaţi tineri, în zdrenţe kaki şi albe, extrem de solizi şi de bine dispuşi, foarte dornici să vadă cu ochii lor cel mai mare şi cel mai înţelept om de pe lume, cel care declarase „suntem numai trei milioane, dar fiecare dintre noi face cât zece europeni, cât zece americani şi cât zece asiatici şi de aceea eu sunt spaima ruşilor, eu sunt spaima yancheilor, eu sunt spaima chinezilor şi tot eu sunt spaima tuturor africanilor vânduți străinătăţii."

Pe scurt, dintre toate personalităţile cu greutate în politica Mabangăi nu lipseau decât două grupuri restrânse : unul alcătuit din Cemombe şi consilierii săi mai apropiaţi, aflaţi într-un avion Beechcraft, şi celălalt în frunte cu prinţul Abdulla Mongo, vice-preşedinte al partidului radical de stânga, compus din opozanţii făţişi ai regimului şi aflat la ora aceea în cinci celule din închisoarea „Piccadilly Circus". (Piccadilly fusese porecla dată în ironie de unul din foştii guvernatori englezi căruia îi era dor de meleagurile londoneze ; noul guvern dăduse nume africane clădirilor cu denumiri englezeşti, dar în cazul închisorii găsise preferabil să schimbe vechiul nume african şi să adopte o denumire britanică.) În sfârșit, era deocamdată absent de pe aeroport şeful local al spionajului englez, singurul care aflase că avionul va întârzia ; ba, după unii, Granville pusese la cale el însuşi această întârziere, fiind un tip extrem de comod,

îngrozit de ideea de-a ieşi din casă înainte de a se însera.

Puţin dincolo de şirul demnitarilor în fracuri negre se afla un umbrar de mătăsuri portocalii, sub care se puteau adăposti de soare vreo patru Cadillac-uri şi sub care se păzea de arşiţă, singură-singurică, o femeie (e drept, valorând cât patru Cadillac-uri, dacă nu şi mai mult, având în vedere raritatea tipului uman prin aceste părţi ale Africii) o blondă, şi nu orice fel de blondă, ci una veritabilă, doamna Mary-Lou Cemombe. Toţi supuşii Republicii ştiau că Marele Stăpân le cere să-i urască pe toţi albii, fără excepţie, şi toţi supuşii erau foarte mândri că Marele Stăpân are de soţie o albă extrem de albă.

Republica Zorombi — vecina de la est a statului Mabanga — naţionaliza rapid societăţile colonialiştilor, dar declarase solemn că nu face între cetăţenii ei nici un fel de deosebire de rasă şi avea în rândurile guvernului, demonstrativ, şi un alb. În Mabanga, dimpotrivă, domnul Jeremiah Cemombe lăsa banul albilor să pătrundă în toate mădularele tinerei sale republici, ţinea pe furiş în toate serviciile de securitate consilieri cu nume englezeşti şi trecuturi germane, dar rostea la fiecare trei zile câte un discurs împotriva tuturor albilor şi nu permitea nici măcar cetăţenilor de origine indiană să deţină vreun post public. Mary-Lou însă, blonda veritabilă, era excepţia fericită, bobul de fantezie, şi toţi supuşii o iubeau şi toţi supuşii erau foarte mândri că regele lor bogat — pardon, preşedintele, dar tot acolo ajungem, căci Cemombe era puternic cât zece regi mari — are o blondă veritabilă, o daneză cu ochi albaştri.

Nu era nevoie ca Cemombe să dea vreo explicaţie.

Toate lucrurile se înţelegeau de la sine.

— Albii, fără nici o excepţie, sunt duşmanii noştri ! declara Cemombe fotografiindu-se alături de minunata sa soţie albă şi toată lumea era fericită şi nimeni nu vedea vreo contrazicere.

— Toate republicile africane din jurul nostru ne sunt duşmane ! declarase Cemombe şi toţi supuşii erau fericiţi că preşedintele lor nu se lasă păcălit de nimeni.

— Toate republicile africane din jurul nostru ne sunt prietene ! declarase Cemombe înainte de a începe turul său de vizite prin vecini şi toţi erau fericiţi că marele şef se duce pe la vechii săi prieteni.

Rostul vizitei nu se jenaseră să-l declare corespondenţii englezi şi americani (cei sovietici, mai precauţi, se mulţumiseră să-i citeze pe colegii lor anglo-saxoni ; de altminteri Mabanga nu primise nici un corespondent din vreo ţară socialistă, cu excepţia unuia din R.D.G.). Scopul nedeclarat al vizitei era găsirea unei căi spre ocean, în eventualitatea că rhodezienii ar bloca mărfurile trustului RAA. Rhodesian Anglo-American, vechiul trust mondial al aramei, îşi trăgea numele nu de la Rhodesia, ci de la un admirator şi prieten al lui John Rhodes ; supăraţi cu englezii, rhodezienii — tot englezi, ca sânge, dar născuţi mulţi pe pămîntul Africii, socotindu-se africani albi şi supăraţi de tratamentul de colonie pe care li-l aplica patria-mamă — ameninţau să blocheze calea spre Ocean a trustului Rhodesian Anglo-American. Cemombe (care deţinea 49% din acţiuni, 25% în numele său şi 24% ale statului pe care îl prezida) căuta acum o cale de împăcare cu republica Zuluwi, de la vest (pe care o înjurase mulţi ani ca fiind „creatura plutocraţiei

yanchee") şi cu cea de la est, Zorombi (numită de el „filiala chinezilor roşii" deşi întâmplător Zorombi încă nici nu stabilise reiaţii cu China), ca să sondeze drumul pentru construirea unei şosele sau căi ferate, fie spre Oceanul Indian, fie spre Atlantic.

Situaţia era mult mai complicată, pentru că Cemombe nu dorea cu adevărat construirea acestui drum, vrând să-şi păstreze ţara cât mai izolată de vecinii prea „de stânga“ pentru gustul lui : la est, teoreticieni ai naţionalizării întreprinderilor străine, la vest partizani ai parlamentarismului de tip american, mult prea democratic faţă de principiile lui Cemombe. Prin convorbirile „secrete" (şi larg popularizate) despre marea autostradă africană, Cemombe îi făcea pe rhodesieni să simtă că eventuala lor blocadă nu va face decât să se întoarcă împotrivă-le. Timp de aproape jumătate de an căpeteniile engleze ale lui R.A.A. manevraseră în fel şi chip ca să-l aducă aici pe Cemombe, dar acesta, adevărat catâr, nici nu voise să audă ; englezii, atunci, îl manipulaseră prin intermediul unui trust belgian, un trust fără mare greutate în treburile Mabangăi, dar foarte influent în nord, în statul Tubmania, unde exista un preşedinte de republică foarte detestat de Cemombe, din cauză că îi simpatiza pe comunişti şi din cauză că era un excelent toboşar de jazz. Cemombe socotea că nu e compatibil cu demnitatea unui preşedinte de republică să cânte jazz la tobă ; el, personal, nu cânta decât la banjo, cum arătau miile de fotografii împrăştiate prin toată ţara. Cum supuşii îl îndemnau, în diferite adunări populare, să formeze un duet fratern cu preşedintele nordic — el la banjo, celălalt la tobă — Cemombe simţise urcând în el un val de gelozie. Nu era bine ca preşedintele altei

ţări să ajungă atât de popular în propria sa ţară, mai ales că Kitowe (aşa îl chema pe preşedintele din nord) simpatiza cu stânga. Publicase până atunci trei cărţi, începând cu „Africa, independenţă, socialism*', pe când el, Cemombe, deşi îşi grăbea în fel şi chip consilierii şi angajase pe furiş şi un gazetar alb, nu izbutise să scoată, cu discursuri şi saluturi cu tot, decât un singur volum.

Pe scurt, trustul belgian îi promisese lui Cemombe o mică revoluţie în Tubmania, eventual chiar şi spânzurarea lui Kitowe, dacă el, Cemombe, vizitează măcar două republici vecine şi le dă de înţeles rhodesienilor că pot să-şi bată joc de englezi cât au poftă, dar nu când se află la mijloc şi interesele americane.

Fireşte, versiunea pe care o prezentăm aici e mult simplificată : n-am mai pomenit de instalaţia stereo şi frigo Philips pe care nu se ştie cine o pusese gratuit în trei dintre reşedinţele doamnei Mary-Lou Cemombe şi nici de contramanevra pe care o încercaseră rhodesienii prin intermediul unui episcop-portughez, care adusese cu el un splendid MB roşu sport de două locuri (patru viteze, 70 pe oră încă din a doua, după 15 secunde), manevră eşuată din cauză că episcopul trimis de rhodesieni avea ca profesie de bază munca la C.I.A., dinamica agentură americană.

De fapt nici Cemombe, dacă l-am fi întrebat, nu ştia până la capăt toată combinaţia de interese care dusese la vizita lui şi nici noi, chiar de-am avea sub ochi toate rapoartele şi fişele care se depun zilnic pe biroul spionului-şef de la Washington, ale celor din Londra şi din celelalte capitale importante ale lumii, tot n-am putea descifra povestea până la capăt, cum nu

pot să le descifreze nici super-şefii spionajului mondial : căci e caracteristica şi ironia acestui secol XX — secolul înregistrărilor exacte, secolul benzilor magnetice, memoriei electronice, filmului, radio-ascultării şi radio-detectării, secolul în care cel mai mic strănut se aude peste trei oceane şi se înregistrează pentru posteritate în arhive excelent întreţinute — e ironia lui supremă să aibă afacerile cele mai încurcate pe care le-a avut vreodată istoria, afaceri atât de încurcate încât nici propriii lor autori nu reuşesc să le cunoască până la capăt nici chiar în momentul concepерii lor.

Dar, chiar dacă am lungit povestea fără s-o descifrăm până la capăt, nu-i nici o pagubă, pentru că avionul care urmează să-l aducă pe marele Cemombe, anunţat pentru orele zece dimineaţa, tot n-a sosit, deşi suntem trecuţi de orele 12. Punctualitatea e o prejudecată a europenilor (şi nici măcar a tuturor europenilor : într-o vreme, se spunea că e rezervată numai pentru regi, semnul politeţei lor) şi, transpirând sub căciulile lor roşii enorme, membrii fanfarei se controlează din când în când să vadă dacă mai au salivă în gură, căci e foarte neplăcut să sufli cu gâtul uscat.

Doamna preşedinte dispare în răstimpuri din baldachinul ei şi se duce într-un cort de mătase portocalie, unde se înviorează cu „Seven-Up“, limonada ei favorită, agrementată cu un pic de gin şi lămâie.

Un crainic la gura căruia se bat silabele veseşte poporul că marele şef al democraţiei mabanghiene e bine sănătos, numai că legătura radio s-a întrerupt din cauza unei mărunte defecţiuni tehnice, provocate

probabil de uneltele imperialismului englez.

Londra e alarmată şi reprezentantul din Kilimbadjaja al lui M. I. 5 — fostul Intelligence Service englez — aflat la un telefon cu amestecător de cifru, ultra-secret (nu-l mai recepţionează nimeni, afară de alte patru servicii de spionaj), urlă la superiorul său (de obicei nu urlă la superiori, dar cu acesta a fost coleg la Cambridge) :

— Înţelege, *old boy*, că n-am altă treabă de dimineaţa până seara decât să-l menţin în viaţă pe neisprăvitul ăsta cu regimul lui ! Cum îţi închipui că tocmai oamenii mei au putut să-i facă vreo figură ? Din spioni ne-am transformat în dădace ! N-am mai pus la cale o lovitură de stat de când şi-a luat doctoratul Harry al meu ! ce interes aş avea să... ?

— Bine, bine, îl întrerupe şeful, dar ce s-a întâmplat cu instalaţia lor de radio ?

— Dracu să-i ia, nu ştiu, mereu li se strică ceva ! O fi vrut să se radă în avion şi a făcut scurtcircuit ! Parcă e prima oară că întârzie.

La celălalt capăt, şeful face o scurtă pauză, apoi întreabă, pe un ton ceva mai îmbunat :

— N-ai putea să dai vina pe ruşi ?

— N-am nici un interes ! zice omul spionajului britanic.

E vorba ca până într-un an să stabilească relaţii diplomatice cu ruşii : dacă lansez zvonul ăsta, nu se mai stabilesc niciodată. Or, eu am nevoie aici de ţări comuniste, ca să am pe cine da vina pentru alte chestii, mai serioase, când o începe dandanaua cu rhodesienii ; nu uita că belgienii, din cauza propagandei pe care o face Malawi în legătură cu chinezii, având în vedere şi faptul că colegii noştri

americani se interesează de dezvoltarea economiei în Zanzibar...

— Bine, bine, zice şeful plictisit, fă tu atunci cum crezi că e mai bine...

Iar şeful serviciului local M. I. 5 face cum ştie că e mai bine : se întinde cu picioarele pe sus în şezlongul lui de acasă şi îşi mai toarnă trei degete de whisky : câteva secole de stăpânire britanică l-au învăţat că în situaţii din astea cel mai bine e să stai liniştit şi să-i laşi pe ceilalţi să fiarbă în zeama proprie.

2

Regimul din închisoarea Piccadilly Circus este relativ blând şi extrem de civilizat, tăierea mâinilor, a picioarelor sau a capului având loc de preferinţă în afara închisorii, cel mai adesea pe şosele : rămăşiţele opozanţilor sunt plimbate zile întregi cu camionul, putrezite de căldură, pline de muşte ; în toate satele prin care trec, ofiţerii povestesc ca răposatul a fost un om nechibzuit. Chemat să depună mărturie la un proces, a încercat să fugă de sub escortă, auzi, când trăia la închisoare cum nu se poate mai bine, în celule răcoroase, cu closet şi lumină electrică !

E adevărat, cel puţin în ce priveşte ultima parte : fiecare celulă are closet cu apă curgătoare, iar în betonul plafonului a fost înfiptă o colivie pitică din plasă de oţel, în care stă încarcerat un bec de 40 de waţi. Pentru orice eventualitate, sub fiecare pat, pe pardoseala de ciment e instalat un uriaş inel de fier, de care poate fi înlănţuit deţinutul mai recalcitrant, un inel rămas de pe vremea dominionului şi poreclit de paznicii englezi „*verigheta*". Noii paznici nu prea se

folosesc de verighete, raporturile lor cu întemniţaţii fiind foarte paşnice : nu sunt siguri dacă vreunul dintre clienţii lor nu va ieşi mâine din celulă ca să urce de-a dreptul treptele palatului prezidenţial : s-au mai văzut poveşti din astea prin Europa şi s-ar putea să se vadă şi prin Africa. Prudenţa politică a temnicerilor e însă palidă pe lângă înţelepciunea lor economică : fiecare dintre ei are un mic venit de la prizonieri numai pentru faptul că închide ochii când deţinuţii schimbă bileţele cu exteriorul, plus încă un mic venit, ceva mai mare, pentru momentele când deschide ochii şi memorizează conţinutul bileţelului pentru a-l raporta la ministerul siguranţei statului şi, în unele cazuri, în schimbul unui câștig suplimentar, interpuşilor lui M. I. 5, biroul spionajului britanic.

Celula cea mai elegantă a subsolului este celula numărul 8, colţară : becul ei are 60 de waţi şi deţinutul ei principal este denumit şi de paznici „prinţul". Toate celelalte celule au şase deţinuţi care dorm în trei paturi ; la numărul 8 însă, prinţul are un pat de unul singur. Afară de cei patru vecini de celulă aflaţi aci, au mai venit, prin bunăvoinţa paznicilor, încă şase oameni. Timp de o oră, chipurile, se dezinfectează celula de alături ; de fapt, e vorba de o mică întrunire ultra-secretă, al cărei rezultat e aşteptat cu mare interes în mai multe birouri şi capitale ale lumii.

Prinţul Abdulla Mongo, care vorbeşte acum, în picioare, e atât de înalt încât aproape că atinge reţeaua de protecţie a becului. În lumina gălbuie-roşcată (centrala electrică are defecţiuni, curentul slăbeşte adesea) faţa lui subţire ca o muche de cuţit străluceşte de sudoare. Între tenurile de ciocolată pură ale bărbaţilor ce-l ascultă, obrazul său are o culoare

ceva mai deschisă, ciocolată cu lapte.

— Am fi nişte caraghioşi, spune încet Mongo, dacă ne-am ţine de buchea cărţii. E ridicol să judeci situaţia de la noi cu ochii unui simplu cititor de jurnale din Europa. Noi suntem practicieni, nu teoreticieni. Noi suntem africani, nu europeni. Situaţia din Africa nu seamănă prin nimic cu situaţia de pe alte continente. Situaţia din Mabanga nu seamănă aproape prin nimic cu situaţia din restul Africii. Gândiți-vă, eu nu vă grăbesc. Trebuie să pornim de la realităţi.

Privirile lui alunecă fără grabă peste oamenii ghemuiţi de-a lungul celor trei paturi. Provenit dintr-o familie bogată, prinţul a socotit că nu e drept ca tocmai el să se afle la conducerea partidului radical de stânga, deşi mabanghezii care au studiat în străinătate (şi au putut lua astfel contact cu marxiştii) se numără, deocamdată, pe degetele unei singure mâini (şi nu orice fel de mână, ci numai a unui invalid care şi-a pierdut câteva degete prin încăierările tribale).

Prinţul ţinuse să promoveze la conducere un muncitor, intenţie frumoasă, numai că nu prea existau muncitori. În capitala ţării, singura industrie era alcătuită din două fabrici de valorificare a peştelui, unde, lucrând câte 16 ore pe zi, câteva sute de tineri erau zdrobiţi şi aproape complet îndobitociţi.

Acum, pe o voce baritonală pe care şi-o dorea cât mai denudată de orice efecte oratorice, prinţul recapitula o situaţie pe care el şi ascultătorii săi o analizaseră de zeci de ori până atunci. Muncitori industriali existau în nord, la trusturile de aramă, chiar mulţi, câteva mii, dar acolo era un stat în stat, R.A.A. îi alegea pe sprânceană. Îi plătea extraordinar, în comparaţie cu standardul obişnuit — un muncitor de

acolo câștiga mai bine decât un proprietar de pământ, mai bine decât orice sătean, mai bine chiar decât majoritatea negustorilor — iar prinţul Mongo îi denumea „aristocraţia muncitorească", pentru că principala lor preocupare — deocamdată, până la trezirea conştiinţei de clasă — era să scape de rubedenii, ţăranii care crăpau de foame şi care veneau din toate colţurile junglelor mabangheze să trăiască măcar câteva zile pe capul lor, să mănânce şi ei pe săturate măcar o dată. Politica abilă a lui R.A.A. împărţise Mabanga în două entităţi aproape complet separate : pe de-o parte era puterea, viaţa politică a ţării, administraţia, legăturile cu străinătatea — toate acestea fuseseră concentrate în capitală, la Kilimbadjaja — pe de alta exista un teritoriu de câteva sute de kilometri pătrați — minele de aramă şi metalurgia cuprului, câteva localităţi (locuinţe, cinematografe şi baruri ieftine, cu bere multă şi „combo", orchestre pitice), locuri unde nu se făcea politică, se muncea pe brânci, se câștiga vârtos şi se bea şi mai vârtos. Până şi televiziunea exista numai în micul stat în stat : localităţile minere aveau la dispoziţie două canale (filme cu cow-boy, comedii muzicale, sfaturi tehnice şi sanitare ; mai ales sanitare, personalul alb, care trăia aici cu familiile, fiind vital interesat în combaterea molimelor) pe când capitala fusese legată de reţea abia de vreo trei luni. Chiar dacă stânga ar fi prins puteri în regiunea minieră, balanţa n-ar fi fost influenţată la centru, în capitală ; în schimb, de aci, din sudoarea foştilor fii ai junglei care rezistau admirabil la temperaturile înalte ale cuptoarelor, din valurile de bere şi tonele de aramă îşi extrăgeau guvernul şi Cemombe aurul cu care tăiau şi

spânzurau peste trei milioane de negri osândiți la sărăcia cea mai neagră (probabil că de aci provine expresia „sărăcie neagră", de la capacitatea negrilor de a fi mai săraci decât oricine, chiar decât indienii, deşi li se întâmplă mai rar decât hinduşilor să simtă ameninţarea directă a foametei).

— Vă spun, încheie Mongo, introducerea televiziunii în Capitală nu va democratiza cu nimic viaţa din Mabanga. Vom sta aci ca nişte şobolani până când Cemombe se va hotărî să ne omoare şi pe noi, cum i-a omorât pe atâția dintre ai noştri.

Fără să se scoale, stând de-a dreptul pe ciment, cu genunchii îmbrăţişaţi la piept (nu-i era uşor, fiind corpolent), Bonamwe, al doilea vicepreşedinte al partidului (primul era Mongo) îi răspunse cu câteva şoapte răguşite :

— Şi ce vrei ? Violenţă ?

Bonamwe era foarte respectat, fiind unul dintre muncitorii „veritabili", de la aramă. Rotund şi îndesat, sferă aproape perfectă, părea oponentul ideal pentru Mongo, subţire ca un semn de exclamaţie.

— Violenţă, răspunse Mongo. Violenţă individuală. De ce nu, dacă altfel nu se poate ?

— Chiar tu ne-ai învăţat că violenţa este exclusă din arsenalul nostru !

— Da, răspunse Mongo, chiar eu v-am vorbit despre asta. Dar ce putem face dacă aici, la noi în Mabanga, avem un regim de putere individuală ? Cât mai putem răbda să ne lăsăm torturaţi şi ucişi, să nu răspundem decât cu vorbe şi argumente teoretice la satâr şi la mitralieră ? Algerienii au recurs la violenţă şi au izbândit.

— Stai, stai, interveni de pe pat William

Maqhubela, preşedintele partidului. (Maqhubela era de meserie şofer şi mecanic ; mai curând mărunt, cu ceva sânge de pigmeu în vinele strămoşilor săi, era ager, gândea cu iuţeala fulgerului ; citise puţin, dar avea un uluitor simţ practic.) Tu spui că altă cale nu există şi că nu putem să ne ţinem de buchea cărţii. Mă rog, eu nu discut acum dacă există sau nu altă cale. Eu te întreb doar atât : ce propui ?

Mongo se clătină uşor, nehotărât, scărpinându-și bărbuţa.

— Crezi că e bine să discutăm latura practică înainte de a ajunge la un acord de principiu ?

Vocea lui ascundea o mustrare şi preşedintele pricepu imediat despre ce e vorba.

— Da, zise el, scuză-mă, ai dreptate.

Înţelesese că nu e bine să discute în amănunte : era foarte probabil ca unul dintre cei nouă oameni de faţă (presupunând că el şi cu Mongo sunt scoşi din cauză) să fie vreun informator. Bonamwe, cel corpolent, muncitorul veritabil, respectatul vicepreşedinte, care fusese convins să devină om de stânga datorită muncii îndelungate de lămurire pe care o duseseră cu el nişte specialişti americani ai C.I.A., dornici să aibă din vreme informatorul lor în rândurile partidului care abia se înfiripa, găsi că e momentul cel mai potrivit să înlăture orice bănuieli :

— N-aş vrea să jignesc pe nimeni, zise el, dar trebuie să punem în faţă răul : s-ar putea ca între noi, chiar şi aici, să se fi strecurat vreo unealtă a duşmanului. E mai bine deci să ocolim amănuntele : astea o să le discutăm între noi, conducerea restrânsă.

Maqhubela, aşezat în capul oaselor pe muchea patului, îi aruncă o privire rapidă, care

vicepreşedintelui nu-i plăcu de loc. Bonamwe nu mai primise de vreo lună instrucţiuni de la americani, dar se descurca bine şi singur. Cea mai bună calc de a înlătura bănuielile era să se arate într-un sincer dezacord : nu e de acord, dar e sincer; în plus, avea instrucţiuni permanente, să ţină partidul în defensivă, mai bine zis în maximă inactivitate, cel puţin atâta vreme cât Cemombe continua să fie „O. K.“, băiat bun care nu le face greutăţi americanilor şi e „okeiat" de Washington.

— Discutând în principiu, zise Bonamwe, chestiunea e simplă : oare dacă îl înlăturăm pe Cemombe înlăturăm şi regimul lui ? Oamenilor de rând dictatura lui Cemombe li se pare personală : toată ziua, numai de el se vorbeşte, el e părintele democraţiei, el e cel mai mare patriot mabanghez şi alte minciuni ale cozilor de topor ale imperialismului şi neocolonialismului. Mongo spune „sultanat“, dar în spatele sultanatului se ascunde o clasă întreagă, interese vaste. Eu susţin că un atentat contra lui Cemombe n-ar duce decât la apariţia altor cemombi. Să ne uităm şi în alte ţări şi o să vedem că cemombii triumfă. Trebuie să-i lichidăm ca regim, altfel nu e chip. Am impresia că Abdulla se lasă influenţat fără voie de ramura arabă a familiei sale, atunci când îşi exprimă admiraţia pentru algerienii care...

Discuţia se înfierbântă brusc, prelungindu-se până spre prânz, când gardienii veniră să-i anunţe că s-a terminat „dezinfectarea celulei 7“. Un sfert de oră mai târziu, primele rapoarte începură să zboare prin cod cifrat spre câteva din capitalele lumii, iar după o oră şi jumătate (căci siguranţa statului Mabanga lucra mai încet decât serviciile străine) o informare detailată

parveni prin radio la avionul preşedintelui Jeremiah Cemombe.

Intrând în detalii peste care agenţiile de spionaj străine săriseră plictisite, informarea spunea acelaşi lucru : că în sânul opoziţiei de extremă stânga îşi croieşte drum un curent nou, care se pronunţă pentru un atentat împotriva lui Cemombe.

3

Tibodeba Mxgasi era ferm încredinţat că principala sa preocupare, ca şef al siguranţei mabangheze, trebuie să fie siguranţa lui personală. Primind raportul din mâna unuia dintre piloţii albi ai avionului, aruncă o privire furişă spre fotoliul în care şedea Cemombe, se convinse că acesta nu-i atent, şi hotărî că nu-i bine să-l informeze imediat. Mxgasi ştia că e imprudent să-i comunici şefului vreo veste, chiar favorabilă : trebuie să te întrebi mai întâi în ce stare de spirit îl vei găsi şi cum va reacţiona.

Mic şi gras, generalul se lăsă pe spate în fotoliul lui, îşi întoarse raportul pe pântece, îl propti bine acolo şi îşi încrucişă liniştit mâinile pe deasupra, prefăcându-se că moţăie, judecând vestea pe toate feţele. Nu-l va mustra Cemombe că n-a influenţat destul partidul opoziţiei ? Nu-i va reproşa că a fost prea moale, că-i lasă pe radicali să-şi ridice nasul sau că, dimpotrivă, a fost prea crud şi i-a adus la disperare ? Îl va întreba ce măsuri trebuie luate. Mxgasi ştia că, orice ar sugera, riscă. Să propună o amnistie ? Nu-l va considera Cemombe complicele opozanţilor ? Să propună executarea lor ? Nu-l va bănui că vrea să înăsprească lucrurile, să-i mâne la un atentat ? Nici pentru dictatorii care dorm fără somnifere, vestea că li se pregăteşte

un atentat nu e cea mai roză cu putinţă. Oricâți ai executa, se găseşte întotdeauna un nebun care să scape şi să ajungă unde trebuie : n-a ajuns un grec până la preşedintele Republicii Sud- Africane şi nu i-a făcut seama ? Şi nu-l va bănui Cemombe pe Mxgasi că vrea una ca asta, ca să-i ia locul?

Jeremiah Cemombe, omul aşteptat pe marele aeroport principal Cemombe, îşi pileşte liniştit unghiile şi răsfoieşte ziarele aşezate maldăr pe masa confortabilă din faţa lui. În aer există o tensiune neplăcută. Avionul toarce ca un motan sătul, dar parcă şi în pasul liniştit al motorului se ascunde o primejdie.

Cemombe îşi piaptănă în răstimpuri părul alb de la tâmple : scoate o oglinjoară şi se uită discret peste umăr, să vadă ce fac la spatele său miniştrii şi consilierii aşezaţi în fotoliile „tourist class". Aceştia se ştiu observaţi, dar nu îndrăznesc să privească ceafa şefului şi cu atât mai puţin oglinda lui. Învârtind oglinjoara, Cemombe se opreşte mai mult în dreptul ministrului siguranţei : a adormit sau se face că doarme ? Un mâncău, un leneş, un nesimţit.

4

Chemat la masa preşedintelui, Mxgasi îşi rostogoleşte corpul printre rândurile de fotolii, lovindu-se de ele — moale contra moale ; aerul fierbinte şi umed de deasupra junglei face avionul să se clatine.

Generalul are o figură bonomă, ca la toţi oamenii rotunjori, uniforma stă boţită. N-are în el nimic de conducător, nu e mabanghez, ci străin (din Africa de Sud) şi toate astea fac din el auxiliarul ideal : niciodată un străin — şi încă unul cu aspectul dezarmant al lui Mxgasi — n-ar putea râvni să ia locul conducătorului

suprem în stat. E un tehnician bun, dar a învăţat meseria de la englezi, a fost sergent în poliţia colonială. În plus, numele lui de botez e foarte neobişnuit ; se zice că ar proveni de la un francez, Thibaudet, şi că micul Mxgasi ar avea în vine ceva sânge de alb.

— Ia loc, Tibodeba, ia loc, te rog, spune amabil Cemombe. Îşi propune întotdeauna să fie cât mai omenos cu colaboratorii lui şi nu uită ce şi-a propus decât spre sfârșitul convorbirilor. Ia spune, Tibodeba, ce se aude ?

Mxgasi s-a hotărât să nu-i comunice vestea : să vadă mai întâi în ce toane îl găseşte.

— Domnule preşedinte, totul este în regulă.

— Dragul meu Tibodeba, te-am rugat să nu treci niciodată de-a dreptul la concluzii. Spune faptele şi lasă-mă pe mine să apreciez dacă e în regulă.

— Sir, ideea dumneavoastră cu întârzierea avionului a fost excelentă. Oamenii mei de pe aeroport şi din oraş au studiat reacţiile provocate de întârziere. Au strâns un material informativ de mare valoare. S-a confirmat din nou înalta dumneavoastră popularitate : toate straturile populaţiei sunt sincer îngrijorate de întârziere şi de ruperea legăturilor prin radio. La fiecare sfert de oră radiodifuziunea dă un comunicat, anunțând că preşedintele se află în viaţă, sănătos, că avionul a fost reperat de pe sol, dar că legătura nu s-a restabilit.

— Ce face domnul Samson Tsonga ?

— Sunt fericit să vă anunţ că domnul vicepreşedinte n-a schiţat încă nici un semn de satisfacţie şi cu atât mai puţin...

— Mxgasi îşi drese vocea subţirică, așteptând ca

preşedintele să completeze fraza în locul lui, dar Cemombe asculta impasibil — cu atât mai puţin, urmă generalul, vreo intenţie de a prelua vreo atribuţie sau măcar de a da în numele său vreun mesaj de liniştire.

Numele de botez al vicepreşedintelui — Samson — era o neliniştitoare garanţie de popularitate. Se întâmplase ca revista „True Africa" („Africa adevărată") — o revistă în culori, tipărită în Republica Sud Africană şi specializată în comicsuri pe gustul negrilor, cu eroi care erau o versiune neagră a lui Sherlock Holmes, Philip Marlowe sau Lemy Caution — să publice, ani de zile, un ciclu interminabil de comicsuri având ca personaj principal un Super-Tarzan negru cu numele de Samson, care o iubea şi o salva mereu pe o femeie foarte sexy, aflată sub influenţa vrăjitorilor şi numită Satana. Comicsurile nu erau desene, ci fotografii, iar Samson — mult mai solid decât Johnny Weissmüller şi figurând mereu pe coperta revistei în chiloţi şi papuci galbeni — devenise o figură legendară a Africii : mulţi mabanghezi analfabeţi, care cunoşteau subiectul numai din contemplarea şirului de fotografii însoţite de povestiri orale, erau convinşi că acest Samson e una şi aceeaşi persoană cu vicepreşedintele lor, e un om extrem de puternic, care sare mereu, cu cuţitul lui de oţel englezesc şi sidef, în apărarea preşedintelui Cemombe.

Preşedintele rămase o clipă pe gânduri şi întrebă :

— Alte reacţii s-au mai observat ?

— Sunt fericit să vă anunţ că miniştrii noştri n-au schiţat nici o intenţie, în oraş e linişte, toată lumea aşteaptă la aeroport, afară de domul Granville, care a rămas în casă, a băut până acum trei whisky-uri şi a avut două convorbiri cu Londra, asigurându-și şefii că

n-are nici un rol în întârzierea noastră.

Mxiga aşteptă ca Cemombe să râdă, apoi îşi permise şi el să zâmbească. Preşedintele avea un nas mic, dar mai puţin turtit decât cel al supuşilor săi ; când râdea, nasul aproape că dispărea între încreţiturile şirete ale obrazului. De înălţime mijlocie, abia trecut de 38 de ani, Cemombe îşi vopsea în alb părul de la tâmple şi sprâncenele stufoase, ca să pară mai vârstnic şi mai distins.

— Şi doamna Mary-Lou ce face ?

Figura lui Mxiga redeveni imediat serioasă :

— Prima doamnă (aşa o numea el pe nevasta lui Cemombe, „the first lady", după titulatura neoficială pe care americanii o dau întotdeauna soţiei preşedintelui în funcţie) aşteaptă pe aeroport şi se uită mereu la ceas.

— A băut ceva răcoritoare ?

Subiectul era dinamită. Toţi albii din Africa, din cauza căldurii şi plictiselii, se împrieteneau cu sticla. Mary-Lou era şi ea albă, chiar foarte albă. Mxiga ştia precis câte ginuri băuse doamna Cemombe până la ora aceea, dar ştia şi mai precis ca la cel mai mic reproş din partea lui Jerry (aşa îşi botezase ea soţul) prima doamnă va şti de unde provine informaţia şi îşi va pune în joc farmecele ca să-l convingă pe Cemombe că ministrul lui de siguranţă vrea să-i strice căsnicia, nu din motive politice (lui Cemombe nu-i plăcea ca ea să se amestece în politică), dar din invidie, pentru că doamna general Mxiga îi invidia rochiile.

— Da, răspunse Mxiga într-un târziu, însă numai „Seven-Up“. Fără nimic altceva.

— Alte ştiri ?

Generalul îi susţinu o clipă privirea. Avu senzaţia

că i se înfierbântă chelia. Trebuia să se ţină tare, să nu dezvăluie noutatea, până nu vede în ce ape se scaldă şeful.

— Mai am câteva rapoarte în curs de descifrare, răspunse el vag şi îşi tamponă ţeasta pleşuvă, aplecându-și uşor capul, ca şi când s-ar fi scuzat, dându-i de înţeles lui Cemombe că-şi permite un asemenea gest fizic numai ca să-l scutească de contemplarea unei calviţii asudate.

— Dragă Tibodeba, murmură Cemombe visător, sunt sătul de atâta sânge.

— Vă înţeleg, zise vag Mxiga, nevrând să-l aprobe prea călduros : ştia că introducerile lui Cemombe nu-i dezvăluie până la capăt gândul adevărat şi voia să-şi păstreze o cale de retragere.

— Aş vrea să punem capăt vărsării de sânge, spuse Cemombe pe acelaşi ton visător.

— Şi eu doresc asta, de mult ! zise Mxiga cu însufleţire. Ştiţi că tot ce-am făcut până acum, n-am făcut decât silit de situaţie.

Era răspunsul ideal : dacă şeful se răzgândea, Mxiga n-avea decât să invoce din nou „situaţia", iar dacă dorea sincer o amnistie, însemna că şi el, Mxiga, o dorise de mult.

— Ce-ai zice, întrebă încet Cemombe, dacă am încheia cu vărsarea de sânge ?

— Ar fi minunat, răspunse Mxiga, în caz că lucrul este posibil.

— Şi ce părere ai : e posibil ?

Cemombe lăsă întrebarea să plutească în avion şi începu să-şi pilească unghiile, dându-i de înţeles celuilalt că are ce face, nu se plictiseşte, poate aştepta răspunsul oricât. Mxiga se simţi pus la piciorul zidului :

n-avea încotro, trebuia să-şi spună părerea.

— Domnule preşedinte, zise el, mă puneţi într-o situaţie delicată. Am luat cu tot devotamentul asupra mea executarea unui şir de... executarea unui şir de... măsuri necesare pentru siguranţa statului şi am legat numele meu de această executare. Dacă însă trecem la un regim mai blând, la o schimbare a liniei, înseamnă că trebuie schimbat şi omul : iar omul, se consideră, sunt eu. Deci, dacă v-aş propune nu o îmblânzire, ci o înăsprire, aţi putea să mă bănuiţi că vreau să-mi justific postul...

— Lasă introducerile, zâmbi Cemombe patern, doar ne cunoaştem de atâția ani : ştii că niciodată nu te voi lăsa să cazi.

— Toate loviturile de stat din ultima vreme, în Africa ca şi pe alte continente, au fost puse la cale de miniştrii armatei sau ai siguranţei. Cum la noi dumneavoastră sunteți ministrul armatei, persoana cea mai periculoasă din stat am rămas eu.

Cemombe aşeză încet pila pe masă şi zâmbi fără să răspundă.

— Dar ştiţi prea bine că nu sunt decât un tehnician limitat, că n-aş putea prelua niciodată conducerea politică : n-am priceperea, anvergura, studiile, talentul dumneavoastră oratoric. Sunt un executant, atâta tot.

Cemombe se încruntă brusc :

— Treci la concluzii !

— Mi-aţi spus că concluziile le trageţi dumneavoastră. Eu să vă prezint numai faptele.

Cemombe înlătură obiecţia cu o simplă încruntare a sprâncenelor sale stufoase, fiecare din ele deasă, mare, aspră şi albă ca o perie de dinţi.

— Concluziile le trageţi dumneavoastră, zise

Mxiga, hotărându-se să trântească pe masă cartea supremă. Un raport venit adineauri arată însă că opoziţia s-a hotărât să păşească pe drumul crimelor. Prinţul Mongo vrea să pună la cale un atentat împotriva dumneavoastră.

Îi relată amănunţit preşedintelui discuţia ce avusese loc în celula numărul opt. Cemombe îi ceru numeroase amănunte suplimentare şi Mxiga le dădu repede şi fără să clipească : unde nu ştia, inventa. Proceda astfel de mulţi ani : preşedintele trebuia să-l creadă suprainformat ; oricum, clienţii lui obişnuiţi din aresturi n-aveau cum să-l contrazică. Niciodată preşedintele nu-l prinsese cu vreun răspuns inexact : rectificările le făcea numai prin vieţi, lichidând repede şi discret orice altă versiune.

Vinele de pe tâmpla lui Cemombe erau umflate : nu simţea urmă de frică ; numai mânie.

— Asasinii ! zise el căznindu-se să rămână calm. O ţară înapoiată : numai asta se pricep, să taie şi să spânzure, să omoare ! Mai departe nu-i duce mintea. O să-i lichidăm pe toţi, şi în cea mai mare viteză.

— Îi punem să fugă de sub escortă ?

— O să hotărâm imediat, murmură Cemombe. Spune-mi însă mai întâi : pe ce cale s-au hotărât să mă ucidă ?

Mxiga nu putea admite că nu ştie.

— Au vrut la început otrava, dar şi-au dat seama că n-au nici o nădejde de izbândă, zise şeful siguranţei. Sunteți mult prea bine păzit. Până la urmă au ajuns la soluţia banală a americanilor : o carabină cu bătaie lungă.

— Ha, ha ! explodă Cemombe zgomotos, acoperind zgomotul avionului şi făcându-și miniştrii să

tresară. O carabină ! Când noi, de ani de zile, am curăţat toate spaţiile neclare, avem păzite toate ferestrele şi traseele pe unde trec, am dat o grămadă de bani pe limuzinele blindate... Aeroportul e păzit ? întrebă el brusc.

— Fără discuţie ! exclamă prompt Mxiga, arătându-și dinţii de porţelan într-un zâmbet larg liniştitor.

Puţin jenat, Cemombe schimbă vorba :

— Uite ce-o să facem, spuse el. Notează-ţi, te rog...

De câte ori voia să-l pună pe Mxiga într-o situaţie de inferioritate, îl silea să-şi ia note. Fostul sergent britanic scria greu şi încet, iar fostul avocat, urmărindu-i de-a-ndoaselea însemnările, îi semnala câteodată greşelile.

— Mai avem benzină să întârziem o oră ? întrebă Cemombe.

— Şi două, zise Mxiga.

— Uite ce-o să facem. Notează-ţi. Punem capăt vărsării de sânge. Dăm o proclamaţie către popor, că urmărim pacificarea internă şi că suntem dureros surprinşi de crima care a avut loc în absenţa noastră.

— Care crimă ? întrebă Mxiga.

— Notează-ţi şi nu întrerupe. Întârzierea avionului şi ruperea legăturilor radio nu se datorează prietenilor noştri britanici, cum greşit s-a zvonit, ci uneltirilor opoziţiei, care l-a cumpărat pe un tehnician din echipaj. Aflând acest fapt, domnul vicepreşedinte Samson Tsonga a ordonat executarea imediată a tuturor opozanţilor deţinuţi la Piccadilly Circus. Măsura lui era dictată de devotamentul ce ni-l poartă, dar noi am fost adânc îndureraţi de atâta vărsare de sânge.

Noi tocmai eram preocupaţi de găsirea unor căi de pacificare şi mărire a unităţii interne. Noi tocmai meditam la cooptarea în guvern, ca ministru fără portofoliu, a prinţului Mongo.

În ciuda ideii sale fixe de a avea un partid, îl preţuiam pe plan personal, drept un om cult, bogat, influent, şi doream să-l atragem de partea noastră! Noi bănuim că domnul Samson, practicând cultul forţei brute, a ţinut să-l înlăture din cale pe prinţ ; se temea că acesta, sosit în guvern, va ajunge să-l eclipseze. Suntem adânc mâhniți de faptul că —tocmai când ne întorceam dintr-o vizită adânc paşnică — am găsit în ţară un morman de cadavre. Notează, te rog, mai repede. Ţi-am mai spus că, în loc să scrii până la capăt cadavre, e destul să faci o cruce. Noi suntem ferm decişi să punem capăt acestor metode. Ne-am hotărât să-l tragem la răspundere pe domnul Samson, să dăm un exemplu, să organizăm un proces public, de la care sperăm că nu se va sustrage. Noi am luat măsuri excepţionale de păzire a lui, ca să nu fugă de sub escortă sau să nu se spânzure în celulă. Noi ordonăm să se ridice un monument în amintirea adversarului nostru politic cinstit şi patriot, prinţul Mongo, şi îl numim ministru post-mortem al guvernului nostru. Noi sperăm că, o dată cu moartea tuturor conducătorilor opoziţiei, în Mabanga se va înstăpâni o eră a păcii şi democraţiei. Întrebări !

— Deci, până într-o oră, toţi pensionarii lui Piccadilly Circus trebuie să fie morţi.

— Dumneata eşti tehnicianul, las la aprecierea dumitale dacă nu e mai bine să-i adăugăm şi pe paznici.

— Deci şi paznicii, zise Mxiga tehnic, ca să nu

complicăm chestiunea. Şi directorul închisorii ?

— Directorul nu, răspunse Cemombe. E plătit de englezi, şi ei ştiu că eu ştiu. S-ar putea să se supere. Lasă-l în viaţă, că tot nu vorbeşte el fără aprobarea englezilor. La nevoie, avem vreme să-l liniştim mai târziu. Alte întrebări ?

— Cine dă ordinul ? Vreau să spun, din punct de vedere tehnic. Avem două posibilităţi : ori declarăm că s-a restabilit comunicaţia radio şi îi transmitem domnului vicepreşedinte Samson ordinul oficial de a-i executa pe toţi — urmând ca mai târziu să negăm minciuna lui sfruntată, cum că ar fi primit ordin de la dumneavoastră — ori transmit pe cale discretă un ordin direct adjunctului meu.

— Ce cale preferi ? întrebă Cemombe.

— Prin Samson, zise iute Mxiga. Ar fi o lucrare mai frumos executată, mai multă acurateţă : am putea aranja ca lumea să-l vadă pe aeroport dând ordine, n-ar mai fi nevoie să fabricăm pe urmă dovezi cum că el a dat ordinul.

Cuvântul *fabricăm* îl surprinse neplăcut pe Cemombe. Văzând încreţiturile de dezaprobare de pe chipul lui, grăsunul se grăbi să adauge :

— N-ar exista nici un risc, l-am aresta înainte de-a apuca să dezmintă că el ar fi dat ordinul.

— Dacă putem sa-l arestăm înainte, ce rost mai are toată complicaţia ? Dai dumneata direct ordinul şi gata.

Mxiga înclină din cap : nu putea să spună că nu-i convine să dea el ordinul. Ar fi preferat ca anturajul imediat să ştie că Samson poruncise personal execuţia : şi aşa, ceilalţi miniştri se temeau mereu că şeful siguranţei pune la cale tot felul de manevre contra lor.

Dar Mxiga nu putea să-i spună asta lui Cemombe : preşedintele nu trebuia să bănuie că generalul are alte temeri decât cele pentru siguranţa statului în general şi pentru viaţa lui Cemombe în particular. Oricum, istoria o scria Cemombe şi Mxiga era în mâinile lui.

— Mai rămâne un amănunt, zise Cemombe. Teoria atentatelor spune că e suficient ca un singur om dintre duşmani să scape, sau chiar un nebun izolat şi...

Mxiga ascultă respectuos până şi pauza făcută de şeful său. Răspunse pe un ton modest şi precis, de expert :

— Tehnica mondială cea mai modernă ne arată că, în toate ţările civilizate, asasinarea preşedinţilor cere organizare şi nu poate fi opera unui izolat. Cărţile specialiştilor americani despre asasinarea preşedintelui Kennedy — exceptând, desigur, raportul oficial al comisiei Warren — arată că Lee Oswald nu putea proceda de unul singur. Dovadă supremă este că toţi atentatorii au fost omorâți înainte ca vreo anchetă să fi putut stabili cine le-a dat ordinul : ucigaşul lui Lincoln, ucigaşul lui Barthou, cel al lui Kennedy au fost omorâți pe loc sau puţină vreme mai apoi, de către „cetăţeni revoltaţi". Chiar şi grecul care l-a ucis pe preşedintele sud-african era legat de o organizaţie. Chiar faptul că adesea e vorba de un atentator străin arată că s-a făcut o selecţionare premeditată, ca protestul naţional să se descarce în afară, pe străini, în altă direcţie decât cea reală.

Îl privi cu oarecare jenă pe preşedinte, tuşi uşor şi adăugă :

— De altfel, cazul sud-african este mai curând o excepţie. De regulă nu sunt asasinaţi cei duri, ci cei liberali (se ferea să folosească vorbe ca „dictatori" şi

„democraţi", dar expresia „duri" i se păru prea vagă). Nu sunt asasinaţi cei de dreapta, ci cei de stânga. Hitler, Mussolini, oamenii cei mai duri ai secolului n-au putut fi răpuşi prin atentat. Însă unul ca şeful partidului socialist japonez, partid de stânga, a putut fi ucis chiar în timp ce vorbea de la tribună. Un singur glonte ajunge, dar acest singur glonte e opera unei organizări, a unor specialişti. Atâta vreme cât tehnica mondială va rămâne în această fază, siguranţa persoanei dumneavoastră va fi pentru mine o sarcină grea, dar nu imposibilă, o sarcină de care este o onoare şi o plăcere să mă achit.

— Hai, termină, zise Cemombe, discursurile nu te prind. Treci la treabă.

Sprijinindu-se de masă, Mxiga se ridică, îşi netezi uniforma boţită şi, apucând solid clanţa, se duse în cabina de comandă a avionului, să transmită ordinul de execuţie.

5

Întrebându-se în fiecare clipă dacă nu cumva tocmai atunci prinţul Mongo îşi dă ultima suflare, Cemombe răsfoieşte maldărul de ziare de pe masă.

Avionul Beechcraft (un dar de la R.A.A.) toarce liniştit, dar Cemombe simte tensiunea din aer şi se străduie să se concentreze asupra lecturii, mai ales la pasajele însemnate cu roşu.

Ziarele cele mai importante din lume i-au fost pregătite de către Primul Consilier pentru problemele de Presă. Titlul înalt al acestuia este lesne explicabil : e omul care înmânează preşedintelui personal, fără nici un alt intermediar, ziarele de interes pentru Cemombe. Sunt ziare pe care Al Doilea Consilier pentru

problemele de Presă a însemnat cu roşu pasajele ce se referă la preşedintele Cemombe, pasaje semnalate de un Al Treilea Consilier, pe baza lecturilor făcute de omul cu leafa şi gradul cel mai mic, consilierul patru. Mucaliţii spun că acesta din urmă ar fi singurul dintre ei care ştie carte. De fapt, e singurul care citeşte ziarele : deşi e vorba de o necesitate profesională inevitabilă, ceilalţi îl privesc chiorâș, îl declară un om influenţabil, înrâurit de ziarele străinătăţii. Fireşte, consilierul patru e o slujbă în care s-au succedat mai mulţi oameni, pe când postul de unu, doi şi trei e în general stabil, mai ales de când ultimul consilier doi a avut un mic accident inexplicabil.

Treaba celor patru consilieri — lectura, însemnarea şi înmânarea ziarelor şi a extraselor din traduceri (Cemombe nu citeşte decât în englezeşte şi portugheză) — e numai în aparenţă o muncă pur tehnică. E o misiune destul de complicată, din cauză că mai toate ziarele occidentale îl înjură pe Cemombe drept dictator, cele de extremă stângă îl declară mercenar al colonialiştilor, iar câteva publicaţii africane l-au atacat drept „clownul ce caricaturizează în persoana lui ideea de negritudine". Cemombe e destul de rezistent la insulte, dar o dată un articol din revista „L'Afrique indépendente", cu titlul „Zilele regimului lui Cemombe sunt numărate", i-a provocat un acces vecin cu isteria.

Având penibila sarcină de a sublinia toate aceste calomnii şi ameninţări, vechiul consilier doi a încercat să se desolidarizeze de ele, punând pe margine semne de exclamaţie şi revoltă, cam aşa :

?!!?

şi mici comentarii, în genul :

„s-o creadă ei !“
„ticăloşii !“
„tâmpiții !“
până când într-o zi Cemombe a exclamat, pe drept cuvânt scos din sărite :

— Cine-i imbecilul care-mi mâzgălește ziarele ?

Din toată familia, a scăpat cu bine numai cumnatul imbecilului, care era văr al Primului Consilier. Noul consilier doi s-a ferit să mai facă vreun semn, în afara sublinierilor de serviciu, până când într-o zi Cemombe a întrebat, pe drept cuvânt :

— Cine naiba subliniază calomniile astea cu atâta satisfacţie răutăcioasă ?

Cel de al treilea consilier doi a încercat să iasă din încurcătură cumpărându-și un stilou extrem de fin, cu cerneală roşie, şi punând cuvintele buclucaşe în ghilimele, ca să scoată în evidenţă faptul că e vorba de părerile altora şi nu ale lui. După toaleta făcută de el, ştirile care cădeau în mâna lui Cemombe arătau cam aşa :

Diplomaţii occidentali sunt de părere că „dictatorul" Cemombe se află în „primejdie". Regimul său „de dictatură personală", partidul său „rasist" şi „naţionalist", de „asmuţire a urii contra albilor" şi de „duşmănie faţă de ţările africane" „înconjurătoare" este pe cale să ia „sfârșit". „Mabanghezii" „patrioţi" „îşi strâng rândurile" pentru a întemeia „un partid" „cu adevărat" „democratic" care să-l „răstoarne" de la postul sau de „factotum" pe ultrapotentul „dictator" al Mabangăi.

Găsind ştirile cu neputinţă de străbătut şi totuşi

apreciind zelul autorului de ghilimele, Cemombe îl numise Supraveghetor Principal al benzii automate de transportat bagaje de la Aeroportul Principal Cemombe — o funcţie relativ uşoară, pentru că banda nu exista încă, urmând a fi instalată, peste vreo trei ani — şi desenase personal — cu mâna lui — un model al felului cum dorea să-i fie făcute sublinierile : o linie groasă şi roşie la un centimetru de marginea ştirii — şi atâta tot.

Cei trei consilieri vechi, plus cel nou găsiră că ideea este — cităm — „excelentă", „surprinzătoare", „profundă" şi „binevenită". Cemombe era scârbit de complimente : îi detesta pe linguşitori, îi detesta sincer, aproape la fel de mult ca pe cei ce refuzau să-l linguşească. Avu însă satisfacţia că s-a stabilit o regulă, o rutină a muncii. Ideea cea mai scumpă pentru el era stabilitatea : făcuse studii de drept în Anglia şi stabilitatea era singurul lucru pe care-l admira sincer la englezi.

Îi plăcea oarecum şi sistemul lor, faptul că pe teritoriul insular recurgeau rar la violenţă şi represiuni ; era sincer mâhnit când se vedea nevoit să-şi calce pe inimă şi să spânzure câte un adversar politic. Se considera om cultivat, rafinat, iubitor de artă, fin filozof ; singurul său defect, după părerea lui, stătea în faptul că se născuse mabanghez, că prezida un popor încă neformat, care azi te ridica în slăvi şi mâine, la cine ştie ce toană, te-ar fi spintecat : „Trebuie să fiu demagog, spunea el plin de regret, să rostesc cuvinte de duh, care pot înflăcăra imaginaţia jucăuşă a africanilor. Aş prefera să ţin cuvântări sobre şi tradiţionale, dar am de-a face cu nişte copii. Leslie Maroboa era un om de mare cultură, un poet din cei mai mari pe care i-a avut ţara mea. Îşi închipuia că

naţiunea se poate conduce singură şi ce s-a ales din el ? I-a fost smulsă limba, numai pentru că recitase un poem contra mea. Ca să nu se mai chinuiască, a trebuit să ordon executarea lui. Între el şi mine, cine a avut dreptate ? Am căutat să-l feresc, dar fanaticii mi-au luat-o înainte."

Îi ridicase lui Maroboa o statuie şi, în fiecare an, la aniversarea morţii lui, mergea la monument şi rostea în gând versuri din „Floarea şi soarele", una din cele mai frumoase poezii ale fostului său adversar. Îi dispreţuia pe cei din jurul lui, în cap cu şeful siguranţei ; ştia că sunt toţi nişte intriganţi mărunţi, un fel de curteni periferici, şi îi promova cu regret, fiind vorba de singurul fel de oameni ale căror mecanisme şi reacţii le putea prevedea şi stăpâni perfect; îi muta dintr-un loc într-altul, ca să nu-şi poată forma propriul lor fief, să depindă de el şi de sprijinul lui, ațâța rivalităţile dintre ei, înălțând ba pe unul, ba pe altul, pentru a provoca un „echilibru al puterii" de pe urma căruia era singurul beneficiar ; ura aceste veşnice schimbări — el, amatorul de stabilitate şi tradiţie de tip britanic — spunându-și însă că numai această stare de necontenit provizorat poate duce la permanenţa persoanei lui. Iar el îi era necesar ţării ca singurul lucid, singurul care îşi dădea seama că mai trebuie cel puţin o sută de ani până la democraţie şi că, până atunci, nu poate exista progres decât inculcându-le compatrioţilor săi un sentiment al ierarhiei, al supunerii ; toate popoarele trecuseră pe aci, altfel nu se putea, iar mopsul de lângă el, bestia de Mxgasi, care-i tortura pe anchetaţi, era, fără să ştie, un instrument al ierarhiei. Fără asta, naivi cum erau, mabanghezii ar fi sucombat în faţa propagandei comuniste, ţara ar fi căzut pradă

unor convulsii. Cemombe nu avea încredere nici în englezi (îl ţinuseră în lagăr, vreme de un an, ca avocat al partidului care cerea independenţă) şi cu atât mai puţin se încredea în americani ; nu exista ţară, forţă politică sau program în care să creadă, fiind perfect conştient că numai şi numai la el stă salvarea. Minciunile debitate în presa mondială pe seama lui — cum că ar fi un satrap care îşi impune voinţa până în cele mai mici amănunte şi nesocoteşte orice alte păreri sau interese, sortind distrugerii pe toţi adversarii săi politici — îi stârneau un zâmbet blând şi blazat: erau prostii explicabile la oameni care nu pricepeau nimic din spiritul şi necesităţile africane. Îl scoteau din minţi numai atacurile ziarelor africane, pentru că el era un partizan al unităţii negre (avea o schemă a lui de realizare a unităţii, iar ceilalţi, încercând să impună alte scheme, încercau de fapt să spargă unitatea, ceea ce ei spuneau despre el). Atacurile şi insultele îl siliseră să caute fără voie o izolare a Mabangăi, ca la urechile poporului său să nu ajungă bârfelile vecinilor ; ca să motiveze izolarea, îi prezenta pe ceilalţi ca agenţi ai unor ţări neafricane (lucru pe care uneori îl şi credea sincer) tot astfel cum vecinii săi îl etichetau drept agent al trustului R.A.A., fără să ştie cât de ascuţită luptă ducea el de fapt contra trustului, lăsându-l nenaţionalizat numai pentru că era singura putere serioasă într-o ţară slab administrată şi slab dezvoltată.

Ceea ce am înşirat aci pe scurt, Cemombe repeta zilnic, dar vreme de ore : când îi intra cineva în birou, preşedintele aluneca pe nesimţite de la obiectul întrevederii la monoloage interminabile şi dialoguri cu duşmani imaginari, umbla de-a lungul şi de-a latul fastuosului mobilier de bambu, justificându-și acţiunile

până în cele mai mici amănunte. După o explozie de câteva ore urma destinderea : îşi mângâia banjo-ul, începea să zâmbească, să converseze despre flori şi artă, mărturisind că el, în sufletul lui, nu-i un om politic şi că ar ceda puterea cu mare plăcere, retrăgându-se cu o rentă modestă şi cu Mary-Lou undeva în suburbiile Londrei, departe de zbuciumul tropicelor. Blonda Mary-Lou era pentru el o parte a profilului său de om cultivat şi bine crescut, care ştie să fumeze o pipă, să joace golf, să călărească, şi care printr-o inexplicabilă încurcătură a ajuns marele vinovat pentru cruzimile banale ale africanilor.

Gândurile, rumegate la nesfârșit, se încrucişau acum cu zgomotul bine uns al avionului primit cadou, cu literele pamfletelor contemplate de un ochi distrat, când, la o comandă invizibilă a minţii, sprâncenele lui Cemombe se înălţară incredul şi rămaseră aşa, ridicate. Un tremur nervos îi agita mâna stângă împodobită cu un solitar.

Se lăsă pe spate în fotoliul avionului, răsuflând adânc. Cu o putere nouă, îşi căută în buzunarul de la piept ochelarii. Aveau numai o jumătate de dioptrie, nu folosea ochelarii decât în momentele de oboseală şi numai când nu era văzut de nimeni : acum însă, nu voia să scape nici un cuvânt din articolul scurt ce-i stătea în faţă şi în care îşi citea sentinţa de moarte.

Nici unul din actorii dramei nu bănuie ce va urma : prinţul Mongo dormitează în celulă pe patul lui personal, fără să ştie că a fost condamnat la moarte. Spionul-şef James Granville (care oficial nu era decât şeful unei firme de import-export) se pune plictisit la volanul Willys-ului său, să plece la aeroport, informat că Cemombe va sosi curând, iar Mxgasi, cu toate

riscurile interceptării, vorbeşte fără cifru cu Jonathan Gumma, adjunctul său, fără să-i treacă prin minte că ordinele pe care le transmite vor aduce destituirea, încarcerarea şi, până la urmă, pieirea ajutorului său ; în sfârșit, operatorii albi şi negri ai camerelor de televiziune, mestecând indiferenţi gumă, recapitulează toate unghiurile — planul general al aeroportului, traveling de-a lungul companiei de onoare, prim-planuri cu figura lui Cemombe, din faţă, profil şi trei sferturi, coborând din avion, salutându-și adoratorii, sărutându-l de două ori, pe fiecare obraz, pe Samson Tsonga, sărutându-i o dată (pe câte un singur obraz) pe miniştri, îmbrățișându-i (fără sărutare) pe conducătorii Ligii, strângând (fără îmbrăţişare) mâinile celorlalţi, afectuos şi cu două mâini mâinile compatrioţilor (avea obiceiul să întindă mâna dreaptă, iar cu stânga să apuce de cot braţul celuilalt, într-un gest fratern) şi cu câte o singură mână şi o plecăciune scurtă şi sobră mâinile diplomaţilor. Pe Mary-Lou o îmbrăţişa scurt : în ocaziile oficiale nu o săruta şi nu cânta din banjo. În sfârșit, îl va săruta scurt pe un copil fotogenic, dezinfectat dinainte de ofiţerii siguranţei. Toate aceste gesturi, ştiute dinainte, erau captate întotdeauna de operatorii jurnalelor cinematografice şi ai televiziunii. Nimeni n-are habar că de data aceasta întreg programul va fi ratat.

Mxgasi s-a gândit că executarea opozanţilor ar fi un act imprudent, înainte de a se asigura că marele Samson se află în păstrare la loc sigur. Întâi să-l aibă la mână şi pe urmă va fi simplu să afirme că vicepremierul a dat ordinul de execuţie.

— Gumma, zice el distinct, mă auzi ?

— Perfect.

— Samson trebuie îndepărtat de la aeroport şi ţinut la loc sigur până la noi ordine. Să nu se observe că l-ai arestat. Să nu se ştie unde e. Ai înţeles ?

— N-am înţeles nimic, zbârnâie pe undă vocea lui Gumma.

— Ce n-ai înţeles ?

— Îl arestăm pentru totdeauna ? Sau trebuie să-i dau vreo explicaţie ?

Întrebarea este logică. Dacă soarta lui Samson este definitiv pecetluită, explicaţiile sunt inutile. Dacă însă Cemombe se răzgândește... Dar la asemenea grad, când îl arestezi pe propriul tău vicepreşedinte, nu mai există răzgândire.

— Dragă Gumma, zice el, trebuie să fii supradiscret. Îi şopteşti că avionul prezidenţial s-a prăbuşit nu departe de capitală, că premierul, aflat între viaţă şi moarte, vrea să-i spună câteva cuvinte şi să-i încredinţeze personal conducerea statului. Orice om, când află că bătrânul său şef e pe moarte, are o asemenea bucurie încât uită imediat de prudenţă. Îi spui că ar fi bine să-şi ia cu el şi o gardă personală — numai că pregăteşti tu dinainte garda. Cam asta e tot. Se înţelege că eşti acoperit.

Relaţiile dintre Gumma şi Mxgasi, ca şi ale acestuia cu Cemombe, se bazează pe puterea cuvântului dat, nu cer dovezi şi acoperire, sunt simple şi ferme ca relaţiile dintre negustorii de aur, brokerii de la curse sau contrabandiştii internaţionali : un simplu „l-am cumpărat" spus la telefon e mai sfânt şi angajează omul mai mult decât zece acte de vânzare-cumpărare, cu timbre şi cu ştampile. Negustorii de acest tip, care fac afaceri o viaţă întreagă pe baza unui simplu cuvânt spus la telefon, ştiu că toate

combinaţiile lor — oricât de ilegale — depind de o reputaţie nepătată în cercul complicilor şi specialiştilor ; în acest cerc îngust, ei onorează orice „da“ sau „nu" cu o cinste absolută şi nu-şi neagă cuvântul, nu-şi trag chiulul — decât poate o singură dată în viaţă, dar atunci îşi fac bagajele şi se pregătesc să plece în altă ţară sau, mai sigur, pe alt continent.

În interiorul siguranţei mabangheze existau aceleaşi relaţii de cinste şi încredere absolută : fiecare se ştia acoperit de superiorul său, nu exista „unde-i ordinul scris ?“ sau „i-am spus cu totul altceva, şi nu m-a înţeles bine“ ; membrii vastului aparat se serveau reciproc cu multă generozitate ; când unul voia să lichideze ceva adversari prin ţinutul său natal, celălalt nu-i făcea greutăţi, ştiind că în curând îi va veni şi lui rândul să pună ochii pe vreo fată şi să dorească înlăturarea din cale a părinţilor. Erau imuni la birocratismul existent în alte sectoare ale mecanismului statal : întâi împuşcau şi pe urmă se îngrijeau de restul formelor.

Arestarea unui ministru însă, şi încă a unui vicepreşedinte, este o treabă de înaltă calificare şi măiestrie, cam ce era pentru un ceasornicar medieval realizarea unui orologiu public cu statuete de sfinţi care se învârtesc la oră fixă prin turn în văzul lumii, sau pentru un dentist de azi o proteză de pus în gura unei cântăreţe de televiziune, o lucrare de înaltă gingăşie şi şurubărie de pe urma căreia un ofiţer superior de siguranţă nu mai rămâne cum a fost înainte : ori se pomeneşte cu câteva grade mai înalt, ori cu un cap mai scurt. Nu există, în asemenea cazuri, să spui „mai vedem noi, mâine-poimâine“ sau „n-am înţeles bine“ sau „am uitat" : ori treci la executare în momentul

următor, ori, dimpotrivă, îl avertizezi pe Samson şi treci de partea lui. Iar Samson, o dată avertizat, nu mai poate rămâne vice-premierul devotat care a fost: ori, ca să se apere, porneşte la descăunarea lui Cemombe, la comanda trupelor de pe aeroport şi îi arestează pe toţi cei ce coboară din avion, ori, dimpotrivă, îşi afirmă fidelitatea faţă de Cemombe, nu crede nimic din spusele lui Gumma şi pune ca acesta să fie arestat.

Treaba era mult mai complicată, pe Gumma începea să-l doară capul de atâtea posibilităţi. Se hotărî să fie cinstit, adică să execute ordinele. Vorbise dintr-o odaie pitică a radiodifuziunii, înconjurat de limonăzi, de țânțari şi, pe coridoarele şi în camerele din jur, de vreo patruzeci de ofiţeri în uniformă şi în civil, care îi blocaseră pe speakerii şi reporteraşii radioului prin birourile lor.

La încheierea convorbirii, Gumma, scărpinându-se la piciorul stâng, se întreba uluit de unde are clădirea radio-ului atâția țânțari : de obicei te atacau noaptea, dar nu ziua în amiaza mare. După ce se frecă până ce pielea lăsă să-i scape sânge, Jonathan Gumma îi făcu un semn ofiţerului din suita sa responsabil cu purtarea sticlei de „rye“ — semnul indica trei degete — iar ofiţerul, imediat, într-un pahar apărut ca prin minune, îi turnă whisky-ul, străduindu-se să evite tremurul de îngrijorare al mâinii. Gumma nu-i cerea niciodată mai puţin de trei degete sau mai mult decât mâna întreagă : cinci degete însemna chef mare, patru degete însemna amărăciune de înecat în secărică, dar trei degete era de obicei preludiul unei acţiuni pretinzând curaj.

Douăzeci de minute mai târziu, în uniformă de gală, pe aeroport îşi făcea reapariţia micul Jonathan

Gumma. (Generalul Mxgasi, mic de statură, nu putea suferi în subordinea sa oameni înalţi, pe când Cemombe, dimpotrivă, îşi compensa statura mai curând scundă prin plăcerea de a avea în jur câțiva găligani, stupizi pe cât erau de mari, pe care-i domina cu o simplă mişcare a sprâncenelor albe.) Gumma îşi vârâse în gură, dintr-o dată, vreo cincisprezece Sen— bomboanele minuscule care înlătură mirosul din gură — şi acum se înclină în faţa lui Samson cu o plecăciune adâncă, spunându-i că are de făcut o comunicare urgentă.

— Ce s-a întâmplat ? întrebă colosul.

Cu o privire de jenă aruncată în jur, Gumma îl făcu să înţeleagă că nu-i poate vorbi cu atâta lume de faţă.

Samson, din instinct, nu voia să părăsească teritoriul aeroportului : aici era, în văzul tuturor, omul cel mai important din câți îl aşteaptă pe Cemombe. O plecare ar fi însemnat că se întâmplă ceva, ar fi fost speculată de presa străină. Îi făcu semn lui Gumma să-i vorbească la ureche, apoi, dându-și seama de diferenţa de înălţime, îşi aplecă la maximum torsul atletic.

— N-ar fi bine să comunicăm imediat accidentul ? întrebă la urmă Samson, căznindu-se să prefacă în şoaptă vocea sa de bariton gigant.

Gumma se încruntă uşor şi Samson înţelese că s-ar instaura, măcar pentru câteva ore, o stare de criză ; e mai bine să-i pună pe toţi în faţa faptului împlinit : Cemombe a murit sau se află în stare gravă şi i-a predat lui, lui Samson, puterea.

Zece minute mai târziu, într-un super Cadillac, vicepremierul Samson se îndrepta spre „locul dezastrului", fără să bănuie că de fapt se afla sub stare

de arest şi că e vorba de locul propriului său dezastru.

6

Şoseaua e neasfaltată, dar bine întreţinută : pământ roşu, gropi puţine, praf aproape de loc. E foarte largă, iar şoferul, din când în când, ca să se mai amuze, face ocoluri bruşte în jurul unor gropi imaginare : la 70—80 de mile pe oră, buclele lui, pline de fantezie ca un dans negru, fac din drumul simplu o adevărată aventură. Pe margine, palmieri înalţi în vârful cărora stă cocoţat câte un amator de „gin Mabanga“ : ciopleşte vârful uriaşului copac, colectează, în 24 de ore, un lichid gros şi aromat pe care îl va distila cu procedee moştenite din bătrâni, alcoolul fiind o tradiţie internaţională în care elementele de specific local sunt numai ceea ce se distilează şi cum se distilează, rezultatul final fiind cam acelaşi peste tot, din Brooklyn până în Mabanga.

Cu cât se apropia de locul dezastrului, Samson, văzând plantoanele postate pe margine, devenea tot mai vesel, iar Gumma tot mai trist.

— Mâine, îşi spunea Gumma, s-ar putea să se împace între ei şi cine o să fie de vină că l-am arestat ? Eu ! Doar n-o să ia Mxiga vina asupra lui ! Se ceartă între ei şi până la urmă plătesc ăia micii.

Gumma era ruşinos :

— Şi cum să-i spun că e arestat ? Zău, nu mi se pune gura. Am mai arestat miniştri, dar e primul vicepremier din viaţa mea. Să-i spun că îl ţinem deţinut în vilă în propriul său interes ? Atunci de ce l-am minţit că preşedintele e pe moarte ? Nu, nu, o să treacă anii şi n-o să mă ierte niciodată.

Cu viteza uşor micşorată, traversau acum un

luminiş ceva mai populat : pe pămîntul roşu ca sângele se odihneau nişte colibe de trestie galbenă. Doi-trei bărbaţi voinici stăteau comod în şezlonguri întinse în faţa bordeielor, iar mai departe câteva femei, cu copiii legaţi în spinare, băteau meiul în piuliţe lungi, icnind şi clătinându-și violent sânii bruni şi lunguieţi.

Gumma simţi cum un val de sânge flutură peste ochii lui uşor înceţoşaţi de aburul scotch-ului. Îi era ruşine să-i spună lui Samson că l-a arestat. Era foarte timid cu persoane de rangul lui Samson.

— Pur şi simplu nu mi se pune gura să-l anunţ că e arestat. Zău dacă nu mi-e mai uşor să-l împuşc.

O femeie, văzând în Cadillac-ul deschis torsul masiv al vicepreşedintelui (nu îl cunoştea, dar vorbea pentru el limuzina şi statura superbă) îşi legănă mâna în semn de salut, fluturându-și involuntar sânii cu mari peceţi roşii. Gumma simţi din nou valul fierbinte de peste ochi şi strânse uşor tocul revolverului Luger. Îi era ruşine să-i spună lui Samson că l-a arestat.

7

Era o revistă americană, groasă, lucioasă şi frumos ilustrată. Îi cădea prima oară în mână : de obicei nu citea articolele de popularizare a ştiinţei. Dintr-un lung articol despre posibilităţile de dezvoltare a ştiinţei în Africa, consilierii îi însemnaseră un pasaj scurt care îl privea. Dar, atras de ilustraţiile neobişnuite, Cemombe răsfoise revista mai departe.

Acum citea atent, rând cu rând, cuvânt cu cuvânt, un reportaj de vulgarizare ştiinţifică — un reportaj poate banal pentru milioane de cititori, dar pentru el mai rău decât o răscoală. Avu brusc senzaţia că în avion e frig, că instalaţiile de aer condiţionat aparţin

unui frigider.

Nu mai aşteptă să citească sfârșitul articolului. S-ar fi sculat în picioare, dar era ca paralizat.

— Cheamă-l pe Mxigasi, îi porunci el stewardesei sale particulare.

— Vorbeşte cu Kilimbadjaja.

— Spune-i să întrerupă imediat convorbirea, spune-i că revoc toate ordinele.

În aceeaşi clipă, Mxiga se ivi în uşa cabinei, cu uniforma descheiată mai mototolită decât oricând, extrem de vesel :

— Sir, declamă el mulţumit, totul e în regulă, totul se va face întocmai.

— Anulează tot programul !

Figura lui Mxiga se boţi mai rău decât uniforma :

— Bine, dar...

— Imediat ! ţipă Cemombe. Anulează totul. Răspunzi cu viaţa.

Mxiga nu aşteptă să i se repete. Ameninţările lui Cemombe erau distribuite cu parcimonie — nu-l ameninţa cu viaţa decât o dată la două-trei luni — şi trebuiau tratate cu maximum de seriozitate. Grăsunul se precipită îndărăt în cabina piloţilor.

8

Cemombe îi făcu semn stewardesei, o negresă tânără şi trasă prin inel :

— Trimite-i imediat la mine pe toţi consilierii de presă.

Pe urmă îmi aduci un whisky cu sifon şi gheaţă, plus o bănuială de lămâie.

Cu excepţia Consilierului Unu, ceilalţi nu erau obişnuiţi să fie chemaţi la Cemombe ; prezenţa fizică a

acestuia era pentru ei copleşitoare. Le venea greu să mai fie atenţi şi la spusele lui.

Cemombe îşi şterse încet sprâncenele-periuțe, îmbrobonite de stropi mici, sorbi încet din paharul cu sticlă groasă şi aburită adus în viteză de fetişcana în uniformă bleumarin.

— De azi înainte, abandonaţi articolele de politică şi orice alte articole. Vreau să vă concentraţi asupra ştiinţei.

— Ştiinţei ! îl îngână cu mulţumire consilierul patru, singurul care mai avea curajul să vorbească neîntrebat.

— Îmi faceţi, urmă Cemombe, un îndreptar alfabetic al tuturor invenţiilor recente de care vorbeşte presa, de la a la z, de la arme la... la *zeppelin*. E clar ?

Fără să mai aştepte răspunsul, încheie :

— Sunteți liberi.

Îl interesa o singură invenţie : le spusese să se ocupe de toate numai ca să nu se ştie care anume îl preocupa.

Uşa de la cabina piloţilor fu dată de perete. Tibodeba Mxgasi, livid pe cât putea să fie de livid un negru de origine bantu, se sprijinea de clanţă, temându-se să nu piardă echilibrul rotundei sale persoane.

— Legătura prin radio e întreruptă, spuse el. N-am putut revoca ordinele.

Cemombe, încurajat de micul whisky and soda, trecut de prima surpriză a lecturii, avu puterea să se scoale în picioare :

— Cum adică, întreruptă ? Era de mult întreruptă...

— Acum însă, de adevărat ! Gumma a plecat să...

să efectueze arestarea şi probabil că n-a lăsat pe nimeni în locul lui.

— Nu poţi chema direct radiodifuziunea sau orice alt post de recepţie ? Nu poţi ? Nu vrei să-ţi salvezi viaţa ?

Mxgasi făcu un gest de neputinţă :

— E o defecţiune tehnică. Am impresia că aparatul nostru de radioemisie nu mai funcţionează.

Cemombe nu era obişnuit să ordone ceva şi să i se răspundă că nu se poate. Fierul, undele hertziene, versurile, bărbaţii şi femeile — toate lucrurile de pe lume, cu excepţia ziarelor străinătăţii — trebuiau să i se supună.

— Trimite-l aici pe Mathews, ordonă el. E ultima ta şansă de salvare.

9

Phil Mathews era pilotul principal a! avionului, un roşcovan atletic, cu ochi albaştri puţin prea strălucitori, ca din sticlă ieftină. Lui Cemombe îi plăcea să aibă în subordine albi, mai ales în slujbele-cheie. Un alb nu tânjea niciodată să-i ia locul : cât timp se afla într-un stat naţional ca acela al lui Cemombe, albul, chiar dacă era mult mai cult şi mai expeditiv în muncă, ştia ca nu va putea lua locul ministrului negru ; demnitarul de rasă africană se mai temea de concetăţenii invidioşi, mai ales de tinerii cu diplome proaspete, dar albii nu puteau ajunge miniştri. Apoi, ori de câte ori ceva mergea prost, puteai da vina pe alb. Mai exista un folos, imponderabil dar foarte real : fin psiholog, Cemombe îşi dădea seama că în fiecare dregător negru mai vârstnic au rămas urme ale vremii când se simţea un rob colonial : a avea în subordinea lui

directă un alb, un fiu al rasei foştilor stăpâni, era mai mult decât o plăcere, era un medicament strict indispensabil. În ochii compatrioţilor tăi negri, dacă aveai în subordine un alb, însemna că eşti un super-deştept, care ştii să-ţi alegi oamenii cei mai pricepuţi. Apoi albii, ca subalterni, aveau marele avantaj de a fi leali : un alb ţinea întotdeauna să fie credincios omului de la care îi vine leafa, „the boss“. Chiar dacă şeful se întâmpla să fie negru, albul nu se apuca niciodată să-şi trădeze patronul. E adevărat ca de multe ori mai era şi agent al „Intelligence Service", dar asta era o ocupaţie aproape oficială a aproape tuturor albilor. Şi, în fond, era o treabă destul de modestă, să aparţii de un singur servici străin de spionaj, când până şi băiatul de „reception desk" de la cel mai pârlit hotel lua comisioane de la cel puţin trei servicii. După ce Mabanga îşi cucerise independenţa, majoritatea albilor — negustori, capital, ofiţeri, funcţionari de stat — plecase. Dar, ciudat, populaţia albă nu se micşorase, ci crescuse : veniseră pături noi de albi, săraci care se plângeau că în Anglia sau Republica Sud-Africană societatea e gata stratificată în clase şi îi împiedică să avanseze destul de iute, aventurieri dornici de „spaţiu" pentru o situaţie nouă, tehnicieni şi economişti capabili, care luaseră în serios tot ce citeau prin ziare despre construcţia economică înfăptuită de guvernul lui Cemombe şi se gândeau să dea o mână de ajutor, mai bine plătiţi decât acasă. Până şi un vânzător alb — prin simplul fapt că era prezentabil, ştia sa ţină socoteala şi nu fura — se dovedea un ajutor mai de nădejde decât un indian (în ochii negrilor, indienii negustori care imigraseră pe aceste meleaguri erau o pătură de oameni care ţin întotdeauna unii la alţii şi

trimit fiecare bănuţ acasă, la rubedeniile sărace de a treia mână din Bengal). Albul putea ajunge repede coasociat în orice afacere.

În plus, albul era neutru : nu se băga în intrigăriile de savoare tribală care îl dezgustau atâta pe Cemombe. Albul ţinea cu „boss“, orice s-ar fi întâmplat, ca un câine, până ce „boss“ era răsturnat şi venea în locul lui alt boss. Administraţia lui Cemombe avea destui asemenea albi, niciodată miniştri, dar aproape întotdeauna directori generali adjuncţi, cetăţeni care încercau să-şi facă slujba fără prea multe prejudecăţi, dar erau curând podidiţi de plictiseală şi exasperare şi începeau să golească sticlele cam repede, disperaţi fără rădăcini, care nu se puteau adapta între negri, dar nici nu se mai simţeau în totul asemănători cu albii din restul lumii.

Roşcovanul de Phil Mathews, ca din întâmplare, era prezent oriunde s-ar fi deplasat Cemombe. Funcţia lui oficială era aceea de director general adjunct al aviaţiei civile şi de pilot-şef al avionului prezidenţial, dar Cemombe îl socotea una din „economiile" sale de preţ, o forţă pusa deoparte pentru zilele grele.

Chemat de Cemombe, Phil nu se mai obosi să-şi pună uniforma : exista între ei un fel de convenţie tacită. Chestiile astea de protocol erau bune faţă de un public mai larg de africani, dar încolo preferau amândoi relaţiile democratice dintre „boss“ şi angajatul neipocrit, care nu stă să-şi pună livrea, dar ascultă fără să crâcnească. Pilotul roşcovan apăru într-o cămaşă gris-fair, cu mânecile suflecate neglijent, cu cravata albastră ţinută de vergeluşa unei clame miniaturale.

— Ce e ?

— Phil, ce s-a întâmplat ? Nu putem restabili legătura radio cu Kilimbadjaja.

— Şefule, aveam o legătură excelentă. A vorbit însă dumnealui, a închis şi nu ştiu ce naiba s-a întâmplat, nu mai prindem pe nimeni. L-am rugat să nu manipuleze personal aparatajul.

— N-am stricat nimic ! se zborşi Mxgasi disperat.

— Phil, zise Cemombe calm, dezarmează-l, te rog.

Ca şi când ar fi fost vorba de cel mai normal lucru din lume, înainte chiar ca Mxgasi să-şi fi revenit din emoţie, laba mare a albului descheiase cu dexteritate gingaşă tocul revolverului aşezat pe proeminenţa din spate a generalului grăsuţ. Miniştrii se aplecară în fotoliile lor, preferând să nu vadă nimic.

— Ce zici, întrebă Cemombe, e cazul să-i dezarmez şi pe oamenii lui ? în fond, sunt oamenii mei.

— Vorbesc eu cu şeful lor mai mic, zise Phil liniştitor. Nu sunt decât 12, băieţi buni cu toţii : au de şef pe căpitanul ăla lung, Mbizo. Îi spun eu să stea liniştit, că generălaşul lor rotund s-a îmbolnăvit.

Mxgasi ştia prea bine regulile jocului ca să mai încerce ceva. Să implore ? Să încerce să lupte ? Avea pe sol mijloacele lui de apărare, dar aici în avion, cu echipajul alb aflat în subordinea directă a lui Cemombe...

— Dar ce s-a întâmplat ? îl întrebă el pe Cemombe. V-aţi pierdut încrederea în mine? Pentru o simplă pană?

Phil Mathews nu aşteptă răspunsul lui Cemombe,

— Ce facem cu el ? Unde îl punem ?

— În cabina de arest.

Avionul lui Cemombe era unul din cele mai moderne din lume : era prevăzut şi cu o cabină de

arest.

10

Ce s-a mai întâmplat până la aterizarea marelui avion Beechcraft nu merită să fie povestit în amănunt.

Phil Mathews l-a pus pe Morales, radio-telegrafistul avionului, să caute — dacă nu poate restabili legătura cu Mabanga — vreuna din bazele britanice din Africa. Până la urmă au prins o bază americană. Cu tocmeli şi oarecari tărăgănări birocratice, americanii le-au făcut legătura cu englezii, aceştia l-au chemat la telefon pe un comerciant oarecare, un domn James Granville. Până la urmă avionul prezidenţial a apărut cum scrie la carte, însoţit de unsprezece avioane jet de vânătoare purtând culorile Mabangăi.

Cemombe l-a chemat de pe unul din scaunele din fund pe ministrul său adjunct la Ministerul Forţelor Armate. Problema era simplă : Mxgasi era încarcerat la loc sigur, dar cum trebuia procedat pentru a-l face inofensiv pe adjunctul său ?

— Dar ce-au făcut Mxgasi şi cu Gumma ? întrebă adjunctul.

— L-au arestat pe vicepreşedinte, pe Samson, îi explică Cemombe.

— Dar ce le-a venit ?

Cemombe, calm de obicei la începutul tuturor convorbirilor, se simţea acum ca într-o convorbire ajunsă la sfârșit. Văzu, ca într-un vis, anii lungi ce-l aşteptau, ani pierduţi ca să explice fiecărui tâmpit fiecare cotitură. Îl părăsi brusc pe adjunctul său şi se duse până la carcera pitică a avionului. Omul de pază îi descuie, iar Mxgasi, văzându-l, răsuflă adânc : înţelesese că e salvat.

— Nenorocitule, îi spuse Cemombe, ce ai făcut ?

Eşti pătat de sânge din cap până în picioare ! De ce te-ai apucat sa-i ucizi pe nenorociţii aceia închişi ? De ce te-ai apucat să ordoni arestarea vicepremierului ?

Mxgasi nu se apără, nu răspunse. Ştia el ce ştia.

— Spune-mi tu cum mai pot să te salvez ? Cum mai pot să justific altfel baia asta de sânge ? Spune-mi şi te salvez imediat.

Mxgasi îşi lăsă pudic ochii în jos :

— Excelenţă, zise el, nu găsiţi că spaţiul acesta de carceră este mult prea strâmt şi neaerisit pentru Excelenţa voastră ?

E inteligent, îşi zise Cemombe pentru a mia oară şi se întoarse spre partea largă a avionului, acolo unde se afla masa lui de lucru. Mxgasi îl urma modest, fără nici un cuvânt. I se mai întâmplase. Cemombe îl dizgraţia pentru o oră-două, apoi, plictisit de prostia celorlalţi colaboratori, cu care trebuia să se piardă în explicaţii, îl reîntrona. Se obişnuise cu Mxgasi, era o comoditate, un viciu, era dăunător şi indispensabil ca o ţigară.

Văzându-l pe micul general mototolit reinstalat la masa şefului, Phil Mathews îşi încruntă uşor ochii albaştri şi îi aduse revolverul îndărăt.

— *No hard feelings*, spuse el întinzându-i revolverul ţinut de ţeavă, sper că n-ai necaz.

— Este O.K. În ce mă priveşte, declară Mxgasi, reuşind să surâdă.

După ce pilotul se reîntorsese în cabină, micul general îşi privi şeful în ochi.

— Tocmai transmiteam ordinul de arestare al lui Samson când m-aţi chemat la dumneavoastră. N-am mai apucat să transmit ordinul de execuţie a opozanţilor.

Cemombe se căzni să-şi ascundă oftatul de

uşurare.

— Va să zică sunt în viaţă. Şi care e situaţia lui Samson ?

— Nimic ireparabil. Gumma l-a reţinut probabil la o vilă din apropierea capitalei.

— Aha, zise Cemombe. Deci poate fi readus imediat la aeroport, ca şi cum nimic n-ar fi fost.

— Va fi cam greu să-i explicăm, murmură încurcat Mxgasi. Dacă dumneavoastră aţi avea bunăvoinţa să-mi comunicaţi ce v-a determinat să revocaţi ordinele... — şi lăsă privirile să-i alunece peste maldărul de ziare, căci bănuia că acolo se ascunde motivul răzgândirii lui Cemombe.

Acesta însă avusese grijă să pună revista în geanta lui încuiată cu lăcăţel.

— O să dau toate lămuririle la momentul cuvenit, zise Cemombe. Sunt raţiuni superioare de stat.

— Aha, încuviinţă vag Mxgasi.

— În orice caz, un motiv există, şi îl voi comunica personal vicepreşedintelui Samson : m-am ferit ca primirea de pe aeroport sa fie transmisă la televiziune. Nu vreau ca figura vicepreşedintelui sau a mea să apară în ecranul televizoarelor.

Era ceva nemaipomenit, ceva ce întrecea puterea de înţelegere a generalului siguranţei mabangheze.

11

După ce făcu turul de onoare al aeroportului, Beechcraft-ul albastru ateriză lin şi se opri exact în dreptul covoraşului roşu — „the red carpet“, cum i se spunea în ceremoniile oficiale ale lumii de limbă anglo-saxonă. Scara albă era împinsă de servanţii în uniformă ai aeroportului. Cordoanele fură rupte brusc

de entuziasmul spontan al mulţimii — o manevră repetată cu grijă vreme de trei zile — şi membrii Ligii lui Cemombe, civilii în cămăşi de mătase, râzând cu gura până la urechi, îi îndepărtară pe servanţi şi împinseră mai departe scara, bine plătiţi pentru această treabă, dar aflaţi într-un sincer delir.

Uşa din faţa avionului se deschise în mijlocul unui uragan de aclamaţii. În locul preşedintelui venerat şi aşteptat apăru omuleţul mărunt şi gras, pe care mulţi nici nu-l cunoşteau. Generalul Mxiga îşi pusese o uniformă nouă, neboţită pentru cel puţin cinci minute. Ţinea în mână cornetul unui uriaş difuzor Philips. Pe aeroport se făcu linişte.

— Excelenţa Sa preşedintele republicii Mabanga... — fu întrerupt de urale şi nu putu să continue decât într-un târziu — este împotriva ieftinelor metode europene de popularizare demagogică şi îi roagă pe operatorii televiziunii să înceteze imediat emisiunea !

Pentru mai multă precizie, operatorii negri fură umflaţi pe moment, operaţiune aproape neobservată, atât de puternice erau uralele ; cât despre operatorii albi, ei fură invitaţi în termeni amabili şi imperioşi să vină imediat în sala cea mare de recepţie, ca să bea un pahar cu preşedintele. Tam-tam-urile se dezlănţuiră brusc : atenţia mulţimii fu mobilizată de un grup mare de lungani cu măşti hidoase şi fermecătoare, care băteau pămîntul cu picioarele lor goale şi noduroase.

În interiorul avionului, Cemombe — așteptând ca Mxiga să-i comunice că toate camerele de televiziune au fost închise — transpira : ca mai orice avion, Beechcraft-ul n-avea destulă putere pentru aerul condiţionat decât atunci când motoarele îi erau în mers. Căldura devenise insuportabilă.

Mxiga reveni neliniştit.

— Totul e în regulă, excelenţă.

Cemombe citi în ochii lui că s-a petrecut ceva şi îl trase mai deoparte.

— Iubitul nostru vicepremier, domnul Samson, e mort.

-— Cum ai aflat ? Doar nu te-ai dat jos de pe scară.

— Avem semnele noastre. E mort.

Se priviră în ochi.

— Îţi dai seama, Mxiga... — începu Cemombe.

— Da, îmi dau seama, interveni Mxiga repede. Cineva trebuie să plătească : ori eu, ori ajutorul meu Gumma. Sunt sincer îndurerat pentru Gumma.

— Dacă ar fi după merit...

Mxiga îşi permise luxul de a zâmbi.

— Dacă ar fi după merit, eu ar trebui să plătesc şi nu el. Totuşi, vă e mai comod să lucraţi cu mine : mai multă siguranţă...

— Deci îl arestăm, zise Cemombe, şi dăm un exemplu în faţa poporului...

— Dacă tot îl arestăm, propuse timid generalul, n-ar fi bine ca la acelaşi cont să-i trecem şi pe bieţii deţinuţi de la Piccadily Circus ? Mai avem timp să-i executăm.

— Nu, nu, zise repede Cemombe. N-am cum să-ţi explic acum, la iuţeală, dar ţine minte : principalul e să câștigăm timp. A apărut în lume o maşină nouă, foarte periculoasă. Trebuie să câștigăm timp, să ne asigurăm fie că arma asta secretă va încăpea în mâna noastră, fie, măcar, că nu se află în mâinile familiei Mongo. Abia pe urmă vom putea să acţionăm aşa cum trebuie. E tot ce pot să-ţi spun.

Lumea de pe aeroport devenise nerăbdătoare :

paşii dansului se repetau, uralele scădeau în intensitate, începeau să ; capete o intonaţie interogativă.

— O maşină nouă ? întrebă Mxiga. O armă ?

Cu un gest imperios, Cemombe îi luă difuzorul-cornet şi apăru în cadrul inundat de soare al uşii.

— Frate negru, strigă el, cetăţene, frate al meu de sânge, dă-mi voie să sărut pieptul tău asudat de muncitor şi pămîntul stropit de sudoarea şi lacrimile tale !

Vorbind şi lăsându-se cu mare plăcere întrerupt de ţipetele şi aplauzele fraţilor negri, Cemombe privea camerele de televiziune, toate întoarse cu obiectivele în direcţia opusă, într-o pauză mai lungă, când uralele nu mai voiau să contenească, se răsuci spre micul general :

— Dragă Tibodeba, în loc să stai proţăpit lângă mine, mai bine te-ai convinge că Gumma a fost arestat şi mai ales — ochii lui Cemombe percheziţionau neliniştiţi toate colţurile aeroportului — mai ales că nu funcţionează nici o cameră de televiziune.

12

Legile blestemate ale suspensiei literare şi ritmului ne-au împiedicat să vă comunicăm cuprinsul ştiinţifico-fantastic al articolului care lovise atât de puternic imaginaţia şi comportarea lui Cemombe.

Dar acum, cât timp preşedintele vorbeşte (cuvântarea e destul de lungă pentru ca, sub soarele tropicelui, să cadă leşinaţi vreo zece concetăţeni, toţi negri veritabili, obişnuiţi cu căldura, dar nu prea grozav hrăniţi şi poate insuficient căliţi pentru cuvântări atât de lungi) avem timp berechet.

Sub titlul *„Marea invenţie care schimbă faţa secolului"*, revista americană de popularizare a ştiinţei publica următorul reportaj :

„Savantul rebel" Duff Rines este autorul unei arme despre care iniţiaţii afirmă că va schimba faţa secolului.

Dl. Rines, în vârstă de 47 de ani, a lucrat multă vreme în laboratoarele forţelor navale, de unde a plecat din cauză că nu era lăsat să-şi dezvolte arma, socotită a fi „utopică", de rază prea scurtă pentru necesităţile flotei, şi — mai ales — „improbabilă şi periculoasă pentru orice structură socială".

Tată a doi copii (un băiat de 17 şi o fetiţă de 12) dl. Duff Rines s-a angajat ca profesor la Institutul Politehnic din Brooklyn, un institut modest, dar care a luat mare avânt în ultimii ani pe latura electronică. Poreclit „savantul rebel" din cauza certurilor avute la marină, dl. Rines — în ciuda mijloacelor relativ mai modeste de care dispune laboratorul radio al institutului — a muncit vreme de şase ani în fiecare oră a timpului său liber şi a izbutit până la urmă să-şi aducă arma în stadiul realizării practice.

Dl. Rines — care de dragul acestei arme a renunţat la ocupaţia sa favorită din timpul liber : grădinăritul, în special cultivarea de orhidee — a creat o carabină de proporţii mai mari decât cele obişnuite, cu o ţeavă de un diametru foarte apropiat de cel al armelor bazooka.

Dispozitivul şi partea cea mai originală e însuşi cartuşul. Cu un diametru de circa două degete (motive de securitate militară ne împiedică să dăm mai multe detalii) cartuşul cuprinde un aparat miniatural de radio-recepţie, precum şi un micro-calculator de

identificare şi recunoaştere.

Pentru a acţiona arma, posesorul ei se postează în faţa unui aparat de televiziune şi îi indică victima de pe ecran. Una din condiţii este ca, în momentul respectiv, pe ecran să existe o singură figură — în prim plan sau plan secund, dar una singură, chiar dacă nu e suficient de clară. În clipa următoare, arma e descărcată — de preferinţă de pe un punct înalt, în aer liber, şi în direcţia de unde vine emisiunea (a turnului de televiziune) — dar funcţionează cu mari şanse chiar dacă e descărcată în altă direcţie.

Cu viteza uluitoare de 60 000 mile pe secundă (aproape o treime din viteza luminii) cartuşul înaintează spre sursa de emisie. Pentru a înainta cu această viteză fantastică, el nu dispune de alte surse de energie (dacă exceptăm impactul iniţial al împuşcăturii) decât undele ultrascurte. Ghidat de ele, proiectilul miniatural ajunge până la turnul sau înălţimea de emisie, iar de acolo (indiferent dacă imaginea e transmisă pe cablu sau prin unde) ajunge la camera de televiziune care a luat imaginea, o ocoleşte şi explodează în însuşi „modelul" care a provocat imaginea.

Cu alte cuvinte, dacă la televiziune ni se arată chipul unui om, noi, postaţi la orice televizor de recepţie, acționând arma lui Rines, putem omorî acel om în mai puţin de o secundă.

Dacă sursa imaginii nu este un om viu, ci un film, cartuşul se descarcă în film.

Dacă în loc de un om i se arată armei un obiect, cartuşul îl reperează şi explodează cu tot atâta uşurinţă. Singura condiţie este să nu existe pe ecran mai multe obiecte sau figuri asemănătoare. Nu este

vorba de o deficienţă, ci de un mecanism special : inventatorul a dorit ca „torpila" sa miniaturală să izbească precis, să nu lovească din greşeală vreun om învecinat.

La o punere în comerţ a maşinii domnului Rines, ne-am putea trezi în situaţii caricaturale : orice actor comic de la televiziune, dacă e găsit lipsit de haz, ar putea fi răpus pe moment, la fel ca orice comentator, conferenţiar etc. care sunt subiectul unei emisiuni plicticoase şi care n-au avut prudenţa elementară de a se trece pe telerecording. Arbitrii de fotbal ar fi victime sigure, încă din primele minute.

Lăsând gluma deoparte, implicaţiile aduse de arma domnului Rines pot revoluţiona faţa secolului.

Într-adevăr, cea mai importantă armă de până acum a secolului — arma atomică — ca şi toate celelalte (chimică, bacteriologică etc.) sunt arme care nu aleg, nu selecţionează, ucid mase mari de oameni. Aceasta este situaţia a aproape tuturor armelor, dacă exceptăm cuţitul mânuit individual sau o armă vie cum ar fi dulăul căruia i se dă să miroasă vreo haină a victimei. Nici o armă nu alege. Glonţul expediat de trăgătorul de elită nu „alege" victima : el nimereşte bine numai pentru că trăgătorul a ochit bine.

Arma Rines este o armă care îşi nimereşte victima fără greş, indiferent de talentul ţintaşului. Închipuiţi-vă că pe ecranul televizorului apare o personalitate de prim rang, să zicem comandantul suprem al trupelor americane din Vietnam sau însuşi preşedintele. În mai puţin de o fracţiune de secundă, orice Lee Oswald necunoscut, chiar dacă habar n-are să ţintească, ocheşte capul imaginii de pe ecran şi, dacă şansa n-a făcut ca în mai puţin de 1/60 000 secundă imaginea să

dispară, cartuşul explodează cu o forţă foarte apropiată de aceea a unei grenade.

Cu alte cuvinte, spre deosebire de toate armele de până acum, glontele televizio-teleghidat poate deschide seria unor asasinate fără greş, care să lovească în oamenii politici de toate nuanţele şi orientările, de dreapta ca şi de stânga, şi care să pericliteze grav orice orânduire socială.

Şi mai îngrijorător e faptul că ne aflăm în faţa primei arme care — cel puţin până în momentul de faţă — se bucură de impunitate. Până în prezent, toate atentatele din istoria omenirii au avut ca frână naturală primejdia în care se afla atentatorul însuşi. Orice armă ar fi vrut să folosească — de la cuţit, ca în cazul preşedintelui partidului socialist japonez, până la carabină, ca în cazul asasinării lui Kennedy — asasinul risca să fie prins. Cartuşul televizio-teleghidat permite oricărui burghez respectabil aşezat acasă în halat şi papuci, oricărui copil idiot la îndemâna căruia părinţii au uitat din greşeală o armă Rines, să provoace pagube ireparabile.

Iar victimele, se înţelege, vor fi în primul rând oamenii care apar cel mai des la televizor — personalităţi militare şi politice, sportivi iluştri şi actori, comentatori şi chiar cîntăreţe.

Se deschid perspectivele unui război original : dacă arma ar căpăta răspândire, lupta electorală dintre partide ar exclude de la bun început televiziunea, ori s-ar limita la emisiuni filmate dinainte. Puterile lumii ar putea să-şi pună reciproc la cale diferite mici „farse", iar provocatorii care caută să învenineze relaţiile dintre state ar avea un teren practic nelimitat.

Invenţia domnului Rines este rezultatul a şase ani

de încercări şi, oricât de paradoxal ar părea, al unei nereuşite. Vreme de câțiva ani, domnul Duff Rines a încercat să acomodeze o asemenea maşină la sistemul telefonic în funcţiune.

Deşi pare mult mai simplu să ghidezi un glonţ spre numărul pe care l-ai format — ghidajul firului telefonic ar părea mult mai precis — domnul Rines a pierdut câțiva ani de zile şi n-a izbutit să realizeze o armă telefonică. La fel, au eşuat toate încercările sale de adaptare la radiofonie.

— N-am renunţat să adaptez arma mea la recunoaşterea vocilor, a declarat profesorul Rines. E un lucru destul de simplu. O dată ce am reuşit să asigur o funcţionare pe bază de unde ultrascurte, nu mai e mult şi sistemul meu va funcţiona pe toate posturile de radio ultrascurte. Recunoaşterea figurii — pe care o poate efectua cartuşul realizat de mine — e mult mai complicată decât recunoaşterea vocii.

— Ce etape viitoare întrevedeţi pentru perfecţionarea maşinii dumneavoastră ? l-au întrebat pe Rines trimişii revistei noastre.

— Maşina — e vorba de fapt de un calculator miniatural, un sistem de teleghidaj şi telepropulsie combinat cu un detonator, dar îi spun „maşina" sau „arma“ pentru simplificare — aşa cum se află ea în forma ei prezentă, este într-un stadiu mai curând experimental. Antidotul este relativ simplu : înlocuirea oricărei televiziuni pe viu prin telerecording. Stadiu! superior va fi atins atunci când se va izbuti ca, pe baza filmului văzut, cartuşul să alerge şi să găsească modelul viu din viaţă. Cred însă că un asemenea stadiu întrece forţele mele actuale şi e destul de improbabil.

În ce mă priveşte, mă concentrez acum asupra

unei maşini asemănătoare, dar mult mai simple şi mai iscoditoare. Făcând experienţe asupra simţului olfactiv la câini, sper să construiesc în scurtă vreme un cartuş-copoi, care-şi caută victimele şi le nimereşte pe bază de miros. Îmbinat cu vechiul cartuş televizio-teleghidat, noul cartuş olfactiv — de dimensiuni ceva mai mari — va fi o adevărată torpilă detectiv : folosind undele de emisie ale televiziunii ca un cablu şi având şi o mică sursă proprie de energie, această torpilă îşi va căuta victimele cu deosebită perseverenţă şi le va găsi cu o precizie mergând până la deosebirea între ei a fraţilor gemeni.

— Ce dovezi aveţi că arma — în forma ei prezentă — există şi funcţionează ? Cum aţi experimentat-o ?

— Ca să nu experimentăm pe vieţi omeneşti, am folosit obiecte şi animale urmărite din fugă de obiectivul televizorului. O staţie experimentală de televiziune a transmis, de pildă, imaginea unui vas de porţelan. De la 30 de mile depărtare, vasul a fost spart ; am distrus astfel vreo patruzeci de vase. Am complicat apoi experienţele, trecând la fotografii de oameni şi la animale în fugă.

— Aţi izbutit vreodată să schimbaţi iute fotografia şi să vedeţi cum reacţionează arma ?

— Fireşte că da. Am arătat pe ecranul televizorului faţa unui om. Apoi, printr-un sistem automat, în aceeaşi fracţiune de secundă cu schimbarea fotografiei, s-a dat impuls armei să tragă. Cum însă cartuşul călătoreşte cu mai puţin de 60 000 mile pe secundă, pe când ordinul s-a transmis cu viteza undelor radio, care e şi cea a luminii, adică de 186 mii mile pe oră, fotografia cea nouă nu a mai fost împuşcată : cartuşul s-a descărcat într-un punct

necunoscut, pe care nu l-am mai putut identifica.

— Ce exploatare comercială aţi dat armei dumneavoastră ?

— Ar fi fost firesc s-o pun la îndemâna guvernului. Din păcate însă, am avut numeroase certuri şi neplăceri cu maşina noastră, am fost poreclit „rebelul" şi, acum câțiva ani, am fost supus unei investigaţii foarte neplăcute de către comisia pentru cercetarea activităţilor antiamericane. Așteptându-mă la noi neplăceri şi cunoscând stilul de muncă al laboratoarelor supuse într-un fel sau altul armatei, marinei sau aviaţiei, am hotărât să-mi continui cercetările undeva în Europa, într-un laborator propriu.

— Din modest profesor universitar, aţi ajuns posesor de laboratoare proprii ?

— Am căutat să fac cu maşina mea ceea ce caută orice inventator : s-o vând, adică s-o vând pe cât mai mulţi bani, aşa cum mă învăţase senatorul care mă ancheta la comisia antiamericană şi care îmi repeta mereu că suntem o societate a liberei iniţiative.

— Nu era datoria dumneavoastră de cetăţean s-o vindeţi statului american? Nu v-ar fi oferit un preţ bun ?

— Nu atât de bun. Nu atât de repede. Nu cu posibilitatea pe care o am acum, de a-mi continua cercetările fără să fiu supus disciplinei militare în vreun laborator.

— Socotiţi că aţi procedat ca un patriot ?

— Da, şi osă vă spun de ce. Când voi termina de pus la punct toată gama mea de maşini — maşini de mare precizie, care vor face din război o afacere tot atât de precisă ca poşta, vor exclude din rândul victimelor populaţia civila şi vor viza cu adresă absolut

precisă numai oamenii ce trebuie vizaţi — atunci voi aduce statului meu un serviciu real şi mult mai mare decât dacă i-aş fi cedat acum pe loc arma mea şi mi-aş fi închis drumul cercetărilor ulterioare.

— Şi dacă nu suntem indiscreţi, cui i-aţi vândut prototipul maşinii dumneavoastră ?

— Sunteți indiscreţi. În orice caz, unei familii extrem de bogate.



Redacţia revistei noastre se simte datoare să aducă următoarele lămuriri suplimentare :

Domnul profesor Duff Rines, cu o zi înainte de interviu, ne înştiinţase că e în posesia unei invenţii deosebite şi că n-o va comunica decât reporterilor noştri. Dl. Rines ne-a pus două condiţii : să nu mai informăm pe nimeni altcineva, până la apariţia revistei, şi să-i poată percheziţiona pe reporterii noştri.

Cunoscând renumele profesorului Rines şi nebănuind că-i vorba de o armă cu aplicaţii militare, am acceptat aceste condiţii.

La ora şi locul stabilit de Duff Rines s-au deplasat reporterul nostru special Bernie Goldberg şi un consultant ştiinţific. După un examen amănunţit, dl. Rines s-a convins că cei doi nu poartă asupra lor vreun aparat de transmisie şi apoi a efectuat în faţa lor o serie de experienţe.

Rezultatulexperienţelor este cum nu se poate mai clar : orice obiect sau fiinţă arătate pe viu la televiziune sunt găsite de mica maşina Rines şi lovite de cartuşul ei exploziv cu o viteză de 60 000 mile pe secundă.

După spusele consultantului ştiinţific care l-a însoţit pe reporterul nostru — şi al cărui nume nu-l

divulgăm, dar îl ţinem oricând la dispoziţia autorităţilor — instalaţia prin care maşina îşi „recunoaşte" victimele este relativ simplă, fără nimic nou faţă de un computer, singura ei originalitate stând în gradul înalt de miniaturizare. Este vorba de cel mai simplu sistem plus şi minus (binar) : instalaţia înregistrează, din cele 525 linii de lumină ale unui televizor, câte sunt ocupate şi câte libere : mai precis, câte puncte de-a lungul fiecărei linii sunt luminoase şi câte întunecate şi în ce ordine. Recunoaşterea unui chip sau a unui obiect — care la om se produce prin intuiţie — are loc în cazul maşinii printr-o evidenţă matematică de ordinul milioanelor, o combinaţie nesfârșită de plus şi de minus, punct întunecat şi punct luminat, care exclude orice greşeală.

— Singura parte realmente inovatoare a maşinii — ne-a declarat consultantul ştiinţific — este economia de combustibil, energia uriaşă pe care o împrumută de la undele ultrascurte ; undele joacă rolul unui soi de „cablu" pe care maşina se ataşează ca roţile unui funicular. Nu e nimic nou în faptul că undele *orientează* mica maşină : noutatea stă doar în *forţa motrice*. Este prima oară că undele radio sunt folosite nu numai pentru comenzi, ci chiar ca sursă de energie.

Imediat ce demonstraţia s-a terminat, dl. Duff Rines a distrus în faţa trimişilor staţia experimentală de televiziune, a luat arma cu d-sa şi s-a suit într-un mic avion Bonanza care îl aştepta.

Întorcându-se la maşina lor, trimişii revistei au găsit-o în pană. Au trebuit să meargă două ore pe jos, până la o şosea laterală unde au folosit autostopul. Abia după trei ore au putut informa telefonic F.B.I. Un inspector de serviciu, plictisit de a fi fost trezit, i-a

trimis la plimbare, spunând că s-a săturat de inventatorii nebuni.

Abia la cinci ore după dispariţia lui Rines, autorităţile au luat chestiunea în serios. E foarte puţin probabil să i se mai dea de urmă. Chiar presupunând că autorităţile europene ne vor da întreg concursul, ce siguranţă putem avea că inventatorul nu s-a refugiat — cu nevasta şi cei doi copii — pe alt continent ?

Rămâne deschisă mai ales următoarea problemă : CUI i-a vândut Duff Rines maşina sa ? Care este „familia extrem de bogată" pe care a pomenit-o ?

Reporterul nostru, Bernie Goldberg, l-a întrebat pe şleau :

— Ce garanţii aveţi că maşina dumneavoastră nu va fi folosită în scopuri criminale ?

Rines — un om mărunt, chel, cu ochi cafenii mici şi extrem de inteligenţi —a dat textual următorul răspuns :

— M-am informat bine înainte de a-mi vinde maşina. Am vrut să fiu sigur că familia în chestiune nu va folosi arma mea decât cel mult o singură dată, iar în acea unică ocazie într-un scop justificat, umanitar, care să nu contravină legilor obişnuite ale aspiraţiilor umane.

— Ceea ce spuneţi e cam nebulos, a replicat reporterul.

— Să vă dau un exemplu. La ora actuală este menţinut prin teroare în temniţa membrul scăpătat al unei familii care este dintre cele mai bogate în jumătatea sudică a Africii — prinţul Mongo. Familia — care e depozitara unui uriaş tezaur de diamante rămas de pe vremea comerţului arab cu sclavii — l-a renegat pe tânărul prinţ, prea radical pentru tradiţiile ei. Dar,

după cum se ştie, viaţa lui Abdulla Mongo e în primejdie : în orice clipă, el poate fi răpus de dictatorul Mabangăi, o figură odioasă a secolului, denunţată de întreaga opinie publică mondială. Chiar dacă nu-şi iubeşte oaia neagră (sau albă ? în orice caz, oaia radicală), familia Mongo nu poate fi de acord cu executarea unui membru al ei. Dacă aş vinde maşina mea familiei Mongo, cu condiţia că o va folosi o singură dată, pentru lichidarea dictatorului Mabangăi, ar fi vorba oare de o nedreptate ?

— Putem deci comunica cititorilor că aţi vândut invenţia dumneavoastră unei familii africane ?

— Nu. Am dat numai un exemplu. S-ar putea să fie vorba de o familie din Europa, Asia sau America de Sud.

— Nu cumva e vorba de o familie nord-americană ? Ar fi oare imposibil să fie vorba de familia Kennedy, care la ora actuală s-ar putea să dispună de unele date diferite de cele ştiute până acum, cu privire la asasinările consecutive ale fraţilor Kennedy ?

— V-am spus de la început că nu voi divulga cui mi-am vândut maşina. Motivul este foarte simplu : arma mea nu numai că funcţionează fără greş, dar nu există pe lume vreo posibilitate — la stadiul actual al tehnicii — de a dovedi cine anume a tras, de unde etc. Cel puţin pentru cinci ani de acum încolo, proprietarul maşinii se bucură de impunitate. Şi am garanţii că el va şti să folosească maşina într-un scop conform cu codul moral al omului de pe stradă.

13

În aerul încins al Aeroportului Principal Cemombe din Kilimbadjaja, domnul James Granville, măruntul şef

al unei mărunte firme britanice de import-export aflată în pragul falimentului, se freca la ochi. Îl cunoştea pe Cemombe ca pe propriul său buzunar mic de la şort, şi ceea ce îi auzeau acum urechile era de necrezut. Acelaşi om, acelaşi stil oratoric, dar cu totul altă politică, întoarsă cu picioarele în sus :

— Frate negru, urla Cemombe în difuzor, eu atâta îţi spun : americanul să se ferească de mine, rusul să se ferească de mine, englezul să se dea la o parte din calea mea, chinezul să stea la orezul lui, iar babele care vorbesc despre nu ştiu ce lume, zisă lumea a treia, să tacă mai bine, pentru că eu, Cemombe, nu mă pot lăsa numărat, fie din lumea întâi, a doua sau a douăzeci şi şaptea, pentru că eu am o inimă la fel de vie ca a ta, frate negru, care bate la fel ca a ta, şi ce spune ea ?

— Spune că o să facem praf din toţi duşmanii şi vânduții ! îl completă la iuţeală un ascultător cu gura până la urechi, unul ale cărui foale pulmonare ţineau loc de orice difuzor.

— Nu, urlă Cemombe în mijlocul aplauzelor, noi suntem blânzi, noi nu facem praf pe nimeni până nu ne scoate din răbdări ! Noi vrem pacea, mai ales pe dinăuntru ! Mabanghezul n-are alt frate mai bun decât mabanghezul ! Dacă suntem fraţi între noi, pămîntul o să fie orbit de o strălucire mai mare decât a Soarelui !

În mijlocul uralelor automate, existau cel puţin cinci sute de minţi treze, care-şi dădeau seama că se petrece ceva. Cemombe vorbea de zece minute despre bunătate, pace cu toată lumea, blândețe şi unitate internă : avea oare de gând să păşească pe drumul unei amnistii ?

Îi mai perpeli vreo cinci minute cu fraze generale şi

obscure, după care atacă subiectul în plină viteză :

— Frate, zise el, eu şi cu tine vorbim unul cu altul ochi în ochi şi cu mâna pe inimă. Tu, fratele meu, mă întrebi : Da, Cemombe, da, domnule preşedinte, da, Jerry dragă, e frumos tot ce-mi cânți tu acum, însă ce facem cu zecile şi sutele de oameni închişi la Piccadilly Circus şi prin alte închisori ?

Pe aeroport zgomotul aclamaţiilor scăzu. Lipsiţi de instrucţiuni, câțiva membri ai Ligii aplaudară mecanic cuvântul închisori şi se răzgândiră iute, privind stânjeniți în jur.

— Iar eu, urmă Cemombe, îţi răspund : Frate Mabanghez, am fost pe la prietenii mei de peste hotare şi acolo am aflat cu uimire şi ruşine, da, cu uimire şi ruşine, că eu, Cemombe, tot n-am aflat tot ce se petrece în ţara mea ! Acolo, în alte ţări, mi-am dat seama, da, mi-am dat seama că în fiecare noapte mii de fraţi mabanghezi îşi spun, înainte de culcare, „ah, de-ar şti Cemombe ce se petrece la noi în sat, de-ar şti ce e la noi în orăşel !“, acolo mi-am dat seama că eu nu voi putea să conduc bine această ţară decât atunci când mă voi îmbrăca în zdrenţele voastre şi voi colinda toate locurile travestit în cerşetor, pentru că altfel fraţii mei nu-mi spun ce se petrece în ţara pe care o prezidez, mă voi îmbrăca în cerşetor şi voi încasa toate loviturile şi voi prinde toate molimile...

— Cemombe, nu te lăsăm ! începură să ţipe câțiva bărbaţi din masa neorganizată.

— Nu-ţi dam voie să te îmbraci în cerşetor şi să prinzi molimi !

— Părinte şi frate mare, nu te lăsăm să-ţi rişti pielea !

— Întreabă-ne pe noi şi-ţi spunem tot ce vrei !

Cemombe adoptă un aer mâhnit, se mai asigură cu o privire furişă că toate camerele de televiziune sunt închise şi urmă :

— Am aflat, indiferent pe ce cale, că sunt închişi sute de oameni. Răspunsul meu nu poate fi decât unul singur ! Răspunsul meu îl ştiţi cu toţii ! Răspunsul meu îl puteţi striga şi voi în locul meu !...

Pauză.

Nu se auzi nici o silabă.

Răspunsul lui Cemombe era imprevizibil ca întotdeauna : nici cei mai naivi fraţi mabanghezi nu se hazardară să-l dea în locul lui.

— Răspunsul meu, răspunsul nostru, fraţi mabanghezi, e unul singur : Cine oare stă închis ? E oare un frate ? E oare un om de culoarea pielii mele ? Da ? Dacă da, atunci dă-i drumul ! Dă-i drumul imediat !

— Cemombe, nu le da drumul ! interveniră câțiva membri ai Ligii, care aveau micile lor socoteli personale.

— Cemombe, eşti prea bun !

— Eşti prea mărinimos.

— Ai suflet prea mare, preageneros, de aur !

— Dă-le drumul ! urlă Cemombe. Pentru că sunt fraţii noştri. Fratele să nu ridice mâna asupra fratelui ! Asta i-am spus marelui meu prieten şi colaborator, marii inimi de aur a vicepreşedintelui meu, Samson Tsonga.

— Trăiască Samson Tsonga ! strigară nenumărate voci.

Cemombe îşi spuse că principiul lui oratoric favorit — a pune ascultătorii să-i completeze cuvântarea — nu poate funcţiona bine într-o zi atât de plină în cotituri

neprevăzute. Era mai potrivit să îndiguiască colaborarea lor sonoră la DA şi NU : să le pună întrebări extrem de simple, la care răspunsul nu putea fi decât unanim, să nu le ceară eforturi prea mari.

— L-am întrebat pe iubitul meu colaborator şi va întreb acum pe voi şi vă rog să-mi răspundeţi : suntem noi mabanghezi ?

Asta era simplu.

— DAAA ! urlară în acelaşi timp câteva mii de piepturi.

— Suntem noi răi, bezmetici, antropofagi şi barbari, aşa cum vor să ne prezinte propagandiştii duşmani ?

— NUUU ! urlară conştiincios toţi plămânii de pe aeroport. Urlau şi unii albi, găsind că-i mai prudent.

— Suntem noi buni, drepţi şi blânzi ?

Membrii cei mai lucizi ai Ligii aveau unele îndoieli, dar pricepuseră şi ei că mecanismul este să strigi întâi da, pe urmă nu, şi iar da, şi nu şi da şi aşa mereu, la infinit :

— DAAA!

După vreo zece de DA şi NU, concluzia lui Cemombe părea evidentă ca adevărul zilei, ca lumina Soarelui însuşi :

— Tot ce e frate să iasă din închisoare ! Fratele să nu ridice mâna asupra fratelui ! Dar fratele meu Samson...

— Trăiască Samson !

— ...răposatul meu frate Samson s-a opus.

Pe aeroport se înstăpâni din nou o linişte adâncă. Era vorba de sânge, de evenimente, de cotituri. Un rătăcit mai strigă o dată „Trăiască Samson !“ şi imediat înlemni.

— S-a opus, deşi l-am rugat : Frate Samson, o să ne pară rău la amândoi ! Fii atent, Samsoane, ce faci !

— Jos Samson ! se hazardă timid o voce.

— Fii atent, urmă Cemombe, dar regretatul meu Samson mă iubea prea mult...

— Trăiască amintirea lui Samson ! strigă un membru superior al Ligii, având convingerea că de data asta a nimerit-o bine.

— Aflând deci de numeroasele întemniţări, l-am rugat pe Samson Tsonga să dea drumul din închisori tuturor mabangkezilor adevăraţi. Iar el mi-a spus : Frate Cemombe, ăştia vor să facă o bandă, o să-i spună partid, atunci când toată strălucirea sufletului mabanghez s-a adunat în marea şi sfânta noastră Ligă anticomunistă. Iar eu i-am răspuns : n-au decât !

Un corespondent american îşi scuipă ţigara şi se repezi spre boxa telefonică. După zece paşi se răzgândi : până nu-l vede pe Cemombe dând drumul întemniţaţilor, e mai sigur să nu transmită ; cine ştie ce efect oratoric mai scoate şi anulează tot ce-a spus până atunci.

— Să vină afară din întunericul celulei la lumina soarelui, urmă Cemombe, şi să pună scopurile lor întunecate, pregătite în laboratoarele Moscovei şi Pekinului, lângă scopurile noastre blânde, înţelepte, izvorâte din datinile şi sufletul mare al mabanghezului, fiul unui popor ce n-are seamăn pe lume şi care a uluit universul !

De data asta se alarmă şi Mary-Lou, cât nu se pricepea ea la politică. Dacă Jerry voia să legalizeze partidul radical — partid bănuit de marxism, mă rog, tot un fel de comunişti, din aceia care vor să naţionalizeze totul, femeile şi mai ales minele — atunci

acţiunile RAA-ului şi în general toate investiţiile străine scădeau brusc. Dar Jerry era deştept, probabil că n-avea încotro, se întâmplase ceva : vedea ea asta de pe figura lui. Era blând, intonaţiile lui erau unse cu miere, era alt bărbat decât cel ce plecase de lângă ea, cu totul îmbunat, şi Mary-Lou se întreba alarmată dacă nu cumva îl lovise vreo boală sau, şi mai rău, dacă nu-l convertise vreuna din sectele religioase ce mişunau pe pămîntul african mai dese decât microbii.

— Samson a greşit, striga Cemombe, dar a greşit pentru că mă iubea ! Samson a fost un mare om !

Pe scurt — pentru că, din fericire, nu suntem supuşii statului Mabanga şi nu suntem obligaţi să ascultăm cuvântările interminabile ale blândului Jerry — multiplul preşedinte îşi informă supuşii că răposatul vicepremier încercase, în lipsa lui, să-i execute pe opoziţionişti, în special pe prinţul Mongo — dar asta numai din loialitate faţă de el, Cemombe ! — dar că adjunctul siguranţei statului, generalul Jonathan Gumma, încercând să-l convingă că trebuie evitată vărsarea de sânge, îl împuşcase niţel, din greşeală — dar asta numai din loialitate pentru ordinele paşnice ale lui, ale lui Cemombe...

— La moarte cu Gumma ! trecură imediat la iniţiativă câțiva membri ai Ligii.

Cemombe tăcu, apoi — în mijlocul ţipetelor care cereau moartea lui Gumma cu o intensitate nemaipomenită — făcu un gest cum nu se mai pomenise în Mabanga şi poate nici pe întregul continent african : acolo, în capul scărilor care duceau la avion, îşi scoase pălăria de pai alb cu bandă albastră, îşi plecă fruntea cu tâmple albe şi, în văzul mulţimii, începu să plângă.

În pauza de uluire ce urmă, se auzi o împuşcătură.

14

Cemombe privi uluit în jur, ștergându-și lacrimile.

La spatele lui, în uşa avionului, băgându-și revolverul la loc în teacă, generalul Mxiga surâse cu un aer jenat, luă un al doilea difuzor şi strigă :

— Excelenţa Sa domnul preşedinte Jeremiah Cemombe a rugat ca această ceremonie să nu fie transmisă la televiziune.

De la locul înalt unde se afla — pe o platformă de lemn — un negru ajutor de operator, strângându-și cu dreapta mâna stângă împuşcată, ţipă cât putea de tare :

— Vă rog să mă scuzaţi, n-am fost atent. Camera nu funcţionează. O învârteam numai aşa, voiam să învăţ meseria în lipsa şefului, scuzele mele...

— Nu face nimic, dragul meu, strigă blând Mxiga. Du-te la cortul ăla de colo, să te panseze.

După micul incident, lui Cemombe îi venea greu să-şi reînceapă plânsul. Oricum, benzedrina făcuse minuni : îi excitase nu numai mintea, ci şi sentimentele ; se simţea bun, sincer bun.

— Frate Mabanghez, spuse el plecându-și din nou fruntea şi refăcând poziţia în care îl găsiseră lacrimile, de ce să ceri mereu moarte ? N-a curs destul sânge ? Generalul Jonathan Gumma va fi judecat în mod civilizat, va fi pedepsit : dar să ne străduim să nu mai irosim vieţi omeneşti ! Destui dintre noi au pierit sub gloanţele regimului colonial : Anglia regretă azi acest trecut, ne-a acordat independenţa, nu mai are rost să răscolim trecutul şi nu mai are rost să vărsăm sânge... Calea noastră este calea legii, calea democraţiei, calea

păcii, calea omeniei, calea opusă forţei, calea proceselor cu maximum de dovezi şi minimum de ingerinţe, cu minimum de complicaţii şi maximum de clemenţă...

Majoritatea auditoriului nu ştia ce înseamnă ingerinţe, iar clemenţa, după bănuielile unora, era un fel de cleşte pentru stors mărturisiri.

— Trăiască procesul lui Gumma ! se auzi un ţipăt stingher, dar Cemombe nu-l luă în seamă şi coborî încet treptele din dreptul avionului.

Sub soarele arzător, îşi aruncă pălăria în mulţime (disputa pentru păstrarea suvenirului nu făcu decât trei victime, răni cu totul superficiale), îmbrăţişă pe unul din dansatorii postaţi în faţa avionului, bătu scurt câteva măsuri de tam-tam, apoi dezlănţui marea ceremonie a sărutărilor : nu le mai doza pe grade, îi săruta pe toţi de câte trei ori, pe amândoi obrajii şi, pe lângă copilul pregătit special şi dezinfectat de trei ori în vederea acestui eveniment, mai sărută, dincolo de program, încă trei.

A venit vremea să spunem, spre sfârșitul acestei povestiri (dacă cititorul nu cumva a dedus asta prin propriile sale forţe de raţionament), a venit vremea să precizăm că Cemombe era mult mai puţin iubit decât s-ar fi putut crede din urmărirea ceremoniilor oficiale. Oricât de primitivi i-ar fi crezut pe supuşii săi, aceştia ştiau două sau trei fapte simple : că trăiesc într-o sărăcie la fel de mare ca pe vremea englezilor, că oricine crâcnește dă de bucluc şi că e imposibil ca toată Africa să fie plină de bandiţi şi de ţări trădătoare şi ca numai politica părintelui Cemombe să fie neprihănită, mai presus de cea a întregii lumi. Toate astea mabanghezii le ştiau, sau măcar le simţeau, dar

gândeau că n-au ce face.

Însă, în ziua acelei veniri la aeroport, Cemombe a fost un om cu adevărat iubit.

A fost iubit cu sinceritate.

S-a suit la tribuna oficială şi — la cererea mulţimii, pentru prima oară în decursul unei ceremonii de stat — a cântat la banjo.

Tot aeroportul a intrat în delir şi câțiva oameni au început să-şi rupă hainele de pe ei în momentul când preşedintele —cedând insistenţelor mulţimii şi aruncând ocheade spre baldachinul în care se afla alba doamnă Cemombe — a început să cânte (voce, banjo şi smuciri de şale) „Hello, Mary-Lou !“

Dar, ca de obicei, instigatorii şi-au găsit să strice ziua. Câteva voci au lansat o idee, reluată apoi în cor :

— Părinte, adu-i aici pe cei închişi la Piccadilly ! Să-i vedem şi noi, să vedem împăcarea, să vedem cum le dai drumul !

Îngrijorat, generalul Mxiga s-a apropiat de preşedinte şi arătând cu degetul spre banjo — ca gloata să creadă că era vorba de muzică — a acoperit microfonul cu palma stângă şi a şoptit:

— Ce facem, Sir ? Le dăm drumul ? Ar fi imprudent : va fi pe urmă foarte greu să-i mai găsim ca să-i băgăm la loc.

— Fără discuţie, a răspuns Cemombe zâmbind larg, ca şi când ar fi fost vorba de un cântec. Ţi-am spus : e vorba numai să câștigăm timp, până îmi adun informaţii despre o armă nouă.

— Dacă mi-aţi spune despre ce e vorba, serviciile noastre...

Cemombe îi întoarse spatele. Nu voia ca generalul să cunoască singurul lucru de pe lume de care se

temea... Vor trece câteva zile, va avea timp să verifice, va constata probabil că fusese vreo exagerare gazetărească, iar dacă faptul e exact, dacă maşina aceea a încăput în mâinile familiei Mongo, se va face luntre şi punte să se aibă bine cu membrii cheie ai familiei, până are maşina sub controlul său personal.

— Sir, îi şopteşte Mxiga la ureche, ce facem ? Cererile devin insistente.

Cemombe îşi desface brusc braţele şi din aceeaşi mişcare îi dă banjo-ul. Generalul îl ia încurcat şi îl predă unui aghiotant.

— Frate negru ! ţipă Cemombe în microfon. Mi-ai cerut să-ţi spun adevărul şi ţi l-am spus. Mi-ai cerut să cânt şi am cântat. Mi-ai cerut să-l dau pe Gumma în mâinile justiţiei şi l-am dat. Acum îmi ceri să-i eliberez pe opoziţionişti şi o să-i eliberez !

O explozie de urale salută ştirea.

— Şi ştii de ce o să le dau drumul ?

— Pentru că eşti mare !

— Pentru că eşti bun !

— Pentru că eşti curajos !

Cemombe înlătură cu dosul mâinii o jumătate de duzină de explicaţii subtile şi spune hotărât:

— O să le dau drumul din motive politice. Ce spun calomniatorii mei din străinătate ?

— Mint !

— Linişte, zice Cemombe. Ei spun că eu, Cemombe, aş avea nevoie de opoziţie ca să am pe cine da vina. Dacă berea se scumpeşte, opoziţia e de vină, că ne-a făcut greutăţi. Dacă recolta a fost slabă, radicalii sunt de vină.

— Ei sunt de vină ! ţipă un partizan aprins.

Cemombe ignoră întreruperea.

—Dar eu, Cemombe, n-am nevoie de ţapi ispăşitori ! Eu sunt un om politic ! Eu îmi dau seama ! Când lucrurile merg prost, sunt unii care cred : eh, dacă în locul lui Cemombe ar fi radicalii, berea nu s-ar fi scumpit !

— Jos radicalii ! începură să ţipe partizanii Ligii.

— Nu le da drumul, Cemombe, te rugăm noi, nu le da drumul !

— Ba o să le dau drumul ! strigă Cemombe. Chiar voi m-aţi rugat adineauri. O să le dau !

— Ba nu le da !

Cotind mulţimea spre starea de amestec şi nehotărâre pe care şi-o dorise, Cemombe privi ceasul Paul Garnier extraplat de pe mâna sa dreaptă (brăţară de aur şi o piatră preţioasă pe locul orei 12) :

— La ora asta poate e prea târziu să le dăm drumul. Să terminăm o dată cu graba, cu vărsările de sânge pripite ; cu graţierile nechibzuite ! Eu nu pot porunci justiţiei ! Eu nu sunt decât preşedinte într-un aparat vast şi democratic ! Eu voi propune eliberarea lor, iar aparatul de justiţie, treptat-treptat, pe căile legale, va face formele necesare !

Mxiga oftă uşurat şi îşi şterse sudoarea de pe ceafă. Un semn scurt al mâinii sale drepte, şi găliganii cu căşti albe începură să croiască în dreapta şi în stânga, cu mici bastonaşe de cauciuc, pe admiratorii entuziaşti ai lui Cemombe, pentru a-i deschide drum preşedintelui în persoană.

Ofiţerii companiei de onoare, părăsită fără a fi fost trecută în revistă, se priveau uluiţi.

La braţul preşedintelui, ameţită mai mult de evenimente decât de gin, doamna Mary-Lou se întreba în cât timp va reuşi să afle ce s-a întâmplat cu soţul ei

şi de unde-i vine bunătatea.

Fusese o zi de neuitat, şi care n-avea să se repete.

15

Între Kilimbadjaja şi locul unde se încheie povestirea noastră este o distanţă de 7 534 mile pe calea aerului sau, dacă doriţi un echivalent ceva mai european, peste 12 300 kilometri.

Era o noapte amărâtă de toamnă, una din nopţile care te fac să te gândești la câinii fără adăpost. Când în Mabanga e „anotimpul sinuciderii", octombrie, luna cea mai călduroasă a anului, luna când europenii exasperaţi aşteaptă căderea dezrobitoare a ploilor şi până şi negrilor le vine să-şi ia lumea în cap de arşiţă, la New York — cetate severă a muncii, fumurie şi înfumurată, în care zona distractivă a Broadway-ului e mai curând o oază de fantezie într-un oraş de oameni ocupaţi şi încordaţi — East River-ul, marele fluviu ce desparte Manhattan de Brooklyn, e învăluit de ceţuri.

Pe un „ferry“, unul din acele bacuri cu abur uitate de lume şi sortite unei rapide dispariţii, rămase fără mare clientelă de când au apărut marile poduri peste fluviu, doi tineri stăteau într-o poziţie nepermisă, cu îndărăturile solid proptite pe podea şi cu picioarele spânzurate în aer, deasupra fluviului răcoros.

— Şi ce-o să faci acum ? întreba cel mai mărunt dintre ei.

Celălalt, un atlet blond cu falcă pătrată şi nas lătăreţ care păstra urmele unor meciuri de box, dădu din umeri :

— Oi găsi eu...

— Dacă vrei, am nişte hârtioare verzi...

— Fugi de aici, păstrează-ţi dolarii, tu ai copii ! Eu

măcar nu-s căsătorit. Plec un an-doi, până trece furia bătrânului Floyd.

— Eu tot nu înţeleg de ce a aşteptat Floyd o lună până să te concedieze.

— Ţi-am spus, nu-l lăsa F.B.I.-ul. Eram sub anchetă, dar n-aveau motiv să mă aresteze. Dacă Floyd mă concedia, aş fi plecat. Ei însă voiau să mă ancheteze : îi ştii pe ăştia, le intrase în cap ideea că există un profesor Rines sau că, în orice caz, există pe undeva un proiect, că altfel nu mi-ar fi venit ideea.

Celălalt începu să râdă, deşi era necăjit :

— Nu-mi vine să cred. Au şi ei oameni cu carte, nu pot să creadă aşa, orice...

Privirile atletului blond părăsiră brusc peisajul apei.

— Eşti copil ! Eu cunosc mai bine negoţul ăsta ! A existat un oarecare Adamski, un american obişnuit, ca tine sau ca mine, numai că i-a venit o toană, a descris întâlnirea lui cu echipajul unei farfurii zburătoare. Era autor ştiinţifico-fantastic. A reprodus în cartea lui şi o fotografie de venusian : a murit sărac, în condiţii ciudate, ca să nu zic fantastice, dar — şi aici începe partea fantastică — a fost înmormântat cu onoruri militare la Arlington, chiar la Arlington, unde n-au loc decât mărimile de prim rang...

— Kennedy sunt înmormântați tot la Arlington, nu?

— Da, confirmă scurt atletul, dând de înţeles că nu vrea să mai audă numele de Kennedy.

Se lăsau legănaţi de mersul domol al ferry-boat-ului, iar atletul, bine dispus — sau vrând să se arate bine dispus — începu să fredoneze încet un blues negru.

— Şi ia spune, Bernie, — reluă bărbatul mai

mărunt — ce-ţi veni aşa, din senin ?

Atletul blond îşi ridică gulerul raglanului — îl pătrunsese răcoarea apei şi era în capul gol, venise până aci cu maşina.

— De ce taci, Bernie ? Mie poţi să-mi spui. Ce ţi-a venit ?

Blondul încetă să cânte, încercă să fluiere, apoi se plictisi şi de sportul acesta.

— Mi-e scârbă, spuse el, înţelegi, Mike ? Mi-e scârbă !

— La ce te referi ? întrebă iute măruntul. La afacerea Kennedy ? nu ?

Blondul nu răspunse.

— Ai vrut să-l sperii... ai vrut să sperii pe cineva ?

Blondul tăcu.

— Ai vrut să-l sperii pe el ? întrebă Mike. Crezi că el e asasinul ? Vreau să spun, crezi că el a montat toată afacerea ?

— Nu contează ce cred eu, răspunse Bernie. Chestia nu se limitează la un singur om. Sunt mai mulţi.

— Dar dovezi n-ai.

— N-am, recunoscu Bernie. Aşa lucrează ăştia. Curăţă toate dovezile. O să rămână o vorbă, în toată lumea : „Ca-n Texas !“

Mike scoase un pachet mare de ţigări „şapte minute" (erau numite aşa din cauza lungimii, care le asigura durata mare de funcţionare). Bernie îşi aprinse ţigara la adăpostul raglanului ; ca şi când i-ar fi venit subit cheful de vorbă, se descărcă dintr-o dată :

— Eram în tipografie şi mă plictiseam. Noi avem —vreau să zic aveam, că eu nu mai sunt acolo — aveam o tipografie veche, cu linotipe. M-am aşezat de-

a dreptul la linotip. Am tras-o dintr-o dată : îmi zburau degetele, am bătut fără pauză şi fără greşeală. I-am dat maistrului plumbul şi i-am spus : „Scoţi reportajul meu şi bagi în loc reportajul ăsta !“. S-a uitat la mine mirat : „Şeful ştie ?“ „Sigur că ştie ! Nu vezi că e o bombă ? Ţi-am dat-o în ultima clipă, ca să nu afle alţii !“ E obişnuit cu mine, ştie că orice material aş scrie, tot bombă îl numesc : nici n-a mai citit, a vârât toată salata în revistă. Ca ilustraţii am băgat cinci ecrane de televiziune pe care se aflau — singuri şi în prim-plan — Frank Sinatra, Johnson, şeful teroriştilor de la „Black Power", Connie Francis şi guvernatorul Ronald Reagan. În loc de explicaţie, o simplă întrebare : „Cine vine la rând ?“

— Ştiu, oftă Mike, am văzut. Şi credeai că o să se sperie de atâta lucru ? N-are toţi specialiştii sub mână ?

— Am sperat că ziarele de prânz — revista urma să apară dimineaţa — o să reia bomba. Măcar cu semn de întrebare ! Sunt vulpi prea bătrâne ca să creadă, dar m-am gândit că o să-i momească măcar senzaţionalul : măcar o să se întrebe, în pagina întâi, dacă nu cumva un reporteraş a născocit o nouă „farfurie" super-zburătoare. Când colo, efectul a fost de o mie de ori mai mare. Nici un ziar n-a publicat nici o silabă : la opt dimineaţa m-au luat din pat doi gealaţi politicoşi. Mestecau gumă perfect sincronizaţi, tăcuţi, politicoşi şi eficienţi : n-au avut linişte până nu m-au adus în faţa lui Floyd. Bătrânul era cu spume la gură. Urla mereu că sunt concediat şi gealaţii începeau iar să întrebe de unde a pornit ideea şi dacă nu există vreun grăunte real.

Lăsară ferry-ul să se scurgă în tăcere pe apele

întunecate, vreo cincizeci de metri. Sirena sună surd, cum suna de mult, de la naştere. Mike, pătruns de răcoare, se ridică şi intră în maşina de alături, un Ford station wagon, vechi de vreo trei ani. Fără vreun cuvânt, Bernie se sculă şi el şi se instală în locul şoferului : avea scaunul mult retras, ca să-i încapă statura masivă şi picioarele lungi, care contribuiau simţitor la cei 1,92 metri înălţime.

Maşina se strecură cu siguranţă deplină până în stradă şi o porni pe străzile „dormitorului", cum era poreclit Brooklyn-ul. Mike brunetul îşi urmărea prietenul cum conduce : din când în când apăsa şi el, inutil, în podeaua mașinii, simţind nevoia unei frâne.

— Bernie, zise el într-un târziu, ai făcut o prostie. Nu vreau să te mai amărăsc şi eu acum, dar măcar să ştii pentru altădată. Ei au totul. Au şi averi, au şi dreptate. Istoria se scrie cum vor ei. Experţii tot ai lor sunt. Aşa a fost şi aşa o să fie. Nu ştiu dacă el a pus la cale crima aceea sau nu. Dar pentru un mărunţel ca tine, nu l-a durut capul nici măcar de cinci minute. Revista ta idioată cred că nici n-a ajuns în mâinile lui. S-au strâns câțiva experţi, s-au sfătuit rapid şi au văzut că-i o barbă, că nici nu merită să-l înştiinţeze. Dar, ia spune, chestia aia cu Africa — Bongo sau Mingo — ce ţi-a venit s-o pui ?

— Mongo, îl corectă Bernie cu un zâmbet. În acelaşi număr exista un articol despre viitorul ştiinţei în Africa. Era pomenită acolo şi situaţia din Mabanga, o întreagă încurcătură de maţe, cu sute de morţi şi un dictator idiot. Mongo e o familie din opoziţie. Zicea că vor încerca în curând să-i facă seama unui satrap local, nu mai ţin minte care, un fel de Chombe.

Nevrând să-şi încarce scrumiera maşinii, aruncă

ţigara cu dexteritate pe fereastră. Începu să râdă.

— Culmea e că ai noştri au luat ideea în serios. Au început să-şi pună savanţii la lucru. Au mers până acolo, încât mi-au promis şi mie un premiu, dacă le dau vreo soluţie tehnică.

Mike, care fumase mai încet, aruncă şi el mucul:

— Păi vezi, Bernie ? Din toată ideea ta s-a ales un folos tot pentru ei. Tu eşti fără slujbă, iar ei, mâine, cine ştie, o să aibă la dispoziţie o armă nouă.

Bernie frână brusc — erau la un stop — şi mâinile sale părăsiră volanul. Îl apucă pe celălalt de revere şi ochii verzi îi sticliră de mânie.

— Bine, Mike, ai dreptate ! Am făcut o prostie ! Dar n-o să-mi scoţi din cap că trebuia să fac ceva ! A existat o crimă. Se mai produc crime. Trebuia să acţionez. Chit că o să vină pe urmă o sută de experţi să-l liniştească şi să-i explice că n-a fost nimic. Să-l doară capul din cauza unui mărunt ca mine, dacă nu cinci minute, atunci măcar un minut, dacă nu pe el, măcar pe altul. Poţi să ştii ? Trebuia să fac ceva.

Mike tăcu. Stopul trecuse pe verde. Bernie smuci maşina înainte şi nu mai vorbi până la stopul următor.

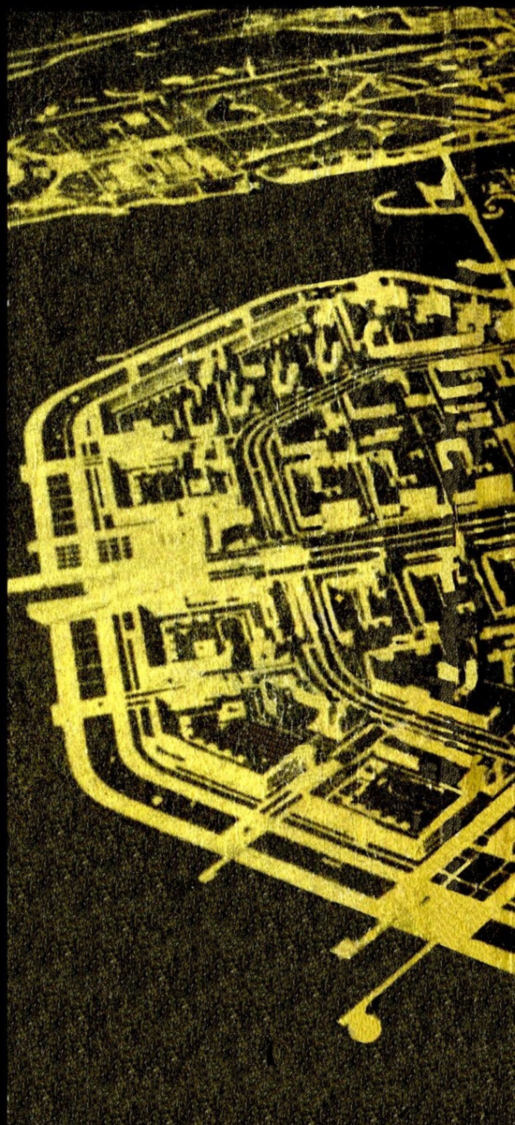
— E o senzaţie, spuse el, o presimţire, dacă vrei, o superstiţie, o prejudecată, spune-i cum vrei, dar asta e : simt că un fapt, chiar greşit, chiar ilogic, dacă izvorăşte dintr-o nevoie, dintr-o... În sfârșit, nu se pierde în gol. Ceva, undeva, rămâne.

Stopul trecu pe verde şi maşina se pierdu în aglomeraţia oraşului.

CUPRINS :

Redactor responsabil : VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor : MARIANA PUŞCAŞU
Dat la cules 09.04.1968. Bun de tipar
06.07.1908. Apărut: 1968. Comanda nr. 7065.
Tiraj 24.140. Hirtie Tipar înalt B de
63 g/m^2. 700X1000/32. Coli editoriale 8.
Coli de tipar 7.25. A. 3046. C.Z. pentru
bibliotecile mici 8R—31.
Tiparul executat sub comanda nr. 80 302
la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii",
Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti
Republica Socialistă România





Lăsîndu-l pe Erhan la spatele său, Claude se azvîrli în genunchi lîngă cadavrul femeii.

— Te rog, zise el ridicînd brațele spre adversarul său invizibil din cer, te rog ca pe un Dumnezeu, încetează! Mor oameni! Unii nici nu sînt de vină... există greutăți, suferințe, de cînd e lumea... Nimeni nu e rău de plăcere. Nimeni nu vrea să fie rău.

— Îi aperi! bubui furioasă vocea din ceruri. Îi aperi pe răi! O să pieriți cu toții! Bestiilor! Fiare!

— Ești hain, urlă Claude, ești mai rău decît toți răii!

Rămas îndărătul lui Claude, doctorul Erhan scoase un revolver pitic și îl ochi liniștit. Nu era greu să nimerești în masa aceea imensă de carne. Profesorul se prăbuși imediat, cu pumnii înainte.

Lei 5,25